

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 14 november justerades.

2 § Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM21 Meddelande om långsiktig infrastrukturvision
KOM(2013) 711 till näringsutskottet

3 § Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2013:14 Sjunde AP-fonden – svarar förvaltningen av premiepensionen mot spararnas krav?

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:102

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:102 Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd av Urban Ahlin (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 18 december 2013.

Prot. 2013/14:31
20 november

Skälet till dröjsmålet är resor.
Stockholm den 18 november 2013
Utrikesdepartementet
Carl Bildt (M)
Enligt uppdrag
Fredrik Jörgensen
Expeditionschef

Interpellationerna 2013/14:122, 124, 125, 126 och 127

Till riksdagen
Interpellationerna
2013/14:122 Utveckling av fäbodbruk
av Marie Nordén (S)
2013/13:124 Mosaikbetesmarkernas framtid
av Jan-Olof Larsson (S)
2013/14:125 Matlandet och jobben
av Johan Löfstrand (S)
2013/14:126 Ett livskraftigt skärgårdsjordbruk
av Johan Löfstrand (S)
2013/14:127 Stöd till bevarandet av fjällkon
av Marie Nordén (S)
Interpellationerna kommer att besvaras måndagen den 9 december 2013.

Skälet till dröjsmålet är att det är fullt i kammaren den 26 november 2013.

Det blir ett gemensamt svar på ovan interpellationer.
Stockholm den 18 november 2013
Landsbygdsdepartementet
Eskil Erlandsson (C)
Enligt uppdrag
Mats Wiberg
Expeditions- och rättschef

5 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2013/14:38 till försvarsutskottet
2013/14:40 till socialutskottet
2013/14:47 till konstitutionsutskottet

Skrivelse
2013/14:42 till näringsutskottet

Följande dokument bordlades för andra gången:
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU4
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU8
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU7

7 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU1
Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (prop. 2013/14:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Sverige är på många sätt ett väldigt bra land att leva i. Det finns mycket att vara stolt över, även en dag när vi förlorat en fotbollslandskamp. Samtidigt har 2013 på många sätt varit ett tufft år inte bara för dem som varslats från jobbet eller för dem som inte heller i år hittat något jobb. Allt fler människor som både har hälsan och jobbet i behåll oroas av samhällsutvecklingen. De allt fler larmen från vården drabbar såväl sjuka som anhöriga och personal. Konkurer är något som numera också drabbar skolor. Elever och deras föräldrar har fått se sig svikna av hur de ansvariga låtit kortsiktighet och spekulation få råda även i klassrum och skolkorridorer.

Allt fler unga längtar efter att få flytta hemifrån, men nekas genom den fortsatta och ökande bostadsbristen. Inte bara de unga utan även deras föräldrar ser fram emot att få hjälpa till med flytten och dricka kaffe i barnets första egna kokvrå.

Men även om vi fortfarande har några veckor kvar av allt mörkare dagar ser vi att det börjar vända i världsekonomin. Vi ser allt fler tecken på ljusning – i USA, i tillväxtländerna i Sydamerika, i Afrika och Asien, ja till och med på vår egen kontinent, Europa.

Då kommer förstas flera frågor att ställas på sin spets. Hur har vi egentligen förberett Sverige? Har vi förberett människor med den kompetens de behöver för att de ska kunna ta de nya jobben som växer fram? Har de människor som slitits ut eller blivit sjuka fått rehabilitering så att de står redo att komma tillbaka när jobbchanserna blir fler? Har vi använt tiden till att göra de investeringar i väg och järnväg som våra exportföretag kommer att behöva när orderböckerna förhoppningsvis börjar fyllas igen? Finns det bostäder så att man kan flytta till jobben? Finns det en ansvarsfull ansvarsfördelning och samarbete på plats mellan näringsliv, stat, akademi och alla andra aktörer som är så viktiga för att Sverige ska kunna få den kickstart som vi behöver? Svaret på dessa frågor är alltför ofta nej.

Fru talman! Den viktigaste utmaningen vi har framför oss är den höga arbetslösheten. Arbetslösheten är högre nu än när regeringen kom till makten, och den är högre än i de flesta jämförbara länder. Jag inser att det inte var regeringens ambition, men efter sju år med regeringen Reinfeldt är resultatet trots allt just det, högre arbetslöshet. Nära 400 000 är arbetslösa. 70 000 har varit arbetslösa i två år eller mer, närapå en tre-

dubbling sedan 2006. 35 000 har regeringen låst fast i fas 3 som få lämnar för jobb eller utbildning. Samtidigt ökar socialbidragen, och nära hälften av dem som får försörjningsstöd får det primärt för att de är arbetslösa.

Till det ska läggas att skolresultaten har sjunkit sju år i rad, att vi har en mindre andel unga som får chansen att plugga vidare på universitet och högskolor, att vi har tåg som inte går och att bostadsbyggandet gått i stå. Att utvecklingen på flera områden har gått åt fel håll är inte så märkligt. Moderaterna har en prioritering som går före allting annat, att låna till sänkta skatter. Det är helt uppenbart viktigare än allt annat.

I budgeten ser vi siffror på hur mycket viktigare regeringen anser att det är. Regeringen lägger tio gånger så mycket på att låna till skattesänkningar som att investera i jobb. Regeringen lägger tjugo gånger så mycket på att låna till skattesänkningar som att investera i en bättre skola. Och regeringen lägger hundra gånger så mycket på att låna till skattesänkningar som att investera i sjukvård. Det är en tydlig men felaktig prioritering.

Den stora viljan att låna till sänkta skatter slår dessutom mot statsfinanserna. Socialdemokraterna lade fast det finanspolitiska ramverket för snart 20 år sedan, och ordning och reda i statens finanser har varit en av Sveriges viktigaste konkurrensfördelar. Men den fördelen går lätt förlostad om ramverket och målen ignoreras. Överskottsmålet innebär att de offentliga finanserna ska visa ett överskott på 1 procent av bnp över en konjunkturcykel. Det betyder att konjunkturedgångar kan mötas med mer expansiv politik så länge finanspolitiken stramas åt när konjunkturen stärks. Över tid ska underskott och överskott ligga på en nivå som är förenlig med målet.

Regeringen uppger att den står fast vid budgetmålet, men i handling struntar man i det. Regeringens egna expertmyndigheter är helt ense. Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket konstaterar alla att målet inte nås. Därmed bryter regeringen mot budgetreglerna. Vår hållning är att regler ska efterlevas, men det går inte att snabbt återgå till en bana som är förenlig med målet. Vi menar att utrymmet för nästa år är drygt 3 miljarder mindre än vad regeringen anser. Samtidigt innebär våra förslag mer kraftfulla investeringar i jobb och utbildning, vilket stärker möjligheterna till en återhämtning på arbetsmarknaden. Våra förslag innebär starkare offentliga finanser och en bättre måluppfyllelse.

Fru talman! Hög arbetslöshet, skolresultat som försämras, klyftor som vidgas, tåg som inte går, bostäder som inte byggs, utbildningsmöjligheter som inte ges – det finns en hel del kvar att göra för att skapa det land som vi vill se. Därför behövs en annan politik. Vi vill att Sverige ska vara ett land med små klyftor och stor frihet, ett land där människor, inte minst unga, har ett arbete att gå till där ens kompetens tas i anspråk, ett land där man låter barnen gå till skolan i förvissning om att det är en trygg kunskapsskola som tar emot och ett land där sjukvård och äldreomsorg finns när man behöver den. Vi vill ha ett samhälle där vi håller ihop. Så är det inte i dag.

Därför har vi i vårt budgetförslag en lång rad insatser för jobb, skola, sjukvård och sammanhållning. För att se till att fler får jobb investerar vi i bristyrkesutbildningar så att de jobb som redan finns men som inte

tillsätts kan bli tillsatta. Vi investerar i yrkesintroduktionsjobben och ersätter fas 3 med extratjänster i välfärden. Vi ska göra om den av regeringen djupt misskött Arbetsförmedlingen till en matchningsspecialist.

Vi vill komma till rätta med det rekryteringsgap som råder när många företag och andra arbetsgivare inte hittar den kompetens de söker. Vi vill rikta ett kraftigt stöd till de arbetsgivare som tar sig an en ung person och färdigutbildar honom eller henne på arbetsplatsen. Vi vill ta bort den andra sjuklöneveckan för att minska risken för småföretag när de ska anställa. Vi vill göra det möjligt för fler att få stöd för att börja exportera. Till skillnad från regeringen värnar vi om landsbygdsprogrammet, och vi säger nej till neddragningarna på underhåll av infrastruktur.

Skolans kräftgång måste brytas. Alltmer av elevernas resultat kan förklaras av föräldrarnas bakgrund. Det är helt oacceptabelt. Därför sätter vi mindre klasser, obligatorisk sommarskola och läxläsning för alla framför sänkta skatter och avdrag för dem som har det bäst ställt. I en skola där klyftorna ökar och skillnaderna mellan eleverna växer är ett avdrag för privatundervisning orimligt. Vi vill dessutom se en färdplan för att stärka läraryrket, minska administrationen och förstärka det pedagogiska ledarskapet.

Efter en bra grund- och gymnasieskola vill vi se fler som får möjlighet att utbilda sig mer. Sverige halkar efter när utbildningståget går, och det är ett tåg som faktiskt går runt om i världen. När söktrycket nu är hårt är det ofattbart att regeringen skär ned på utbildningsplatserna. Vi vill öka dem. Det ger fler chans till utbildning nu, men det stärker också vår gemensamma förmåga att göra oss gällande på världsmarknaderna i framtiden.

Vi ser problemen i den svenska sjukvården, som Anders Borg helst inte tittar på, och skjuter till 2 miljarder. Vi ser att klyftorna mellan landets kommuner är stora. De resurser som regeringen ger till ett tiotal i huvudsak välmående moderatstyrda kommuner vill vi fördela till alla kommuner. Vi ser och möter behovet av att stärka barnbidraget och underhållsstödet, vi föreslår stärkta trygghetsförsäkringar och vi vill minska klyftan mellan löntagare och pensionärer, en klyfta som regeringen nu ökar ytterligare.

Fru talman! Socialdemokraterna vill att Sverige ska vara ett samhälle som håller ihop, där människor har ett arbete att gå till och där resultaten i skolan och kvaliteten i välfärden kommer före att sänka skatten till varje pris. Jag yrkar bifall till vår reservation.
(Applåder)

Anf. 2 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Den här debatten om budgetramarna handlar i grunden om vilka politiska förslag som Sverige behöver för att klara de utmaningar vi står inför i dag och i framtiden. Regeringens ständiga förslag för att lösa problem och undanröja hinder är att sänka skatter. Det återkommer i budget efter budget, i reform efter reform.

I årets budget är det det femte jobbskatteavdraget som ska frälsa Sverige och göra oss starka inför framtiden. Tillåt mig tvivla på att det är ett framgångsrikt recept! Det har prövats förut. Regeringen har gjort ett första, ett andra, ett tredje och ett fjärde jobbskatteavdrag. Ändå har Sverige i dag högre arbetslöshet än när regeringen tillträdde. Det kan inte

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

vara rätt recept att år efter år skriva ut samma medicin om det visar sig att receptet är fel. Om det visar sig att diagnosen är felaktig måste man faktiskt ändra politiken.

Miljöpartiets syn är i stället att Sverige behöver satsa. Vi behöver investera i ett starkare samhälle. För att vi ska få en skola som ger våra barn en bra start i livet och gör att alla kommer ut med de betyg de behöver för att klara sig vidare in på arbetsmarknaden behövs ökade resurser. För att få fler människor att komma från arbetslöshet och in i arbete krävs det investeringar i Sverige. Och för att vi ska kunna ta vårt klimatansvar, för att vi ska kunna minska våra utsläpp till hållbara nivåer och ge våra barn och barnbarn en miljö som ger dem bra möjligheter att leva, krävs det att vi investerar i ren energi, hållbara transporter och minskat energislöseri i Sverige.

Fru talman! En viktig framtidsinvestering är att skapa en bra skola för våra barn och unga. Regeringens reformiver på skolområdet har skapat oreda och stor osäkerhet i lärarkåren. Men den har inte höjt resultaten i den svenska skolan. Den har inte gett våra elever ökade kunskaper. Den har inte gett våra barn den kvalitet i undervisningen och den tid med lärarna som behövs för att alla elever ska få en ärlig chans. Eleverna har inte fått den kvalitetstid med lärarna som krävs för att kunna komma över lärtrosklar och nå nya insikter.

Alla vet vilken otrolig effekt det kan ge om man får tid med en bra pedagog som hjälper en och förklarar de svåra problem man står inför. Att elever får tid tillsammans med kunniga och engagerade lärare är det bästa receptet för att vi ska kunna nå kunskapsmålen i den svenska skolan och ge alla elever möjlighet att gå ut med bra betyg. Det är när en elev får tid att i lugn och ro tillsammans med en lärare få svåra ämnen förklarade för sig och får chansen att ställa de följdfrågor som behöver ställas som eleven också får chansen att utvecklas och känna glädjen i lärandet.

För att ge alla elever i den svenska skolan den möjligheten satsar vi från Miljöpartiet på en bättre skola. Det tycker vi är överordnat en femte skattesänkning; de tidigare har inte heller visat sig vara särskilt effektiva. Vi föreslår ökade resurser för att kunna anställa fler i den svenska skolan. Vi behöver fler lärare. Det avsätter vi resurser för. Men vi behöver också fler fritidspedagoger, vaktmästare, yrkesvägledare och kuratorer samt alla de andra yrkesgrupper som tyvärr har försvunnit i ganska stora mängder från den svenska skolan men som har haft en otroligt viktig funktion i att avlasta lärarna och ge dem tid att möta eleverna. Dem vill vi återanställa till den svenska skolan.

Vi vill också att de bästa krafterna i vårt samhälle ska söka sig till lärargärningen. Därför investerar vi 5 miljarder i höjda lärarlöner under de kommande åren. Det är också den summa som ledande fackförbund har bedömt är nödvändig för att vi ska kunna lyfta den svenska lärarkåren och ge lärarna den status de förtjänar. De gör ett otroligt viktigt jobb för att ge eleverna en bra framtid.

Vi vet att de elever som inte i tidig ålder lär sig läsa på en tillräckligt god nivå får det väldigt svårt längre upp i åldrarna. Det är då mycket svårt att gå ut med godkända betyg i alla ämnen efter årskurs 9 eller efter gymnasiet. Därför föreslår vi en läsa-skriva-räkna-garanti som säkerställer att man tillsätter alla de resurser som krävs för att alla elever ska ha

förmåga att läsa, skriva och räkna på en tillräcklig nivå redan i årskurs 3. Men för att det ska vara möjligt krävs det att man avsätter de resurser som behövs. Det krävs också att man ger lärarna möjlighet att besluta om vilket stöd varje elev ska få och att de får det i rätt tid. Det är det som kallas att ge lärarna ordinationsrätt.

Vi tycker också att lärarna måste ges mer tid att förbereda sina lektioner. Vi vet att det kommer att krävas väldigt mycket av våra lärare för att de ska hänga med i den senaste kunskapen om hur man kan lära ut. Teknikutvecklingen och kunskapsutvecklingen går väldigt snabbt. Därför behöver lärarna också tid för att kunna följa med och förbereda sina lektioner. Detta kräver både minskad byråkrati och mer personal i skolan. Det ger lärarna tid att vara bra lärare.

Fru talman! Just nu pågår FN:s klimatomöte COP 19 i Warszawa i Polen. De rapporter vi får därifrån talar tyvärr igen om ett låst läge och små chanser till framsteg i de internationella klimatförhandlingarna. Men alla som sätter sig in i klimatfrågan vet vad som måste komma till stånd för att vi ska få ett internationellt klimatavtal, vad som krävs för att alla länder gemensamt ska klara av att rädda vårt klimat.

Alla vet att det är konflikter mellan de rika länderna å ena sidan och de fattiga och snabbväxande å den andra. Det är den klyftan som skapar låsningarna i klimatförhandlingarna. Alla vet också egentligen vad som krävs för att vi ska få bort den konflikten. Det krävs att vi i den rika världen gör vårt yttersta för att minska vår klimatpåverkan. Vi står för en väldigt stor del av de historiska utsläpp som har skett. Om inte vi tar vårt ansvar och minskar våra utsläpp i den takt som är nödvändig enligt den ledande forskningen, hur ska vi då kunna förvänta oss att fattiga och växande länder ska göra det jobbet?

Det krävs också att vi tar vårt ansvar för att finansiera en klimatsmart utveckling i de fattiga länderna. Men vi ska inte göra det av hjärtats godhet, utan för att vi har lovat att göra det. Redan 1992, vid den första Rio-konferensen, lovade de rika länderna att stå för den klimatfinansiering som är nödvändig och den tekniköverföring som krävs för att de fattiga länderna ska kunna få en bra utveckling utan att förvärpa klimatet.

I Köpenhamn, där Fredrik Reinfeldt var Sveriges högsta representant på plats, utlovades också klimatfinansiering. Fredrik Reinfeldt och ledare från andra länder skrev under på att vi ska stå för den klimatfinansiering som krävs. Den överföringen har beräknats stå för ungefär 2 miljarder kronor varje år, som Sverige har lovat att ge till fattiga länder för att de ska klara av sin utveckling. Men i årets budget avsätter regeringen bara 250 miljoner kronor. Det är dessutom pengar som man tar direkt från biståndet, inga nya pengar, utan pengar som man redan tidigare lovat de fattiga länderna.

Det vore intressant att höra Anders Borg reflektera över det här från talarstolen när han har chansen framöver. Hur ser du, Anders Borg, att vi ska kunna få ett klimatavtal när din egen regering inte ens står för de löften vi avgivit vid tidigare toppmöten och i tidigare överenskommelser? Hur ska det då vara möjligt att få de andra länderna att gå med på ytterligare avtal?

Är det så Anders Borg skulle agera själv om han gjorde ett avtal med en annan privatperson och den personen inte stod för sina löften? Skulle man då gå in och göra ytterligare avtal? Jag tror inte att Anders Borg

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

skulle reflektera på det. Jag önskar att Anders Borg skulle ta till sig det och se till att de pengar som behövs för att vi ska få ett internationellt klimatavtal kommer fram.

Nästa gång vi skakar på huvudet och undrar varför det ska vara så svårt att komma överens på den globala arenan tycker jag att vi ska fundera över om vi har gjort vårt. Vi ska veta att vår regering aktivt förstör möjligheterna att komma överens internationellt genom att vi inte står för de löften som vi tidigare har avgivit.

Tyvärr finns det väldigt lite spår av klimatkrisen i den budget regeringen har lagt fram. Ungefär 1 procent av reformutrymmet har lagts på att minska klimatpåverkan. Det är ett stort svek mot kommande generationer. Det är också ett svek mot alla dem som är arbetslösa i vårt land. Vi vet att det behövs stora investeringar för att minska våra utsläpp. Men det är också investeringar som ger otroligt mycket jobb.

Om vi skulle göra de investeringar som Miljöpartiet föreslår, ungefär 50 miljarder under de kommande fyra åren, skulle det ge jobb till människor som skulle underhålla och sköta vår järnväg så att vi skulle slippa se urspårade tåg och olyckor runt om på vårt järnvägsnät på grund av bristande drift och underhåll, som beror på en regering som inte avsätter de pengar som behövs.

Vi skulle se tusentals hantverkare som gjuter fundament och sätter upp massor av vindkraftverk runt om i vårt land. Det är arbetstillfällen som ger en stabil energiframtid och också ger arbetslösa jobb. Det handlar om alla de människor som ska montera hundratusentals solcellspaneler på våra tak för att vi ska få ett hållbart energisystem. Alla inser att en sådan omställning kräver väldigt mycket arbete och att det ger många människor jobb.

Det handlar om de tusentals industriarbetare som kan jobba med att ta fram de förnybara bränslen från svensk skog som kan ersätta den olja som vi importerar för dyra pengar varje år. Det handlar om alla de byggarbetare som ska rusta upp miljonprogrammet, de hundratusentals fastigheter och lägenheter som vi byggde för snart 50 år sedan och som nu är i akut behov av upprustning.

Allt detta har Miljöpartiet finansiering för, finansiering som ger många nya jobb. Vi har gjort en beräkning som visar att bara under de närmaste åren skulle vår politik ge 30 000 fler jobb än vad regeringens politik ger. På längre sikt handlar det om hundratusentals nya jobb.

Det handlar också att satsa på välfärden. I dag kom en granskning från Kommunal som visar på att var fjärde anställd inom äldreomsorgen vill byta jobb under de närmaste åren. Hur ska vi med en sådan utveckling kunna ta hand om våra äldre i framtiden på ett värdigt sätt?

Även i skolan kommer det att behövas nya anställningar. Men det kräver resurser. Därför måste resurserna användas till att göra satsningar för att öka kvaliteten i välfärden och för att klara av den omställning vi behöver göra snarare än att sänka skatter ytterligare en gång.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till Miljöpartiets reservationer.

Anf. 3 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag inleder med att yrka bifall till SD:s reservationer.

All politik handlar om prioriteringar. I dag ska vi debattera statsbudgetens utgiftsramar och beräkna statsinkomsterna. Vid voteringen senare

i eftermiddag är det ingen högoddsare att Alliansens förslag kommer att gå igenom.

Vad dagen ytterst handlar om är prioriteringar. Det är chansen för de fyra oppositionspartierna att gentemot regeringens budget visa hur de skulle prioritera sin budget om de fick påverka regeringspolitiken i Sverige.

Fru talman! All politik handlar om prioriteringar. Vi Sverigedemokrater prioriterar i vår budgetmotion bra och konkurrenskraftiga villkor för växande företag. Vi prioriterar en återupprättad välfärd. Vi prioriterar en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden. Vi prioriterar en värdig livssituation för våra äldre. Vi prioriterar förutsättningar för människor och företag att finnas och verka i hela Sverige.

När det gäller just företagande vill jag särskilt nämna att vi i vårt förslag tar bort sjuklöneansvaret för upp till tio anställda i medelföretaget genom ett avdrag. Det gör att framför allt små och medelstora företag vågar anställa. Det skapar jobb.

Vi prioriterar bland annat om regeringens kostsamma och anmärkningsvärt ineffektiva generella arbetsgivaravgiftssänkning och inför ett socialavgiftsavdrag på 72 000 kronor som kraftigt sänker kostnaderna för samtliga företag och ger ökat utrymme för stora som små företag att anställa en till. Det gör vi i stället för den generella sänkningen som ger någonstans i runda slängar 200 kronor i månaden per heltidsanställd och som i alla utvärderingar har visat sig inte skapa några nya jobb.

Fru talman! När det gäller våra äldre prioriterar vi en sänkning av den så kallade pensionärsskatten med 9 miljarder mer än regeringen vilket ger drygt 400 kronor mer i månaden netto. Regeringen har tidigare aviserat en sänkning som motsvarar ungefär 100 kronor i månaden. Det äts snabbt upp av de brister som finns i dagens pensionssystem. Det blir i realiteten inte mer pengar för våra pensionärer.

Samtidigt höjer vi garantipensionerna för dem som kanske har det sämst ställt i det svenska samhället. Det är våra garantipensionärer, varav de flesta är kvinnor. Vi höjer pensionerna med 790 kronor i månaden, ungefär 10 procent.

Kostnaden för reformen för att höja garantipensionerna för våra sämst ställda pensionärer är ungefär samma pengar som alliansregeringen vill lägga på skattesänkningar för oss som tjänar mest genom den höjda brytpunkten. Det gäller också ungefär lika många människor. De borgerliga vill inte ha de pengarna. Ge dem till pensionärerna i stället!

Dessutom satsar vi 1,4 miljarder på ett matlyft inom äldreomsorgen. Alla har sett rubrikerna och läst rapporteringen i medierna om hur det ser ut när det gäller våra äldre och den mat de serveras. Vi har människor i Sverige som dör av näringsbrist. Det är äldre människor som inte får näringsrik, riktig mat och som dör av näringsbrist därför att de inte får i sig osmaklig, kall eller gammal mat. Vi kan inte ha det så. Det är inte värdigt en välfärdsstat.

Fru talman! Vi satsar 5,9 miljarder på att ge alla offentliganställda som i dag tvingas till ofrivillig deltid rätt till heltid. Jag återupprepar att summan är 5,9 miljarder. Det kan låta mycket, men ställ det i relation till annat.

Det är en fråga som bland annat Socialdemokraterna har diskuterat i tolv år. De har lagt över ansvaret helt och hållet på kommunerna. Inte ens

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

de socialdemokratiskt styrda kommunerna har lyckats väl i det fallet. Jag tror att det är 12 procent av de kommunerna som har genomfört detta.

Det kostar alltså 5,9 miljarder. Samtidigt skapar vi motsvarande 25 000 helårsarbetstider rakt ut i välfärden i skola, vård och omsorg för att ta hand om våra barn, våra äldre och våra sjuka. Det är ungefär samma pengar som momsskattesänkningen på restaurangbesök. Enligt regeringen har det enligt de mest optimistiska prognoserna skapat 10 000 jobb, och enligt SCB har det skapat 400 jobb. Det är ungefär samma pengar.

Dessutom satsar vi på ökat underhållsstöd och ökade möjligheter för gravida till graviditetspenning. Det är inte bra som det är i dag då gravida i Sverige blir kvar alltför länge, ofta i tunga jobb, under en graviditet. Vi vill skjuta till pengar så att fler får gå hem i tid – för moderns och för barnets säkerhet. Vi satsar pengar på anhörigstöd, och vi gör kraftfulla satsningar mot hedersvåld.

Vi bryr oss om hela Sverige. Vi tar fasta på den utredning som finns om behovet av dubbelspår på delar av Malmbanan för gruvnäringen i norra Sverige. Vi anslår också medel till detta. I en utredning som redan finns kan man se exakta angivelser av vad det kostar, hur lång tid det tar och vilket behov som finns.

Vi höjer milersättningen för arbetsresor med 4 kronor per mil. Tillammans med den 50-öring som Centerpartiet hittills har fått igenom i regeringssamarbetet kan vi nästan nå upp till de 5 kronor som Centerpartiet lovade i valrörelsen 2006 men ännu inte infriat efter snart åtta år i regeringsställning.

I övrigt kvarstår naturligtvis de kraftfulla satsningar på landsbygden som vi aviserade i vår vårbudgetmotion, och vi satsar under budgetperioden 35 miljarder mer än regeringen på svensk landsbygd.

Andra satsningar som jag vill lyfta fram är till exempel höjningen av taket i a-kassan till 900 kronor per dag och rätten till 300 dagars a-kassa för deltidsarbetslösa. Vi satsar 2 miljarder på fler vårdplatser. Sverige är sämst i klassen där också. Antalet vårdplatser per 1 000 invånare i Sverige är 2,7 – betydligt lägre än våra grannländer och betydligt lägre än många andra länder i Europa.

Det är bara att slå upp tidningen och läsa eller att söka på Google. Vi har människor i dag som dör på grund av brist på vårdplatser. Vi har människor som drabbas av ytterligare lidande på grund av att de inte i tid kommer in för vård. Vi har människor som får åka hem därför att det inte finns vårdplatser. Sedan kan de aldrig komma tillbaka till sjukhuset igen därför att komplikationer tillstöter. Detta är prioriteringar som sjukvården inte ska behöva göra. Därför skjuter vi till 2 miljarder extra för fler vårdplatser.

Fru talman! Vi finansierar våra kraftfulla satsningar dels genom en omprioritering av regeringens historiskt misslyckade skattereformer på arbetsmarknadsområdet, dels genom en omläggning av biståndspolitiken. Där nedprioriterar vi det kostsamma och historiskt ineffektiva utvecklingsbiståndet till förmån för rent katastrofbistånd och satsar under budgetperioden 5 ½ miljard mer än regeringen på just katastrofbiståndet. Vi skär alltså ned på utvecklingsbiståndet.

Vi gör det också genom en omläggning av den oerhört kostsamma, ineffektiva och felprioriterade asyl- och anhöriginvandringen till våra

nivåer, där vi hamnar i mittfåran i europeisk politik. Vi frångår en politik som är extrem i europeiskt perspektiv och hamnar i mittfåran. Vi prioriterar i stället att hjälpa de mest utsatta och nödställda flyktingarna – de som finns kvar i de områden som de kommer ifrån och som aldrig kommer att ta sig därifrån.

Vi gör detta bland annat genom att stärka FN:s flyktingorgan UNHCR, som fortfarande bara har fått in drygt hälften av de pengar som man behöver för den akuta situationen i och omkring Syrien. Det finns miljontals flyktingar där, som inte kommer att få möjlighet att ta sig till Anders Borgs och alliansregeringens flyktingmottagning på Bert Karlssons anläggningar i Blekinge, till exempel. Det kommer aldrig att hända. De får stå sitt kast. De hade inte pengar att betala flyktingsmugglare för att ta sig till Sverige – i alliansregeringens version.

Dessutom har vi tagit fasta på det faktum att regeringen historiskt sett har misslyckats med prognoserna för den ekonomiska utvecklingen. Vi har tagit höjd för att regeringen även denna gång har gjort en betydligt sämre bedömning än till exempel Konjunkturinstitutet genom att vi i jämförelse med regeringen har ett betydligt högre finansiellt sparande.

I den fördelningspolitiska analys som riksdagens utredningstjänst har gjort av vårt budgetförslag går drygt 80 procent av satsningarna till de 50 procent av befolkningen som har lägst inkomster och minst marginal. 70 procent av våra satsningar går till kvinnor. De över 65 år får i genomsnitt 3,2 procent i inkomstförstärkning. Det tycker jag är en bra profil.

Med våra prioriteringar och med vår budgetmotion ges bättre förutsättningar för växande företag och för kraftigt förstärkt och återupprättad välfärd och bra förutsättningar för företag och människor i hela Sverige.

All politik handlar om prioriteringar, och med Sverigedemokraternas prioriteringar kan vi återigen se våra äldre, våra sjuka och våra barn i ögonen.

Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Till att börja med vill jag vara tydlig med att det som är den grundläggande skillnaden i den ekonomiska politiken mellan Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet är att vi ser alla människors lika värde just som ett lika värde oavsett var man är född. Det känns nästan lite smutsigt att stå här efter ett sådant här inlägg.

Fru talman! Jag tänker tala om att Sverige håller på att bli ett risk-samhälle, där ingen av oss längre kan lita på att trygghetssystemen finns där när vi behöver dem eller på välfärden i övrigt. Vi ser allt större barngrupper i förskolan och på fritis, hemtjänstpersonal som jäktar in och jäktar ut och som aldrig räcker till och äldre som blir lämnade i all hast. Vi ser en sjukvård som blir alltmer anorektisk.

Det är ett risksamhälle som gör oss alla svagare som människor men också samhällsekoniskt. Vem som helst av oss kan bli sjuk, eller så känner vi någon som är sjuk. Vem som helst av oss kan drabbas av arbetslöshet. Vem som helst av oss kan stå där en dag och behöva stöd och hjälp, för vi är alla människor. Vi är starka och sköra på samma gång. Ett samhälle som bygger på insikten att vi människor behöver varandra är ett starkare samhälle. Solidaritet och omtanke gör oss alla starkare medan girighet försvagar oss.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det som jag kommer att säga nu kanske är en nyhet för högerpartier-na: Människans enda drivkraft är inte pengar. Vi vill vara friska, vi vill kunna göra rätt för oss, vi vill bidra till samhällsbygget och vi vill ta ansvar för varandra. Vi ogillar girighet.

Med dessa utgångspunkter blir skillnaden mellan höger och vänster i politiken fundamental. Vi tror inte att människor låtsas vara sjuka, och vi straffar dem därför inte ekonomiskt. Vi sätter inte in administrativa tidsgränser för hur länge människor får vara sjuka. Vi tror inte att människor är arbetslösa för att de är slöa utan för att det råder brist på jobb och investeringar. Vi anser inte att män ska ha högre inkomster än kvinnor bara för att de är män. Vi straffbeskattar inte sjuka, arbetslösa, föräldralediga och pensionärer.

Vi ser helt enkelt inte människor som närande och tärande, medan Björklund, Löf, Hägglund och Reinfeldt tillsammans med Åkesson anser att en sjuk ska betala nästan 900 kronor mer i månaden i skatt vid en månadsinkomst på 12 000 kronor än en som är frisk och har turen att ha ett jobb. Vi anser i stället att alla människor är lika mycket värda även i skattesystemet och ska betala lika mycket skatt vid lika inkomst.

Priset är högt för högerens politik. I Skåne går det 17 arbetslösa på varje ledigt jobb, i Södermanland 16 och i Gävleborg 11. Ändå gör högeren arbetslösheten till ett individuellt problem.

Att ständigt prioritera skattesänkningar före nödvändiga samhällsinvesteringar har sitt pris. Arbetslösheten ökar, sysselsättningsgraden sjunker och framför allt eskalerar långtidsarbetslösheten men också ojämlikheten. Valfärden krackelerar. Sedan 2006 har 27 gånger mer lagts på skattesänkningar än på den kommunala valfärden. Drygt 138 miljarder har skatterna sänkts med, mest för dem som redan har det bäst, medan valfärden har fått drygt 5 miljarder under samma tid. Vi vet att för att behålla dagens kvalitet i valfärden samt om överskottsmålet ska hållas krävs 80 miljarder i höjda skatter kommande år. Och dagens kvalitet i valfärden kan väl ingen sträva efter. Kvinnor nekas komma in på förlossning, hemtjänstpersonal springer in och ut och tiotusentals barn går ut skolan utan betyg.

I den budget vi i dag ska besluta om ser vi tydligt hur de ideologiska skygglapparna har styrt den ekonomiska politiken. De 10 procent som har högst inkomster får mer än en fjärdedel av inkomstförstärkningarna i högerens budgetförslag medan de 10 procent som har lägst inkomster får 1 procent. Så styr högerens ideologiska värderingar fördelningspolitiken. En politik byggd på girighet i stället för solidaritet och omtanke har sitt pris.

Medan 60 miljoner läggs till äldreomsorgen får de som redan tjänar bäst 3 miljarder i skattesänkningar, det vill säga 50 gånger mer. Vänsterpartiet vill i stället storsatsa på äldreomsorgen så att vi kvinnor kan ha friheten att lönearbeta, så att alla de anställda i äldreomsorgen kan få en bra arbetsmiljö och så att de äldre kan få verklig valfrihet och välja den insats de vill ha och påverka de timmar de har till sitt förfogande.

De gamla drömmer inte om att välja olika vinstdrivande aktiebolag utan om en äldreomsorg att lita på med kontinuitet och med personal som har tid och insatser de själva har inflytande över. De anställda drömmer inte om att välja mellan olika vinstdrivande bolag utan om rimliga arbetsvillkor och bra löner. Till och med arbetskläder verkar vara en oupp-

nåelig dröm. I stället för skattesänkningar ser vi en politik byggd på omtanke och gemenskap och en äldreomsorg där resurserna räcker till för de äldres bästa liksom personalens.

Den krisande sjukvården tilldelas drygt 70 miljoner kronor medan jobbskatteavdraget, det vill säga skattesänkningarna för dem som är friska och har ett jobb, är på 12 miljarder. Kvinnor nekas komma in på förlossning, sjukhussängar står i korridorerna, det är läkaruppror, personal slutar i protest, och detta är inte värt någonting, inte ens uppmärksamhet, för det är viktigare att sänka skatten.

Vänsterpartiet väljer i stället att förstärka resurserna till sjukvården. Vi lägger 2 miljarder mer till fler anställda och till nya vårdplatser, för vi ska inte ligga på en jumboplats. Vi vill också att sjuksköterskor ska ha samma möjligheter som läkare att specialisera sig på betald arbetstid. Föräldrarnas ekonomi ska inte avgöra om barnen får sin medicin, och därför föreslår vi gratis medicin till alla barn. För oss går allas rätt till sjukvård före skattesänkningar.

Fru talman! Ca 75 000 personer är utförsäkrade trots att de är sjuka. 3 000 av dem kommer att utförsäkras en andra gång denna jul. Arbetslösa tvingas uppsöka socialkontoret i stället för att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det påverkar deras liv och kommunernas ekonomi. Innan högern tillträdde fick nästan åtta av tio arbetslösa ersättning från försäkringen. I dag får inte ens fyra av tio det. På socialkontoren ringlar köerna allt längre.

En arbetslöshetsförsäkring värd namnet vore bättre för såväl samhällsekonomin som individen. Om människor som drabbas av arbetslöshet kan upprätthålla sin konsumtion får också kassörskan, affärsbiträdet och frisören behålla sina jobb. Så håller vi ihop. Vänsterpartiet föreslår därför att det ska bli lättare att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen. Tak och golv ska höjas. Stupstocken ska tas bort i sjukförsäkringen och taken höjas även där. Gemensamma försäkringslösningar som a-kassan och sjukförsäkringen stärker kittet och tryggheten i samhället. Risksamhället ska bytas till ett samhälle byggt på omtanke och solidaritet.

Medan högern låter sjuka, arbetslösa, pensionärer och alla oss kvinnor betala för sina skattesänkningar väljer Vänsterpartiet att i stället satsa på den gemensamma välfärden. Nästan hälften av våra budgetsatsningar går dit. Det ger oss alla ökad frihet, trygghet och bättre livsvillkor. Framför allt stärks kvinnors livsvillkor, och det ger nya jobb.

Den andra stora delen i vår budget går till investeringar i byggande av hyresrätter, järnvägssatsningar, energiomställning, miljöteknikutveckling och forskning. På tre år lägger vi drygt 50 miljarder på grön omställning, på klimatinvesteringar som ställer om samhället i en hållbar riktning. Så investerar vi i nya jobb och utveckling.

Till det kommer våra satsningar på eftergymnasial utbildning. Männskor måste få en chans att utbilda sig eller omskola sig oavsett ålder. Genom gemensamma samhällsnyttiga investeringar styr vi landets utveckling och stärker den samtidigt som vi ser till att människor får jobb. Vi har inte råd med massarbetslöshet, vare sig mänskligt, demokratiskt eller ekonomiskt. Var och en ska känna sig delaktig och behövd.

Vi lägger flera miljarder på att bygga om samhället i en mer tillgänglig riktning, för personer med funktionsnedsättning måste också få bättre

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

möjligheter att ta sig fram i samhället. Det ger nya jobb, det förbättrar demokratin och det förbättrar tillgängligheten.

Fru talman! Vänsterpartiet har den unika rollen som parti att företräda alla dem som vill ha bort vinstintresset i välfärden. Inget annat parti har ifrågasatt kärnfrågan i den privatiserade välfärden, själva vinstintresset och konsekvenserna av det. Skolan ska inte vara en marknad. Föräldrar ska inte tvingas kunna läsa komplicerade bokslut när de ska bestämma skola för sina barn. Multisjuka äldre ska inte komma sist i vårdkö. Styrelseledamöter i slutna rum ska inte få avgöra tillgången till vård, skola och omsorg. Vinstintresset ska inte tillåta att människor väljs bort utifrån den prislapp de har fått. Människovärdet måste vara större än så. Och kvinnors arbetsvillkor måste vara mer värda än vinsten hos ett privat aktiebolag. Fler visstider, färre heltider, lägre utbildningsnivå och färre anställda, dessutom utan meddelarfrihet, får konsekvenser i kvinnors arbetsliv. Det är helt enkelt inte rimligt att avkastningen på eget kapital i äldreomsorgen är dubbelt så hög än i privat tjänsteverksamhet i övrigt. Det ska inte vara mer lönsamt att driva äldreomsorg än att driva en bank.

Fru talman! Vänsterpartiet vill se ett samhälle byggt på omtanke och gemenskap, ett samhälle där vi tar ansvar för varandra, ett värdigt samhälle. Mot det står ett samhälle byggt på girighet där vinstintresset alltid kommer först, där människans drivkraft endast är pengar och där höglönlade män alltid sätts främst. Till er i högern vill jag bara säga: Människovärdet är större än så.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservationer.

Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Jag är ledsn, Ulla Andersson, men du kommer att få skita ned dig lite till. Om du tycker att det är obehagligt att stå efter mig i talarstolen kan du begära en egen liten talarstol vid sidan om, för jag kommer att fortsätta att stå i den talarstolen vid varje tillfälle som ges, i kraft av mitt mandat som jag har fått av svenska folket i fria val. Jag förstår att det sticker i ögonen, men så är det i alla fall.

Jag har en fråga till dig. Du gick ut ganska hårt, och det var väl ingen högoddsare att Vänsterpartiet skulle vara emot vinster i välfärden. Nu ska vi se om Ulla Andersson och Vänsterpartiet hycklar. Om Vänsterpartiet är mot vinster i välfärden, mot att människor erbjuds fler möjligheter att söka vård än i just offentlig regi eller mot icke vinstdrivande företag och annat för att korta till exempel vårdköer och för att få bra vård snabbt måste Vänsterpartiet också – vad jag förstår – vara mot vinster i invandreringsindustrin.

Vi ser i dag en situation med kraftigt ökande asylansökningar i Sverige. Vi har gått från en situation i våras med 500–700 i veckan och är nu uppe i 2 000 i veckan. Migrationsverket låter profitörerna som finns inom den industrin – de är rätt många – tjäna rätt bra med pengar. De tjänar till exempel mer pengar än riskkapitalisterna i vården eller skolan. Vad tycker Ulla Andersson om det? Är Ulla Andersson beredd på att, tillsammans med Sverigedemokraterna, stoppa vinstjakten i asylindustrin? Det vore en oerhört intressant fråga att få svar på.

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! För mig handlar det om vilka värderingar som uttrycks. Att någon uttrycker värderingar om att människor inte är välkomna hit, att de ska avvisas eller utvisas och att en stor del av de människor som redan lever här inte är välkomna gör väldigt ont i mig. För mig är det avgörande att alla människor har lika värde.

Att kalla människors flyktbehov och rätten att söka asyl, som bygger på internationella konventioner som Sverige har skrivit under, för asylinlustri tycker jag säger mer om Sven-Olof Sällströms åsikter än något annat. Vi vill inte ställa människor mot varandra. Därför tycker vi inte heller att människor ska sorteras in efter hur lönsam man är, vare sig det rör välfärden eller om man kommer hit och söker asyl.

I dag är det brist på bostäder i Sverige. Därför lägger vi pengar på investeringsstöd för att bygga hyresrätter. Därför lägger vi pengar på att man ska kunna bygga om andra fastigheter till lägenheter. Därför lägger vi 26 miljarder mer på vård, skola och omsorg så att människor ska få rätt till vård på lika villkor till exempel.

Vi väljer att inte sänka skatten som Sverigedemokraterna gör, och det mest till dem som redan har det bäst. Vi väljer i stället att lägga de pengarna på alla människor som bor i det här landet och utifrån deras behov skapa jobb, skapa en bättre välfärd och skapa ökad jämlikhet.

Anf. 7 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Det var intressant. Det är ändå så att om vi beaktar de internationella konventioner och avtal som Sverige har skrivit på, som Dublinkonventionen eller familjeåterföreningsdirektivet, och skulle dra till exempel familjeåterföreningsdirektivet till sin spets skulle vi – som det är skrivet – komma ned på de nivåer vi sverigedemokrater pratar om när det gäller asyl- och anhöriginvandring. Svenska myndigheter är de enda i Europa som, med regeringens goda minne, struntar i det – framför allt Dublinkonventionen.

Återigen var detta ett jätteintressant budskap till alla som vill ha bra utbildning för sina barn, alla sjuka som vill ha snabb och bra vård och kunna välja vårdgivare och alla äldre som vill kunna välja vårdgivare: Ni ska inte få välja, och de ni väljer ska inte få tjäna pengar. Men asylinlustri är helig. Riskkapitalisterna, om det nu finns några starka sådana i vårdindustrin, är rena duvungarna jämfört med dem som tjänar pengar i asylinlustri, inte minst nu.

Stå inte och hyckla, Ulla Andersson! Ta ansvar nu! Menar du att de som är sjuka, de äldre och våra barn inte är värda det fria valet på samma sätt som profitörerna i asylinlustri är värda de vinster som du, Ulla Andersson, tydligen anser att de har rätt till? Om du är mot vinster i välfärden kan du väl inte vara för de ohyggliga vinster som finns i den svenska asylinlustri?

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Sven-Olof Sällström har mött en äldre människa som har uttryckt en önskan om att få välja mellan olika vinstdrivande aktiebolag. Jag har inte gjort det, och jag kan säga att jag har mött väldigt många. Jag har inte heller mött någon anställd som har uttryckt en önskan om att välja mellan olika vinstdrivande aktiebolag som

arbetsgivare. Däremot har jag mött väldigt många äldre, sjuka och även anställda som vill kunna ha inflytande över den verksamhet de befinner sig i och inflytande över de insatser de får, och anställda som vill ha rimliga och bra arbetsvillkor.

För Vänsterpartiet får man ha fler aktörer i vård, skola och omsorg men inte vinstdrivande bolag. Vi välkomnar kooperativ och stiftelser, de som sätter människan först och inte vinstintresset. Så ser vi på välfärden. Man ska inte sorteras ut efter prislappar. Det gör man i dag. I dag väljs äldre människor bort i den vinstdrivna sjukvården och äldreomsorgen. I dag väljs unga människor bort i skolan för att de har för stora behov. Vi vill inte vara med om ett sådant samhälle.

Vi vill se ett samhälle som bygger på solidaritet och omtanke, och vi vill att människor som kommer hit ska få en värdig bostad och ska få tillgång till bra utbildning om man behöver det. Man ska kunna få ett jobb. Man ska kunna mötas med respekt och inte av rasism eller diskriminering.

Vi har inte råd att förlora en enda människa. Vi ska ta vara på var och en. Därför ser jag alla människors lika värde som ett grundläggande fundament i vår politik.

(Applåder)

Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M):

Fru talman! Åhörare! Kolleger! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag, en helhet för jobb och tillväxt, mot de fyra olika reservationer som vi hört föredras här i dag.

I går besökte jag Chalmers i Göteborg som har anor långt tillbaka, till 1829. Då fanns inte Entreprenörskolan där vi var i går. Då fanns till exempel inte Minesto som ur den gamla bilindustrins teknik har utvecklat ny energiteknik som kan utvinna energi ur tidvatten. Det fanns ett antal mycket intressanta projekt, bland annat för ny energi, som utvecklas av klassisk svensk ingenjörskonst men som i dag gör nya saker som inte fanns 1829 och som inte ens fanns 2006.

Svensk teknik, svensk industri och svenska kunskaper behöver ständigt förändras för att vår konkurrenskraft ska fortsätta vara stark i ett allt hårdare omvandlingstryck.

Tack vare en ansvarsfull ekonomisk politik under de senaste åren har vi kunnat investera i just det här, i utbildning, i stärkt konkurrenskraft, i ny teknik, i infrastruktur och i forskning. Vi har kunnat rusta Sverige för framtiden i en djup och utdragen internationell lågkonjunktur. Vi har gjort det bättre än många andra jämförbara länder.

I dag debatterar vi Alliansens åttonde gemensamma budget. Det finns mycket kvar att göra, men det har hänt mycket sedan vi presenterade den allra första här i riksdagens kammare. Sysselsättningen har ökat med över 200 000 personer samtidigt som utanförskapet har minskat. Resurserna till vård, skola och omsorg har ökat med närmare 70 miljarder kronor i reala mått mätt. Tillgängligheten i vården har förbättrats. Vårdköerna har minskat. I dag är det färre än hälften så många som måste vänta mer än 90 dagar på att få vård. Vi har ökat resurserna per elev i förskolan, i grundskolan och i gymnasieskolan. Det är fler som läser på högskola i dag. Vi ökar antalet behöriga lärare i skolan, och efter 20 år av sjunkande resultat i skolan börjar vi äntligen se vissa tecken på att fallet

bromsas in och att vi tar steg för steg mot att återupprätta kunskapslinjen i skolan.

Detta är bara några jämförelser mellan hur det är nu och hur det var 2006, och det finns mycket kvar att göra. Sverige har många utmaningar kvar att lösa, men när man har hört de fyra oppositionspartiernas anföranden undrar man nästan om vi verkar i samma land.

Visst finns det utmaningar för svensk industri och för svensk ekonomi. Att svartmåla och överdriva hur läget ser ut i Sverige gör oss dock inte bättre lämpade att möta utmaningarna.

När vi diskuterar Sveriges utmaningar i en internationell kontext måste vi jämföra oss med just jämförbara länder. Låt oss göra det, och låt oss titta på till exempel Tyskland, som ofta lyfts fram som ett land som har klarat krisen väl. Om Sverige hade haft en offentlig skuld som den i Tyskland hade vi behövt betala minst det dubbla i räntor på statsskuld. Det motsvarar ungefär 40 miljarder kronor, vilket i sin tur motsvarar ungefär hela studiestödet eller garantipensionen – för att jämföra med några viktiga välfärdsdelar.

Det land som kanske mest förknippas med ordning och reda har alltså sämre offentliga finanser än Sverige. Om vi tittar på arbetsmarknaden och hushållen ser vi att tyska reallöner inte har ökat alls under de senaste tio åren medan de i Sverige har ökat över 12 procent, trots en orolig omvärld.

Vi kan titta på några andra länder också. Vi kan titta på ett annat litet öppet land, till exempel Nederländerna. Det landet har inte nått upp till ens en tredjedel av den svenska tillväxten under åren 2007–2012. Varken Tyskland, Österrike, Holland, Frankrike, Finland eller Danmark har lyckats växa mer än vad Sverige har gjort per år sedan 2007.

Fru talman! Ordning, reda och ansvar för ekonomin spelar roll. Sverige har tack vare den ansvarsfulla ekonomiska politiken lyckats klara krisen väl de senaste åren. Det är avgörande för svensk ekonomi att vi fortsätter att stå starka när vi har överhängande nedåtrisker kvar. Vi ser vissa ljusglimtar, till exempel den senaste arbetskraftsundersökningen från SCB som visar hur närmare 90 000 fler svenskar har ett jobb jämfört med för ett år sedan. Det råder fortfarande turbulens i USA, orosmoln över flera europeiska länder, till exempel Frankrike, Grekland och Italien. Euroområdet har fortfarande svårt att få fart. Vi är inte ur de senaste årens utdragna lågkonjunktur. Det betonar vi även i utskottets betänkande.

Varje höst går det några månader mellan att budgetpropositionen presenteras och att betänkandet skrivs. Den kompletterade informationen som finns med i betänkandet visar, liksom OECD gjorde senast i går, att orosmolnen hänger kvar. Därför har vi inte råd att vänta på att världsekonomin ska öka antalet jobb i Sverige alldeles av sig själv. Därför fortsätter vi att stötta inhemsk efterfrågan genom att fortsätta att investera i svensk konkurrenskraft.

Det handlar om att fortsätta att använda jobbskatteavdraget, som vi utvärderade i finansutskottets regi – minns ni det? Olika utomstående bedömare betraktade frågan och fann 100 000 jobb i sysselsättningseffekt. När vi dessutom höjer brytpunkten för statlig inkomstskatt, vilket omfattar drygt en miljon löntagare, till exempel karriärtjänsterna för lärare och avdelningschefer i vården, fortsätter vi att göra det mer lönsamt att ar-

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

beta. Det leder till fler arbetade timmar, och sådant har positiv effekt på tillväxten. Det behöver vi.

I ett läge där vi har svag internationell konjunktur behöver vi stötta inhemsk efterfrågan. Det syns även i till exempel OECD:s rapport från i går och EU-kommissionens höstprognos. De visar att inhemsk efterfrågan har en viktig del i tillväxten under de närmaste åren. Därför satsar vi ungefär 20 miljarder kronor i år på att stärka hushållens ekonomi, förbättra drivkrafterna för arbete och därmed stötta möjligheterna till tillväxt.

Sverige är rikt, rättvist och sammanhållet – och ska så förbli. Därför riktar vi också in reformer på att hjälpa dem som har lägst marginaler och svårast att få vardagsekonomin att gå ihop. Låt oss se på till exempel en ensamstående förälder, en mamma, som jobbar inom vård och omsorg och som tjänar 26 000 kronor i månaden. För henne innebär den samlade effekten av vår politik, jobbskatteavdraget, sänkt a-kasseavgift och höjt bostadsbidrag, närmare 7 000 kronor om året mer att leva för. Sådant spelar roll i vardagsplånboken och i att få tillvaron att gå ihop.

Fru talman! För att stå redo inför ett fortsatt hårt omvandlingstryck för den svenska ekonomin behöver vi fortsätta att investera i svensk konkurrenskraft. Därför inför vi två nya karriärsteg för lärarna. Därför ska Sverige fortsätta att vara ett av de länder i världen som satsar mest på forskning. Därför fortsätter vi med en politik som gör att det skapas fler nya jobb i svensk ekonomi.

Men vi behöver också se till att fler kan få jobben. Det är fortfarande för många unga som behöver få in sin allra första fot på arbetsmarknaden för att ha en chans att få fäste med båda benen så småningom. Därför satsar vi på yrkes- och introduktionsavtalen, där vi kombinerar anställning, utbildning och att hjälpa till att lyfta fram dem som ännu inte har rätt kvalifikationer. Nu kan de lära sig jobbet på jobbet.

Vi fortsätter att förbättra företagens villkor för att växa och anställa. Det gör vi på flera sätt. Det har vi gjort i tidigare budgetar. Nu i dagarna genomförs investeraravdraget, som gör de allra första investeringarna i små nystartade företag mer lönsamma samtidigt som avdraget för forsknings- och utvecklingsanställda stärker möjligheterna till investeringar i fortsatt utveckling. Vi sänker anställningskostnaderna för unga genom att förstärka nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar under 23 år. Vi tar även i fortsättningen ansvar för tillväxt och jobb.

Fru talman! Även i år, som varje år, hålls ramdebatten i november när det är lite som mörkast och gråast på himlen. Precis som föregående år hänger mörka moln över oss, över världsekonomin, över den europeiska ekonomin, nu i år tyvärr även över ramarna som sådana.

Jag vill hålla mig till politikens innehåll och hoppas att debatten ska handla om det. Det är vad valet borde handla om nästa år, och det är vad den här debatten borde handla om. Men jag måste ändå beklaga att det enda de fyra olika oppositionspartierna verkar vara överens om är att vilja riskera tryggheten i den svenska budgetordningen, att utmana den rambeslutsmodell som byggt Sverige starkt, som utgör en kärna i de starka svenska statsfinanserna sedan snart 20 år. Det är olyckligt och kan få återverkningar på kommande regeringars möjlighet att styra landet och fortsätta att ha ordning och reda i svensk ekonomi.

Fru talman! I den här debatten har vi hittills hört fyra olika oppositionspartier berätta om sina reservationer och motioner, och de har använt olika siffror. Jag vill avsluta mitt inlägg i debatten med tre siffror som jag tycker är relevanta inför den fortsatta debatten: 200 000, 555 000 och 298.

200 000 är så många fler som har ett jobb att gå till nu jämfört med när Socialdemokraterna styrde Sverige. Den siffran påminner mig om att Alliansens politik gör skillnad för de 200 000 svenskar som hade en lite jobbigare morgon kanske så sent som i morse men som genom att få fäste på arbetsmarknaden får en mycket bättre framtid.

555 000 förtidspensionärer stämplades ut från svensk arbetsmarknad när bidragslinjen gick före arbetslinjen före valet 2006. Det var ett sätt att snygga till statistiken när man mäter andelar, men i dag är det 200 000 människor färre i utanförskap. Varje person i den statistiken har ett livsöde, har en tillvaro, och många fler av dem har ett jobb att gå till och slipper känna att de åker ut ur de svenska sammanhangen, arbetsplatserna och gemenskaperna.

298 är antalet dagar som det i dag är kvar till riksdagsvalet. Om så många dagar väljer Sverige väg. Ska vi fortsätta att stärka svensk konkurrenskraft och se till att det blir fler nya jobb, eller ska Sverige gå tillbaka till en bidrags- och åtstramningslinje? Vi i Alliansen går till val tillsammans. Vi söker mandat för att fortsätta att ta ansvar för ett Sverige som står starkt, där alla jobb behövs, där alla människor behövs. Mot det står fyra olika alternativ som i en utdragen internationell lågkonjunktur riskerar att både strama åt mot jobb och tillväxt och skapa osäkerhet om formerna för de svenska statsfinanserna. Så ger man inte svar på Sveriges utmaningar i en orolig omvärld.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg och Jonas Jacobsson Gjörtler (båda M).

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det ska löna sig att arbeta, brukar högern säga. Anna Kinberg Batra har säkert själv sagt det många gånger. Det verkar vara mantrat.

Det har alltid lönat sig att arbeta i Sverige. Det är ingen nyhet. Nyheten numera är att vi i Sverige betalar skatt efter diagnos, om det finns jobbmöjligheter, om vi är småbarnsföräldrar eller efter vår ålder.

Förutom att vi betalar skatt efter det har ni, för att påvisa tydligheten i att det ska löna sig att arbeta, sänkt ersättningsnivåerna för alla föräldralediga, alla sjuka och alla arbetslösa så att Sverige faller i jämlikhetsligan väldigt snabbt. Ni har delat in människor efter närande och tärande i skattesystemet.

Jag skulle vilja fråga Anna Kinberg Batra: Varför ska en sjuk betala 885 kronor mer i skatt vid en inkomst på 12 000 kronor än den som har turen att vara frisk och ha ett jobb?

Varför ska en arbetslös betala 885 kronor mer i skatt än den som har turen att vara frisk och ha ett jobb?

Varför ska en föräldraledig betala 885 kronor mer i skatt än den som är på jobbet och är frisk? Nu blir skillnaden ännu större.

Svaret kan inte vara att människor ska bli friska av detta. Men det är faktiskt det jag tror att ni tror. Hela er ideologi bygger på att människans enda drivkraft är pengar. Det handlar väl om att en arbetslös ska ta sig i kragen och ta ett jobb om man vet att man får en sänkt skatt och bättre inkomst. Den sjuke ska väl ta sin säng och gå.

Varför delar ni in människor på det här sättet i skattesystemet, Anna Kinberg Batra?

Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Ulla Andersson är i alla fall tydlig. För henne är det de som inte arbetar som står i centrum för politiken. Jag tycker att man ska ta lönsamheten i att arbeta på mycket stort allvar. Just för den som inte känner att den får vara med i samhället och som riskerar att hamna utanför är möjligheten att ta sig in på arbetsmarknaden nyckeln till att få ett sammanhang, en inkomst och kunna påverka sin tillvaro.

Vi ska ha ett av världens mest generösa system om man blir sjuk eller arbetslös, och det har vi. Men vi ska ha en jämn fördelning och en god sammanhållning i Sverige, och det har vi. När OECD mäter så kallade Gini-koefficienter visar det sig att vi är bland dem som har de jämnaste fördelningarna av inkomster. När det gäller värdet på våra välfärdstjänster, som är högt subventionerade och jämnt fördelade, har vi den kanske allra jämnaste fördelningen. Det är viktigt.

Varifrån kommer resurserna, Ulla Andersson? Ja, de kommer av att det lönar sig att arbeta, att ekonomin kan växa och tillväxten ta fart. Det är mot den bakgrunden som jag är särskilt bekymrad över Vänsterpartiets budgetmotion. De olika utgiftschocker och skattechocker som Vänsterpartiet vill lägga på svensk ekonomi riskerar att leda till en sämre bnp-utveckling med flera procentenheter. Bnp-tillväxt är någonting som vi behöver, Ulla Andersson, till att fortsätta förbättra tillgängligheten i vården, till att kunna stötta till exempel barnfamiljer med reformer, till att ha fortsatt ordning och reda i svensk ekonomi. Men det hotas av Vänsterpartiets skattechockpolitik. Det är inte att ta ansvar för Sverige eller för välfärden.

Anf. 12 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Ni har nyss lagt fram en budget där 26 procent av era förslag riktar sig till de 10 procent som är rikast. De 10 procent som har lägst inkomst får 1 procent. Det säger ganska mycket om var era intressen ligger.

Vår budget bygger på omtanke, gemenskap och solidaritet. Vi investerar i jobb och välfärd för alla, inte för dem som redan har det bäst.

Jag märker att Anna Kinberg Batra inte svarar på min fråga: Varför ska sjuka betala mer i skatt? Varför ska föräldralediga betala mer i skatt? Varför ska arbetslösa betala mer i skatt? Varför delar ni in människor i närande och tärande på detta sätt? Vad säger det om er människosyn? Vad säger det om människovärdet?

Både du, Anna, och jag kan bli sjuka. Både du och jag kan mista våra jobb. Vi hoppas väl att väldigt många ska vara föräldralediga med sina barn. Varför ska de straffas för det? Varför ska människor straffas eko-

nomiskt för att de blir sjuka, för att de är föräldralediga eller pensionärer eller har oturen att mista sitt jobb?

Människor vill vara friska. Människor vill kunna arbeta. Man är inte arbetslös för att man är slö, utan därför att det finns för få jobb och görs för lite investeringar eftersom ni lägger pengarna på att sänka skatter i stället för att investera dem i alla människors lika värde, i jobb eller andra samhällsnyttiga ändamål.

Varför ska Sverige ligga på fjärde plats bakifrån när det gäller arbetslöshetsförsäkring, Anna Kinberg Batra? Varför ska vi sjunka som en sten i jämlikhetsligan? Varför ska människor delas in i närande och tärande i skattesystemet? Varför ska en som är sjuk betala mer i skatt än den som är frisk? Varför ska en som är sjuk betala mer i skatt än den som är frisk? Svara på frågan!

Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Ulla Andersson upprepar sig, och då måste jag få göra det lite grann också. Det är viktigt att vi har incitament för att jobba särskilt för dem som inte hade ett jobb förut, som inte hade fäste på arbetsmarknaden förut. Det ger makt till män och kvinnor som inte hade det förut därför att man inte kunde försörja sig. Jag tycker att det är olyckligt att Ulla Andersson förringar det.

Vi har och ska ha ett av världens generösaste system när man blir sjuk eller arbetslös, och vi finansierar det genom att ha en ekonomi med ordning och reda och där vi kan ha tillväxt när andra länder har tvingats skära ned. Det är så vi har fått närmare 70 miljarder i reellt ökade resurser till skola, vård och omsorg som behövs för att det här landet ska fortsätta att ha ett fungerande välfärdssystem. Det är sådant som hotas av Vänsterpartiets skattechocker och orealistiska politik.

Låt oss titta kort – vi har kort tid på oss i replikskiftena – på till exempel ensamstående kvinnor med barn under 19 år. Dessa har fått ungefär 10 procentenheter bättre i marginaleffekt sedan 2006.

Det lönar sig bättre att arbeta för dem som hade minst inkomster och för dem som hade måttliga inkomster. Vi har börjat nedifrån på inkomstskalan för att ge dem som inte hade utrymme i sin tillvaro större marginaler.

Det är viktigt att breda löntagargrupper kan ha incitament för att arbeta. Det är så vi finansierar välfärden. Det är så vi har råd att förbättra tillgängligheten i vården, korta vårdtiden och satsa på skolan och barnomsorgen för att få det här välfärdslandet att fortsätta att fungera så starkt.

Resurser är inte någonting som bara finns, Ulla Andersson. De kommer av att det är ordning och reda i ekonomin och att ekonomin har förmåga att växa. Därför måste det löna sig att arbeta. Därför måste man ha ordning och reda i statens finanser i stället för att riskera att tappa greppet om dem, som vi skulle göra om vi antog Vänsterpartiets budgetmotion. (Applåder)

Anf. 14 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att se till att yrka bifall till alla våra reservationer.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Jag kan konstatera att Anna Kinberg Batra verkar väldigt nöjd och glad med utvecklingen i Sverige. Det finns som sagt en del att vara stolt över, men ganska mycket också att bekymra sig över och ta itu med. För att kunna göra det är det bra om man har ungefär samma bild av hur verkligheten egentligen ser ut.

Med anledning av Anna Kinberg Batras anförande vill jag ändå fråga om finansutskottets ordförande menar att arbetslösheten är ett större eller ett mindre problem nu än 2006. Har arbetslösheten stigit och sysselsättningsgraden sjunkit, som SCB lär oss, eller har Anna Kinberg Batra en annan uppfattning än statistikmyndigheten? Har Sverige en högre arbetslöshet än de flesta jämförbara länder, som Danmark, Tyskland, Österrike, Holland och Storbritannien? Det var några av de länder som Anna Kinberg Batra tog upp som exempel på länder som vi inte skulle jämföra oss med.

Det är uppenbart att Moderaterna ser skattesänkningar på lånade pengar som inte ger jobb som höjden av att ta ansvar, trots att man inte klarar överskottsmålet i statsfinanserna och trots att man därmed nallar av framtidens välfärd.

Dessutom är fördelningspolitiken i att höja brytpunkten inte precis sådan som Anna Kinberg Batra ger sken av. För städare, vårdbiträden, undersköterskor, förskollärare, lärare och poliser blir det noll kronor. De som får del av sänkningarna är däremot statsråd, åklagare, bankchefer och hedgefondförvaltare. Det är så fördelningspolitiken ser ut. Det är alla människor i det här landet som ska vara med och betala av de lån som skapas när man sänker skatten för de grupperna.

Hur hänger det ihop med att ta ansvar för sammanhållningen?

Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Jag ska absolut svara på frågan om jobben. Är det bra eller dåligt att det är ungefär 200 000 fler som gick till jobbet i morse än 2006, Fredrik Olovsson? Jag tycker att det är bra.

Ni har en idé om att mäta andelar och förringa antalet människor som faktiskt kan gå till jobbet när jobben blir fler. Förringa inte det, Fredrik Olovsson. Det behöver bli ännu fler som går till jobbet; det är för många som inte gör det än.

Men svensk ekonomi har kunnat växa till i en tid när andra jämförbara länder har tvingats att skära ned och utsatt sina ekonomier för nedgångar och tillbakagång. Tittar man på långtidsarbetslöshet, som är ett viktigt mått för det allvarligaste utanförskapet, har vi bland de lägsta siffrorna i EU, vilket är väldigt viktigt. Tittar man på tillväxten av nya jobb är den siffran betydligt högre nu än vad den var under er sista mandatperiod.

Det är några viktiga mått på arbetslöshet och nya jobb.

Sedan har Fredrik Olovsson en förhållandevis yvig retorik om detta att låna. Då vill jag bara slå upp s. 51 i betänkandet där Socialdemokraterna själva formulerar sig i sin reservation. Man skriver om högre utgifter, högre intäkter efter de olika skattehöjningarna: "Statsbudgetens saldo är därmed något lägre än i regeringens förslag för 2014, vilket betyder att statens lånebehov är något högre."

Bakom den yviga retoriken döljer sig alltså att Socialdemokraterna själva lånar lite mer enligt sitt budgetförslag.

Jag tycker att vi kan enas om att det är viktigt att ha en förhållandevis expansiv finanspolitik när Sverige befinner sig i lågkonjunktur. Men det som skiljer oss åt är att Alliansen har en politik för att jobben ska fortsätta att bli fler. Med Socialdemokraternas politik riskerar jobben att bli färre.

Anf. 16 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Är det bra om befolkningen ökar i Sverige? Ja, det är bra. Är det fel om en mindre andel av befolkningen har arbete? Ja, det är dåligt. Detta är svaret på frågorna.

Jag tog upp i mitt anförande att antalet som har varit arbetslösa riktigt länge – i två år eller mer – har ökat nästan tre gånger under den tid som Anders Borg har varit finansminister. Det ser ju inte särskilt bra ut. Det går åt fel håll. Utanförskapet byggs då upp och fördjupas.

Det är uppenbart att Moderaternas paradgren är sänkta skatter. Det är egentligen detta som bär politiken. Det spelar ingen roll i vilket konjunkturläge som Sverige befinner sig. Lösningen är alltid sänkt skatt. Det har ni provat i uppgång och i nedgång. Det är ju det normala tillståndet för Moderaterna.

Däremot har vi fått veta att den här politiken kanske inte kan fortsätta. Statsministern sågade ju hela inriktningen på budgeten. Så kan vi inte fortsätta framöver, sade han, det är omöjligt. Sedan kom moderatstämman där det levererades en lång lista på nya skattesänkningar på 35–40 miljarder kronor som ska genomföras, när ekonomin så tillåter. Det var den brasklapp som fanns med.

Men eftersom ekonomin alltid tillåter och konjunkturen alltid är rätt för att sänka skatter betyder detta egentligen inte särskilt mycket.

Det gör det intressant att ställa en fråga till Anna Kinberg Batra, nämligen: Är det din mening att ni genom den här budgeten – ungefär så som statsministern tidigare sade – har uttömt möjligheten att sänka skatterna under nästa mandatperiod? Är det i så fall ett särskilt ansvarsfullt sätt att bedriva ekonomisk politik, att renraka utrymmet för framtiden? Det är ju det ni gör när ni för fram detta med till exempel skiktgränsen som gör att vi inte klarar överskottsmålet och att vi lånar mer till sänkta skatter.

Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Av betänkandet framgår ju också att Socialdemokraterna har valt att föreslå några utgiftsökningar i år utan att redovisa hur de ska finansieras längre fram. Så brukar det inte gå till i arbetet med sådana här betänkanden. Det lämnar många obesvarade frågor från Socialdemokraterna under de närmaste 298 dagarna.

Tack vare att vi har tagit ansvar för svensk ekonomi har resurserna ökat, och vi har kunnat nå fram med viktiga reformer för att det ska löna sig mera att arbeta. Till skillnad från Fredrik Olovsson var jag med på Moderaternas stämma i Norrköping. Det som vi framför allt lade grunden för där var en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik som innebär att resurserna måste skapas först och att det sedan är reformutrymmet som får avgöra hur vi kan fortsätta att bygga Sverige starkt. Så formar vi vår ekonomiska politik. Socialdemokraterna bygger sin politik på fortsatt hot om skattechock som riskerar att strama åt svensk ekonomi.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

I våras diskuterade vi fiket Sultans i Katrineholm eftersom det förekom många Sörmlandsexempel i den debatten. Då ville ni fördubbla arbetsgivaravgiften för de sju heltidsanställda ungdomarna. Nu vill ni tredubbla arbetsgivaravgiften för de fem yngsta. Jag har fortfarande inte fått svar på frågan hur en fortsatt politik för höjda skatter och höjda kostnader för att anställa skulle göra att jobben blir fler. Det är vad debatten borde handla om inför valet. Det är 298 dagar kvar, och hittills i dag har vi inte fått svar från Fredrik Olovsson på frågan hur jobben skulle bli fler eller Sverige få en starkare ekonomi av Socialdemokraternas skattechocker mot jobb och tillväxt.

Anf. 18 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Anna Kinberg Batra och jag tycks vara ense om att det behövs fler människor i arbete i Sverige. Vi har olika recept för hur vi ska nå dit, men det är i alla fall glädjande att vi kan enas om den saken.

Vi från Miljöpartiet tycker också att människor ska kunna ta sig till jobbet varje dag. De ska kunna lita på att kollektivtrafiken fungerar, att de inte möts av inställda tåg och att de inte ska behöva stå och frysa på perrongerna i väntan på tåg som är kraftigt försenade.

Jag tycker att alla miljontals svenskar som åker kollektivt varje dag och tar tåget till jobbet är vardagens hjältar som tar sitt ansvar för att inte i onödan smutsa ned miljön och öka klimatproblemen. Ofta står de ut med överfulla tåg och de svåra förhållanden som råder inom kollektivtrafiken.

Dessa människor förväntar att vi ska göra vår uppgift, nämligen se till att tågen går, att de håller hög kvalitet och att de kommer i tid. Här finns det väldigt mycket att önska från den sittande regeringen.

I dag rapporterar Ekot i Sveriges Radio att det under de senaste fem åren har skett 61 större tågurspårningar. På 23 av dessa platser har det tidigare funnits larm om brister. Det är alltså en tredjedel av alla de platser där det har varit urspårningar. Trots dessa larm har det inte vidtagits några åtgärder.

Man kan ju undra vad Anna Kinberg Batra har för förklaring till det, om det är Trafikverket som gör ett dåligt jobb eller om man är ogin och inte vill göra några upprustningar. Eller skulle det kunna vara så att det inte finns tillräckligt med resurser, att man skulle behöva satsa mer på underhåll och drift av järnvägen?

Vad är då regeringens svar på den frågan? Jo, svaret är att man i den här budgeten minskar avsättningar för drift och underhåll med 1 miljard jämfört med de pengar som satsades förra året.

Jag skulle vilja höra Anna Kinberg förklara för alla vardagshjältar som använder sig av kollektivtrafik varje dag: Vad är anledningen till att ni skär ned på underhållet när det i stället bör öka?

Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Låt mig först slå fast att det som hedrar Per Bolund är att vi är ense om att fler personer får komma hit och jobba från andra delar av världen. Vi återkommer säkert till det.

Både Per Bolund och jag är Stockholmsledamöter och känner rimligtvis till den satsning som presenterades så sent som förra veckan: nio nya tunnelbanestationer som möjliggör närmare 80 000 nya bostäder.

Sådant är viktigt för att Stockholmsregionen och svensk ekonomi ska kunna växa. Det är också viktigt för hela landet att vi har nära nog fördubblat underhållssatsningarna på tågen. Vi satsar över 500 miljarder under den kommande planperioden på fortsatt utbyggd infrastruktur.

Jag höll knappt på att hinna hit i morse därför att det var köer till bussen eftersom det är många vägbyggen. Det händer en hel del i Stockholmstrafiken, och det gör det också nationellt. Det är viktigt.

Då måste man ju fråga sig om det är just Per Bolund som man ska hålla i handen i finanspolitiken om man menar allvar med infrastruktur för att folk ska kunna åka till jobbet. Många av mina kolleger i den här salen kom till jobbet via tåget, andra via Bromma flygplats, som Miljöpartiet är starkt negativt till. Många har använt sig av vägar för att komma hit. Vi brukar vara osams om hur mycket vi ska investera på vägarna. En stor del av svensk exportindustri och ekonomi är helt beroende av lastbilstransporter som hotas av en rejäl skattechock om Miljöpartiet skulle få inflytande på den ekonomiska politiken.

Den större delen av den svenska arbetskraften tar bilen till jobbet, särskilt i områden utanför dina och mina valkretsar där det kanske inte finns lika väl utbyggd kollektivtrafik, tunnelbanenät och annat. Även där vill Miljöpartiet införa kraftiga skattehöjningar så att det blir dyrare och svårare att ta sig till jobbet.

Det låter bra, Per Bolund. Det gör det ofta i replikskiften, men när man synar Miljöpartiets förslag i praktiken låter det som att det är någon annan som har skrivit dem. Då är det kraftiga hot mot tillväxt och jobb som det handlar om.

Anf. 20 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att alla som hörde det där replikskiftet också hörde att Anna Kinberg Batra duckade och sprang åt ett annat håll än det som frågan berörde, som handlade om brist på underhåll på järnvägen.

Jag tror inte att alla de tågpendlare som till vardags fastnar på överfulla tåg som står stilla på spåren och inte kommer fram, här i Stockholmsområdet till exempel, är särskilt nöjda med att Anna Kinberg Batras svar är att Moderaterna vill behålla Bromma flygplats för dem som flygpendlar till jobbet. Jag tror inte att det är särskilt många som känner igen sig i den vardagsbilden, utan jag tror att många förväntar sig att vi tvärtom ska satsa de resurser som behövs för att vi ska få tåg som går i tid, för att vi ska få fler tåg så att man slipper stå och trängas på överfulla pendeltåg och tunnelbanetåg.

Där duckar Anna Kinberg Batra helt och hållet. Hon pratar om kommande investeringar. Vi är glada att Moderaterna har insett att det behövs järnvägsinvesteringar och kollektivtrafikinvesteringar. Att de sedan inte alls är på den nivå som är nödvändig för att ta hand om de många nya stockholmare som kommer hit är en annan fråga. Där har vi betydligt högre ambitioner.

Jag är väldigt bekymrad över att regeringens svar är att man drar ned på underhållet. Jag tycker att det är oansvarigt. Jag tycker inte minst att det är oansvarigt när vi har en situation med hög arbetslöshet. De många arbetslösa som vi har skulle kunna göra en enormt värdefull insats genom att i stället se till att tågen kommer i tid och att de går.

Vi vet att det finns avancerade jobb med att byta räls, som man skulle ha gjort till exempel i tunneln mellan Stockholms södra och Stockholms central för länge sedan. Därmed hade man sluppit få ett urspårat tåg och att hundratusentals stockholmare fick vänta i timmar på att komma till jobbet. Det handlar också om enklare jobb, som att vara ute med skyffel och spade och rensa snö från växlar för att tågen ska komma fram.

Alla dessa jobb kommer inte till på grund av att regeringen inte satsar utan tvärtom drar ned på underhållet.

Både de som är arbetslösa och som inte får jobb och de som inte kommer till jobbet på grund av att regeringen inte gör det som alla kan förvänta sig av en handlingskraftig regering borde vara djupt missnöjda med regeringens politik och borde fundera över vad de ska lägga sin röst på i det kommande valet.

Anf. 21 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Jag upprepar gärna det jag sade i det förra replikskiftet, nämligen att Alliansen har nära nog fördubblat anslagen till drift och underhåll sedan vi fick väljarnas förtroende 2006. Varje gång det händer någonting i trafiken – det kommer det att göra igen, oavsett regeringar framöver – ställs det på sin spets om man satsar på underhåll och på att få trafiken att fungera, eller om man i stället har ofinansierade löften om orealistiska andra projekt.

Vi fortsätter att satsa på att få det svenska väg- och järnvägsnätet att fungera, att arbetspendlingen ska fungera för korta och långa resor, att man ska kunna bedriva varu- och tjänsteproduktion i detta land med korta och långa resor. Det handlar absolut om mer än tunnelbana, tåg och Bromma flygplats.

Det handlar om Förbifart Stockholm, det handlar om investeringar runt om i landet och det handlar om att fortsätta att ha en politik som gör att svensk ekonomi växer så att vi har råd med fortsatta investeringar. De över 500 miljarder vi lägger in den kommande planperioden måste komma någonstans ifrån. De måste komma ifrån att människor jobbar, att det inte är för dyrt att anställa och att det inte är för svårt att driva varu- och tjänsteproduktion.

Det är mot den bakgrunden som jag är särskilt bekymrad över Miljöpartiets budgetförslag, eftersom det riskerar att strama åt svensk ekonomi när vi de facto är i lågkonjunktur. Det är där konfliktlinjen finns. Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillsammans innebär en kraftig skattehöjning på att anställa människor, från vänster, och lägger man på Miljöpartiets förslag är det risk för kraftigt fördyrade transporter för både människor och företag. Det riskerar att skada svensk ekonomi, Per Bolund, och då blir det alldeles för lite investeringar oavsett av vilken sort.

Anf. 22 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Anna Kinberg Batra pratar om att det är 200 000 fler som går till jobbet – 200 000 fler sysselsatta. Det kan ju låta bra. Det finns säkert nedtecknat på något fiffigt moderat strategidokument att det är precis det man ska säga. Men det speglar ju inte verkligheten. Ja, det är säkert 200 000 fler som går till jobbet, men i andel av befolkningen har arbetslösheten ökat. Det är färre sysselsatta i andel av befolkningen nu än när regeringen tog över 2006. Det är ett faktum. Tittar vi på gruppen 15–

74 var sysselsättningsgraden 66,1 procent 2006, och den är 65,8 procent i dagsläget. Sysselsättningsgraden har minskat.

Det är en lite oärlig argumentationsteknik, men det står säkert, som sagt, i något fiffigt strategidokument.

Vad som är än mer allvarligt när det gäller sysselsättningen är att trots de enorma satsningar som görs för att få utrikes födda i arbete, de enorma summor som satsas på arbetsmarknadspolitik för att få utrikes födda i arbete, ökar arbetslösheten bland just utrikes födda. Men den minskar bland dem som är födda i Sverige. Läser vi AKU:n ser vi att jämfört med i fjol har arbetslösheten för dem som är födda i Sverige minskat med 0,2 procent ned till 5,8 procent och har ökat med 0,3 procent bland de utrikes födda till över 15 procent.

Var nu ärlig och säg att ni har misslyckats med jobbpolitiken, Anna Kinberg Batra! Det är inget annat än ett stort misslyckande.

Anf. 23 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Det är riktigt att jobben har blivit många fler, vilket är bra, och att befolkningen har ökat under samma period. Där skiljer vi oss åt i syn, Sven-Olof Sällström och jag. Det är riktigt att vi lever i en orolig omvärld där många människor tvingas fly från länder i krig och kris.

Där skiljer vi oss åt fundamentalt. Jag tycker att Sverige som är ett rikt och rättvist land har rätt, möjlighet och skyldighet att ställa upp för människor i absolut nöd. Då blir det fler flyktingar som kommer hit. Då ska vi fortsätta att se till att ta emot dem som behöver hjälp och så snabbt som möjligt få in fler i arbete.

Det är då i det sammanhanget glädjande att det nu är fler utrikes födda som jobbar än på väldigt länge trots att många är flyktingar som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Tack vare sänkta trösklar och tack vare arbetskraftsinvandring, som också får hit kvalificerad personal, har det gjorts kraftiga insatser för att fler utrikes födda ska komma i arbete. Det är viktigt, och det behöver fortsätta.

Skälet till att det är så svårt att ta Sven-Olof Sällströms och Sverigedemokraternas politik på allvar finns på s. 176 i betänkandet, där det står att ”den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen bör minska med åtminstone 90 procent” och att ”beviljandet av permanenta uppehållstillstånd inom asylinvandringen bör helt upphöra”. Det står att ni är kritiska mot anhöriginvandring och familjeåterförening och vill ändra reglerna för arbetskraftsinvandring.

På den premissen är det svårt att diskutera den ekonomiska politiken, för då drar Sven-Olof Sällström undan mattan för mycket av det Sverige står för. Vi ska vara öppna. Vi ska kunna ta emot människor. Man ska kunna komma hit från hela världen för att jobba. Det Sverigedemokraterna inte förstår är att det dessutom är bra för svensk ekonomi: Att ha ett öppet land som handlar med omvärlden och dit människor kan komma och arbeta gör alltså att ekonomin kan växa. Det kan den inte med er politik.

(Applåder)

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 24 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Återigen: Arbetslösheten ökar bland utrikes födda och minskar bland dem som är födda i Sverige. Det är ett stort misslyckande. Det går inte att beskriva på annat sätt.

Återigen: Sysselsättningsgraden minskar efter att alliansregeringen tog över 2006. Den ökar inte.

Jobbpolitiken är ett stort misslyckande.

När det sedan kommer till arbetskraftsinvandringen: Men Herre Gud! Vi har ju ställt oss bakom blåkortsdirektivet. Vi sade ja till EU:s blåkortsdirektiv, som gör att vi just kan få den kvalificerade arbetskraften till Sverige, att vi ger möjligheter för kvalificerad arbetskraft att komma till Sverige och arbeta.

Överenskommelsen mellan Miljöpartiet och alliansregeringen är någonting helt annat. Den gäller ju inte för kvalificerad arbetskraft över huvud taget. Den är till för att öka utbudet av lågkvalificerad arbetskraft på svensk arbetsmarknad, för att trycka ned löneläget i Sverige. Det är en helt annan sak. Det är så det ser ut. Det är ett faktum.

När det sedan kommer till migration och att ta emot flyktingar, om vi ska ta de internationella konventioner som vi har undertecknat, innebär Dublinförordningen att vi förmodligen skulle komma ned betydligt lägre än med de 90-procentiga nedskärningar som vi förordar om vi skulle använda Dublinförordningen och familjeåterföreningsdirektivet som det är skrivet, om svenska myndigheter skulle använda de avtal som vi i Sverige har undertecknat.

Det är väldigt svårt för Sverige i dag att ta från de stora flyktingländerna om man ska använda sig av Dublinförordningen. De flesta som kommer landvägen, med flyg eller någon annan transport från ett annat EU-land som tillhör det område som omfattar Dublinförordningen – som Norge också har skrivit på efter 2006 – ska då söka asyl i det första land de kommer till. Det är näst intill omöjligt.

Anf. 25 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Fru talman! Tack, Sven-Olof Sällström! Jag var alltså med och tog fram regelverket för arbetskraftsinvandring, som Sverige har haft på plats sedan 2008. Sverigedemokraterna skriver själva på sidan 176 i betänkandet att de reglerna bör ändras. Det sade också Sven-Olof Sällström själv här.

Varje gång vi tar upp öppenhet svarar Sverigedemokraterna med att stänga, med att försvåra att komma hit och med att göra Sverige mindre öppet och mindre rörligt. Jag beklagar det och konstaterar att Sverigedemokraterna inte har förändrats.

Det var fler utrikesfödda som gick till jobbet i morse i Sverige än det kanske någonsin har varit, åtminstone under den tid som vi har haft väljarnas förtroende. Nu är vi där igen med andelar och sådant, men det är fler utrikesfödda människor som går till jobbet på morgnarna i Sverige nu eftersom vi har skapat fler jobb och sänkt trösklar för att få jobb. Det behöver vi fortsätta med – inte stoppa, bryta eller gå tillbaka från, som Sverigedemokraterna och deras kamrater vill.

Jag skulle vilja avsluta den här debatten där vi började, i alla fall den sista delen. Sverige är en liten, öppen ekonomi i en orolig omvärld där det är vår konkurrenskraft, vår förmåga att attrahera kompetens och inve-

steringar, behålla dem och få dem att växa som avgör allt – som avgör om vi kan skapa fler nya jobb och om vi har resurser att hjälpa fler att få dem och att investera i välfärd och utbildning. Det är därför jag tänker rösta för betänkandet i eftermiddag och fortsätta motarbeta Sverigedemokraternas ekonomiska politik. Den är orealistisk, och den skulle leda Sverige i alldeles fel riktning.
(Applåder)

Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Som vi hört av tidigare talare är det inte svårt att göra listor över angelägna sociala reformer. Utmaningen ligger dock inte i att göra en lång lista, utan utmaningen ligger i att svara på frågan om hur det ska betalas. Vems pengar ska vi ta?

Resurserna till social välfärd måste nämligen alltid skapas. I de länder som missköter sina offentliga finanser och sin samhällsekonomi blir de mest utsatta människorna de som drabbas först och hårdast.

”Det ska löna sig att arbeta” har varit budskapet på Folkpartiets valaffischer i generationer. Det betyder i praktiken att skatterna på arbete sänks, och det har varit Folkpartiets och Alliansens politik sedan 2006.

Det alliansregeringen har gjort är att vi har sänkt skatten främst för låg- och medelinkomsttagare – för undersköterskan, vaktmästaren, servitrisen, busschauffören. Men när vi påpekar detta blir de rödgröna partierna förbittrade.

Det finns inget som framkallar sådan ilska hos de rödgröna som när vi sänker skatten för de människor som de rödgröna betraktar som sitt folk, som om de ägde dem. Just därför har i synnerhet Socialdemokraterna otroligt svårt att hantera dessa skattesänkningar.

Vi beslutade om första jobbskatteavdraget 2006. Socialdemokraterna var förbittrade.

Vi beslutade om andra jobbskatteavdraget 2007. Socialdemokraterna accepterade då det första, men de var förbittrade på det andra.

Vi beslutade om tredje jobbskatteavdraget 2008. Socialdemokraterna accepterade då det första och det andra, men de var förbittrade på det tredje.

Vi beslutade om fjärde jobbskatteavdraget 2009. Socialdemokraterna accepterade då det första, det andra och det tredje, men de var förbittrade på det fjärde.

Vi beslutar om mindre än en månad här i riksdagen om det femte jobbskatteavdraget. Socialdemokraterna accepterar nu det första, det andra, det tredje och det fjärde, men de är förbittrade på det femte.

Varje gång förut har socialdemokraterna sagt nej, nej, nej, ända tills de har sagt ja. Men den här gången är Socialdemokraterna så ivriga att säga ja efter det att de har sagt nej att de säger ja redan nu, samtidigt som de är förbittrade – och det redan innan de har hunnit rösta nej senare i dag här i kammaren.

Fru talman! De rödgröna säger – och det här är verkligen en kärnfråga – att om man sänker skatter måste man skära i välfärden. Men vi har visat att det finns en annan väg.

Ja, det är riktigt att stat och kommun behöver ökade skatteintäkter för att kunna satsa på välfärd. Det finns två sätt att få till det.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Det ena är att höja skatterna. Problemet är att det ofta minskar intresset för att arbeta. Det minskar intresset för att driva och starta företag, och det minskar ofta avkastningen på tänkbara investeringar.

Den andra vägen är att få fler företag och fler skattebetalare och alltså fler som jobbar och betalar skatt.

Sysselsättningen har, som redan sagts här, ökat med mer än 200 000 personer sedan 2006, och särskilt stark har ökningen varit under det senaste året. Det betyder mer än 200 000 fler skattebetalare än 2006. Samtidigt har antalet förtidspensionärer minskat med 200 000 sedan 2006.

Det är arbetslinjen till välstånd, inte skattehöjningslinjen, som gör att vi kan satsa mer på välfärd och sänka skatten samtidigt. Svensk välfärd behöver inte högre skatter. Svensk välfärd behöver fler skattebetalare, fler arbetade timmar och bättre tillväxt!

Tack vare ökade välfärdssatsningar är Sverige i dag ett bättre land att leva i än 2006 när alliansregeringen tillträdde.

Sverige har fler läkare, sjuksköterskor och vårdcentraler än 2006. Sverige har fler apotek – drygt 600 fler. Sverige har kortare vårdköer. Resurserna till vården, äldreomsorgen och personer med funktionsnedsättning har ökat sedan 2006. Tillgängligheten till primärvården och den specialiserade vården och kvaliteten på sjukvården har förbättrats sedan 2006.

20 000 fler arbetar i den offentliga välfärden. Resurserna till välfärden har ökat med 70 miljarder kronor per år, och de har ökat som andel av Sveriges bruttonationalprodukt.

Bostadsbidraget för barnfamiljer är högre än 2006. Andelen boståndsmottagare i befolkningen har minskat. Flerbarnstillägget är högre. Barnfattigdomen har minskat sedan 1990-talet.

Bostadstillägget för pensionärer, högkostnadsskyddet för tandvård, grundavdraget för pensionärer och grundnivån i föräldrapenningen är högre än 2006.

Sverige har högre lärartäthet av utbildade lärare än 2006. Sverige har högre personaltäthet vad gäller skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer.

Sverige har 40 000 fler studenter vid våra universitet.

Sverige har fler barn i förskolan – utan att barngruppernas genomsnittliga storlek har ökat och med samma förskollärartäthet som tidigare.

Resurserna till förskolan, gymnasieskolan och högskolan har ökat sedan 2006. Studenternas studiemedel har aldrig haft bättre köpkraft.

Sverige har fler kvinnor som är ordförande i statliga företag och fler kvinnor som är chefer. Sverige har fler kvinnliga professorer.

Sverige har högre sysselsättning bland invandrare.

Sverige har bättre diskrimineringsskydd än 2006.

Tryggheten i Sverige har ökat med fler poliser än 2006.

Hushållens disponibla inkomster har ökat.

Kvaliteten på högre utbildning är bland den bästa i världen. När det gäller satsning på forskning är vi bland de bästa i världen. På innovation är vi bland de bästa i världen.

Vårt land har bland de mest ambitiösa klimatmålen i världen. Koldioxidutsläppen har minskat sedan 2006. Sverige har den mest koldioxidfektiva ekonomin i Europeiska unionen.

Utbyggnadsplanerna för ny järnväg i Sverige har inte varit så omfattande sedan 1800-talet.

Sammanfattningsvis: Velfärden har byggts ut till historiska nivåer. Sysselsättningen har ökat. Skatterna har sänkts. Och allt detta har skett i en tid när vi har haft den djupaste ekonomiska krisen i Europa på kanske 80 år.

Vår politik visar att skattesänkningar inte behöver stå mot välfärds-satsningar. Vi har gjort båda delarna. Vi har både sänkt skatter och ökat välfärdssatsningarna. Detta hade aldrig – jag säger aldrig – varit möjligt med oppositionens politik.

Allt fler i Sverige har mer kvar i plånboken samtidigt som satsningarna på velfärden ökar. Det är vi i Alliansen stolta över. Det betyder mer frihet till individen och mer socialt ansvarstagande.

Betyder detta att vi är nöjda? Ack, icke. Vi är inte nöjda. Vi ska fortsätta med vårt reformarbete under nästa mandatperiod. Vi är inte färdiga. Vi vill mer.

Det för mig över till framtiden, fru talman. Nu har vi november. Hösten före ett riksdagsval fyller regeringens budget och oppositionspartiernas motförslag naturligtvis en särskilt viktig demokratisk funktion. Varje parti redovisar sina inkomster och utgifter, inte bara för nästföljande år utan för huvuddelen av kommande valperiod, det vill säga 2014–2018 i vårt fall.

Ett av syftena med denna praxis är att hindra regering och opposition från att ställa ut förföriska löften som saknar långsiktig finansiering. De fleråriga budgetförslagen skärper kravet på ekonomisk realism i partiernas politik och är därmed viktiga för demokratin. Väljare, medier, organisationer och andra ges goda demokratiska möjligheter att jämföra partiernas politik över större delen av den kommande mandatperioden och kan skärskåda hur utgifter och finansiering går ihop eller inte går ihop.

Det gäller dock inte nu. Det gäller inte Socialdemokraterna denna höst och inför valet 2014. Partiet vill slinka undan kontroll och skärskådan inför valet. Socialdemokraternas skarpa budgetförslag avser enbart 2014. För åren därefter finner man massor av löften men inget sammanhållet budgetförslag. Socialdemokraternas beteende med hemliga eller obefintliga budgetar framöver är inte olagligt, men det försvårar för demokratin och inbjuder till ekonomiskt lättsinne.

Med sina enbart ettåriga budgetförslag bryter Socialdemokraterna på ett unikt sätt mot gällande praxis om att man ska lägga fram flerårsbudgetar för större delen av valperioden. Det har man inte gjort. Det gör man inte inför detta val, 2014. Detta har inte uppmärksammats tillräckligt, enligt min mening. Därför vill jag vara något utförlig på denna punkt.

Riksdagens utredningstjänst har på Folkpartiets uppdrag gått igenom budgetmotionerna från de partier som har varit i opposition från 2001 fram till i dag. Genomgången visar att under denna tid har inget oppositionsparti inför ett riksdagsval presenterat en budgetmotion med ett så kortsiktigt och dolt perspektiv som Socialdemokraterna nu gör inför valet 2014. Man vill uppenbarligen undandra sig demokratins krav på öppenhet och redovisning.

Samtliga oppositionspartier har tidigare valår lagt fram budgetförslag som täckt minst de kommande tre åren under valperioden. Så gjorde även Socialdemokraterna hösten 2009, inför valet 2010.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Socialdemokraterna säger sig 2014 vilja ta "ett första steg" med en blygsam summa som startfinansiering. Låt mig ge några exempel.

Socialdemokraterna vill ha skolplikt till 18 år men avsätter blott 10 miljoner kronor. De vill införa treterminssystem på högskolan men avsätter blygsamma 30 miljoner kronor 2014.

Klyftan i beskattning mellan löntagare och pensionärer ska försvinna, men 2014 tas bara ett litet, litet steg. Alla pensionärer som tittar på detta tv-program: Notera detta! Det är en oklarhet som är gränslös vad gäller beskattningen av pensionärer.

Socialdemokraterna vill införa en 90-dagarsgaranti för unga arbetslösa men tar bara ett första steg 2014, till en kostnad av drygt 5 miljarder kronor. Vad resterande steg innebär för miljardkostnader och om de ska finansieras under mandatperioden döljer man.

Socialdemokraterna vill lägga 110 miljoner kronor 2014 på fler utbildningsplatser på förskolläraryrket, som ett första steg. Men vad som sedan händer under valperioden redovisas inte.

Socialdemokraterna avsätter 10 miljoner kronor 2014 för att introducera yrkescollege i nya branscher. Om dessa ska sjuösättas i praktiken krävs det säkert ett hundra gånger så stort belopp.

50 miljoner kronor avsätts 2014 till en försöksverksamhet med nyföretagargaranti, men det är oklart hur detta ska fungera under den fortsatta valperioden.

Kostnaderna för sjukförsäkring och a-kassa stiger med Socialdemokraternas politik efter 2014, dels på grund av högre ersättningsnivåer, dels på grund av slopade tidsgränser i sjukförsäkringen.

Hur Socialdemokraterna kommer att formulera kraven på mottagarna av sjukersättning och a-kassa, samt de statliga myndigheter som administrerar dessa, kan bli en av valrörelsens verkligt heta potatisar.

Ja, listan med ofullständigt redovisade satsningar är lång, och listan när det gäller bristen på redovisad finansiering är ännu längre. Min slutsats är: Om olyckan är framme och Socialdemokraterna i regeringsställning skulle hålla vad de lovar skulle skatterna eskalera, trappas upp, dramatiskt från den 1 januari 2015, det vill säga om drygt ett år. Miljöpartiet och Vänstern, som själva har gott om skattehöjningsförslag, skulle applådera en sådan upptrappning av skatterna.

Varför mörkar Socialdemokraterna? Vet de inte svaren? Vill de inte redovisa? Så är det uppenbarligen. Men jag säger så här till Socialdemokraterna: Redovisa er ekonomiska politik för huvuddelen av valperioden och inte bara för 2014!

Det gör de andra partierna. De lyckas med detta. Deras kolumner är fulla med siffror, men där ni skulle ha satt siffror står det bara: streck, streck, streck. Så är det i kolumn efter kolumn. Ni redovisar inte er ekonomiska politik. Demokratins krav på öppenhet och redovisning av valperioden gäller även er socialdemokrater.

Fru talman! Jag beklagar överdraget.
(Applåder)

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tänkte faktiskt prata om din politik, Carl B Hamilton, i stället för om Socialdemokraternas politik. Det är ändå du som står i talarstolen.

Jag tror att både du och jag delar uppfattningen att sociala könsroller har betydelse för hur våra liv blir. I dag tar kvinnor huvudansvaret för både hem och barn – de lönearbetar också. Det leder till att kvinnor får sämre hälsa.

Sju av tio sjukskrivna i dag är kvinnor, medan sju av tio i gruppen med högst inkomster är män. Ni har prioriterat en politik som framför allt har gynnat gruppen med högst inkomster. De har fått 79 000 kronor i inkomstförstärkningar sedan 2006. Samtidigt har sjukskrivna kvinnor fått sänkta ersättningsnivåer och bestämda tidsgränser i sjukförsäkringen, det vill säga att ni politiskt har bestämt hur länge man får vara sjuk i Sverige. Ni har dessutom – det sade du själv, och det sade Anna Kinberg Batra tidigare – en syn som bygger på att det behövs incitament, ekonomiska sådana, för att man ska bli frisk.

Jag vill säga att det är en väldigt tydlig antifeministisk politik. Jag skulle vilja höra Carl B Hamiltons förklaring. Varför ska man straffa sjuka kvinnor ekonomiskt i er politik? Kvinnor som är sjuka, även män, ska betala högre skatt. Man ska sänka deras ersättningsnivåer, trots att ni inför valet 2006 lovade att ersättningsnivåerna skulle höjas igen när ekonomin så tillät i sjukförsäkringen. Sedan dess har sjukförsäkringen gått med överskott år efter år, men ni har i stället använt pengarna till att sänka skatter för dem som är friska och har ett jobb och framför allt för högavlönade män.

Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag ska gärna svara på detta.

Vi har diskuterat den här typen av frågor tidigare, och jag tror att Ulla Andersson gör ett grundläggande fel. Det är vår syn på detta. Felet är att Ulla Andersson bortser ifrån att offentligt finansierad välfärd måste skapas. Den skapas genom arbete, företagande och investeringar. Därför är det väldigt viktigt att vi har starka incitament för att arbeta. Det ska löna sig att arbeta.

Den offentliga sektorn är ju Ulla Anderssons stora intresse, snarare än den privata. Hela poängen med en stor del av mitt anförande är att de totala intäkterna i stat, kommun och landsting blir större om man har fler som arbetar. Det handlar om större skatteintäkter genom tillväxt och arbete. Då får man en större skattebas, och då fungerar den offentliga sektorn.

Vilka är det som är överrepresenterade i den offentliga sektorn? Jo, det är kvinnor som arbetar där. De har genomgående för låga löner; jag håller med om det. Men det är också så att man om man ska kunna genomföra de stora transfereringarna, som Ulla Andersson vill höja, måste ha en väldigt stark ekonomisk bas för den offentliga sektorn. Det bygger ju på att väldigt många arbetar, att de arbetar många timmar och att ekonomin har en väldigt solid bas.

Därför tror jag att det när det gäller jämställdhetsfrågan – vi kan komma vidare till det – är helt fundamentalt att vi har en väl fungerande ekonomisk bas i samhället.

Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det kanske är en nyhet för Carl B Hamilton, men de kvinnor som är sjukskrivna har faktiskt arbetat innan de blev sjuka. De

har tagit huvudansvar för det obetalda hemarbetet, och de har lönearbetat. De slits ut. Med det menar du att de ska straffas ekonomiskt.

Dessutom har ni dragit ned på arbetsmiljöarbetet. Ni motverkar människors möjligheter att vara friska, eftersom arbetsmiljön försämrats. Det är också så att sjukvården, dit människor ska vända sig när de blir sjuka, får mycket mindre resurser än vad ni lägger på skattesänkningar. Om jag inte missminner mig är det ungefär två hundra gånger mer ni lägger på skattesänkningar än på sjukvården i den här budgeten.

I äldreomsorgen slits kvinnor ut på grund av att det är alltför anorektiska organisationer, och så också i sjukvården. Det har vi kunnat läsa om nästan varje dag, och i dag kom ju Kommunals rapport som visar att en av tre vill sluta jobba i äldreomsorgen inom de närmaste åren. Det får liksom konsekvenser när arbetsmiljön inte är så bra, och det drabbar väldigt många människor.

Vi kan också ha oturen att bli sjuka – vi kan få cancer eller råka ut för en bilolycka. Så varför ska Folkpartiets ekonomiska politik bygga på att straffa människor ekonomiskt för att de blir sjuka? Varför bryter ni det vallöfte ni gav 2006 om att ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen skulle höjas? Ni ljög i och för sig redan då, för ni skrev att det var när sjukförsäkringen går med överskott. Det gjorde den även då, och sedan dess har den gått med överskott.

Du säger också att du är överens med mig om att det är för låga löner i välfärden. Ja, men då behöver ju välfärden pengar, och det ger ni inte. Eller hur? Ni lägger nämligen allting på skattesänkningar. Det får konsekvenser. Varför, Carl B Hamilton, ska sjuka kvinnor som sliter hårt i sina liv straffas ekonomiskt?

Anf. 30 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Välfärden får pengar, och om välfärden ska få mer pengar krävs det att skattebasen ökar – att tillväxten blir större och mer arbete utförs i ekonomin.

Sedan ogillar jag att Ulla Andersson säger att jag ljuger. Vi kan ha olika åsikter om olika saker och ting, men jag tycker att det är att gå lite väl långt.

Om arbetsmiljön ska förbättras krävs det pengar, och de pengarna kommer genom beskattning. Ju bättre och starkare skattebas man har, desto mer pengar kommer in. Sedan vill jag påpeka att utgifterna för välfärden, brett definierad, är ungefär 70 miljarder kronor högre per år med den här regeringen. Det är 20 000 fler anställda i den offentliga välfärden, och då inte minst inom skolan som är vårt speciella intresseområde.

Ska vi ha en bättre arbetsmiljö och fler anställda i välfärden samt högre inkomster för den offentliga sektorn, genom skatterna, ska man alltså rösta på vår politik. Det är nämligen den vägen det blir uthålligt större resurstillskott och fler arbetstillfällen i den offentliga sektorn. Att gå på Ulla Anderssons linje, att utarma skattebaserna genom att inte gynna företagande och arbete utan tvärtom försämra incitamenten, kommer ganska snart att straffa sig.

Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton kunde ha lurat mig – han lät väldigt nöjd med sig själv, i alla fall, och missnöjd med Socialdemokraterna. Det var väl vad man kunde få ut av anförandet.

Med en folkpartistisk regering – eller en moderatledd regering med Folkpartiet i, ska man väl säga – har dock skolresultaten tillåtit sjunka sju år i rad. Med en folkpartist som utbildningsminister har vi ett minskat antal högskoleplatser, när det ser omvänt ut i världen. Med den här regeringen ser vi satsningar på skolan som bara är en tjugondel av det man lägger på den ofinansierade skattesänkningen.

Hur det här ska kunna stärka Sveriges konkurrenskraft långsiktigt är en gåta för mig, och hur det på något sätt skulle stärka klassiska liberala honnörsord som ”bildning” och ”förkovran” får Carl B Hamilton gärna förklara.

Sedan menar han att vi inte respekterar budgetreglerna. Det är dock precis vad vi gör men ni *inte* gör när ni år efter år driver staten med underskott och fortsätter att lägga fram ofinansierade skattesänkningar.

Carl B Hamilton misstänkte oss också för att vara särskilt vidlyftiga eftersom vi inte redovisar all vår politik för flera år framöver. Det finns två problem med det sättet att resonera. Det första är att vi i just den budget som sannolikt kommer att gå igenom här ser just den vidlyftigheten, med ofinansierade skattesänkningar. Det andra problemet handlar om framförhållning. Man kan ju undra i vilken tidigare budget ni redogjorde för att det skulle komma 15 miljarder i sänkta skatter i år. Stod det 2011, 2012 eller 2013?

Sanningen är att det inte ens fanns med i vårpropositionen. När vi beslutade om den strax för midsommar fanns inte det beskedet. Du kräver alltså besked av Socialdemokraterna många år i förväg, men ni kan inte ens leverera ett tremånadersperspektiv på er egen politik.

Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det var många konstigheter där. Låt mig börja med det sista.

Det som är skillnaden mellan Socialdemokraterna och de andra oppositionspartierna, och regeringen, är att ni inte ens *försöker* tala om vad ni ska göra efter 2014. Det finns inga siffror i er budget; det finns bara streck. De andra försöker i alla fall siffersätta sina budgetalternativ.

Jag tror att alla är medvetna om att framtiden är svår att spå och att det inte blir precis de siffror Per Bolund och andra har i sina budgetalternativ, men de gör en ansträngning. De försöker inte dölja något, utan de visar sina ambitioner. Det gör inte ni. Ni mörkar. Det är väldigt svårt för demokratin att fungera – för medier och medborgare att följa vad ni vill – om ni ska mörka på detta sätt. Jag tycker att det är ovärdigt att Socialdemokraterna gör det. Det är inte olagligt, men det är ovärdigt.

Sedan påstår Fredrik Olovsson att vi driver staten med underskott. Låt mig påminna Fredrik Olovsson om att statsskulden ju har minskat under den här regeringen. Vi har gått med överskott. Det är ett fullständigt felaktigt påstående.

Sedan säger Fredrik Olovsson att skolresultaten inte har förbättrats, som man kan mäta, på sju år. Förlåt, men det är 20 eller möjligen 27 år, för det är ni som har administrerat och drivit en flumskola under 20 år.

Det är klart att det tar lite tid att vända den här oceanångaren. Men glöm inte att förfallet i den svenska skolan började långt tidigare.

Jag tror inte att det har varit en sådan intensiv reformverksamhet och ett sådant resurstillskott till skolan på många decennier som det har varit under alliansregeringen.

Anf. 33 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Att skolresultaten skulle ha sjunkit i 25 år är inte sant. Så ser det inte ut. Carl B Hamilton får gå tillbaka till statistiken och se hur utvecklingen har varit. Resultaten har gått upp ibland och gått ned ibland, men de senaste sju åren har de bara gått åt fel håll, under just den period som Carl B Hamiltons parti har varit ansvarigt på Utbildningsdepartement. Alla år under just den perioden har vi sett en försämrad utveckling.

Det är naturligtvis lätt att stå här och säga att man har satsat en massa resurser om man struntar i att ta hänsyn till viktiga saker som löneutvecklingen inom den här sektorn, om man struntar i att vi har haft inflation, inte så hög men dock, och att vi dessutom har en stor befolkningsökning. Det är alltså fler som ska dela på den välfärd som ska produceras. Det är därför vi kan se brister.

När Anders Borg och Carl B Hamilton har sänkt skatter har kommuner och landsting fått höja skatter i stället. Det är framför allt tydligt i landstingssektorn där man nu har gått fram med skattehöjningar, inte över hela linjen men i väldigt många landsting. Det är en indikation på att det skryt som vi får höra från de borgerliga partierna inte riktigt stämmer med verkligheten, och alla patienter och alla som jobbar i vården känner att det är på det sättet.

Carl B Hamilton får nog skärpa sin argumentation, vara lite mindre nöjd och försöka se de brister som finns i samhället. Det gör vi. Vi skjuter till exempel till ett par miljarder kronor för att man ska kunna anställa fler i vården, så att man inte behöver ha sommarbemanning året runt, vilket man nu riskerar att få i allt fler landsting.

Till en folkpartist måste man ändå ställa frågan: Hur ska ni göra med skolan för att vända resultaten? Är det inte en bra idé att, som vi socialdemokrater vill, se till att vi kan minska klassernas storlek?

Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det finns en del indikationer, som också Anna Kinberg Batra var inne på, på att det går bättre i skolan. Det är fler som söker till lärarutbildningarna. Det är en väsentlig förbättring. Vi får sannolikt också ett mycket bättre urval av sökande till lärarutbildningarna.

Det kommer ett resultat av en PISA-undersökning i början av december – det ligger inte så långt bort – och då får vi väl se om resultaten har stabiliserats eller kanske till och med förbättrats. Det finns goda skäl att tro det, men vi får se när vi får resultaten av OECD-undersökningen.

Höjda landstingsskatter, fler i vården – ja, som jag sade är det 20 000 fler som arbetar i välfärden nu jämfört med när vi 2006 tog över efter Socialdemokraterna.

Folkpartiet hade sitt landsmöte förra veckan, och där uppmärksammades att olika finansieringsmöjligheter finns i olika landsting, alltså att skillnaden börjar bli för stor. Det är svårt för landsting där man har en

vikande befolkningsutveckling och inte särskilt stark inkomstutveckling att upprätthålla en sjukvård som är likvärdig med den i andra delar av landet. Delvis finns detta problem även på skolområdet.

Det finns alltså större regionala skillnader. Vi är beredda att vidta åtgärder mot detta, och jag tror att det kräver en ganska genomgripande tankeverksamhet hos alla politiska partier i Sverige när det gäller hur man vill lösa detta. Vi har observerat detta problem. Det var en fråga som diskuterades intensivt på vårt landsmöte. Vi är från Folkpartiets sida beredda att gå vidare med åtgärder för att stärka sjukvården och även skolan, delvis genom ökade statliga insatser, för att få en större likvärdighet vad gäller både sjukvården i landets olika delar och skolan.

Anf. 35 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var ett intressant anförande som Carl B Hamilton höll här i talarstolen. Det känns som att Carl B Hamilton tittar på omvärlden och gör sin omvärldsanalys med ett öga öppet, det som ser allting positivt som händer, men blundar hårt med det andra ögat, det som möjligtvis ser de problem som skulle kunna finnas i samhället.

Carl B Hamilton berömmar sig och sina regeringsvänner för att man sänker skatten, och man sänker inkomstskatten på statlig nivå. Men samtidigt blundar Carl B Hamilton med det andra ögat och ser inte de breda höjningar av kommunalskatten och landstingsskatten som sker runt om i Sverige just nu. I stället för att de som har höga inkomster får betala statlig skatt och därmed kan finansiera välfärden kommer nu alla att få betala lika mycket men i kommunal skatt. Det är alltså en form av skatteväxling som Carl B Hamiltons politik har lett till, och det är svårt att se det som någon positiv utveckling.

Man berömmar sig också väldigt mycket för att ge ökade resurser till massor av olika områden. Det är inte särskilt märkligt, Carl B Hamilton, att om man har suttit vid regeringsmakten i åtta år – det har varit åtta år av utveckling – blir det mer pengar. Jag tror att Carl B Hamilton kan gå tillbaka till i princip vilken åttaårsperiod som helst under efterkrigstiden och se att pengarna har ökat under det sista året av de åtta jämfört med det första året av de åtta. Det intressanta är om pengarna räcker. Där ger Carl B Hamilton inga besked över huvud taget. Han blundar med sitt andra öga för att också kostnaderna ökar inom välfärden. Lönerna stiger, det blir mer som måste bekostas och det blir fler människor i Sverige.

Den intressanta frågan för oss som inte tillhör Carl B Hamiltons parti är: Räcker pengarna? Är det tillräckliga satsningar för att samhället ska fungera bra? Jag tror att alla vi som har suttit på akuten med sjuka barn i timmar och väntat på att få hjälp kan skriva under på att de inte räcker och att alla vi som har stått på kalla och blåsiga perronger och väntat på tåg som inte kommit eller kommit kraftigt försenade kan skriva under på att de inte räcker.

Jag vill fråga Carl B Hamilton: Handen på hjärtat, tycker du att till exempel välfärden och kollektivtrafiken är tillräckligt bra i det Sverige som du har styrt över i nu sju år?

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 36 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Nej, jag tycker inte att kollektivtrafiken är tillräckligt bra. Det är därför som vi investerar så kraftigt i järnvägsunderhåll, järnvägsutbyggnad och tunnelbaneutbyggnad i Stockholmsområdet.

Per Bolund sade i ett tidigare replikskifte att vi skär ned resurserna till järnvägen. Det är ju en fullständig förvrängning av den förda politiken. Det har inte satsats så mycket på järnvägsunderhåll i modern tid som vi gör nu. När denna reforminsats började fick järnvägen en extra skjuts, en extra stor tilldelning. När den extra stora tilldelningen dras ned från den ursprungliga närmast fördubblade tilldelningen, ja, då blir det mindre pengar, men det är ju från en extremt hög nivå eftersom vi var tvungna att öka tilldelningen när vi tog över från Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Per Bolund ägnar sig åt ett statistiskt tricksande som är lite ovärdigt.

Per Bolund frågar: Räcker det? Nej, det är klart att det inte räcker, men frågan är hur man skapar resurserna. Det räcker inte att stå och säga att det inte räcker, utan man måste också tala om hur nya reformer ska finansieras. Då säger jag att arbete, investeringar och utbildning – allt detta som gör vi för närvarande – ska vi naturligtvis fortsätta med. Det som vi begär mandat för nästa mandatperiod är att få fortsätta denna arbetslinje, denna kunskapslinje och denna investeringslinje. Rösta på det alternativet i stället för på dem som bara vill höja skatterna och döda skattebaserna!

Anf. 37 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var ett otroligt märkligt svar, och det tror jag att de som lyssnar på debatten också tycker.

Först anklagar Carl B Hamilton mig för att förvränga och säger sedan i nästa mening att det stämmer att man har dragit ned på resurserna till underhåll från förra året till i år, så det är snarare Carl B Hamilton som står här och förvränger verkligheten.

Det är väldigt tråkigt att se att det faktiskt är en miljard till drift och underhåll som försvinner från förra året till i år, samtidigt som vi vet att man före en tredjedel av de urspårningar som har skett har fått varningar om att driften och underhållet har varit bristfälliga. Det leder till olyckor och hinder i trafiken. Då är vi tillbaka till frågan: Räcker resurserna? Det enkla svaret är: Nej, de räcker inte, för vi ser att det är stora problem i järnvägstrafiken i Sverige.

Frågan om skolan skulle jag vilja återkomma till. Det är samma sak där; den svenska skolan har stora problem. Resultaten går ned – det har vi hört i en tidigare debatt – och läsförståelsen och matematikkunskaperna försämras jämfört med andra länder.

Så mycket som 25 procent av barnen i svensk skola säger att de varje vecka har huvudvärk, och 15 procent säger att de varje vecka har ont i magen. Det är en arbetsmiljö i skolan som inte är acceptabel.

Vad är regeringens svar på detta, regeringens prioriteringar? Politik handlar trots allt om prioriteringar. Jo, det är att 2 ½ procent av reformutrymmet i årets budget satsas på skolan medan en bra bit över 60 procent satsas på att sänka den statliga inkomstskatten – men inte den kommunala, för den höjs i stället.

Miljöpartiet prioriterar annorlunda. Vi satsar mer pengar på drift och underhåll av järnvägen för att vi ser att behoven är så stora. Vi vill att tågen ska komma i tid.

Vi satsar en femtedel av våra ekonomiska resurser i budgeten på skolan just för att vi ser att behoven är så stora. Vi behöver göra stora reformer och satsningar för att barnen ska ha rimlig arbetsmiljö och för att skolresultaten ska stiga.

Det handlar om över 30 miljarder de kommande åren som Miljöpartiet satsar utöver regeringen.

Det är genom de prioriteringar vi gör i budgeten som vi visar vad vi vill åstadkomma i samhället. Här är svaret tydligt från Carl B Hamilton. Ni vill sänka skatten. Vi vill göra satsningar på skola och fungerande järnväg.

Anf. 38 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att diskussionen om järnvägen som Per Bolund för, liksom hans inlägg, har sparat ur. Haha!

Alliansregeringen tog över en investeringsbudget som var på en viss nivå. Sedan fördubblade vi denna nivå för järnvägar och järnvägsunderhåll. Det första året, eller kanske de två första åren, blev det inte bara en fördubbling utan en tre- och fyrdubbling för att det fanns ett uppdämt behov.

När vi går ned från denna extremt höga tre- eller fyrdubblade nivå till den fördubblade nivån är det en minskning; det är riktigt. Men den långsiktiga ökningen är en mer än fördubblad satsning på järnvägar och järnvägsunderhåll.

Det har inte gjorts en sådan stor och uthållig satsning på järnvägsbyggande och järnvägsunderhåll sedan 1800-talet. Det är det som denna regering står för.

Anf. 39 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton har tidigare avkrävt Sverigedemokraterna inte bara att vi ska redovisa hur vår budget ser ut för andra, tredje och fjärde året utan att vi även mer långsiktigt i vår budget ensidigt ska redovisa de positiva ekonomiska och finansiella effekterna av den uto-meuropiska invandringen till Sverige.

I den stora invandringskommunen Malmö finansieras en tredjedel av ekonomin via utjämningsystemet. Det ser ungefär likadant ut i Göteborg, Eskilstuna, Södertälje, Botkyrka och många andra stora invandringskommuner.

Den kommunala utjämnningen var från början tänkt som ett stöd för de kommuner som drabbades av urbaniseringen i Sverige. Utflyttningskommuner, glesbygd, Norrlands inland och liknande skulle kompenseras. Faktum är dock att det i dag i huvudsak går till invandringsrelaterade kostnader i andra kommuner. Så ser det ut.

När Carl B Hamilton avkräver oss denna redovisning av de långsiktiga positiva ekonomiska effekterna av den utomeuropiska invandringen förmodar jag att han vet att det ger positiva ekonomiska effekter.

Jag har letat och inte hittat det, men Carl B Hamilton kanske kan upplysa mig. Hur ser siffran ut? Hur mycket tjänar Sverige långsiktigt på den utomeuropiska invandringen?

Anf. 40 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Vi har som sagt debatterat detta tidigare, och vad jag har påpekat är att ni i era budgetkalkyler tar upp de otvetydiga kostnaderna för de människor som kommer till gränsen och ska få mat och logi, lära sig svenska, utbildas och ges eventuell hälsovård. Det är klart att det medför en massa kostnader.

Ser man över ett längre perspektiv kommer dock dessa ofta unga människor så småningom i arbete – även om det tar alldeles för lång tid – och bidrar till bnp och skatteintäkter. Kommer man hit när man är 20–25 år har man mer än 40 år kvar av sitt arbetsliv.

Sverige är en invandrarnation. Det är inget nytt. Den utomeuropeiska invandringen har också funnits tidigare. Vi fick hit människor från Chile, Argentina och övriga Sydamerika när det var militärdiktaturer där. Men i huvudsak har vi haft invandring från Europa.

Vi måste ta med det där andra, för annars hamnar vi i en konstig situation. Det är som att säga: Vi ska inte ha barn, för de kostar mycket.

Ja, barn kostar mycket fram tills de är 18–20 år. Men eftersom vi har en positiv ekonomisk utveckling och plus är större än minus går i stort sett varje människa i Sverige på plus räknat på hela livet. Det är dock en jättekostig kalkyl att hålla på med.

Jag har en kort motfråga till Sven-Olof Sällström. Vad tycker du att vi ska göra på Arlanda eller i färjeläget i Trelleborg när det kommer människor från Afghanistan och Syrien? Ska vi vända flygplanet eller färjan?

Anf. 41 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag letade efter dessa positiva effekter eftersom jag tänkte att det måste finnas någon undersökning, men jag hittade dem inte. Det jag däremot hittade var motsatsen. Det kan man läsa om i regeringens egna utredningar och rapporter.

Läser vi i Långtidsutredningen om övriga världen utanför Europa står det att sysselsättningsgraden sakta men säkert ökar ju längre man har varit i landet, och vi kan väl vara överens om att förutsättningen för att det ska vara lönsamt är att man kommer i arbete.

När man har varit i landet 10–19 år har vi en sysselsättningsgrad på den utomeuropeiska invandringen på 58,9 procent. Vid över 20 års vistelsetid i Sverige har vi, enligt Långtidsutredningen, en sysselsättningsgrad på 70,9 procent. Det är väl bra.

Jan Ekberg har i sin rapport från 2009, *Invandringen och de offentliga finanserna*, tagit hänsyn till den positiva demografiska situationen för den utomeuropeiska invandringen vad gäller till exempel få äldre. Här står dock något mycket intressant: För att nå ett nolläge där ingen omfördelning sker måste andelen förvärvsarbete bland utrikes födda vara 72 procent.

Men inte ens när man har varit längre än 20 år i landet når man upp i detta.

Visserligen sade ni nyss i talarstolen att arbetslösheten bland utrikes födda ökar, men säg att ni skulle lyckas att komma upp till 72 procent för dem med över 20 år i Sverige. Då är det fortfarande 19 år där man inte betalar sina egna kostnader.

Förklara gärna hur du räknar, Carl B Hamilton, för jag förstår inte.

Anf. 42 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Den senaste undersökning som jag kommer ihåg där man tittade på detta gällde flyktingarna från Balkan. Den visade att det har gått bra för dessa invandrare, framför allt för deras barn. De har ofta studerat mer och har bättre inkomster än svenskar. Det kanske sticker i ögonen på Sven-Olof Sällström.

Det finns ett grundproblem med er politik, och alla som hör Sverige-demokraterna måste ställa sig frågan: Vad tycker jag ska ske med människor som kommer från Afghanistan eller Syrien eller någon annanstans ifrån?

Ska vi när de kommer till Arlanda säga att de får ta ett flyg tillbaka till Afghanistan eller Syrien eller var de nu kommer ifrån?

Vad ska vi göra med dem som står vid färjeläget i Ystad eller Trelleborg? Ska vi säga: Nej, du får stanna på färjan. Du får inte kliva av här.

Hur ska denna politik, där människor förvägras att komma hit, se ut i praktiken? Ska ni vända färjorna? Ska ni vända flygplanen? Hur ska ni göra? Det är en hjärtlöshet som inte många svenskar ställer upp på, tror jag. Jag ska hålla mig lugn här och säger bara: Jag tycker att det är vämjeligt.

Anf. 43 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Ett lands välstånd avgörs av dess förmåga att skapa förutsättningar för fler jobb, ökade inkomster och därmed ökade skatteintäkter för att finansiera den gemensamma välfärden.

Det är utgångspunkten för Centerpartiet i den ekonomiska politiken. Vår huvuduppgift är att skapa förutsättningar för fler jobb. Det kan bara ske genom växande företag i hela landet, och det måste ske genom en miljömässigt hållbar tillväxt.

Trots de senaste årens internationella ekonomiska oro har Sverige stått starkt och är i dag Europas kanske starkaste ekonomi. När andra länder dignar under en skuldbörda som hotar den globala återhämtningen har Sverige ordnade och starka statsfinanser. Hushållen har under sju års alliansstyre fått förbättrad ekonomi genom sänkta skatter på arbete och pensioner. Företagen har sett lättnader i regelkrånglet och lägre skatter.

Tillsammans har reformerna inneburit att sysselsättningen har ökat påtagligt trots en global och europeisk finanskris. Vi står starka inför framtiden.

Herr talman! Det budgetförslag som vi debatterar i dag är en helhet. Det är en avvägning mellan nödvändigt ansvar för fortsatt stabila offentliga finanser och lika nödvändiga framåtsyftande satsningar för ökad tillväxt och sysselsättning.

Tillsammans har allianspartierna nu presenterat åtta gemensamma budgetar. De bygger på en samlad vision för Sverige – ett Sverige som står starkt i dag och som är rustat för att möta framtida utmaningar genom satsningar på utbildning, välfärd, företagsamhet och grön tillväxt.

De satsningar som nu föreslås är ett resultat av reformer som lagt grunden för en uthållig tillväxt genom bättre villkor för Sveriges jobbskapare, företagsamhet och entreprenörskap.

Jobben kommer inte genom skattechocker. De kommer inte genom massiva arbetsmarknadsåtgärder. Och de kommer inte genom återan-

vändning av verkningslösa reformer. De kommer genom bättre villkor för dem som vill anställa.

Företagen lägger grunden för de välfärdssatsningar som måste göras. De kommande decennierna kommer en åldrande befolkning att leda till ökade välfärdskostnader. Detta är utmaningar som måste klaras, och då måste skatteintäkterna öka. Om vi inte gör det genom fler jobb i fler välmående företag återstår bara att höja skatterna. Men det har en kostnad.

Hälften av de offentliga inkomsterna är inkomstskatt och sociala avgifter. Båda är mycket känsliga för andelen av befolkningen som arbetar. Att då höja skatterna på arbete är att beträda en farlig väg mot lägre sysselsättning och färre jobb. Det är att riskera en negativ spiral med höjda skatter och färre sysselsatta.

Herr talman! I en globaliserad värld måste företagen vara konkurrenskraftiga för att växa och skapa nya jobb. Det förutsätter en internationellt anpassad skattesituation med sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter.

I ett Sverige där hela landet ska leva kan inte skattechocken slå hårdast mot landsbygden. Det är tyvärr resultatet av oppositionens politik.

Herr talman! Trots den värsta ekonomiska krisen i världen sedan 1930-talets depression har skatteintäkterna, i löpande priser, ökat kraftigt, med över 140 miljarder. Kommunernas intäkter har ökat med över 130 miljarder, även det i löpande priser. Den offentliga konsumtionen har ökat. Allt detta är möjligt på grund av en ansvarsfull ekonomisk politik som fokuserar på jobb, företagande och tillväxt i hela landet.

Budgeten för nästa år är en budget för jobb. Centerpartiet har fokus på jobbskaparlinjen. Vi sänker arbetsgivaravgifterna för ungdomar ytterligare. Vi sänker egenavgifterna för företagare. Vi inför ett investeringsavdrag för att underlätta uppbyggnad av små företag. Vi inför ett system med mikroproduktion av el så att alla kan bli sina egna elproducenter. Vi skjuter till närmare 5 miljarder mer till landsbygdsprogrammet, jämfört med utgångspunkten från EU. Vi stärker lärlingsutbildningen. Vi satsar resurser för att nå en giftfri vardag. Allt detta är exempel på reformer för en grön tillväxt i hela landet.

Herr talman! Sveriges tillväxt är summan av alla regioners tillväxt. Grunden för tillväxt är likvärdiga förutsättningar. Vi behöver en klok tillväxtpolitik för hela landet. Det finns ingen motsättning mellan stad och landsbygd. Båda behövs för Sveriges tillväxt. Utmaningarna är stora. Den demografiska utmaningen är större i de glesare delarna av landet, där avfolkning ofta leder till att det snabbare blir en åldrad befolkning.

På många håll har vi en låg utbildningsnivå som innebär både svårigheter att finna jobb och att företagen har svårare att hitta kompetent arbetskraft.

Företagen dras på många håll i landet med strukturella nackdelar i form av långa avstånd och en svag hemmamarknad. Brister i infrastruktur, både fysisk och digital, försämrar konkurrenskraften.

Landsbygden behöver inte räddas. Landsbygden behöver samma förutsättningar som städerna. Centerpartiet tar fasta på nämnda utmaningar. Vi har också ett ramverk att följa och ansvar för att hålla kostnaderna under kontroll. Därmed inte sagt att vi inte kan göra mer.

Inte minst infrastrukturen är ett område som måste få mer uppmärksamhet framöver. Den svenska infrastrukturen är mycket stor. Den

är ett resultat av decenniernas underinvesteringar, och det finns ett stort behov av kreativa lösningar för att sätta fart på investeringarna. En möjlighet som Centerpartiet lyfter fram är att se till privata finansieringsmöjligheter i offentlig-privat samverkan.

Herr talman! I dag står en samlad alliansbudget mot fyra splittrade alternativa förslag. En uttalad vilja att ta ansvar för landet står mot fyra olika idéer om vad som borde göras. En samlad budget står mot oppositionens vilja att till varje pris vinna kortsiktiga segrar.

En budget är en odelbar helhet där förslagen ska samspela med varandra och måste vara i samklang med tidigare lagda budgetar. Allt annat skapar inte bara ekonomisk osäkerhet utan också en skadlig ryckighet i den ekonomiska politiken och ökad osäkerhet om vart den ekonomiska politiken är på väg.

Därför är det allvarligt att oppositionen nu enats om att rucka på det finanspolitiska ramverket och att de till varje pris vill vinna en seger även om det går ut över helheten och även om det skadar tilltron till svensk ekonomi. Jag hoppas att man i den kommande budgetbehandlingen har tagit lärdom av debatten och besinnar sig, så att vi slipper se upprepningar av detta spektakel.

I stället borde debatten handla om helheter och vad vi vill med Sverige. Alternativen är klara.

I dag står konkurrenskraftiga villkor för landets småföretag mot en skattechock för dem som anställer. Ekonomiska lättnader för hushållen, som också håller uppe konsumtionen, står mot höga skatter på vanliga inkomster.

Herr talman! Avslutningsvis: Alliansregeringen har klarat Sverige genom fem tuffa år, genom en europeisk och global finanskris som ännu inte är löst. När andra länder har sett vikande sysselsättning och neddragningar i välfärden har vi sett fler i jobb och framtidsytande satsningar. Vi har visat att vi förmår det andra bara kan tala om. Vi tar ansvar för Sveriges välbefinnande.

(Applåder)

Anf. 44 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag välkomnar Per Åslings engagemang för företagande. Det är ett engagemang som jag delar. Jag kan konstatera att vi föreslår mer förstärkningar för de små och medelstora företagen än vad regeringen föreslår i sin budget, så jag hoppas att Per Åsling kommer att verka för starkare satsningar på just småföretagande i kommande budgetar.

Jag vill komma till ett område som inte var särskilt framträdande i Per Åslings anförande. Det handlar om klimatet, där vi nu har en klimatförhandling i Warszawa som pågår och som tyvärr verkar gå väldigt trögt. Vi känner också till många av de orsaker som ligger bakom att det inte kommer fram internationella klimatavtal, nämligen misstroendet mellan de fattiga länderna och de rika länderna i världen.

I Köpenhamn för nu snart fyra år sedan utlovade Fredrik Reinfeldt tillsammans med de andra ledarna för de rika länderna 100 miljarder USDollar varje år i klimatfinansiering till de fattiga länderna. De skrev under på det i Köpenhamnsprotokollet. Det var grundläggande för att man skulle kunna gå vidare med förhandlingen.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Då är det intressant att se hur man har följt upp löftet. Om man skriver under på ett löfte är det rimligt att tänka sig att man också ser till att pengarna kommer fram och levereras, till exempel i budgeten.

Vår andel av dessa 100 miljarder dollar motsvarar ungefär 2 miljarder kronor varje år, som behövs för att finansiera klimatinsatser i syd, till exempel hjälpa dem i Filippinerna som har drabbats av orkanen Haiyan att bygga upp sitt samhälle, att rusta det mot kommande stormar, som vi vet kommer att öka på grund av klimatförändringarna, och också att bygga upp en hållbar ekonomi.

Regeringens satsning – om man nu ska kalla det så – i budgeten på klimatfinansiering ligger på 250 miljoner kronor. Det anslaget har halverats två år i rad och tas nästan helt och hållet från biståndet. Samtidigt har Centerpartiets stämma slagit fast att klimatfinansieringen ska vara additionell, det vill säga inte tas från biståndet. Men nu står man här och presenterar en budget där man gör precis det.

Hur kan du, Per Åsling, försvara att ni lägger fram en budget som går precis på tvärs mot vad Centerpartiets stämma har slagit fast?

Anf. 45 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att du lyfter klimatfrågan. Den är mycket central för vår framtida utveckling, eftersom det ekonomiska välståndet bygger på att vi klarar klimat- och miljöutmaningen. Vi har också haft stort fokus på det i den här budgeten.

Vi har fokus på att få fler människor i arbete för att därmed stärka möjligheten att investera mer i välstånd, vilket vi har gjort under alla år, och att investera mer i infrastruktur, vilket vi också har gjort på historiska nivåer och nu gör med en fördubbling i nuvarande plan i förhållande till den som du, Per Bolund, var med och roddade fram när du var politiskt sakkunnig på Näringsdepartementet. Vi gör de investeringarna för att bygga Sverige starkt, för att därmed också kunna ta ett större ansvar för vår omvärld.

Summan av kardemumman beträffande vad vi har gjort under regeringstiden sedan 2006 är att vi tack vare den offensiva ekonomiska politiken har frigjort resurser som har satsats på att bygga Sverige starkt. Från Centerpartiets sida vill vi gå vidare. Du relaterade till den stämma som vi hade i Karlstad. Ja, det är Centerpartiets linje: Vi vill satsa än mer på det internationella biståndsarbetet och bygga upp en starkare värld på så sätt.

Anf. 46 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var ett intressant svar från Per Åsling. Det var först under de sista sekunderna som han kom in på den sakfråga som jag hade frågat om.

Jag tycker att det är bra att Per Åsling lyfter fram vikten av ekonomiskt välstånd. Jag tror att man klarar det allra bäst på lång sikt genom att skapa ett ekonomiskt välstånd globalt och se till att lyfta de fattiga delarna av världen så att också de får en del av välståndet.

Jag vill se en internationell ekonomi där vi handlar över landsgränserna och också ser till att hela världen kan vara med och bygga ett välstånd, inte bara vi i Sverige. Jag tror också att det är det som gynnar Sverige och Sveriges ekonomi bäst på lång sikt.

Då bekymrar det mig att regeringen inte gör det som man har utlovat. Man skrev under på vackra protokoll i Köpenhamnsöverenskommelsen för fyra år sedan. Men i de klimatförhandlingar som pågår nu och i tidigare klimatförhandlingar har man kommit till bordet och sagt: Nej, vi sade i Köpenhamn att vi skulle leverera pengar, men det gör vi inte, för vi har inte de pengarna i vår budget – vi har inte finansieringen klar.

Det vore intressant att höra hur Per Åsling ser på möjligheterna att få igenom ett bindande avtal för att få minskande klimatutsläpp om man inte ens kan leverera det man redan har lovat i tidigare förhandlingar och överenskommelser.

Beträffande hur mycket man satsar på klimatet: Det räcker inte med att säga att man tycker att klimatet är viktigt, utan man måste också visa det genom att prioritera hur man gör. 1 procent av det utrymme som fanns för reformer i årets budget, som regeringen har lagt, har ni använt för någon typ av klimatsatsningar. För mig är det inte ett rimligt svar på de utmaningar som vi står inför.

Miljöpartiet har gjort en helt annan prioritering. Vi satsar mer än en fjärdedel av våra resurser på just klimatsatser eftersom vi ser att det är så viktigt för att skapa arbete i Sverige och för att vi ska ta vårt ansvar, inte minst för att få till en internationell klimatöverenskommelse.

Jag återkommer till frågan: Hur ska ni kunna få ett avtal på plats om ni inte ens levererar de pengar som ni faktiskt utlovade från Sverige i Köpenhamn 2009?

Anf. 47 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Tack för det, Per Bolund! Konklusionen av vad jag sade tidigare är att politik hänger ihop. Det är viktigt att vi då ser till att på en rad områden göra vad vi kan från svensk sida för att stärka klimatarbetet.

Vi är väldigt pådrivande från både Centerpartiets och regeringens sida. Det är ingen tillfällighet att Lena Ek spelar en central roll i Warszawa nu. Det innebär kredit för hennes starka engagemang i klimatfrågan. Vi har drivit på när det gäller mål för Sveriges del och i Europa. EU 2020 innebär ju att vi nu har fått med oss de europeiska länderna på att höja ribban och öka ambitionsnivån. Det är viktigt att vi kommer längre.

Från Centerpartiets sida har vi sagt att vi gärna vill höja ambitionsnivån när det gäller de långsiktiga målen för minskning av utsläpp av koldioxid och växthusgaser. Det finns ett ställningstagande i EU som gäller 20 procent, och vi tycker att man ska öka till 30 procent för att på så sätt sätta ytterligare press på andra europeiska länder och även globalt. Ska vi klara klimatmålen är det ju ett arbete som vi måste klara av att göra genom globala överenskommelser.

Avslutningsvis: Det är ambitiösa mål som vi i Sverige har satt för till exempel energiomställning, och vi ser nu att det satsas mer på förnybar, klimatsmart, miljövänlig produktion än någonsin tidigare. Vindkraften har ökat från drygt en terawattimme när vi tillträdde till förmodligen nio terawattimmar när resultatet för det här året summeras. Det är klimatpolitik!

Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte börja med att tala om för Per Åsling att skatter är ett sätt att finansiera våra gemensamma behov, som vård, skola och

omsorg och investeringar i järnväg. Det är mycket effektivt att göra of-fentliga investeringar för att skapa jobb. Det handlar om hur man ser på samhället och vilken samhällsutveckling som man vill ha.

Vi i Vänsterpartiet väljer att lägga 3 miljarder på fler anställda i äldreomsorgen. Vi tycker att det verkligen behövs. Personalen ska inte behöva springa in och ut, och äldre ska inte behöva lämnas ensamma. Det är en stor brist på arbetskamrater i äldreomsorgen.

Vi lägger pengar på utbildning och kompetensutveckling av redan be-fintligt anställda. Vi lägger pengar på att unga nyutbildade undersköterskor ska få möjlighet att komma in och jobba i äldreomsorgen. Vi lägger pengar på ett matlyft i äldreomsorgen. Vi lägger pengar på att sänka avgiften så att äldre inte ska behöva avstå hemtjänst för att avgifterna är så höga. Vi lägger pengar på en bättre arbetsmiljö.

Centerpartiet tillsammans med högerpartierna väljer i stället att lägga 250 gånger mer på skattesänkningar än på äldreomsorgen. Äldreomsorgen får 60 miljoner, och skattesänkningarna i denna budget är 15 miljarder.

Vänsterpartiet lägger 3 miljarder på att anställa fler. Det är exakt samma summa som ni lägger på att göra skattesänkningar för rika och välbeställda män.

I dag presenterade Kommunal sin rapport om läget i äldreomsorgen. Den visar att många av dem som arbetar där i dag funderar på att sluta. Den visar på en stor brist på personal inom äldreomsorgen inom de närmaste åren. Ni lämnar den frågan helt därhän.

Varför, Per Åsling, är det 250 gånger viktigare för Centerpartiet att sänka skatten än att satsa på en väl fungerande och trygg äldreomsorg med kontinuitet och bättre kvalitet?

Anf. 49 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Ulla Andersson står och argumenterar på samma sätt som hon har gjort varje år som jag har varit med i budgetdebatterna. Det låter jämt på samma sätt.

Politik och ekonomisk politik är en helhet. Det är ingen tillfällighet att Alliansen lade om den ekonomiska politiken 2006. Vi gjorde det därför att vi såg att det är viktigt att fler människor kommer i arbete och att fler människor bidrar till välfärden genom att betala skatt för att på så sätt skapa större finansiella möjligheter för att öka vår gemensamma välfärd.

Facit i form av nationalräkenskaperna från SCB visar att vår politik har varit riktig. År 2006 satsades det 33,3 miljarder kronor på förskolan. I dag satsas det 49 miljarder kronor. I grundskolan har vi gjort en ökning från 76 miljarder kronor till 86 miljarder kronor. I gymnasieskolan har vi gjort en ökning från 36 miljarder kronor till 43 miljarder kronor. På hälso- och sjukvårdsområdet har vi gjort en ökning från 183 miljarder kronor till 233 miljarder kronor. Jag drar dessa exempel bara för att i distinkta termer visa att mer pengar har satsats på vård, skola och omsorg. Det är tack vare att fler människor har kommit i arbete och att vi har haft fokus på att öka skatteintäkterna genom att fler människor kan gå till ett jobb.

Anf. 50 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Befolkningen har ökat med 440 000 personer under denna tid, och om skatteintäkterna har ökat är det inte så konstigt. Däremot är arbetslösheten väsentligt högre. Långtidsarbetslösheten har eskalerat och är över 100 procent högre. Sysselsättningsgraden är lägre. Det är resultatet av er politik. Dessutom har den ekonomiska ojämlikheten ökat.

Det har blivit 5 000 färre boendeplatser på de särskilda boendena för äldre under er tid i regeringen. Det är färre anställda. Sex av tio i äldreomsorgen är deltidsanställda. Fyra av tio är visstidsanställda. Och i dag kom Kommunals rapport som visar att många av dem som är anställda och som sliter och gör sitt allra bästa funderar på att sluta. Till 2030 behöver vi 170 000 fler anställda för att mormor ska kunna få en bra hemtjänst eller för att farmor ska kunna få bra omsorg på ett äldreboende.

Men Centerpartiet väljer att sänka skatten i stället. Politik är en helhet. Väljer man jämt skattesänkningar – framför allt för dem som tjänar bäst, vilket ni mycket tydligt gör eftersom 26 procent går till de 10 procent rikaste, varav en majoritet är män – måste de betalas på något sätt. Och de betalas av många äldre som lämnas ensamma och som lämnas därhän av en personal som sliter hårt, som är alldeles för få och som har för låg lön och dåliga arbetsvillkor.

Varför prioriterar Centerpartiet alltid skattesänkningar före bättre kvalitet i äldreomsorgen, före fler anställda i äldreomsorgen och före en bättre arbetsmiljö? Ni har till och med prioriterat skattesänkningar före en bättre företagshälsovård, där ni har tagit bort nästan alla pengar. Ni har också dragit ned på arbetsmiljöresurserna. Skattesänkningarna får konsekvenser.

Anf. 51 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Politik är att se en helhet, sade du Ulla Andersson. Ja, vi har sett denna helhet. Vår politik sedan 2006 har inneburit att vi har ökat skatteintäkterna med ungefär 10 procent. Vår politik har inneburit att det har funnits mer pengar att satsa på vård, skola och omsorg, mer pengar att bygga Sverige starkt, att investera i forskning och innovation och att investera i infrastruktur. Det är de faktiska resultaten i den verklighet som vi lever i.

Politiken har också bidragit till att den offentliga sektorns del av bnp är oförändrad – strax över 50 procent. Det har inneburit att fler människor jobbar inom den offentliga sektorn. Det har inneburit att den kommunala konsumtionen har ökat från 640 miljarder till ca 800 miljarder. Vår politik har inneburit att mer pengar har satsats på välfärd, och det är bra.

Anf. 52 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag kommer själv från det som jag skulle kunna kalla en Centersläkt. De flesta av mina släktingar kommer från Norrlands inland och glesbygd, och i stort sett alla är arbetare och bönder. De flesta av dem var nog en gång i tiden centerpartister och röstade på Centerpartiet. Men i dag är de skitförbannade – ursäkt uttrycket. De har sett att Centerpartiet har gått från att vara ett parti som värnar landsbygdens villkor och som värnar företag och befolkning på landsbygden till att bli det

nyliberala parti som har som en huvudfråga att sänka momsen för oss som har råd att äta på restaurang.

När man tittar på vad Centerpartiet har varit med och bidragit med under dessa sju och snart åtta år i regeringsställning är det skrämmande läsning. Hur känns det att komma hem till Centervärlden och Jämtland och titta människorna i ögonen? Ni har varit med och höjt bränsleskatterna, inte bara för bönder utan även för den övriga befolkningen. Ni har inte genomfört era löften om en höjd milersättning. Ni har varit med och ökat kostnaderna för Sveriges lantbrukare genom att inte se till att de får rimliga villkor i konkurrens med lantbrukare i övriga länder när det gäller konstgödsel, när det gäller användning av slaktmetoder, när det gäller inte minst fordonsbränsle och när det gäller offentlig upphandling. På punkt efter punkt har ni misslyckats.

Nu har vi en situation där upphandlingsdirektivet ska göras om, och regeringen har inte gjort någonting, inte någonting, för att tillvarata svenskt lantbruks och svenska bönders villkor och förutsättningar i konkurrens med resten av EU. Hur känns det att komma hem till Jämtland och förklara detta?

Anf. 53 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Det är en helt felaktig verklighetsbild som Sällström målar upp, men det är väl föga förvånande. Sedan Centerpartiet kom i regeringsställning har det skett historiskt stora satsningar på svensk landsbygd. Vi har tillfört mer infrastrukturpengar för satsningar på vägar, även enskilda vägar, bredbandsutbyggnad, förbättringar av den kommersiella servicen. Listan kan göras lång.

De satsningar vi nu gör på småföretagandet är sådana som kommer att slå bäst och mest i landsbygden. På arbetskraftssidan sker det genom införandet av yrkesintroduktionsavtal, förstärkning av lärlingsutbildning och yrkesutbildning samt genom finansiering av småföretag, där ett första steg i ett investeraravdrag träder i kraft den 1 december. Också FoU-avdraget är mycket värdefullt för de små företagen.

Vi har bidragit till att sänka kostnaderna för svenskt jordbruk och därmed ökat det svenska jordbrukets konkurrenskraft. Vi har minskat egenavgifterna, inalles 7,5 procent, liksom regelkrånglet. Vi har tagit bort handelsgödselavgifter. Vi har tagit bort slakteri- och besiktningsavgifter, en sänkning med 100 miljoner. När det gäller handelsgödselavgifter är det en årlig sänkning med 300 miljoner. Vi kan se ett trendbrott i den svenska primärproduktionen, där värdet från 2010 till 2012 ökat med 6,8 procent.

Anf. 54 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad jag ska säga. Till dem som möjligtvis tittar på den här debatten och kommer från Jämtland, Västernorrland och Västerbotten vill jag säga: Gå ut och kolla hur det ser ut på vägen. Känns det igen? Såg det ut så på 70-talet och 80-talet? Har ni fått bättre service? Eller har macken och livsmedelsbutiken slagit igen? Är infrastrukturen bättre? Är de broar som finns underhållna? Kommer ni att få ta del av den bredbandsutbyggnad som nu sker? Den pågår i Sverige men kanske inte i stora delar av landsbygden.

Sanningen är precis den motsatta, Per Åsling. Ni kompenserar inte Sveriges bönder för de i jämförelse med övriga Europa bra djurskyddsregler vi har, som gör att vi försämrar konkurrensen för svenska jordbrukare. Det är inte ett krav i den offentliga upphandlingen, enligt upphandlingsdirektivet, att djuren ska behandlas väl. Regeringen har inte heller varit med och ställt något sådant krav. Man har över huvud taget inte lyft upp den frågan.

Ni har varit med och försämrat avdragsrätten för fordonsbränsle i svenskt jordbruk, Per Åsling. Inte på någon punkt har ni gjort det som du säger att ni har gjort. Ni har försämrat servicen. Ni har försämrat infrastrukturen. Ni har inte stärkt svenskt jordbruk. Svenskt jordbruk går på knäna. Har du inte sett det? Den inhemska livsmedelsförsörjningen sjunker som en sten på grund av importen. De svenska bönderna kan inte konkurrera, och ni har inte fått igenom någonting i regeringen. Ni tar inte det ansvaret i förhandlingarna, framför allt inte nu när det gäller upphandlingsdirektivet.

Ställ krav på närodlat! Ställ krav på djurskydd, på att bra förhållanden för djuren ska kunna vara ett upphandlingskrav! Det gör ni inte.

Anf. 55 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Gå ut och ta kontakt med verkligheten, Sven-Olof Sällström, och se hur det förhåller sig. Du ställde en fråga till mig om upphandlingen. Du borde vara medveten om att det kommer ett nytt EUDirektiv i januari. Där har vi varit pådrivande för en bättre djuretik och för att större miljöhänsyn ska kunna tas.

Nu kommer frågan upp i Sverige. Vi har möjlighet att ändra den svenska upphandlingslagstiftningen. Det är bra. Det är viktigt för Centerpartiet och för de svenska agrara näringarna, de gröna näringarna, att det skapas snarlika, jämförbara konkurrensvillkor för svenskt jordbruk, alltså i förhållande till våra konkurrentländer. Den frågan står högt på vår agenda.

Vi vill att Sverige i samband med ny upphandlingslagstiftning ska ställa högre krav på möjligheter att anpassa lagstiftningen till de svenska förhållandena vad gäller miljö och djuretik och därmed få högkvalitativa livsmedel. Vi jobbar med det på nationell nivå. Vi är pådrivande så att kommunerna redan inom befintligt ramverk nyttjar de möjligheter som finns. Det är centerledda kommuner som går före när det gäller att ställa höga krav vid upphandling.

Anf. 56 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Riksdagen hanterar nu den fjärde budgeten från alliansregeringen denna mandatperiod. Alliansregeringen har under mandatperioden genomfört åtskilliga reformer och förändringar som inneburit att Sverige stått upp väl jämfört med vår omvärld. Regeringen har gjort breda inkomstförstärkningar för ökad köpkraft och ökat handlingsutrymme för hushållen. Regeringen har samtidigt levererat utgiftsreformer inom en mängd välfärdsområden. Under mandatperioden har utgiftsreformerna stått för 58 procent och skattereformerna för 42 procent av den samlade reformkakan.

Den sysselsättningspolitik som förts sedan 2006 har inneburit att ökade satsningar på välfärden kunnat genomföras med över 11 procent eller 67 miljarder i fasta priser. Hälso- och sjukvården har till exempel fått ökade resurser med 13,4 procent sedan 2006; siffrorna gäller sedan inflationen rensats bort. Satsningarna har skett i en världsekonomi som präglats av lågkonjunktur och finansiella kriser. Oppositionens uttalande om en krackelerad välfärd eller raserad välfärd rimmar inte bara illa med verkligheten, den är dessutom falsk.

Jag roade mig med att räkna ut hur mycket hälso- och sjukvårdens resurser per capita har ändrats sedan 2006. Folkmängden har ju som alla vet ökat. Ökningstakten är i dag nära dubbelt så hög som under det socialdemokratiska styret fram till 2006. Exempelvis är förändringen sedan början på 2000-talet markant avseende födelseöverskottet. Då dog det fler än det föddes i vårt land. Födelseöverskottet var med andra ord negativt. I dag är det positivt, med ett plus på drygt 20 000 per år. Det är bra för Sverige. Födelseöverskottet i sig är en spegel av hushållens framtids- tro och ekonomiska styrka.

Låt mig återgå till frågan om hälso- och sjukvårdens resurser per capita. Jämförelsen är även här utifrån inflationsrensade siffror. Då har resurserna till hälso- och sjukvården mätt per person i vårt land ökat med 8,2 procent. Men som alla vet handlar välfärd självfallet inte enbart om resurser. Inget system är perfekt. Det finns inga uppfunna perfekta system att tillgå framöver heller. Den som påstår något annat eller ger sken av att så är fallet får med osanning. Är det något historien lärt oss så är det just det, av den enkla anledningen att inga människor är perfekta. Välfärdens system är oerhört personalintensivt. Vi gör fel och misstag var vi än befinner oss. Det blir helt enkelt fel ibland, omedvetet eller medvetet.

Människans strävan efter att hela tiden förbättra och försöka nå det perfekta är dock motorn i oss som driver mänskligheten framåt mot nya landvinningar inom forskningens och teknikens områden. Men varje steg framåt innebär samtidigt nya utmaningar att ta sig an.

Trots den av omvärlden erkänt höga kvalitetsnivån inom olika svenska välfärdsområden finns alltid enskilda individer som av en eller annan anledning får illa. Varje person som får illa i vårt land är en person för mycket. Därför får vi aldrig gömma undan människor i system eller försöka sopa problemen under mattan.

Jag är till exempel glad att utanförskapet i vårt land i dag är på den lägsta nivån sedan 1990. Jag är glad att den absoluta fattigdomen i vårt land stadigt minskat och är lägst bland jämförbara länder.

Men hjälper dessa konstateranden dem som fortfarande befinner sig i utanförskap eller anses fattiga enligt EU:s definition? Självklart inte! Här krävs fortsatt arbete för att ytterligare hyvla ned trösklarna in till arbetsmarknaden och för framtagandet av ytterligare verktyg att nyttja i syfte att steg för steg möjliggöra för fler av våra medmänniskor att exempelvis nå egenförsörjning.

Inget land eller politiskt system har hittills klarat denna utmaning fullt ut. Dock kan man jämföra länder för att se vilket eller vilka som kommer bäst ut sammantaget och vilka som lyckats bäst under rådande omständigheter. Först då kan en bedömning göras av ett lands väl och ve, och

först då kan man se vilken politik som på lång sikt bäst bär mot förverkligandet av att ingen ska hållas tillbaka eller lämnas efter.

Herr talman! Föga förvånande finner man att Sverige ligger i topp i otaliga jämförelser som görs mellan länder i vår värld. WHO, OECD, FN, EU etcetera gör många olika typer av mätningar. Vi håller i Sverige en hög generell nivå på otaliga välfärdsområden. Det ska vi känna oss stolta över, men det får absolut inte leda till övermod eller stillasittande.

Ett exempel på detta är rapporten *Eurohealth*, som WHO och Europas regeringar står bakom. Man har jämfört effekter av hälsopolitiken i 43 länder i Europa. Syftet med rapporten är naturligtvis att länder i Europa ska kunna se och lära av varandra. Ett av dessa 43 länder kom klart bäst ut i jämförelsen. Detta land är Sverige.

För att få en bild av den svenska hälsopolitikens effekter gjorde man en jämförande studie. Om alla övriga 42 länder använde sig av den svenska hälsopolitiken, hur många färre skulle då dö i Europa? Vet ni vad svaret blev? Två miljoner färre döda i Europa per år! 750 000 av dessa var direkt kopplade till hjärt- och kärlsjukdomar. Överför vi alltså det svenska förebyggande arbetet och vår hantering av uppkomna kardiovaskulära sjukdomar till övriga 42 länder skulle 750 000 färre dö i Europa varje år.

Ska vi slå oss till ro med detta? Absolut inte. Alliansregeringens fortsatta arbete med att korta köerna till sjukvården fortgår. Kvalitetsjämförelser mellan våra landsting sker ständigt. Uppföljningar görs ständigt av våra myndigheter – allt i syfte att steg för steg ytterligare höja kvaliteten och steg för steg mota bort brister, felbehandlingar och onödiga väntetider.

Herr talman! Alliansregeringens förslag till budget har nu bemötts av oppositionspartierna i Sveriges riksdag. De har vart och ett lagt fram egna så kallade skuggbudgetar. Alla dessa partier har olika syn på skatteuttag och skattenivå. De har olika syn på marginalskatten och vilken typ av marginalskattepolitik vi ska föra i vårt land. Trots det vill de rödgröna partierna av outgrundliga anledningar samla sig runt Sverigedemokraternas marginalskattepolitik, bryta mot riksdagspraxis och riskera den vedertagna budgetordning vi har i dag.

Oppositionspartierna har även olika syn på vilken företagspolitik som ska gälla. De har olika syn på vilken skolpolitik som ska gälla. Alla har vitt skilda åsikter om energipolitiken och miljöåtgärder. Alla har olika syn på vilket finansiellt sparande som ska gälla. Alla partier har olika utgiftstak. Alla oppositionspartier lånar pengar till sina utgiftsökningar. De har med andra ord ofinansierade utgiftsökningar och/eller inkomstminskningar i sina budgetförslag. Så här kan man fortsätta i oändlighet. Ju mer man synar dessa förslag, desto mer bekymrad blir man.

Socialdemokraterna har en budget som bara gäller för 2014, men vad vilja de göra sedan? Det står skrivet i stjärnorna. Kutymen är ju att partierna med sina budgetförslag över tid visar sin politik och sin politiska inriktning. Det kallas varudeklaration och är standard i alla branscher i vårt land, dock icke för Socialdemokraterna. Rösta på oss om ni är emot jobbskatteavdraget! Rösta på oss om ni vill ha kvar jobbskatteavdraget! Ropen skalla – pengar åt alla! En sådan långsiktig politisk klarsynthet leder till att Socialdemokraternas budget har ett mycket kort bästföredatum.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

För min del är analysen ganska enkel. Om ett parti inte har en ideologisk kompass att förhålla sig till går det inte att visa vilken väg man vill vandra. Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven är ju beredd att samarbeta med alla andra partier i riksdagen – förutom Sverigedemokraterna, vilket i och för sig går stick i stäv med hanteringen av skiktgränsen för statlig skatt. Detta är ännu ett bevis på ideologisk vilse-i-pannkakan-politik.

Varför redovisa en egen politik när alla andras politik är viktigare? Kan man samarbeta med alla är den egna politiken sekundär. Samarbete sker ju med de partier som bäst gynnar ens egen politik, inte med de partier som står längst ifrån. Politikens innehåll och utfall är direkt beroende av vilka man samarbetar med. Inte går resan till samma ställe med Vänsterpartiet som med Moderaterna, eller med Miljöpartiet och Folkpartiet, eller med Kristdemokraterna och Centerpartiet. Lägg därtill en kombination av dessa konstellationer i någon form, och resan havererar redan innan den startat. Piloten får aldrig klartecken att lyfta när både destination och bränslemängd är okända.

Det finns ett namn för detta beteende, jordaxelförskjutning. När ett partis självbild är att jordaxeln utgår från en själv anser man också att allt annat ska cirkulera runt denna axel. Det spelar ingen roll vad det handlar om. Det viktiga är att det egna partiet befinner sig i centrum. Ett sådant synsätt leder till att oavsett hur Stefan Löfven och det socialdemokratiska partiet vrider sig kommer norr alltid att vara dit näsan pekar. Den ideologiska kompassen är utbytt mot maktens kompass. När fickorna är fyllda av självcenterande magneter följer kompassnålen samma riktning som övriga kroppen. Jordaxelförskjutningen är ett faktum.

Strategin är tydlig. Socialdemokraterna klarar inte att lägga fast en politik för Sverige som är realistisk utifrån den omvärld Sverige som land befinner sig i. Lösningen är att få människor att tro på en helt annan verklighetsbild. Sverige ska ses som ett autonomt land, fritt svävande i världsalltet och oberoende av påverkan från en ekonomiskt orolig omvärld.

Samarbetet mellan Alliansens partier är ett cementerande av blockpolitiken, dundrar Socialdemokraterna, för att i nästa andetag föreslå sig själva som det sammanhållande kittet i svensk politik. Välj inte politisk inriktning, välj i stället oss socialdemokrater! Vi väljer så småningom politik åt dig. Det är det bärande underliggande budskapet från Socialdemokraterna. Men bluffen är genomskådad, Fredrik Olovsson.

Herr talman! Socialdemokraterna lever sig tillbaka till tiden då man på dansbanorna tände skyltarna "Damernas" och "Herrarnas" beroende på vilket kön som skulle bjuda upp. Socialdemokraterna har nu tänt sin skylt och bjuder förtvivlat upp till dans. Problemet är att både orkestern och de som är duktiga på att dansa har gått hem. Kvar sitter Miljöpartiet och Vänsterpartiet i varsitt hörn och väntar på inviten. Mitt på golvet står en vilsen och ensam socialdemokrati, surt sparkande i dammresterna av potatismjölet.

(Applåder)

I detta anförande instämde finansminister Anders Borg (M).

Anf. 57 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Alla högerpartier verkar vara överens om att det är ekonomiska incitament som krävs för att folk ska vilja bli friska. Det visar på en väldigt inhuman människosyn.

De flesta av oss är nog överens om att det är väldigt jobbigt att vara sjuk och att det finns en ständig oro i det. Människor vill kunna koncentrera sig på att bli friska. De vill kunna veta att det finns en bra sjukvård. I dag är det inte riktigt så.

I stället för att koncentrera sig på att bli friska ska människor gå med en ständig oro för om de ens får vara sjukskrivna, om de ska få ersättning under den tid de är sjuka och om de ska bli friska under den tid ni har bestämt att de får vara sjuka.

Senast i går talade vi om en kvinna som har en allvarlig cancersjukdom. Hon har fortfarande inte fått cellbehandling trots en väntetid på flera månader. Jag har träffat strokepatienter som inte får den träning som de behöver. Jag möter äldre människor som suttit 13 timmar på akuten.

Jag läser om sjuksköterskor som slutar i Göteborg och i Gävleborg. Jag läser om en sjukvård i kris i Stockholm där rubriken är Anorektisk sjukvård. Jag läser om läkaruppror och en förlösningssvård i kris i Malmö.

Vi har en krisande sjukvård som är farlig för de sjuka och farlig för samhällsekonomin. Ni väljer att sänka skatterna med 250 gånger mer än vad ni lägger på sjukvården.

Ni väljer att sänka skatterna för dem som är friska och har turen att ha ett jobb medan ni trippelbestraffar de sjuka. De ska gå och oroa sig för en sjukvård med stora brister och om de ens ska få vård, de ska oroa sig för sänkta ersättningsnivåer och stupstockar och de får betala högre skatter.

Det är Kristdemokraternas människosyn numera, eller hur, Anders Sellström?

Anf. 58 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Även Ulla Andersson kunde höra vad jag sade i mitt anförande. Om alla övriga 42 länder i Europa skulle ha den sjukvårdspolitik och den hälsopolitik som vi för i vårt land skulle två miljoner färre dö per år i Europa. Hörde Ulla Andersson vad jag sade? Har du tittat på utredningen och hur man gör de jämförande studierna?

Hjälper det cancerpatienten som behöver behandling? Svar nej, det gör det inte. Vi har en hög sjukvårdskvalitet i vårt land. Det ska vi vara stolta över. Vi ska vara så stolta att andra länder gärna vill ta efter oss i hur vi hanterar vår hälso- och sjukvårdspolitik. Men hjälper det? Nej.

Därför har vi börjat diskutera: Hur ska vi kunna få till att alla i vårt land ska ha samma möjligheter till cancerbehandling, behandling av olika sjukdomar och övrigt? Vi ska titta på det. Ansvar att hantera de frågorna ligger i dag på landstingen.

Varje patient som inte kommer fram i tid, och varje patient som måste stå och vänta i en kö, är en patient för mycket. Med det sagt har vi ändå generellt minskat kötiderna rejält under de år som har gått. Vi har sett till att allt fler kommer fram i tid, och vi har förbättrat och höjt kvaliteten.

Trots det är det fortfarande en massa frågor som vi behöver rätta till. Det signaleras: Här fungerar det inte som det ska. Det är jättebra att det

signaleras. Det är då man kan hjälpa till. Det är då vi inte sopar problemen under mattan som det har varit förut.

Det är då vi inte gömmer människor i förtidspension och inte bryr oss om dem längre. Vi hjälper människor genom att satsa mer pengar på rehabilitering och mer pengar på att arbetsgivarna ska ta sitt ansvar också när det gäller arbetsmiljörelaterade frågor som skapar sjukdomar. Det är så man steg för steg förbättrar, Ulla Andersson.

Anf. 59 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Ni lägger 70 miljoner till en krisande sjukvård och 15 miljarder på sänkta skatter. Det säger väldigt tydligt hur ni ser på de prioriteringar som ni gör i politiken.

Har det varit läkarupprop, Anders Sellström, mot nedskärningarna i sjukvården? Är det så att sjuksköterskor i Göteborg och i Gävleborg slutar? Står det sängar i korridorerna runt om på sjukhusen i våra städer?

Är det så att 260 kvinnor nekades förlossning i Malmö i somras? Stänger man förlossningen på Gävle sjukhus i mars månad för att det kommer för många kvinnor och man inte kan ta emot fler, så att människor får åka tio mil till?

Ser du det ens? Det är 75 000 som har blivit utförsäkrade. De går nu omkring med en stor klump i magen för att de ska bli utförsäkrade en andra gång. Är det så att människor går med en klump i magen för att ens få veta om de får vara sjukskrivna i dag? Svaret är ja.

Får de sjuka i dag sämre ersättning än vad de fick när ni tillträdde? Svaret är ja. Betalar de sjuka i dag högre skatt än den som har turen att vara frisk och ha ett jobb? Svaret är ja.

Varför det? Varför ska sjuka människor som skulle behöva lägga all sin koncentration på att försöka bli friska behöva göra det? De vill vara friska. De blir inte friska av att få veta att de får lägre skatt.

De blir friska av en bra, fungerande sjukvård, att ha en ekonomisk trygghet och att veta att de har rätten att vara sjuka om de är sjuka. De har då rätten att få all hjälp och stöd de behöver. De blir inte friska av att bli kränkta.

Det anser jag att de blir om de straffas ekonomiskt bara för att de haft oturen att bli sjuka. Sjuka människor ska inte betala högre skatt än friska människor, Anders Sellström. Kristdemokraternas värderingar har slagit fel.

Anf. 60 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Man kan alltid möta sådana här argument med en massa statistik om hur mycket bättre det är i Sverige i dag än det har varit förut och hur mycket bättre vi blivit på att ta hand om våra medmänniskor i vårt land än vad vi varit förut.

När vi tog över makten 2006 var målet att sakta men säkert se till att allt färre hamnar i utanförskap och att allt fler får hjälp. Resurserna till sjukvården i fasta priser har ökat sedan 2006. Vi har aldrig haft så många läkare anställda i sjukvården som i dag. Vi har aldrig haft så många sjuksköterskor anställda i sjukvården som i dag. Resurserna ökar.

Vi hjälper fler. Vi kortar köerna. Trots det lever vi inte i den perfekta världen, Ulla Andersson. Varken jag eller du skulle vilja att någon vore

sjuk. Alla skulle ha ett jobb, och alla skulle må bra. Men så ser inte världen ut, Ulla Andersson.

Det är färre som går med klumpen i magen i dag än 2006. Det är skillnaden. Hur kan vi steg för steg få fler människor att slippa känna klumpen i magen? Det är självklart ingen hjälp för dem som har klumpen i magen. Men det gör att vi kan än mer fokusera våra resurser på dem som är kvar och har klumpen i magen.

Hur ska vi steg för steg även underlätta för dessa människor? Det har vi sett till att göra sedan 2006, Ulla Andersson. Det är en bra kristdemokratisk politik. Vi får aldrig glömma att vi inte får ge upp vägen till den perfekta politiken. Vi måste hela tiden arbeta vidare på den vägen.

Det var anledningen till varför vi fick ta över 2006 när Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet styrde. Det är färre med klump i magen i dag än vad det var när du styrde 2006, Ulla Andersson.

Anf. 61 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag göra en liten rättelse. Sverigedemokraterna har under budgetperioden ett positivt finansiellt sparande som är 26 miljarder bättre än regeringens. Det blev lite fel i mitt anförande.

Det är inte därför jag ställer mig här. Det är för att ta en favorit i repris. Jag har sagt det förut, men jag tycker inte att jag har fått något nöjaktigt svar. Vad fick ni ut av budgetförhandlingarna om årets budget?

När jag tittar på budgeten funderar jag på: Vad är det som har KD:s signum i budgeten? Jag hittar ingenting. Det enda jag kan se är till exempel att regeringen vill sänka skatterna för pensionärerna till en kostnad av 2 ½ miljard. Det är väl bra. Men den vill sänka skatterna för oss som tjänar mest med 3 miljarder.

Jag hoppas att det inte är det som bär KD:s signum.

Anf. 62 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Livet är inte så enkelt som du försöker göra gällande i det här läget, Sven-Olof Sällström. Först kommer jag till frågan om saldot. Det är positivare jämfört med regeringens. Men ni lånar fortfarande pengar till er budget.

Oavsett detta måste man se politik som en helhet. Vi har hört många tala om det förut. Under den mandatperiod som vi nu är inne i och som så småningom närmar sig sitt slut har 58 procent av reformsatsningarna gått till välfärdssatsningar och 42 procent har gått till skattesänkningar.

Där har vi flertalet gånger sänkt skatten för pensionärer. Mer pengar har gått till att sänka skatten för pensionärer under den här mandatperioden än vad som har gått till de som jobbar och får jobbskatteavdraget.

Du tar upp det här med marginals katt – marginals katten som ni verkar samlas runt i ert förslag. Marginals kattpolitiken är intressant. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet – som ju sist nämndes här och vars företrädare var avogt inställd till ditt sätt att ställa frågor till henne – ska samarbeta i morgon med dig, som det ser ut nu. Det är intressant att få vara med om den resan.

Om man inte förstår att marginals kattpolitik påverkar resurser till kommuner och landsting får jag lite svårt att hänga med i hur resone-mangen går. Arbetade timmar är det som gör att vi skapar skatteintäkter

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

till välfärdens motorer eller generatorer, som jag brukar kalla det: kommuner och landsting. Det är därför vi justerar marginalsikten.

I dag betalar 29 procent av de heltidsarbetande statlig skatt. Vi vill sänka det till att 26 procent av de heltidsarbetande ska betala statlig skatt. Och varför då? Jo, vi får mer fart i ekonomin. Det ger mer resurser till kommuner och landsting, mer till äldreomsorg, mer till sjukvård och mer till skola. Det är så vi ska jobba, Sven-Olof Sällström, och inte spela enkla kort i ett sådant här sammanhang.

Anf. 63 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Sanningen är, Anders Sellström, att under alliansregeringen, där Kristdemokraterna har deltagit under samtliga snart åtta år, har skatteskillnaden mellan dem som arbetar – löntagarna – och pensionärerna förändrats radikalt till pensionärernas nackdel. Ni är inte ens nu beredda att återställa skillnaden. Faktum är att pensionärerna har fått det sämre med KD i regeringen.

Vi har ett positivt finansiellt sparande under budgetperioden. Vi lånar inte, utan vi ligger på plus.

Du får ursäkta mig, för jag kanske säger något som jag inte får. Men när jag ser Alliansens fyra företrädare får jag ett intryck av Teletubbies. Jag tänker på fyra stycken färgglada figurer som står och tjoar och hoppar och en glad sol ovanför. Det är inte så verkligheten ser ut för folk där ute, Anders Sellström. Det finns många som lider under Alliansens styre. Det är många som har fått det sämre. Det är många som har fått mindre marginaler, inte minst pensionärerna. Jag kan för mitt liv inte förstå varför Anders Sellström tycker att han och jag ska ha större skattesänkningar än landets pensionärer.

Anf. 64 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! I det fallet delar jag din bedömning, Sven-Olof Sällström. Vårt mål som kristdemokrater är att jämna ut. Vi ska inte ha någon skillnad i beskattning mellan pensionärer och dem som jobbar. Vi har lyckats få till flertalet skattesänkningar för pensionärer. Det är så det har gått till. Det är det vi har strävat efter, och vi fortsätter att sträva efter det.

Om du jämför hur det har sett ut under den här mandatperioden har mer pengar gått till skattesänkningar för pensionärer än till jobbskatteavdrag. Det vet även du, Sven-Olof Sällström. Du behöver inte fara med osanning i den delen.

Vi är i en lågkonjunktur, Sven-Olof Sällström. Det är kanske den värsta finansiella kris vi har haft i världen på 80 år. Det är självklart att Sverige som ett exportberoende land påverkas. Halva vår bnp hänger på vad vi säljer till andra länder. Om de inte köper lika mycket av oss blir det bekymmer.

Vad gör vi då? Jo, då stimulerar vi i stället inhemsk konsumtion för att hålla uppe sysselsättningen. Om vi inte hade gjort det skulle sysselsättningen ha sjunkit, och vi hade fått ännu högre arbetslöshet. Hur hade det hjälpt dem som står längst ifrån arbetsmarknaden och dem som är beroende av våra välfärdssystem?

Det är så här man får balansera ekonomin. Man måste se Sveriges roll i en helhet och hur andra länder påverkas av det ena och det andra. Om vi

inte kan ha den typen av analys, synsätt eller omvärldsbevakning så hanterar vi hela Sveriges ekonomi alldeles för illa. Då kommer det att gå riktigt dåligt. Det är därför vi stimulerar inhemsk konsumtion, och det gör man genom bland annat skattesänkningar. Så får man fart på konsumtionen och motverkar fallet i exportmarknaden.

Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Åter diskuterar vi den ekonomiska politiken mot bakgrund av en besvärlig internationell utveckling. Vi har en återhämtning som är trög i världsekonomin efter den längsta ekonomiska krisen på åtta decennier. Det är alldeles uppenbart att vi har fortsatta nedåtrisker.

I USA ser vi tecken på normalisering. Vi kan se att arbetsmarknaden återhämtar sig, men vi kan inte se att investeringarna och produktiviteten har någon kraft och tar någon fart. I eurozonen är man på väg ur en recession som har varat i två år. Men tillväxten nästa år landar på 1 procent – att jämföra med den svaga återhämtning som vi ser i USA och som ändå är betydligt starkare.

I tillväxtländerna växer ekonomierna mer – med runt 5 procent. Men det är lägre än de 6–7 procent som man har uppnått under de senaste åren. I Kina har tillväxten gått ned från 10 procent till 7–8 procent. Till denna långsamma, tröga återhämtning ska vi lägga att vi har tydliga nedåtrisker i världsekonomin. En central risk är finanspolitiken i USA. Vi har under hösten sett hur de politiska partierna har haft stora svårigheter att komma överens. Vi vet att riskerna mycket väl kan återkomma i januari och februari. Om vi vill ha en återhämtning skulle det betyda mycket om vi fick en klarhet om finanspolitiken i USA.

I eurozonen ska man nu genomlysa bankerna. Det finns betydande risker för att det uppstår hål – för att man upptäcker hål i balansräkningarna. Om vi inte har ett klart sätt och ett tydligt instrument för att rekapitalisera dessa banker finns det en risk att vi upprepar de misstag som eurozonen gjorde under 2012 och 2013.

Strukturreformerna i eurozonen dröjer. Inte bara Italien drar benen efter sig, utan även andra länder har stora svårigheter att förbättra sin konkurrenskraft. Vi ser att några av tillväxtländerna – Indien och andra – har stora problem med skuldsättning, underskott, bytesbalansproblem, kostnader som har ökat och genomreglerade ekonomier som inte förmår växa utan att generera inflation. Om vi får en återhämtning i USA kommer vi att få flöden i världsekonomin som kommer att sätta en väldig press på länder som Indien och Indonesien med flera.

I denna besvärliga miljö måste man konstatera att Sverige står starkt. Vi är bättre rustade och bättre förberedda för att klara framtiden och nya utmaningar. Det beror i grund och botten på att vi har hållit ordning i den offentliga ekonomin. Skuldsättningen i Sverige är lägre än den var när krisen började medan den har ökat med över 30 procent i jämförbara länder. Underskotten i Sverige är mindre än i andra länder. Vi kommer snabbare tillbaka till både balans och överskott. Vår långsiktiga uthållighet är bättre. Vårt pensionssystem är stabilare. Vårt sjukvårdssystem är både stabilare och effektivare, och vi har en bättre uthållighet i våra skattebasen.

Vi har gått igenom krisen utan breda nedskärningar i välfärden, utan kraftiga skattehöjningar och utan stora förluster för folkhushållet i termer

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

av minskad konsumtion och fallande investeringar. Denna styrkeposition ska naturligtvis användas. Det är därför vi ska ha starka offentliga finanser.

Sverige har i budget efter budget kunnat lägga fram nya åtgärder för att stötta ekonomin under bevärliga tider. År 2013 var det breda satsningar på infrastruktur, forskning, utbyggnad av utbildningssystemet och sänkt bolagsskatt. I 2014 års budget gör vi breda satsningar för att förbättra hushållens ekonomi och för att stärka landets långsiktiga tillväxtförmåga.

Det handlar om att vi under en kris förstärker hushållens ekonomi. Plånboken är viktig när det gäller att hantera kriser. Det är centralt att det finns kunder i affärerna. Det är centralt för företagen att det finns en efterfrågan. Denna efterfrågan kommer inte från omvärlden i ett läge där vi ser att krisen fortsätter och där vi också ser att det finns stora bekymmer i delar av vår basindustri.

Om vi stärker människors disponibelinkomst innebär det också att vi får en större trygghet för hushållen. Men vi har inte bara stöttat efterfrågan. Vi har också vidtagit åtgärder som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt och som gör att vi långsiktigt får högre sysselsättning och lägre jämviktsarbetslöshet. De ökar rörligheten, de gör att människor söker fler jobb och de gör att parterna tar större hänsyn till sysselsättningen när de sätter lönerna.

Vi har kunnat sänka skatten också för pensionärer, för alla ska ta del av de välfärdsförbättringar som görs. Vi har sänkt a-kasseavgiften för två miljoner löntagare så att fler kan gå in i a-kassan. Därmed har vi också lagt grunden för en fortsatt förhandling mellan parterna på arbetsmarknaden. Den är central för att öppna arbetsmarknaden så att fler unga människor kan komma över och igenom de höga trösklar och trånga dörrar som vi har i Sverige. Då är det centralt att vi får sänkta arbetsgivaravgifter när man anställer unga utan tidigare yrkeserfarenhet. Det är viktigt att de får handledningsstöd så att det blir ett bra utbildningsinnehåll i dessa jobb.

Det är viktigt att vi ytterligare förstärker nedsättningen av socialavgifter för unga. Ska vi värna jobben, stötta ekonomin och vårda konkurrenskraften är också utbildningsinsatser centrala. Vi tar här ytterligare steg för att förstärka karriärvägarna för lärare. Det är bra och viktigt att vi har välutbildade lärare som också ekonomiskt tjänar på att göra en viktig insats i utbildningssystemet. Vi ökar undervisningstiden i matematik, därför att det är centralt både för konkurrenskraften och för att eleverna ska klara sig från grundskola till gymnasium utan svårigheter. Vi förbättrar stöden till både läxläsning och sommarskola. Långsiktigt ska vi se till att fler barn har möjlighet att få stöd i att läsa läxor och få studieverksamhet under sommaren om de har halkat efter.

Kunskapsuppdraget förstärks också av att vi nu kommer med ett forskningsavdrag och att vi har ett riskkapitalavdrag som kommer att träda i kraft. Det här gör att inte minst små och medelstora företag i de första faserna av tillväxt kan få bättre möjlighet att forska och utveckla.

Huvuddragen i budgeten är tydliga. Vi lägger 25 miljarder för att stötta. Vi tar ansvar genom att tillföra energi men också genom att lägga fram en kurs där vi snabbare kommer tillbaka till balans och överskott än praktiskt taget alla andra länder. Det är en politik som både stöttar efter-

frågan och bygger ut ekonomins produktionsförmåga. Det är så man skapar långsiktig tillväxt och förbättrar förutsättningarna för välfärd i Sverige.

Vi har fört en politik som har säkrat Sveriges situation i en svår tid. Det är en politik som fungerar också i uppförsbacke och motvind. Vi kan se att sysselsättningen har ökat med 200 000 sedan 2006. I den senaste månadsstatistiken stiger sysselsättningen med 90 000 personer. Arbetskraften har ökat snabbare i Sverige än i praktiskt taget alla jämförbara länder. De reala disponibla inkomsterna, vad människor har kvar att handla för, har ökat med 20 procent. Det är mer än i något jämförbart land. Långtidsarbetslösheten i Sverige är lägre än i de flesta jämförbara länder. Utanförskapet har pressats tillbaka med 200 000 personer.

Jobben är centrala. Jobben är viktiga ekonomiskt för människor, men de är minst lika viktiga därför att de skapar ett sammanhang, en stolthet och en känsla av att man presterar och åstadkommer saker tillsammans. Det är det här som är utgångspunkten när vi lägger fast en politik som gradvis skapar förutsättningar för att föra landet mot full sysselsättning.

Vi har också säkrat välfärden. Det har inte varit breda nedskärningar i trygghetssystemen i Sverige. De offentliga utgifterna ligger på 50 procent av bnp, så som de gjorde 2006. Skatteintäkterna har ökat med i storleksordningen 40 miljarder. Förskolan och skolan har fått 10 miljarder mer, sjukvården har fått 20 miljarder mer och äldreomsorgen har fått 10 miljarder mer, även när vi tar hänsyn till stigande kostnader och demografiska förskjutningar.

Det är alltså fler människor som jobbar i den skattefinansierade välfärden än vad det var när vi tillträdde. Vi är ett av de länder bland OECD-länderna som har högst andel som jobbar med skattefinansierad välfärd.

Vi har också kunnat hålla samman landet i besvärliga tider. De ekonomiska skillnaderna i Sverige är mindre än i de flesta andra länder, och de som lever under tuffa villkor har här större trygghet än vad man har i de flesta jämförbara länder. Andelen med låg materiell standard i Sverige är 1 procent. För EU är snittet 10 procent. Den andelen har halverats sedan 2006. Bland barnfamiljer lever 1 procent med låg materiell standard. Den andelen har mer än halverats sedan 2006. Den har gått från 3 procent till 1 procent. Det här är ingen slump. Det beror på att vi har ökat inkomsterna för de flesta hushållen, att sysselsättningen har ökat, att vi har förbättrat bostadsbidrag, flerbarnstillägg, bostadsstöd, grundnivåer i föräldraförsäkringen och gjort en lång rad andra viktiga insatser.

Herr talman! Nu går vi in i ett valår. Det är ett centralt valår då vi ska välja regering, då vi ska välja inriktning för vårt land och då vi ska lägga fast den politik som ska föras under de kommande åren. Det är ingen tvekan om att alternativen är tydliga. Alliansen vill föra en politik som sätter jobb, trygghet och ansvar främst. Den splittrade oppositionen är enig om två saker: att skatterna ska höjas och att utgifterna ska ökas.

Låt oss börja med utgifterna. Det är a-kassan och det är traditionell Amspolitik, men det kanske mest frapperande är att varje spärr i sjukförsäkringen och förtidspensionssystemet ska tas bort. Ersättningar ska höjas, tak ska höjas och kontroller ska minskas i antal, och allt detta ska ske till en kostnad på 1,3 miljarder. Jag tror att var och en inser att om man förstärker en trend mot stigande sjukfrånvaro och tar bort kontroller

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

kommer detta att tränga undan både välfärd, utbildning och viktiga insatser för jobb. Framför allt kommer det att framtvinga stora skattehöjningar.

Där har vi beskedet, otydliga som de är. Det är 30 miljarder från Socialdemokraterna. När man lägger till Miljöpartiet kanske vi landar på 40 eller 50 miljarder. När man lägger till Vänsterpartiet kanske det blir 60 eller 70 miljarder. Det är en omfattande och bred skattehöjning som kommer att drabba unga människor. Den kommer att slå ut jobb, därför att det blir mer kostsamt att anställa. Den kommer att trycka tillbaka tjänstesektorn genom att man lägger på en restaurangmoms. Man försämrar jobbskatteavdraget. Det ska läggas på breda höjningar av bensinskatten och på andra transporter. Vi ska få tillbaka både förmögenhetsskatt, arvsskatt och fastighetsskatt om Vänsterpartiet får vara med och regera.

Vi vet vad det här betyder för svensk ekonomi. Det blir sämre förutsättningar för jobb, och det kommer att drabba hushållen. De här kostnaderna kommer att föras vidare på hushållen, och prisstegringarna kommer att undergräva köpkraften. Då får hushållen det sämre, och då blir det mindre efterfrågan, vilket påverkar svensk ekonomi. Vi kommer alltså att få sämre tillväxt och sämre förutsättningar för stigande reallöner. Därmed kommer vi också att få problem med sammanhållningen, därför att sambandet är att vi skapar förutsättningar för tillväxt som skapar förutsättningar för jobb som skapar förutsättningar för välfärd. Bryter man det sambandet trycker man undan möjligheterna till att hålla sammanhållningen god i vårt land. Alternativen är: Allians för Sverige som går till val på jobben, tryggheten och ansvaret och en splittrad vänster som vill höja skatterna på allt och alla, vilket kommer att drabba svensk ekonomi med förödande konsekvenser.

(Applåder)

Anf. 66 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det var en intressant berättelse vi fick från finansminister Anders Borg. Speciellt intressant var det på slutet, då vi fick höra om ökande klyftor genom att man har olika beskattning för dem som är arbetslösa och dem som har arbete. Ökande ekonomiska klyftor har vi sett under ganska lång tid med regeringen, och det kommer i slutändan leda till att man får en större sammanhållning i samhället, enligt finansministern.

Det är inte riktigt så jag ser på den ekonomiska politiken, utan jag tror att det är bättre att försöka minska klyftorna aktivt och på det sättet skapa den sammanhållning som vi har varit vana vid i Sverige. Jag ser hur den politik som regeringen har fört och som ökar klyftorna aktivt faktiskt leder till att sammanhållningen i Sverige minskar. Det är någonting som jag oroas över.

Jag vill återkomma till regeringens prioriteringar i den här budgeten. Anders Borg pratar vackert om hur positivt allting är under den här regeringen och pratar också om skolan och om att det är viktigt att man gör satsningar där. Tittar man sedan på hur prioriteringarna är i den budget som Anders Borg har lagt fram går, av det reformutrymme som Anders Borg har presenterat och sagt är vad som finns tillgängligt för nya reformer, 2 ½ procent till någon form av skolsatsning. Det är en tydlig prioritering från regeringen. Mer än 60 procent av reformutrymmet går till att

sänka skatten ytterligare en femte gång för dem som har arbete. 2 ½ procent går till satsningar på skolan. Vi tycker inte att det är rätt prioritering. Vi tycker att skolan behöver och förtjänar betydligt större satsningar än så för att lärarna ska kunna möta sina elever och ha tid för dem.

Vi satsar också mycket på investeringar. Anders Borg pratar i sitt anförande om att det är viktigt att stimulera ekonomin. Jag håller med. Jag tycker också att vi ska stimulera ekonomin när det är dåliga tider. Men håller Anders Borg med om att investeringar är ett bättre och mer effektivt sätt att stimulera ekonomin och att det ger fler jobb för varje krona än de skattesänkningar som nu föreslås?

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Nu kanske bilden av Per Bolund och Miljöpartiet blir lite klarare. Det finns inget samband mellan jobb och sammanhållning. Det är alltså inte så att full sysselsättning är grunden för ett sammanhållet samhälle. Det är i praktiken vad Per Bolund säger. Då börjar man förstå logiken.

Man kan förstå att det Socialdemokraterna säger inte hänger ihop. Där ska man höja bidragen och höja skatterna, men man tror ändå att det leder till jobb. Miljöpartiets politik är logisk. Man vill straffbeskatta arbete, och man vill föra upp ersättningen när man inte arbetar, för Miljöpartiet gillar inte arbete. Det är en kärna i Miljöpartiets politik att vi ska arbeta mindre och att färre ska arbeta. Politiken hänger alltså ihop.

Det ologiska är att Socialdemokraterna som påstår sig tala om full sysselsättning accepterar den här politiken.

Per Bolund har nu gjort en serie inlägg. Han står för en egen hållning i Sveriges riksdag. Det är att vi ska straffbeskatta transporter med bensinskatt, lastbilsskatt och flygskatt. Inte i något inlägg har han försvarat den politiken. Inte i något inlägg har han sagt att det är bra att människor på landsbygden ska betala priset för Miljöpartiets olika politiska ambitioner, att vi ska tömma landsbygden på människor därför att Södermalmsmiljöpartisterna tycker att det är en bra politik.

Låt oss ta det här med investeringar. Sverige investerar dubbelt så mycket på det offentliga som Tyskland gör. Vi har ökat våra investeringar kraftigt under de här åren. Vi har fördubblat underhållsinvesteringar. Det har aldrig gjorts så mycket underhållsinvesteringar på väg och järnväg som i dag. Men vet ni vad som kommer att hända om vi får en miljöpartistisk och socialdemokratisk regering? Jo, då blir det en död hand på byggandet. Då kommer Miljöpartiet att stoppa Förbifart Stockholm. Då faller trafikpaketet, och då blir det ingen tunnelbana. Då stängs byggandet av både infrastruktur och bostäder i Stockholm.

Hur vore det om ni, ihop med Socialdemokraterna, berättade det före valet? Då skulle Socialdemokraterna kunna gå på Byggnadsarbetareförbundets kongress och säga: Det är inte viktigt att ni är i arbete. Det är inte bra att man bygger vägar och hus i Stockholm. Det centrala är att Miljöpartiet får stoppa varje väginvestering.
(Applåder)

Anf. 68 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag tyckte att Anders Borg var en bra debattör en gång i tiden, att han var ganska saklig och korrekt och tog med sig den kunskap

han ändå besitter från sin utbildning till ekonom. Den synen på Anders Borg har jag tappat. Jag märker nu att debatten i kammaren sjunker snabbt så fort Anders Borg hamnar i talarstolen och ska debattera. Det är tråkigt.

Det är tråkigt att Anders Borg gör en tolkning som jag inte tror att någon av dem som lyssnar på debatten känner igen som det jag sade i mitt anförande. Tvärtom talade jag i hela mitt anförande om möjligheterna för att skapa jobb genom att göra viktiga investeringar inför framtiden, investeringar som stärker Sverige och gör att våra transporter fungerar bättre. Anders Borg kanske inte har märkt att järnvägen går på knäna och att tåg krockar i tunnlarna här i Stockholm för att man inte sköter underhållet på järnvägssidan. Om man inte sköter underhållet går transporterna inte framåt, och då kommer vi inte heller kunna få människor i arbete.

Det Anders Borg kallar att straffbeskatta transporter handlar för en vanlig genomsnittsbilist om en femtiolapp i månaden. Jag tror att människor är beredda att stå för den kostnaden. Man vet att de pengarna går till att göra viktiga investeringar i en bättre fungerande kollektivtrafik runt om i landet och till att ställa om transportsystemet till att bli hållbart. I dag, med regeringens politik, blir transporterna i Sverige mer och mer fossilberoende. Vi blir mer och mer importberoende för att klara transporterna. Det är fel väg att gå.

Jag ställde en fråga till Anders Borg som jag inte fick svar på, nämligen om investeringar är ett bättre sätt att stimulera jobb än vad skattesänkningar är. Jag kan svara åt Anders Borg eftersom han inte ville svara själv. I er proposition 2008/09:97 som heter *Åtgärder för jobb och omställning* framgår det tydligt av regeringens egna siffror att man får fler jobb genom att göra investeringar än genom att göra skattesänkningar. Trots det väljer Anders Borg att lägga den absoluta merparten av det reformutrymme man har på att sänka skatten ytterligare en gång för dem som har arbete. Speciellt uppenbart är det med den höjda skiktgränsen på 3 miljarder kronor där till exempel 1 av de miljarderna kommer från att man har dragit ned på just drift och underhåll av järnvägen med 1 miljard.

Varför är det viktigare för dig att sänka skatten för dem som har högst inkomster i stället för att satsa pengarna på till exempel ett fungerande järnvägssystem i Sverige?

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Per Bolund, du behöver inte skämmas för din politik. Du kan väl vara stolt över att ni har lyckats utforma en politik som effektivt kommer att göra så att färre människor arbetar och som kommer att leda till färre arbetade timmar. Det är det man talar om på miljöpartikongresserna. Man tycker att vi arbetar för mycket, och då har man tillsammans med Socialdemokraterna valt att utforma politiken utifrån det. Man höjer skatterna på arbete. Det är kärnan i den politik ni gemensamt står för. Man lägger de pengarna på att bygga ut bidragssystemen för dem som inte jobbar. Det leder självklart till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning.

Varför kan du inte vara stolt över att ni har lyckats åstadkomma det ni har talat om i många år, nämligen att skapa en politik som gör att man för

ut människor från arbetsmarknaden och minskar arbetstiden? Det kanske till och med kan leda till en kraftig minskning av arbetsveckorna i Sverige. Vad vet jag?

Varför kan du aldrig känna stolthet över din skattepolitik? Varför inte vara tydlig med att ni och Socialdemokraterna tillsammans vill genomföra kraftiga höjningar av bensinskatten? Varför inte berätta för människor att ni verkligen vill ta krafttag i klimatfrågan och skatta bort landsbygden? Varför inte vara stolt över det man ändå lägger som förslag?

Låt oss ta det här med infrastrukturen och byggandet. Det kan ni väl också vara stolta över? Ni vill stoppa byggande i Stockholm. Men säg då det till väljarna! När ni säger nej till Förbifarten faller infrastrukturpaketet. Då blir det inga tunnelbanor. Då blir det inte 80 000 nya bostäder. Då blir det en upprepning av det vi har sett varje gång socialdemokrater och miljöpartister har styrt, nämligen stopp och trafikinfarkt för Stockholm. Det är det ni ska vara stolta över. Ni har lagt fast en politik som leder till era mål.

Det märkliga är att Socialdemokraterna accepterar den politiken, en politik som leder bort från full sysselsättning, en politik som lägger skat-tebelastningen på transporter och jobb, en politik som innebär att det inte kommer att byggas i Sverige. Det vore förödande för Stockholm och för Sverige om den politiken fick genomslag, herr talman.

Anf. 70 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte prata om grunderna för den ekonomiska politiken, det vill säga högerns värderingar. Det är tydligt att man tror att människans enda drivkraft är pengar. Det är nyliberala värderingar som får tydligt genomslag. Det syns också i och med att den här regeringen har privatiserat mest i historien och även har sänkt skatterna mest.

Regeringen lockar fram privatiseringar av äldreomsorgen genom att lägga hundratals miljoner av våra skattepengar på detta varje år. Man tvingar landstingen att privatisera sjukvården genom lagändringar, och man tvingar fram privatiseringar av skolor genom lagändringar. Man funderar också på att tvinga fram privatiseringar av äldreomsorgen genom tvångslagstiftning.

Ungefär 9 miljarder går till vinster i den privatiserade välfärden, och det är dubbelt så hög avkastning på att bedriva äldreomsorg som på att driva bank i Sverige. Ni har sålt ut våra gemensamma tillgångar. Ni har till och med lånat ut pengar till detta. Bilbesiktningen är ett exempel som har köpts av ett riskkapitalbolag som inte ens hade råd att betala summan; ni beviljade ett lån till dem. Ni har sålt ut våra apotek till underpriser, och ni har sålt ut Nordea – även det till ett underpris. Det är klart att Moderaternas kärntrupper är nöjda, och Bo Lundgren skrattar väl varje dag.

Med er skattepolitik har de 10 procent rikaste fått 25 procent av skattesänkningarna. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med 40 procent. Jag skulle tro att ni är ganska nöjda med detta. Det är en tydlig ideologisk värderingspolitik som har fått genomslag.

Ni är den regering som har privatiserat mest, som har sålt ut våra gemensamma tillgångar och som har sänkt skatterna mest för dem som redan har det bäst, framför allt välbeställda män – Moderaternas kärntrupper.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Ulla Anderssons inlägg återspeglar att vi har olika värderingar. Vi värdesätter arbete. Vi tycker att det är bra att människor går till jobbet, att man tar i och kämpar på gemensamt och utför de uppgifter som krävs för att man ska nå resultat. Vi tycker att det är värdefullt att människor sparar och investerar i produktion i vårt land, att man bygger fabriker, utvecklar tjänsteföretag och investerar i ny produktion. Vi tycker att det är nödvändigt och viktigt att man utbildar sig, att man tar ansvar för sin utbildning och att forskarna vid våra universitet anstränger sig för att skapa ny kunskap och nya innovationer. Vi tycker att det är värdefullt och viktigt att man driver företag i Sverige.

Det är våra enkla och tydliga värderingar. Man ska jobba hårt, spara och vara noggrann. Man ska investera, och man ska bygga företag. Sedan får vi ett tydligt samband: Om man klarar tillväxten klarar man jobben, och då klarar man välfärden. Det bygger alltså på att det finns drivkrafter för arbete, drivkrafter för sparande, drivkrafter för utbildning och drivkrafter för företagsamhet.

Vi vet vad som händer när man upphäver de drivkrafterna. Då blir det helt enkelt mindre arbete, mindre sparande och mindre företagsamhet. Då blir det mindre tillväxt, färre jobb och sämre välfärd. De här sambanden upprepas gång efter gång, i land efter land och i tid efter tid varje gång man prövar de olika vägarna. Om man straffbeskattar arbete, sparande, investeringar, produktion och utbildning blir ekonomin sämre.

Om vi skulle få den politiken efter valet kommer vi att få lära oss ett nytt samband. Det sambandet går så här: Om man inte klarar tillväxten klarar man inte jobben, och då klarar man inte välfärden. Den politik som Ulla Andersson, Socialdemokraterna och Miljöpartiet tänker föra kommer att leda till sämre förutsättningar för tillväxt, jobb och välfärd.

Anf. 72 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Anders Borg vet, liksom jag gör, att offentliga investeringar är dubbelt så effektiva för att skapa jobb som skattesänkningar. Om man vill ha en effektiv jobbpolitik, om man vill nå full sysselsättning, vet både du och jag att offentliga investeringar i välfärd, järnväg och bostadsbyggande är ett effektivt sätt att skapa jobb, vilket inte skattesänkningar är och som framgår av resultatet. Det råder högre arbetslöshet, högre långtidsarbetslöshet och lägre sysselsättningsgrad.

Era värderingar slår alltid igenom. Det privata vinstintresset och skattesänkningar för välbeställda kommer alltid först. Om utbildning är så viktigt, varför lägger ni 2 ½ procent av ert reformutrymme på skolan och 15 miljarder på skattesänkningar? Varför drar ni ned på komvux, högskoleplatser och arbetsmarknadsutbildningar om utbildning är så viktigt i högerens politik?

Varför säljer ni ut våra gemensamma tillgångar och till och med lånar ut pengar till detta? Varför lånar ni ut pengar till riskkapitalbolag så att de kan köpa vår bilbesiktning? Varför tar ni mindre betalt för våra tillgångar, våra apotek och Nordea, än vad de verkligen är värda? Era drivkrafter syns så tydligt. Det gemensamma ska inte äga, de gemensamma intressena ska inte få styra utan det är det privata vinstintresset som ska styra och skattesänkningar gå före allt annat.

Varför ska de 10 procent som är rikast ha 26 procent av er budget? Varför ska de 10 procent som är fattigast ha 1 procent?

Det är så tydligt att er politik bygger på girighet i stället för solidaritet, gemenskap och omtanke där välfärden för oss alla kommer först, där vi inte tror att sjuka människor blir friska av att straffbeskattas. Det är vad ni gör. Era ideologiska värderingar syns så tydligt, nämligen att ekonomin är människans enda drivkraft.

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Våra värderingar är tydliga. Hårt arbete är bra för människor. Det är nyttigt att göra långa arbetspass och kämpa på för att åstadkomma resultat. Det är bra för människor och samhället. Det är så vi åstadkommer något gemensamt, och det är så vi bidrar.

Det är bra att plugga, göra sina läxor, få resultat på proven, se till att det är ordning i klassrummet och kämpa på också de dagar det är jobbigt att gå till skolan. Det är bra att spara och investera, att lägga pengar på att bygga riktig produktion.

Det här är de värderingar vi står för, men det är de värderingar Vänsterpartiet *inte* står för. Hela logiken i vänsterpolitiken, i land efter land, i tid efter tid, bygger på att undergräva värderingar som i grund och botten skapar tillväxtproduktion, välfärd och arbete.

Ulla Andersson vill göra gällande att vi inte har tillväxtutgifter i Sverige. Vi satsar alltså inte på investeringar i utbildning. Men Sverige satsar mest på utbildning tillsammans med Danmark, av jämförbara länder. Sverige ligger i topp i fråga om offentliga investeringar bland EU-länderna. Det är dubbelt den tyska nivån, om man får tro EU-kommissionen. Det gör Sverige naturligtvis därför att det är bra politik att bygga kapital och utbildning med offentliga medel. Men det märkliga är att det inte är den politiken Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna står för. Tyngdpunkten ligger inte i investeringar utan i bidrag och bidragspolitik.

Vi kan se hur detta hänger ihop. När Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna styrde eftersattes underhållet. Då stoppades väginvesteringar. Då blev det en trafikinfarkt i Stockholm. Varför? När bidragssystemen öppnades utifrån Miljöpartiets ideologi om att människor inte ska arbeta tömdes också de offentliga kassakistorna. Då trängdes infrastruktur, utbildning och tillväxtutgifter ut. Det är när tillväxt och jobbpolitik prioriteras som välfärden kan klaras. Det är där skiljelinjen går i svensk politik.

(Applåder)

Anf. 74 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det är alltid bra att försöka skaffa sig en gemensam världsbild när man ska diskutera och debattera olika frågor.

Det ekonomiska läget är naturligtvis en viktig del i en budgetdebatt om den ekonomiska politiken. Här antar finansministern en mycket dysster syn på allt annat än sin egen politik. Det är det enda som sticker ut som positivt.

Låt oss titta på hur utvecklingen ser ut i Europa och i USA, de marknader som är särskilt viktiga för Sverige. Det är svårt att hävda att det skulle gå åt fel håll under nästa år. Det förefaller som att 2013 är ett

Prot. 2013/14:31

20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

sämre år än vad 2014 kommer att vara. Det försöker finansministern att bortse från när han lägger ut texten om den ekonomiska politiken i Sverige.

Jag vill gärna höra finansministerns syn på hur det egentligen står till i Sverige och hur resultaten av hans egen politik har utvecklats sedan 2006. Är arbetslösheten ett större eller mindre problem nu än vad den var då? Den är i alla fall högre. Har arbetslösheten stigit och sysselsättningsgraden sjunkit? Det är vad SCB säger. Jag fick inget svar från Anna Kinberg Batra på den frågan tidigare. Ställer du upp på att statistikmyndigheten har rätt? Har Sverige en högre arbetslöshet än de flesta jämförbara länder, till exempel Danmark, Tyskland, Österrike, Holland eller till och med Storbritannien?

Anf. 75 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Nu ser vi hur vänsterpartierna har fördelat arbetet. Först har vi Ulla Andersson som går upp och lovar allt till alla och nekar till att det kräver stora skattehöjningar, som försämrar drivkrafterna till tillväxt och arbete. Sedan har vi Per Bolund som går upp utan att nämna att det är bensinskatt som är kärnan i politiken och att det är fråga om att straffbeskatta transporter och att stänga ned byggandet i Stockholm. Sedan kommer Fredrik Olovsson, som kanske skulle svara för helheten, och berättar hur den märkliga kombinationen av höjd skatt på arbete och resor ska leda till ett bättre Sverige. I stället pratar han om ekonomiska bedömningar. Han återupprepar den syn han hade i samband med att budgetpropositionen lades fram om att omvärlden ska dra Sverige ur krisen. Det är fråga om den omvärld där eurozonen har varit i recession två år i rad. Den ska alltså dra Sverige ur krisen. Det är inte så att två minustecken blir ett plustecken när det handlar om tillväxttal år efter år.

Kan vi inte i stället få höra lite om helheten, om logiken och värderingarna som ni gemensamt står för? Varför är så stora skattehöjningar nödvändiga? Varför ska pengarna läggas på bidragen? Varför är det inte bra att människor får arbete? Varför tror ni inte att sparande och investeringar är grunden för tillväxt? Varför accepterar ni inte att vi lever i en tuff värld där konkurrensen hårdnar och vi måste stärka de svenska företagens ställning?

I stället får vi de miljöpartistiska skattehöjningarna och Miljöpartiets nej till byggande i Stockholm. Den frågan skulle jag gärna vilja höra lite mer om. Har Stockholms arbetarekommun och Byggnadsarbetareförbundet fått information om att ni avser att lägga en död hand över byggandet i Stockholm?

Anf. 76 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Vi vet vad som har hänt under de senaste sju åren. Det ligger en död hand över byggandet, just därför att regeringen bedriver den politik man gör.

Der är märkligt att finansministern håller så hårt i de ineffektiva nedläggningarna av arbetsgivaravgifter för unga och för restaurangmomsen. Han biter sig fast i detta något så fruktansvärt, som om detta verkligen skulle innebära att jag höll på att säga miljoner men tiotusentals människor har fått arbete. Det är inte så det ser ut. Det är ett oerhört ineffektivt sätt att försöka skapa sysselsättning i landet.

Vi har bättre förslag, som vi har presenterat i vår budgetmotion. Jag läste upp många av dem i mitt anförande. Det handlar om bristyrkesutbildningar, om rejält stöd till yrkesintroduktion, fler anställda i vården och bättre skola. Det är fråga om allt sådant som kan bygga Sverige starkt också långsiktigt.

Jag förstår att Anders Borg är intresserad av att skapa sig en bild av den ekonomiska omvärlden som gör att hans skattesänkningar ska framstå som den rätta vägen. Men det är alltid den rätta vägen för Moderaterna. Ni har sänkt skatterna i högkonjunktur, när högkonjunkturen mattas av, när Sverige är på väg in i en lågkonjunktur, när Sverige är i djupaste kris och nu när det finns hopp om att gå mot bättre tider. Lösningen är alltid sänkta skatter. Märkligt nog ska de också riktas till dem som tjänar allra bäst, även om ni måste låna till sänkningen.

Jag har en rak fråga till Anders Borg. Om ni menar att ekonomin tillåter ytterligare stora skattesänkningar, trots att ni inte klarar budgetreglerna, när menar ni att ekonomin inte skulle klara en rejäl skattesänkning?

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag uppfattar att Fredrik Olovsson har sagt att vi har lagt en död hand över byggandet i Sverige. Det var så han inledde repliken. Jag råkade läsa EU-kommissionens genomgång av arbetsmarknaden i Europa. Där framgick det att sedan 2009 har sysselsättningen i byggsektorn i Sverige ökat med 10 procent.

I genomsnitt för EU-området har den minskat med över 10 procent. I länder som Danmark och Holland har den fallit ihop. Varför har den ökat i Sverige? Jo, därför att vi har till exempel dubbelt så stora offentliga investeringar som Tyskland har, om man får tro EU-kommissionen, och därför att vi har byggt ihop trafikpaket med trängselavgifter som finansierar Norra länken och förbifarten, och vi har Västsvenska paketet. Vi har ett samlat paket som gör att bilister och kommuner kan acceptera en utbyggnad av Stockholm.

När ska vi få svaren kring förbifarten gemensamt från Miljöpartiet och Socialdemokraterna? Det är det största investeringsprojekt som genomförts på decennier i Sverige som vi nu lägger på plats. Men vi förstår hur det blir. Det blir 35 kronor i trängselavgift med Miljöpartiet, men inga väginvesteringar och ingen förbifart. Det blir trafikinfarkt i Stockholm med den politiken. När man har stoppat investeringarna står man kvar med Miljöpartiets bensinskatter och trängselavgifter. Det är så det kommer att bli.

Låt oss vara klara över hur kärnan i den här politiken ser ut, för det vill Fredrik Olovsson aldrig debattera. Man ska kraftigt höja skatten tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet på allting som genererar välfärd, tillväxt och jobb. Sedan ska man använda pengarna för att bygga ut ersättningarna för människor som inte arbetar.

Vi vet vad det leder till. Det föröder offentliga finanser. Det förstör förutsättningarna för att finansiera äldreomsorgen. Det trycker upp kostnaderna i kommunsektorn. Det leder till fler socialbidragstagare, och det undergräver förutsättningarna för stigande reallöner. Det är vad vi såg när Socialdemokraterna styrde, och det är vad vi skulle få se om olyckan var framme vid valet 2014.

Anf. 78 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte ta med dig, finansministern, på en liten resa ut på okänt territorium där man eventuellt kan förarga ledarskribenter på Aftonbladet eller DN:s kulturredaktion. Vad jag förstår står Moderaterna och alliansregeringen för en reglerad invandring. Jag ska återgå till en fråga som ställdes på SVT:s *Agenda* för ett år sedan: Hur mycket invandring tål Sverige?

I våras och även över sommaren var antalet asylsökande i Sverige någonstans mellan 500 och 700 i veckan. Nu är det 2 000 i veckan. Man pratar om att det kan gå upp till historiskt höga nivåer som slår toppåren i mitten av 90-talet.

Det här är ett av de enda områden där regeringen inte har satt någon gräns för vad utgifterna för staten får bli. Man har i och för sig med posterna för migration, integration och liknande i sin budget, men det finns ingen gräns satt, och man har inte förklarat hur stor invandring alliansregeringen anser att Sverige tål. Det är ändå rätt intressant.

Vad anser regeringen? Om vi har en reglerad invandring måste vi kunna ange en gräns. Vad ska prioriteras bort av de övriga utgiftsposterna i välfärdssamhället för att bekosta den invandring man inte har en gräns för? Det är frågan till finansministern.

Anf. 79 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Det finns två grundläggande skiljelinjer för hur jag och Sven-Olof Sällström ser på invandring. Den första gäller vår grundläggande värderingsstruktur. Jag anser att det är en skyldighet för ett av världens rikaste länder att ta emot människor. Med tanke på oppositionens bild av ett land som faller ihop kanske man skulle tro att vi var i en annan del av världen. Men sanningen är Sverige är ett av världens rikaste och mest välskötta länder. Att vi skulle avstå från att ta ansvar för människor i krig tycker jag inte är rimligt. Vi ska självklart ställa upp när det är konflikter i andra länder och ge en fristad till människor. De kommer inte hit för att de uppskattar klimatet. De kommer hit därför att de inte har någon annanstans att ta vägen. Vi ska välkomna människor i nöd.

Den andra utgångspunkten har mer att göra med hur vi på samhället brett. Vill man leva i ett samhälle som växer eller i ett samhälle som krymper? Vi kan se i den statistik som i dag presenterades från EU-kommissionen vilka länder det är som krymper. Det är Grekland, Spanien, Lettland. Utanför EU är det Ryssland och Japan. Det är länder där befolkningen minskar, där födelsetalen är låga och människor flyttar ut.

Är det bra länder? Är det länder som har varit framgångsrika och som förmår att leverera ett bättre samhälle till sina medborgare? Nej. Sedan finns det samhällen med ökande antal medborgare. Det är Sverige, USA och Storbritannien, samhällen som är attraktiva och som människor vill komma till, som människor vill utbilda sig i, arbeta i, spara i och vara företagare i. Det är länder som växer.

Öppna dynamiska länder drar till sig fler människor. Det är i grund och botten bra. Det är en del kostnader förknippade med att människor kommer hit, det är ingen tvekan om det, särskilt när det kommer många på ett oväntat sätt. Men långsiktigt är fler människor fler skattebetalare som delar våra gemensamma kostnader, fler kunder, fler arbetare och fler

företagare som bidrar till vårt samhälle bra. Det är bra att växa och bli fler.

Prot. 2013/14:31
20 november

Anf. 80 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Men visa det då! Alliansregeringen har inte vid något enda tillfälle kunnat visa att det är en långsiktig vinst för Sverige.

Skyldighet därför att dessa människor inte har någon annanstans att ta vägen – det är en sanning med modifikation. Det är inte som Carl B Hamilton försökte påskina i ett av tidigare replikskiften att man kan ta flyg från Afghanistan till Sverige och landa på Arlanda. Det krävs visum för att kunna hoppa på det flyget.

Huvuddelen av dem som kommer till Sverige kommer via andra EU-länder antingen med flyg och båt eller över Öresundsbron. Då har de passerat annat land. Vi har enligt Dublinkonventionen då rätt att säga: Nej, du ska söka asyl i ett annat land. Vi har en migrationsminister som i sådana här fall brukar säga att andra länder i EU måste ta sitt ansvar. Nu har Sverige tagit nog, andra ska behöva börja ta sitt ansvar.

Ni sitter själva på nyckeln, men ni är inte trovärdiga. Använd de förordningar och avtal som vi har skrivit under, använd Dublinkonventionen, så hamnar vi där, eller hur?

Att ensidigt säga att vi ska ge permanent uppehållstillstånd till samtliga som kommer från Syrien innebär naturligtvis att det skapar flyktingströmmar från övriga EU-området till just Sverige. Det är den realistiska situationen, det ser ut så. Man säger att man vill ha en reglerad invandring men kan inte ange någon nivå på den och inte heller vad det får kosta. Vad jag förstår är det här det enda utgiftsområdet i statens budget där man inte har någon gräns för kostnader. Det är rätt anmärkningsvärt.

Här tycker jag att regeringen är svaret skyldig: Var går alliansregeringens gräns? Hur mycket invandring tål Sverige? Vad får den kosta? Vilka andra utgiftsområden ska det skäras ned på när man har ofinansierade poster, som nu kraftigt ökad invandring och ökat antal asylsökande från framför allt Syrien?

Anf. 81 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Mitt huvudproblem är inte om de som flyr kriget i Syrien har mellanlandat någon annanstans på vägen hit. Mitt problem är att de är tvungna att fly där för att det pågår en väpnad konflikt i deras land och andra länder vägrar att ta ansvar för att hjälpa människor i nöd. Det är självklart att vi i Sverige, med alla våra förutsättningar och med det välstånd och den välfärd vi har, ska ställa upp för människor i nöd. Jag kan inte se att vi skulle kunna agera på något annat sätt än vad vi gör i dag.

Låt oss gå till frågan om fler invånare. Sverigedemokraterna förvånar mig lite. Partiet heter ju Sverigedemokraterna. Då skulle man kunna tro att det är därför att de tycker väldigt mycket om Sverige. Det gör jag också; jag tycker att Sverige är ett väldigt bra land. Vi har en öppenhet, en tolerans, en teknologi och en fantastisk företagsamhet. Vi har bra värderingar om arbete och utbildning.

Då är det väl bra om det blir fler svenskar, att det kommer människor hit som anpassar sig och kommer in i det svenska samhället, för med sig sina värderingar och gör vårt samhälle bättre. Och vi får fler invånare. Det är tydligt att länder som krymper när det gäller antalet invånare, som

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Grekland, Lettland, Ryssland eller Japan, är länder på tillbakagång. Länder som har bra, fungerande ekonomier som USA, Sverige, Tyskland, Storbritannien, Kanada, Australien växer därför att människor vill komma dit.

Det är bra för de samhällena på lång sikt. Det är bra med fler kulturer i ett samhälle. Det är bra med fler människor i ett samhälle. Det är bra med fler perspektiv.

Jag kan inte förstå varför man som sverigedemokrat inte vill ha fler svenskar, för då måste ju världen bli en bättre plats.
(Applåder)

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 82 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Nu ska vi mer specifikt prata om skattefrågorna i budgeten. Det har i och för sig nämnts ett och annat ord om skatter tidigare i dag, men den här debatten är huvudsakligen inriktad på skatter.

Det budgetförslag som regeringen har lagt fram för riksdagen innebär att Sverige ytterligare ska skuldsättas för att sänka skatterna för dem som tjänar mest. För oss socialdemokrater går det kalla kårar längs ryggen av två skäl. Det ena skälet är att klyftorna ökar med denna skattepolitik och det andra är att vi pantsätter Sverige i våra barns namn för att vi som just nu är aktiva ska kunna ha lite mer i plånboken.

Fru talman! Det är uppenbart för allt fler att skattesänkningarna redan har kommit till vägs ände. Borgerliga ledarsidor, ekonomer och Konjunkturinstitutet pekar på det underskott som vi skjuter framför oss när det gäller välfärdens finansiering under de kommande åren. Då blir det väldigt konstigt att lägga fram den budget som regeringen har föreslagit.

Innan vi går in på skatterna vill jag ändå säga att det finns en moralisk dimension i det här som stör mig riktigt ordentligt. Det är att den nu aktiva generationen som har jobb och inkomster väljer att urholka statens finanser och berika sig själva medan pensionärerna – de som har byggt upp det här landet och som sett till att detta är ett av världens absolut bästa länder att leva i – behandlas styvmoderligt. De får till och med sänkt standard.

Än konstigare är det med våra barn, de som en dag ska betala in de pensionsavgifter som gör att dagens aktiva generation kan leva ett bra liv på ålderns höst. Barnen prioriterar man också bort. Det har varit sju år av ständigt sjunkande skolresultat. Högskoleplatserna har blivit färre. Och allt detta för att den generation som just nu befinner sig i livets mitt ska kunna ha ett bättre liv.

Fru talman! Mina bibliska kunskaper är inte så djupa, men såvitt jag har förstått är det lite av Sodom och Gomorra över detta: Lev ett lyxliv här och nu, gärna med RUT-avdrag, och sedan får de andra klara sig bäst de vill! Så skulle man kunna sammanfatta åtta års borgerlig skattepolitik.

Jobbskatteavdraget är en diamant i det borgerliga skattesänkarprojektet. Idén är att arbetslösa ska läsa skattetabeller vid frukostkaffet och inse att det lönar sig att arbeta, klippa sig och ta sig till Arbetsförmedlingen för att få ett jobb. Det där är bara teori. All utvärdering har visat att det inte är jobbskapande, och om det är det i någon mån så är det enormt dyra jobb. Det är alltså en väldigt ineffektiv åtgärd.

Jobbskatteavdraget har också en annan dimension. Människor upplever det som en statlig bestraffning av arbetslöshet och sjukdom. Det skapar sådana motsättningar och sociala spänningar i vårt samhälle som vi i Sverige inte är vana vid och som vi socialdemokrater absolut inte vill ha.

Är det kanske för att bevisen och evidensen för jobbskapandet så tydligt uteblir när det gäller jobbskatteavdraget som finansministern snarare pratade om köpkraftsstimulans än om jobbskapande effekter av jobbskatteavdraget? Så kan det vara, men då faller ju hela konstruktionen och idén med varför man bara skulle rikta en köpkraftsstimulans om man nu

tycker att det behövs en sådan 2014 till just dem som arbetar. Då hade varit rimligare att kraftigt höja till exempel barnbidraget, bostadsbidraget eller att se till att pensionärer kom i fatt. Tillsammans med barnfamiljerna skulle de också kunna bidra på ett effektivare sätt än köpkraftsstimulerande åtgärder.

Det senaste är att man inte så mycket pratar om att jobbskatteavdrag skulle vara jobbskapande, utan det ska ses som köpkraftsstimulans. Men det håller inte, för då skulle man inte utforma det på det här sättet. Då skulle man låta alla vara med. Det skulle riktas till framför allt de grupper som har fått stå tillbaka under många år och som säkerligen skulle konsumera och bidra till den effekten.

Moderaterna har haft stämma. Då lyckades de kommunicera alla tänkbara budskap om framtida skattesänkningar: De ska inte komma, de ska komma, de ska komma när Anders Borg tycker att de ska komma. I själva verket har det snarare handlat om när man har haft parlamentariskt stöd.

Men ett av de här budskapen gick ut på att det 2015 inte kunde bli ett sjätte jobbskatteavdrag, för då behöver skolan pengar. Då frågar jag mig: Behöver inte skolan pengar 2014? Fungerar den svenska skolan på ett så bra sätt att det inte behövs några satsningar 2014? Vi kan låta resultaten sjunka ytterligare, men 2015 ska vi göra någonting åt det. Det där går inte ihop. Om skolan behöver mer pengar är det vårt ansvar som folkvalda att se till att skolan får de resurser som behövs framför att sänka skatterna.

Ett annat inslag i budgeten är sänkningen av inkomstskatten för utlandsboende svenskar, och det är inte den stora delen. Det rör sig om 300 miljoner, men effekterna av den skattesänkningen är att en svensk pensionär som bor utomlands får en skattesänkning med 600 kronor i månaden. Samtidigt föreslår regeringen att en svensk pensionär i Sverige ska få 100 kronor i månaden i skattesänkning – sex gånger så hög skattesänkning till de pensionärer som har valt att lämna landet. Det är en väldigt konstig signal till landets pensionärer om hur man värderar olika människor.

Sedan kommer vi till det som är särskilt utmanande, att låna ytterligare 3 miljarder för att sänka skatten bara för dem som tjänar över 37 000 kronor i månaden. Ni kan inte tycka att det är konstigt att vi socialdemokrater sätter klackarna i backen och säger att det är nog med denna omfördelningspolitik. Det måste till rättvisa i skattepolitiken. Ni håller på att dra sönder Sverige såsom ni agerar.

Vi säger nej till detta. Vi stoppar den upplåningen och ser till att våra barn har 3 miljarder mindre att betala räntor och amorteringar på i framtiden.

Vårt alternativ är att man ska stoppa skattesänkningarna. Man har kommit till vägs ände för länge sedan. Vi säger: Trappa av jobbskatteavdraget för dem med miljoninkomster. Dessa pengar vill vi använda för att ytterligare sänka pensionärernas skatter. Människor som tjänar över 1 miljon i dag får vara med och betala lite mer skatt för att Sveriges pensionärer ska kunna få en lite bättre tillvaro.

Resurserna från ineffektiva skattesänkningar och de nedsättningar av arbetsgivaravgiften som har gjorts tänker vi använda bättre. Vi tänker använda dem för att rusta de arbetslösa, på en riktig arbetsmarknadspoli-

tik och bristyrkesutbildning. Vi kommer att använda dem till näringspolitik för att stödja småföretagens exportansträngningar. Vi kommer att använda dem till att ta bort andra sjuklöneveckan. Allt detta kan ge fler jobb och ökad sysselsättning. Det är precis det som det handlar om.

Vi måste bort från massarbetslösheten.

Det fattas mycket. Konjunkturinstitutet pekar på hur väldigt mycket som kommer att saknas de närmaste åren.

För oss socialdemokrater är det viktigaste i detta sammanhang att se till att få ned arbetslösheten. Sverige är inte designat för en arbetslöshet på 8 procent. Vi klarar inte välfärden och pensionerna. Därför måste det till en helt annan politik, som inte handlar om att sätta folk i köer utan se till att det kommer till arbeten och att de som är arbetslösa kan få de jobben.

Fru talman! Man kan inte både ha kakan och äta upp den. Moderaternas retorik för att ansluta sig till den svenska välfärdsmodellen spricker nu tydligt som ett troll i sol. När man har att välja på att satsa på att förbättra skolresultaten, bekämpa arbetslösheten, investera i järnvägar och bostäder och att sänka skatten väljer man att skuldsätta våra barn för att sänka skatten.

Moderaterna är, fru talman, varken nya eller arbetarparti. Det är samma gamla skattesänkarhöger.

Anf. 83 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Vi har använt den här förmiddagen till att lyssna på finansutskottets debatt, och jag blir lite konfunderad. Jag undrar egentligen om inte vi riksdagsledamöter ibland borde röra oss lite grann utanför detta hus.

I allianssidans beskrivning av läget låter allting som att det är jättebra. Det låter som att ingen oroar sig. Det låter som att det inte finns några som oroar sig över arbetslöshet, sjukskrivningar och så vidare. Jag tycker att det är lite oroväckande om de partier som utgör Sveriges regering inte uppfattar de signaler som finns ute i landet.

Det är inte första gången. Jag minns själv när jag som kommunalråd före 2006 lyssnade på Göran Persson som betygade att det var ordning och bra i finanserna och att allting var jättebra, och jag som kommunalråd var väldigt oroad över ökningen av de sociala kostnaderna, att pengarna till skolan inte räckte till och så vidare. Det känns igen.

Denna tudelning av Sverige oroar mig väldigt mycket. Vi riksdagsledamöter har ett uppdrag att lyssna på våra väljare, lyssna på folket och se till att förvalta ekonomin ansvarsfullt. Skattepolitik är ansvar. Skattepolitik är att forma politiken på ett sådant sätt att den ger verktygen för utvecklingen av ekonomin.

Jag håller med om att Sverige har bra ekonomi, men det är inte det som är problemet i dag. Problemet är hur vi ska gå vidare i detta.

Då upplever jag ansvarsfrågan väldigt starkt. Regeringen har i svensk grundlag en stark ställning och har möjligheten att styra Sverige i minoritet. Det har för den delen gjorts de flesta åren efter andra världskriget. Men jag frågar mig: Hur kommer det sig att alliansregeringen utnyttjar den fördelen på ett så framt sätt? Jag tycker att det är allvarligt, och det bekymrar mig.

Det kan inte vara en tillfällighet att när Alliansen har fått beskedet att Sverigedemokraterna har ändrat position när det gäller det femte jobbskatteavdraget väljer de att lägga fram det förslaget, när man har en parlamentarisk majoritet. Jag har för mig att Fredrik Reinfeldt sade något liknande i sitt sommartal, att han hade sett att det fanns en parlamentarisk majoritet i kammaren för ett femte jobbskatteavdrag. Det är helt okej – det finns det ju.

Men då är det ännu allvarligare att man lägger fram andra förslag som inte har en majoritet och att man blir upprörd när denna icke-majoritet visar sig, som när det gäller höjningen av skiktgränsen; att man blir upprörd när man själv precis har noterat att det finns en majoritet för ett annat förslag.

Jag deltog i styret av Södertälje kommun mellan 2006 och 2010. Den rödgröna minoriteten styrde Södertälje tillsammans med allianspartierna. Vi hade ett avtal, och vi säkrade att alla förslag hade en majoritet i kommunfullmäktige.

Jag tror att det är väldigt viktigt att de som styr detta land ser till att de har majoritet för sina förslag, för annars underminerar man förtroendet.

Det är det som är problemet också när det gäller olika förslag som kommer upp i budgeten, som vi har diskuterat en del i skatteutskottet. Jag vet att det i och med budgetlagen finns en ökad möjlighet att stoppa in en och annan proposition i budgetpropositionen för att få igenom den lite lättare. Jag tänker speciellt på två propositioner, den ena om 3:12-reglerna och den andra om kvotplikten. Där visar Alliansen tydligt att man stoppar in dem i budgetpropositionen för att de ska gå igenom, utan att det finns möjlighet att rösta ned dem.

Man utnyttjar, enligt mitt tycke, på ett otillbörligt sätt fördelen med att Sverige ska ha en stark regering även om det inte är en majoritetsregering. Jag argumenterar inte emot minoritetsregeringar. Jag argumenterar för att minoritetsregeringar tar ett helhetsansvar. Det tycker jag brister i dag.

Jag kan inte förstå varför vi inte även fortsättningsvis ska kunna öppna för möjligheten att ha många delägare i bolag i 3:12-reglerna. Jag säger ingenting om skärpningen i skattelagstiftningen när det gäller 3:12-företag. Den kunde till och med vara ännu skarpare, enligt mitt tycke. Men jag gillar att man ska kunna göra många delaktiga i ägandet.

Lika märkligt är förslaget när det gäller kvotplikt. Det är bra att vi får låginblandade förnybara bränslen i de fossila bränslena. Men det är väldigt märkligt att regeringen inte klarar av att stoppa importen av fuletanol. I tre år mellan 2014 och 2017 öppnar vi fördämningarna, som den dåvarande socialdemokratiska regeringen med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet stoppade. Därmed riskerar vi att på allvar slå ut Sveriges samlade bränsleproduktion, Lantmännens fabrik i Norrköping och så vidare, under tre år, ända tills EU:s nya bränsledirektiv träder i kraft. Under de tre åren riskerar vi att slå ut hundratals arbetstillfällen för att regeringen inte klarar av att synka det här på ett klokt sätt. Ibland undrar jag hur man tänker.

Att ni får igenom detta nu beror enbart på att alliansregeringen har stoppat in det i budgetpropositionen. Det beror inte på något annat. Det

menar jag är ett otillbörligt sätt att använda sig av budgetreglerna. Jag tycker att det är allvarligt.

Det borde helt enkelt finnas en större ansvarskänsla för detta hos regeringen. Det handlar om att vi ska ta ansvar för Sveriges ekonomi, ta ansvar för skatterna och visa svenska folket att vi är satta att på ett klokt sätt styra Sverige. Då måste man ibland hoppa över sin egen skugga och fundera över: Hur kan jag skapa alternativa majoriteter så att man har en trygghet?

Det är det jag efterlyser hos alliansregeringen i dag, och det verkar inte finnas. När det då kopplas till att man verkar ha en bristande verklighetsuppfattning blir jag ännu mer orolig.

Anf. 84 THORALF ALFSSON (SD):

Fru talman! Mats Pertoft nämnde verklighetsförankring och att vara ute i verkligheten lite grann. Jag instämmer helt och hållet. Jag har fortfarande en fot kvar i mitt gamla jobb och besöker kunder med jämna mellanrum, och jag skulle vilja säga att det är lite av orsaken till att jag är sverigedemokrat. Jag vet vad som sägs ute i industrier och på andra platser.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer.

Genom att göra en hel rad prioriteringar annorlunda än regeringen skapar vi sverigedemokrater ett större budgetutrymme än regeringen i vår budgetmotion. Vi minskar kraftigt den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen samt moderniserar arbetskraftsinvandringen från tredje land genom att skifta fokus från lågkvalificerad till högkvalificerad arbetskraft.

Vi ökar fokus på katastrofbistånd samtidigt som vi minskar utvecklingsbiståndet. Vi anpassar den svenska biståndspolitiken till FN:s rekommendationer.

Sverigedemokraterna gör en rejäl reformering av arbetsgivaravgifterna genom att återställa den generella sänkningen samt slopa den så kallade ungdomsrabatten, vilka båda har visat sig vara mycket ineffektiva reformer, för att i stället införa ett arbetsgivaravdrag där de mindre företagen blir de största vinnarna. Samtidigt upphäver vi den mycket kostsamma sänkningen av restaurang- och cateringmomsen.

Vi vill att bankerna ska ta ett större ansvar för sin egen så kallade stabilitetsfond och höjer deras avgift till den. De medel som är att betrakta som skattebetalarnas ska återbetalas från fonden och tillfalla staten.

Vi höjer den nuvarande mineralersättningen till motsvarande 5 procent av det som bryts, vilket ligger mer i linje med andra gruvnationer.

Vår sysselsättningspolitik har ett antal övergripande syften: Vi vill göra det mer lönsamt att arbeta och billigare och enklare att anställa. Vi vill komma till rätta med den bristande matchningen på arbetsmarknaden, och vi vill minska överutbudet av okvalificerad invandrad arbetskraft. Vi uppnår målsättningen genom att bland annat införa ett femte steg i jobbskatteavdraget.

Vi inför ett arbetsgivaravdrag som gör det billigare för framför allt småföretagen att anställa. Varje enskilt företag får göra ett årligt avdrag motsvarande 72 000 kronor av sina arbetsgivaravgifter.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Vi reformerar sjuklöneansvaret till förmån för småföretagen. För att undvika tröskeeffekter konstruerar vi reformen på så sätt att varje företag får göra avdrag för sina sjuklönkostnader motsvarande sjuklönkostnaden för en genomsnittlig anställd upp till ett tak på tio anställda. Ett genomsnittligt småföretag skulle därmed få dra av sjuklönkostnader upp till ca 23 000 kronor per år.

Vi satsar också på yrkesutbildning, högre utbildning, lärlingsplatser, starta-eget-bidrag och ett vidareutvecklat senior-RUT.

Däremot motsätter sig Sverigedemokraterna en höjning av den första brytpunkten för statlig skatt. Brytpunkten ligger i dag på ca 426 000 kronor per år och gynnar alltså enbart individer över det inkomstskiktet. Det kan alltså inte sägas minska trösklarna till arbetsmarknaden nämnvärt. Enligt regeringens egen utvärdering påverkas antalet sysselsatta överhuvudtaget inte av en höjning av brytpunkten.

Fru talman! De svenska seniorerna har till skillnad från andra grupper i samhället fått uppleva en stadig försämring av sina levnadsvillkor genom en urholkad pension. Hundratusentals svenska pensionärer har tvingats leva på en månadsinkomst som ligger på eller strax över existensminimum. Alldeles för många svenskar drabbas dessutom av våld, övergrepp eller försummelse efter sin 65-årsdag. Därtill är det alltför svårt att i dagens Sverige få tillgång till adekvat vård och omsorg för de äldre som inte klarar sig själva.

Sverigedemokraternas uppfattning är att välfärden ska sträcka sig genom livets alla skeenden. Denna utveckling måste därför vändas så snart som det är möjligt, varför vi i vårt budgetförslag presenterar en rad åtgärder för att underlätta livet och vardagen för våra äldre.

Det kanske allra viktigaste är att Sverigedemokraterna betraktar pension som huvudsakligen uppskjuten lön. Det finns därmed varken logik eller rättvisa i att pensionärerna ska straffbeskattas i den utsträckning som i dag sker i relation till vanliga löntagare.

Vår ambition är att kraftigt reducera skatteskillnaden mellan inkomstslagen tjänst och pension genom en höjning av det förhöjda grundavdraget för personer över 65 år. En helt genomsnittlig pensionär får med vårt budgetförslag en höjd nettoinkomst motsvarande drygt 400 kronor per månad.

För att våra satsningar ska nå de äldre som har det relativt sämst väljer vi, utöver att sänka skatterna för samtliga pensionärer, även att förstärka garantipensionerna med motsvarande 10 procent. En ogift garantipensionär med full garantipension får därmed en ökning av pensionen med 790 kronor per månad, medan gifta får en ökning med 705 kronor.

Tillsammans skulle dessa båda förslag öka den disponibla inkomsten med närmare 1 000 kronor per månad för de svenska pensionärerna med de lägsta pensionerna. Detta bedöms leda till högre konsumtion bland landets pensionärer och påverkar således även sysselsättningen i positiv riktning.

Utöver detta finns även satsningar på ett återställt högkostnadsskydd för sjukvård och läkemedel, matlyft, insatser mot brott, fler trygghetsboenden och äldre vårdscentraler och förändrat och förbättrat tandvårdsbidrag.

Sverige är i dag, fru talman, en av de största nettobetalarerna inom Europeiska unionen. Under 2013 betalar svenska skattebetalare drygt 37 miljarder kronor i medlemsavgift. Sverigedemokraterna ser med stor oro på maktförskjutningen till Bryssel. För varje år skickas allt mer beslutanderätt från Sverige till en EU-apparat utan insyn och folklig förankring. Det EU vi har i dag är inte det svenskarna röstade ja till 1994.

Sverigedemokraterna är kraftigt emot överföringen av politisk, ekonomisk och juridisk makt till EU och Bryssel. Därför vill Sverigedemokraterna i grunden omförhandla avtalen som binder oss till EU.

Fru talman! I den debatt som förts i dag i kammaren och under den senaste tiden har vinster i välfärden varit ett ständigt återkommande ämne. Att skattemedel som är ämnade för skola, vård och omsorg hamnar i privata företags vinster är känsligt. Det är fullt förståeligt, och någon typ av begränsning kan vara befogad.

Jag vill här ta upp ett litet exempel, för jag anser att detta givetvis bör gälla alla verksamheter där privata aktörer anlitas och som finansieras med våra skattemedel. Den industri som byggs upp av privata företag runt invandringen och Migrationsverkets behov tycks dock vara undantagen kritik från alla partier utom Sverigedemokraterna.

Att driva ett asylboende eller en asyflörläggning tycks vara mycket lukrativt i dag. Ett exempel på detta är Lundegårds Camping på Öland. År 2009 bedrev man inget asylboende, och då landade omsättningen på drygt 11 miljoner kronor med en vinst på ca 3,5 miljoner kronor. Det är en bra vinstmarginal för de flesta företag. Sedan började man använda campingen till asylboende under vinterhalvåret med en minst sagt remarkabel ekonomisk vinstutveckling.

För en tid sedan skrev den socialdemokratiska tidningen Östran följande om företaget: ”Nu har Lundegårds Fritidsutveckling, som campingföretaget på Öland heter, utsetts till Superföretag av Veckans Affärer och Bisnode. Det är ett av landets mest lönsamma företag och i en klass för sig i Kalmar län. Och det är flyktingmottagandet som gör att vinsten skjuter i höjden. På en omsättning lite över 34 miljoner, redovisade man 20 miljoner i resultat.”

Det är alltså en vinstmarginal på 60 procent. Man har haft en omsättningsökning på 23 miljoner kronor sedan man började med asyflörläggning och samtidigt en vinstökning på 17 miljoner kronor. Det är bisarrt!

Varför är det så tyst om detta från de partier som vill stoppa vinsterna inom välfärden? Här handlar det också om skattemedel som i stället hade kunnat gå till skola, vård och omsorg.

I detta fall drabbas också Borgholms kommun av kostsamma skyldigheter på grund av denna asyflörläggning, som att hålla alla barn med skola, och ersättningen från staten täcker inte kommunens kostnader.

Samtidigt som Lundegårds Camping utses till Superföretag och ett av landets lönsammaste företag, tvingas Borgholms kommun lägga ned ännu en byskola på östra Öland av kostnadsskäl. Borgholms kommun hade utan tvekan behövt några av Lundegårds Campings vinstmiljoner i sin verksamhet för att barnen skulle ha kunnat få behålla sin skola och sin trygghet.

Anf. 85 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Sverige behöver investeringar för framtidens utmaningar. Sverige behöver en bättre skola. Sverige behöver en värdig vård efter behov. Sverige behöver bostäder som unga och bostadssökande har råd att bo i. Sverige behöver rättvisa för arbetslösa och sjuka. Sverige behöver ställa om för klimatets skull.

För att referera till Gustaf Fröding: Så ska vi ha't! Men var ska vi ta't?

Hur ska vi finansiera dessa reformer och framtidssatsningar?

Vänsterpartiet står för en ansvarsfull ekonomisk politik. De offentliga finanserna går i dag med underskott. Vi anser att detta inte kan öka ytterligare. Därför behöver skatterna höjas för att finansiera välfärd, rättvisa och klimatinvesteringar.

Den viktigaste målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är just att finansiera en väl utbyggd generell välfärd. I ett rikt land som vårt bör alla garanteras en likvärdig och hög kvalitet på välfärdstjänster som sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg. Att betala välfärden solidariskt via skatterna är effektivt. Dessutom är det ett kraftfullt verktyg för att utjämna skillnader mellan människor och därmed öka jämlikheten. Men om vi ska klara detta måste vi vara ärliga med att skatteuttaget behöver öka. Alternativet är att var och en av oss måste betala för den välfärd vi behöver, till exempel via privata försäkringar. Då är det inte längre människornas behov utan plånbokens storlek som avgör vilken välfärd var och en har rätt till.

Regeringens politik under mandatperioden har inneburit skattesänkningar på ca 140 miljarder kronor. Man har genomfört ett systemskifte på skatteområdet och bland annat gått bort från principen om likformig beskattning så att olika personer beskattas olika beroende på varifrån man får sin inkomst. Samtidigt har det bidragit till att urholka skattebaserna. Den privata konsumtionen har tillåtit att öka på bekostnad av den offentliga konsumtionen, välfärdstjänsterna. I och med det urholkas resurserna till välfärden och möjligheterna till nödvändiga reformer och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser.

Regeringens skattesänkningar har främst gynnat höginkomsttagarna, bland annat genom slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt för exklusiva villor – det har varit väldigt stora skattesänkningar för dem som bor i de dyra villorna i Djursholm, Lidingö etcetera – och inte minst rejäla inkomstskattesänkningar. Samtidigt betalar pensionärer, sjuka och arbetslösa i dag mer i skatt än löntagare vid lika inkomst. Detta menar vi är orättvist och ineffektivt. Dessutom skadas skattesystemets legitimitet. Regeringens skattesänkningar har även på ett påtagligt sätt ökat mäns nettointkomster jämfört med kvinnors.

Vänsterpartiet går en annan väg. I denna budget föreslår vi skattehöjningar på knappt 70 miljarder kronor 2014. Annorlunda uttryckt återställer vi cirka hälften av regeringens skattesänkningar under mandatperioden.

I går föreslog LO-ekonomerna, mot bakgrund av den höga arbetslösheten, ett stimulansprogram på just 70 miljarder kronor, med ett permanent statsbidrag till kommuner och landsting på 30 miljarder, ökade transfereringar till hushåll på 15 miljarder, 10 miljarder till statliga infra-

strukturinvesteringar, ett tillfälligt anslag på 10 miljarder till bostadsinvesteringar och 5 miljarder till arbetsmarknadsutbildning.

Man kan lätt konstatera att LO-ekonomernas förslag ligger nära vårt, Vänsterpartiets, budgetförslag när det gäller satsningar, även om LO-ekonomerna faktiskt är beredda att försvaga statsbudgeten de närmaste åren mer än vad Vänsterpartiet i dag anser är lämpligt.

Det är å andra sidan också så att Konjunkturinstitutet i en rapport om konjunkturläget, som kom i slutet av augusti, talar om behovet av finanspolitiska åtgärder motsvarande 2 procent av bnp för perioden 2015–2017. 2 procent av bnp blir också ungefär 70 miljarder kronor. Det handlar till exempel om skattehöjningar i samma nivå som Vänsterpartiet föreslår.

Man skulle kanske kunna säga att LO plus KI är lika med V.

Fru talman! Jag nämner LO och Konjunkturinstitutet i sammanhanget för att exemplifiera att det är fler än Vänsterpartiet som anser att det behövs avsevärt kraftfulla åtgärder för att bekämpa arbetslösheten, möta framtidsutmaningarna och ta ansvar för de offentliga finanserna.

Men skatt ska inte tas ut som något självändamål. Skatt är inget mål i sig, men det är ett effektivt medel för att klara de åtaganden som vi anser är nödvändiga. Skattekvoten, det vill säga skatternas andel av Sveriges bnp, kan också ses som ett mått på hur stor andel av ekonomin som vi styr över tillsammans. Skattekvoten har minskat från 48 procent 2006 till drygt 44 procent i år. Det börjar märkas, inte minst på situationen inom vården och sjukvården, till exempel.

Vi menar också att det spelar roll hur skatterna tas ut. Skatt ska betalas efter bärkraft. Den som tjänar mycket ska också bidra mer till välfärden. I dag betalar som sagt pensionärer, sjuka och arbetslösa mer i skatt än löntagare vid lika stor inkomst. Det tycker vi är orättvist. Vi vill bygga ett skattesystem där man betalar lika mycket skatt vid lika inkomst.

Vänsterpartiets skattepolitik vill så långt som möjligt värna låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt anser vi att kapitalbeskattningen behöver öka. Finanssektorn är till exempel underbeskattad i dag. Ökad beskattning är också ett sätt att begränsa spekulationsekonomin. Även bolagsskatten ska ta in en rimlig andel av vinsterna till samhällsliga investeringar och utgifter och bör därför höjas.

Fru talman! Jag tänker inte i dag gå in i detaljerna i vår eller regeringens skattepolitik utan håller mig till de övergripande frågorna. Men även om Vänsterpartiet har en utvecklad skattepolitik ser vi behovet av en översyn av hela skattesystemet. Det har nu gått mer än 20 år sedan den stora skattereformen i början av 90-talet. Det är dags för en ny översyn, inte minst med tanke på hur regeringens avdragspolitik alltmer har omformat skattesystemet till en schweizerost med många hål i. Tyvärr blockerar regeringen alla sådana propåer. Men det gläder mig när fristående aktörer, till exempel nyligen tankesmedjan Katalys, presenterar förslag om ett reformerat skattesystem. Katalys argumenterar i sin rapport *Hälften kvar och hela framtiden* precis som Vänsterpartiet för en högre skattekvot. Katalys citerar den norske affärsmannen och hotellägaren Petter Stordalen. Han har sagt:

”Skatt är civilisationens kostnad. Det är en orsak till att Sverige är ett av världens bästa länder.”

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Här får jag tyvärr lägga till att Stordalen, om dagens skattesänkarpolitik från regeringen fortsätter, snart måste säga: Sverige *var* ett av världens bästa länder.

Fru talman! Det är hög tid att välja nu. Ska vi täcka välfärdens behov eller ha låga skatter? Den tidigare ordföranden för Finanspolitiska rådet, ekonomiprofessor Lars Calmfors, skrev i Dagens Nyheter för ett tag sedan hur regeringens så kallade reformutrymme uppstår genom att tidigare välfärdsreformer urholkas. Barnbidragen, a-kassan och statsbidragen till kommunerna är bestämda i kronor och räknas inte upp automatiskt i takt med bnp på samma sätt som skatteintäkterna gör. Calmfors konstaterar också det självklara, nämligen att regeringens skattesänkningar försvårar det offentliga välfärdsåtagandet.

Jag kan vidare instämma när Calmfors skriver: ”Den centrala frågan i den ekonomisk-politiska debatten bör därför vara vilka ambitioner vi har för det offentliga välfärdsåtagandet. Vill vi behålla det på nuvarande nivå eller rent av öka det? Eller är vi beredda att minska det i utbyte mot lägre skatter?”

Här bör de politiska alternativen redovisas tydligare, enligt Calmfors. Jag håller med om detta, och Vänsterpartiet är tydligt med vilken väg vi väljer: Vi står upp för våra gemensamma framtida åtaganden och för välfärd av hög kvalitet för alla, och vi är beredda att finansiera det med högre skatter än i dag.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservationer 4, 8 och 11.

Anf. 86 HENRIK VON SYDOW (M):

Fru talman! Jag tycker att vi har anledning att uttrycka tacksamhet till alla svenska skattebetalare – till alla som är med och bidrar till att betala skatterna. Vi har också anledning att känna tacksamhet över att vi har ett så effektivt skattesystem i vårt land. I regeringens budgetproposition anges att skatteintäkterna för att finansiera vår offentliga sektor kommer att utgöras av över 1 600 miljarder kronor i år, och den offentliga sektorns skatteintäkter ökar.

Det finns en stark vilja att göra rätt för sig i Sverige, och vårt skattesystem har ett högt förtroende och en hög legitimitet. Vi ser tydliga indikationer på att den svarta ekonomin trängs tillbaka i Sverige. Det är väldigt viktigt. Det måste värnas, och det måste vårdas. Det är viktigt inte minst om vi vänder blickarna utåt och jämför oss med andra länder i andra delar av Europa. Det bekräftar för oss att ett väl fungerande skattesystem är grundläggande för ett väl fungerande ekonomiskt system och ett fungerande samhälle.

Skattesystemets förtroende, dess legitimitet och människors lojalitet till det är avgörande också för hållbara offentliga finanser. De totala skatteintäkterna till offentlig sektor bedöms öka med ungefär 3 procent i år och med samma siffra nästa år. I takt med att konjunkturläget sakta förbättras väntas också skatteintäkterna öka med omkring 5 procent varje år 2015–2017. Staten, kommunerna och landstingen kommer nästa år, om vi rensar bort inflationen, att ha 40 miljarder kronor mer i skatteintäkter än 2006.

Med mer jobb och färre utanförskap finns det också mer resurser och tillskott till välfärden. Det är viktigt. Sverige är ett land med hög andel

offentliga utgifter – vi har mer omfattande sociala utgifter än de flesta andra länder, och vi har fler anställda i den skattefinansierade välfärden än de flesta andra länder. Alliansregeringen har ökat tillskotten till välfärden med närmare 70 miljarder, i reala mått mätt, sedan 2006. Mer jobb och färre i utanförskap gör också att det finns mer resurser till välfärden och riktiga tillskott.

Därför, fru talman, är det viktigt med en fortsatt inriktning på skattepolitiken som handlar om att skapa goda förutsättningar för en varaktigt högre sysselsättning. Grunden för en generell och rättvist fördelad välfärd är goda villkor för företagande och investeringar. Det handlar om att upprätthålla ett legitimt och rättvist skattesystem med effektiva ekonomiska styrmedel. Det är en inriktning på skattepolitiken som delas av både regeringen och riksdagens skatteutskott, som yttrat sig över skatteförslagen i budgetpropositionen.

I utskottets yttrande ställer vi oss, för första gången under den här mandatperioden och under min tid som ordförande i utskottet, bakom inkomstskattelättnader för låg- och medelinkomsttagare och breda löntagargrupper med det förstärkta jobbskatteavdraget. Det är viktigt att precis som regeringen föreslår investera i stärkta drivkrafter för fler jobb, genom att ge låg- och medelinkomsttagare mer kvar av lönen. Sverige behöver fler som jobbar och fler som jobbar mer. Det lägger grunden för vår gemensamt finansierade välfärd, och det ger människor en större frihet i vardagen.

Fru talman! Jobb, kunskap och konkurrenskraft är avgörande för en bättre framtid för Sverige. För att Sverige ska klara jobben i en tilltalande internationell konkurrens är det viktigt att det lönar sig att utbilda sig och arbeta – att det finns drivkrafter för att gå upp i arbetstid och drivkrafter för att ta ansvar och ta ett chefsjobb på en arbetsplats. Det är därför regeringen föreslår att vi ska göra det något mer lönsamt att arbeta och utbilda sig, med förslaget om höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt.

I budgetpropositionen finns också förslag om att sänka skatten för pensionärer med 2 ½ miljard kronor. Det är 1 miljard mer än den reformambition som återstod att uppfylla i Alliansens valmanifest. Sammanlagt har nu alliansregeringen sänkt skatten för pensionärer vid fem tillfällen genom att grundavdraget höjs. Det är de största riktade skattelättnader till pensionärer som har genomförts i Sverige i modern tid, och det bidrar till att stärka hushållens ekonomi och stötta efterfrågan i Sveriges ekonomi.

Fru talman! Det ska också uppmärksammas att skatteutskottet i arbetet med budgetpropositionen har ägnat stor uppmärksamhet åt och bidragit till en noggrann beredning av förslagen till justerad lagstiftning kring fåmansbolag – det så kallade 3:12-regelverket. Det är förslag som syftar till att göra det lönsammare att anställa och samtidigt till att motverka ett överutnyttjande av 3:12-regelverket. Förslaget innebär att ägare i många företag som anställer får skattelättnader, medan möjligheten att omvandla högt beskattade tjänsteinkomster till lägre beskattade kapitalinkomster minskar.

Det är viktigt. Det ska löna sig att anställa, och det ska löna sig att göra ett rejält risktagande. Det ska *inte* löna sig att skatteplanera aggressivt. På detta sätt stärks syftet med regelverket, och såväl skattebasen som legitimiteten för skattesystemet värnas. Utskottet föreslår här ett tillkännagivande att regeringen också fortsatt ska följa utvecklingen

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

noggrant och vid behov återkomma till riksdagen med ytterligare förslag för att justera regelverket. Det är nödvändigt – vi måste ha en uppgift att värna en lika och rättvis beskattning. Det är viktigt också för förtroende för och legitimitet i fortsatta reformer som förbättrar företagsklimatet och investeringsklimatet i Sverige.

I det betänkande som nu ligger på riksdagens bord aviseras flera förslag som ytterligare förbättrar vårt skatteförfarande. Det är förslag som underlättar för företagens skatteredovisning, som framskjuten deklarationstidpunkt för mervärdesskatt och att Skatteverket nu blir beskattningsmyndighet för mervärdesskatt vid import i stället för Tullverket. Detta är förslag som gör det mer lätt att göra rätt och svårare att göra fel. Det är ytterligare steg som minskar krångel för svenska företag och stärker vår konkurrenskraft. Det öppnar för en ökad produktivitet och skapar utrymme för fler jobb i växande företag.

Fru talman! Vi har tidigare under debatten hört att det är 298 dagar kvar till valdagen. Det är viktigt att nu klargöra alternativen och tydliggöra de förslag som riksdagens partier lägger fram på riksdagens bord. Skatteutskottets yttrande över skattepolitiken bidrar till detta. Alliansen samarbetar också om den för hushållen så viktiga skattepolitiken. Det är här politiken blir konkret för svenska hushåll.

Mot Alliansen står olika oppositionspartier som mörkar hur de vill samarbeta men är tydliga med att de vill höja skatterna på jobb, företagande och för hushållen. Det är viktigt att klargöra de förslag som nu läggs fram på riksdagens bord.

Socialdemokraterna vill höja skatterna på jobb och företagande med 30 miljarder kronor. Arbetsgivaravgiften för unga ska höjas. Momsen i tjänstesektorn ska höjas. Marginalskatten på arbete ska upp över 60 procent. I syfte att bygga ut transfereringssystemen undermineras arbetslinjen och det blir dyrare att anställa. Det är höjda skatter som hotar jobb och tillväxt.

Socialdemokraterna är inte tydliga om sitt samarbete men söker mandat tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det betyder att till de 30 miljarder i konkurrensskadliga skattehöjningar som Socialdemokraterna föreslår ska också Miljöpartiets skattehöjningar läggas. Det handlar om en bensinskatt som ska höjas. Det handlar om en lastbilsskatt som ska fördyra transporter. Det handlar om en flygskatt som ska införas. Det handlar om tiotals ytterligare miljarder i höjda energi- och transport-skatter.

Den som lägger en röst på ett sådant rödgrönt alternativ stöder en politik som slår mot jobb, företag och hushåll. Höjd bensinskatt gör det dyrare att åka till arbetet, och färre får möjlighet att pendla. Höjd bensinskatt dämpar konsumtionen. Lastbilsskatt gör transporter i Sverige dyrare, och då stiger priserna i butikerna för svenska konsumenter. Det är höjda skatter som hotar jobb och välfärd.

Till Socialdemokraternas och Miljöpartiets förslag kommer Vänsterpartiets förslag om att återinföra fastighetsskatten, att helt avskaffa det så uppskattade och folkligt förankrade RUT-avdraget och att med kraftiga skattehöjningar göra arbete mindre lönsamt, också för låg- och medelinkomsttagare.

Det finns en fråga som hänger i luften efter förmiddagens och dagens debatt: Med hur mycket vill Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tillsammans höja skatterna för svenska folket? Är det 30 miljarder, är det 50 miljarder eller är det ännu mer i ökad skattebörda för svenska folket? Den frågan, fru talman, hänger i luften.

Moderaternas och Alliansens uppgift är tydlig. Vi har att ta ansvar för offentliga finanser. Vi ska göra det mer lönsamt att arbeta med jobbskapande skattereformer för breda löntagargrupper. Vi ska öppna vägarna in till arbetsmarknaden och investera i drivkrafter för arbete och företagande. Vi ska stärka Sveriges konkurrenskraft.

Mot Alliansen står olika oppositionspartier som föreslår höjda skatter som hotar jobb och välfärd. Skattehöjningar på 30 miljarder upp till 50, 60, 70 miljarder ska läggas på jobb och företagande. Det blir dyrare att anställa, det blir dyrare att ta bilen till jobbet och varje idé om att göra det något lönsammare att arbeta för låg- och medelinkomsttagare ska bekämpas till varje pris.

Fru talman! Vägvalet för Sverige är tydligt: Ska vi ha högre skatter på jobb och företagande och en högre skattekvot, eller ska vi ha fler i arbete, fler skattebetalare och högre skatteintäkter?

(Applåder)

Anf. 87 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Fru talman! Henrik von Sydow lyssnade nog inte riktigt på Anders Borgs inlägg här i kammaren tidigare i dag, för argumentationen för skattesänkningen var ju inte längre någon mystisk tro på jobbskatteavdraget som en jobbskapande åtgärd, utan det handlade om konsumtionsstimulans.

Vi fick höra av Anders Borg att hemmamarknaden måste blåsas på eftersom resten av Europa inte fått ynnesten att ha Anders Borg som finansminister under finanskrisen. Det var inga teorier om att arbetslösa ska sitta vid köksbordet och läsa skattetabellen och inse att det lönar sig att jobba. Det handlade om konsumtionsstimulanser.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan varför pensionärer, sjuka, arbetslösa och föräldralediga inte är grupper som skulle kunna omfattas av den här konsumtionsstimulansen som ju är motivet nu för jobbskatteavdraget. Jag skulle nog vilja påstå att om man vill ha en konsumtionsstimulans är nog dessa grupper de som är bäst ägnade att rikta sig till.

Okej, jag köper Henrik von Sydows resonemang att er skattesänkarpolitik handlar om att skapa jobb. Då undrar jag hur många jobb det blir i Sverige på grund av att man sänker skatten för utlandsboende svenskar. Jag vill också höra vilken jobbskapande effekt höjningen av brytpunkten får, om Henrik von Sydow har en annan uppfattning än finansministern som har satt noll i tabellen i budgeten.

Anf. 88 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jobbskatteavdraget tillhör de mest jobbskapande skattereformer som vi känner till. Det är väl prövat vilka skattereformer som får en effekt just på jobb och sysselsättning och på att öka den varaktigt högre sysselsättningen. Det bästa uttrycket för detta är verkligheten, Leif Jakobsson.

Det har sedan 2006 blivit mer än 200 000 nya jobb i svensk ekonomi. Verkligheten är kvittot på att de centrala jobbskattereformerna har haft effekt, har haft ett avtryck, detta också i en tid – och det har Leif Jakobsson inte missat – av stor internationell finansoro på marknader runt omkring Sverige. Den aspekten är viktig att ha med sig.

Sedan vet Leif Jakobsson, precis som jag, att det som har betydelse för våra möjligheter att få resurser att satsa på välfärden är att vi ökar antalet arbetade timmar i vår ekonomi, att vi ökar drivkrafterna för att arbeta. Det är från den aspekten som förslaget om höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt ska ses. Det ger drivkrafter att gå upp i arbetstid, att arbeta lite mer, då det blir mer lönsamt att faktiskt arbeta mer. Därmed skapas drivkrafter för att antalet arbetade timmar i vår ekonomi blir fler.

Socialdemokraterna har vid varje tillfälle varit emot förslag som ökar drivkraften att arbeta, också för låg- och medelinkomsttagare. Varje steg i jobbskatteavdraget har Socialdemokraterna motsatt sig. Det är därför inte förvånande att resonemanget om att investera i drivkrafter för fler i arbete och fler arbetade timmar inte biter på Leif Jakobsson. Det som Socialdemokraterna och Leif Jakobsson har att svara på är: Om ni verkligen oroar er över jobb och sysselsättning, varför lägger ni då 30 miljarder i ökad börda på jobb och företagande?

Anf. 89 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Fru talman! Vi har blivit nästan en halv miljon fler svenskar, så självklart är det fler som arbetar, och ekonomin växer när vi blir fler människor. Det är liksom dynamiken och fullständigt självklart.

Vad som också är helt klart är att arbetslösheten har ökat sedan ni fick regeringsmakten. Allra värst är att det är en jätteökning i ungdomsarbetslösheten och att långtidsarbetslösheten är tredubblad. Det är resultatet av era fyra jobbskatteavdrag hittills. De har inte fungerat, och så kommer ni med ett femte, precis som om det skulle fungera. Ska man tala om teorier är det i så fall det första jobbskatteavdraget som kanske skulle kunna ha någon effekt, men för varje gång blir det alltmer uppenbart orimligt att de ska ge jobben.

Låt oss säga att ni har satsat 80 miljarder på denna jobbskapande åtgärd som jobbskatteavdraget är. För dessa 80 miljarder borde det åtminstone ha blivit 160 000 rena jobb, om man rent teoretiskt hade använt dem i den gemensamma sektorn. Det skulle självklart vara väldigt konstigt om det inte kom till något jobb av det, eftersom människor har fått mer köpkraft. En del av det har gått till att betala högre bostadslån, men en del har naturligtvis också gått till konsumtion. Men i stället för till konsumtion kunde pengarna ha använts till fler lärare i skolorna och till att ge arbetslösa och långtidsarbetslösa en bristyrkesutbildning så att de kunde ta jobb. Det är precis det som är den stora skillnaden mellan våra partier.

Henrik von Sydow är i en drömvärld när det gäller resonemangen om jobbskatteavdragen. Människor i allmänhet resonerar inte så. De ser inte denna drivkraft.

Återigen: Varför höja brytpunkten när regeringen själv säger att det ger noll jobb?

Anf. 90 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Den som läser budgetpropositionen noggrant ser att förslaget om höjd brytpunkt ökar antalet arbetade timmar i vår ekonomi, vilket ökar tillväxten i vår ekonomi. Det är inte oväsentligt utan tvärtom centralt för att få ökade resurser att satsa på välfärdens kärna.

Det framgår inte av Leif Jakobssons inlägg eller repliker, men läser man vad Socialdemokraterna skriver blir deras skattepolitik tydlig.

Ungdomsarbetsgivaravgifterna ska höjas, RUT-avdraget ska försämrars, tjänstemomsen ska höjas och jobbskattavdraget ska trappas av. Marginalskatterna på inkomst av arbete ska upp till över 60 procent. Kilometerskatt ska på ett eller annat sätt införas.

Det är skattehöjningar som Socialdemokraterna vill genomföra. Det är det som de kommer att ta ansvar för.

Därtill söker man stöd hos Miljöpartiet som går fram med ytterligare skattehöjningar. Bensinskatter, transportskatter och energiskatter blir tunga skattebördor på svensk ekonomi, på svenska jobb och på svenska företag.

Leif Jakobsson svarade inte på min fråga. Om ni vill minska utanförskapet, öka sysselsättningen och få fler jobb i växande företag, varför föreslår ni då att lägga en ökad skattebörd på 30 miljarder på svenska jobb och företag? Denna fråga, fru talman, kommer retoriskt att hänga kvar i luften.

Anf. 91 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Det är trevligt att Henrik von Sydow intresserar sig så för Miljöpartiets budget och våra förslag till skattehöjningar på miljö- och klimatområdet. Det hade varit klädsamt om regeringen också hade intresserat sig för klimatområdet, lite grann i alla fall, och inte totalt negligerat det – särskilt under ett år då vi har en klimatkonferens och klimateffekterna visar sig allt tydligare.

Detta är problemet. I stället för att agera aktivt och försöka förebygga framtidens skadeverkningar och hot agerar regeringen, liksom Alliansens talespersoner under dagens debatt, reaktivt och talar bara om hur bra allt har varit.

Mina frågor till Henrik von Sydow är: På vilket sätt avser regeringen att verkligen ta klimatansvar och se till att vi får en bättre miljöpolitik i vårt land? På vilket sätt använder man de verktyg som finns?

Jag har några gånger diskuterat grön skatteväxling med Henrik von Sydow. Här sänker regeringen ensidigt skatterna utan att också höja miljöskatterna i motsvarande grad, vilket konceptet med grön skatteväxling innebär. Det är ett balansspel.

När regeringen bara sänker skatterna i stället för att ta framtidsansvar undrar jag: Var finns resten?

Anf. 92 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Jag brukar vara tydlig med att vi ska ha en beskattning på drivmedel som gör att vi når EU:s klimatmål 2020. Men, Mats Pertoft, vi ska inte ha en överbeskattning som gör att livet på landsbygden i Sverige försvåras.

Mats Pertoft vet att Sverige hör till de länder som mest av alla har utvecklat koldioxidskatten. Det är dock viktigt att vi inte får skatter som gör livet på landsbygden ohållbart. Denna aspekt är viktig.

Jag är intresserad av vilka förslag Miljöpartiet lägger på bordet, för ni talar inte själva om dem. I er budgetmotion är det höjd inkomstskatt, höjd statlig skatt och höjda arbetsgivaravgifter för unga. Det är höjd bensin- och dieselskatt, vattenkraftsskatt, kärnkraftsskatt, ny flygskatt, torvskatt, gödselskatt, växthusskatt, bekämpningsmedelsskatt, avfallsskatt, naturgrusskatt, lastbilsskatt och energiskatt. Jag skulle kunna läsa upp ännu fler skatter som Miljöpartiet lägger på riksdagens bord.

Detta får konsekvenser för förutsättningarna för jobb och växande företag. Det är en skattebörda som läggs på svenska folket och på svenska företag med uppemot 50 miljarder kronor.

Min fråga till Mats Pertoft är: Vilka konsekvenser får detta för förutsättningarna för fler jobb i växande företag, inte minst utanför våra stora städer?

Anf. 93 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! 50 miljarder var väl att ta i. Jag tar gärna emot en noggrann specifikation av denna beräkning så att jag kan kontrollera den.

I motsats till Henrik von Sydow bor jag på landet. Bor man i Gamla stan är det enkelt. Men jag bor långt ute på landet med två tre mil till närmaste affär och är beroende av bil, och jag vill kunna bo kvar om 20 år. Jag vill inte vara tvungen att flytta för att bensinpriset har blivit 30–40 kronor litern. Jag vill bo kvar och kunna köra på förnybara drivmedel.

Med Alliansens politik kommer jag inte att kunna göra det, för ni tar bort alla incitament för fortsatta satsningar på förnybara drivmedel.

Som jag var inne på i mitt anförande håller ni på att ödelägga svensk etanolindustri. När ni tog makten 2006 låg Sverige främst i världen när det gällde alternativa bränslen. Ni har totalförstört det systemet. I dag produceras och säljs nästan inga etanolbilar i Sverige, för ni inte har kunnat förvalta det försprång som Sverige hade.

Det är stor risk att denna brist på politik hos Alliansen leder till utarmning och tvångsflyttning från landsbygden. Jag kommer inte att kunna bo kvar där jag bor, och många andra kommer inte att kunna bo kvar. Om alla moderater bor i Stockholms innerstad förstår jag att det blir så. Alliansen har inga alternativ, och ni har förstört det som fanns.

Anf. 94 HENRIK VON SYDOW (M) replik:

Fru talman! Jag välkomnar Mats Pertofts engagemang för Sverige utanför våra stora städer. Jag är uppvuxen i Skövde i Skaraborg och i Halmstad i Halland, så jag är väl förtrogen med hur landsbygd och städer utanför Stockholm, Göteborg och Malmö funkar.

Just därför är jag bekymrad över vilken effekt förslag som kilometerskatt, ökad beskattning på lastbilar, höjd bensinskatt, höjd gödselskatt och flygskatt får för livskraften i Sverige utanför våra stora städer.

Det handlar om konsekvenser för hela norra Sverige: Jämtland, Gästrikland, Norrbotten och Västerbotten. Det handlar också om konsekvenser för Halland, som jag kommer från, Småland, Värmland och Gotland. Bensinskatten, dieselskatten, flygskatten och kilometerskatten får conse-

kvenser på förutsättningarna för att ha en levande, vital och växande landsbygd. Jag tror att vi kommer att återkomma till dessa konsekvenser.

Miljöpartiet har flera frågor att svara på om hur den ökade skattebördan kommer att leda till mer livskraftiga förutsättningar och fler jobb i växande företag utanför våra stora städer.

(Applåder)

Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Man blir alltid lite inspirerad av det föregående meningsutbytet. Det föranleder mig att börja i en något annan ände än jag hade tänkt mig.

Jag vill ta upp Miljöpartiets motion om moms på bilpoolstjänster. Det är inte den allra största frågan i landet. De vill sänka mervärdesskatten på bilpoolstjänster till 6 procent. Det är tänkbart att det blir så i framtiden. Men i beaktande av diskussionen mellan skatteutskottets ordförande och Mats Pertoft är det dock intressant att läsa motiveringen för detta – väldigt intressant.

Jag ska läsa ur en enda mening. Varför vill Miljöpartiet ha sänkt skatt på bilpoolstjänster? Jo, man vill göra det möjligt ”för bilpooler att växa i städer”. Detta är väldigt intressant – det är där bilpoolerna ska vara. Bilpooler är säkert väldigt bra, men det är intressant att läsa den motivering som Miljöpartiet – detta fantastiska landsbygdsparti – har anfört. Det är i städerna bilpoolerna ska vara: på Södermalm och runt Stureplan.

Fru talman! Efter denna något speciella inledning ska jag gå in på någonting helt annat och sätta in hela skattepolitiken i ett perspektiv.

Vad tar vi ut skatter på? Det är framför allt på arbete vi tar ut skatter. Den största delen av dessa skatter är den kommunala skatten. Om man läser i det stora, tjocka betänkande vi alla numera har under huvudkud-den, *Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna*, ser vi att de kommunala inkomstskatterna – som betalas av nästan alla människor – beräknas till 602 miljarder 2014. Men det som det är en jättelik diskussion om är den statliga skatten, ovanför den så kallade brytpunkten. Hur mycket uppgår den till? Den är också betydande: 45 miljarder. Men det är skillnad, fru talman, på 602 miljarder och 45 miljarder – en jättelik skillnad. Det är olika antal skattebetalare som betalar detta.

De indirekta skatterna är också betydande. De arbetsgivaravgifter som betalas uppgår till 470 miljarder. Där ingår i och för sig pensionsavgift med 104 miljarder – det medger jag. Det är så pass mycket pengar att företag, kommuner och landsting och till och med staten måste fundera på hur mycket vi betalar i indirekta skatter och arbetsgivaravgifter.

Sedan 2007 eller liknande har Alliansen sagt att detta är ett hinder för många ungdomar när det gäller att komma in på arbetsmarknaden. Därför har vi nu sänkt arbetsgivaravgiften för ungdomar – mer än tidigare för dem under 23 år, vilket jag tycker är klokt – med ungefär 17 miljarder kronor. Det är också pengar.

Jag tror att det är en klok åtgärd att ha detta mellan ungefär 17–18 och 23 år därför att det är svårt att komma in på arbetsmarknaden för många unga. Det är också, om inte en stimulans så dock ett sätt för oss att markera att vi vill att många fler unga ska få det lättare att ta sig över hindren in på arbetsmarknaden.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Jag tycker att det tråkigaste i Socialdemokraternas motion och synpunkt på detta är att de inte förstår att ungdomar drar väldigt nytta av låga arbetsgivaravgifter när det gäller att komma in på arbetsmarknaden. Enligt mitt förmenande är detta faktiskt viktigare än hur mycket betalt ungdomarna får, för det är svårt för många att ta sig över hindren.

Sedan har vi otroligt många andra skatter. De olika skatterna, fru talman, upptar flera sidor i detta fina betänkande: alkoholskatter och så vidare – jag ska inte upprepa allihop. Men vi har en skatt som är av betydande vikt för hela statsekonomin: mervärdesskatten – momsen. Det är inte bara så att vi betalar detta till Europeiska unionen. Den uppgår till nästan 400 miljarder nästa år. Det är betydligt mer än skatt på kapital och så vidare som vi diskuterade. Mervärdesskatten spelar alltså en väldigt stor roll.

Fru talman! Det har gått några år på den inslagna vägen när det gäller skatter, men låt mig säga att det finns en skatt som inte alls diskuteras nu för tiden. Den var tidigare väldigt orättvis men kanske inte på det sätt som den dåvarande regeringen tyckte. Det är fastighetsskatten. Det finns nästan ingen fråga som är så död i dagens läge som fastighetsskatten. Jag tror inte att det beror på att Socialdemokraterna och andra älskade fastighetsskatten – även om jag tror att finansministrarna tyckte väldigt bra om den – utan på att den hade en stor effekt genom att den gjorde folk oroliga för att de inte skulle ha råd att bo kvar. Därför är det bra att vi har fått bort fastighetsskatten, inte minst från diskussionen. Vänsterpartiet vill ha den tillbaka, och det kan vara roligt för dem.

Innan vi går in på jobbskatteavdrag och pensionärsskatter vill jag säga att en annan viktig förändring som har inträffat är att vi har lyckats stoppa en annan höjning av skatter sedan 2006, nämligen på elektricitet. Det kan tyckas vara en liten förändring, men för vanliga människor var det en stor oro, vill jag påstå, med så många och olika skattehöjningar på olika former av elektricitet. Jag står absolut bakom att vi höjer med index – det tror jag att folk kan förstå. Men de väldigt ryckiga saker som fanns förutom de energiprishöjningar vi inte kommer undan var de olika former man lade fram. År 2006 var jag med på dåvarande finansministerns förslag, och inte mindre än fem gånger höjde vi olika elektricitetsskatter. Jag tror inte att det var bra.

Jag ska inte gå in så mycket mer på hur viktigt det är med skatter på arbete. Jag tycker att de är alldeles för höga fortfarande, och jag tror att vi behöver gå över mer till konsumtionsskatter. Alla kan säkert vara överens om att vi längden måste styra över till mer konsumtionsskatter och lägre skatter på arbete.

Jag brukar ta med mig den lilla skrift jag har framför mig, *Det måste löna sig att arbeta*, från 1950. Den visar att Folkpartiet är ett tråkigt parti i skattepolitiken och har samma åsikter årtionde efter årtionde.

Jag ska inte förlänga debatten alltför mycket – vi ska ha en viktig votering kl. 16. Utifrån förra årets skattedebatt måste jag ändå notera att en skatt inte finns med över huvud taget i år – jag förstår att Vänsterpartiet tog stort intryck av den debatt vi hade då. Det är deras fantastiska idé om engångsskatt på banker. Att de gillade att ta upp Karl XI:s reduktions-tanke för bara några banker har de inte alls med i år. Det tycker jag är en av de stora framgångarna från motsvarande debatt 2012. Den tanken

finns inte med. Vi ska vara väldigt glada för att Vänsterpartiet tycks ha övergett den typen av konfiskatoriska skatter i år.
(Applåder)

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

Anf. 96 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Gunnar Andréns lapp – att det ska löna sig att arbeta – hade i och för sig gärna fått stå kvar.

Nu har finansutskottet och skatteutskottet diskuterat och debatterat oppositionspartiernas olika skatteförslag och regeringens skattelättnader sedan kl. 9 i morse.

Alla de fyra oppositionspartierna försöker få det att låta som att Sveriges ekonomi är en konstant massa. Om vi sänker skatten på några områden blir det mindre att fördela på andra områden. Så är det inte, men det är förstås mycket lättare att föreställa sig att det är så.

Hur gör man det då lättare att förstå och beskriva dynamiken i skattepolitiken? Det är inte lätt, men om man vill försöka göra det enkelt kan man likna oppositionspartiernas sätt att räkna vid att räkna kaniner. Man kan tänka sig att det låter konstigt, men om man har tio kaniner i var sin bur och ger bort en kanin har man en kanin mindre. Det är logiskt, kan man tycka. Men att tro att en statisk ekonomi är en enkel logik är en tanke som helt saknar dynamik och politisk ambition. Om man i stället släpper ut de kaninerna och släpper dem fria får man förmodligen ganska snart fler kaniner.

Jag måste erkänna att de socialistiska partierna har lyckats bra med att marknadsföra sina kaninburar, eftersom även jag möter påståenden om att det är dags att bura in kaninerna igen. Jag möts av: Ni måste sluta sänka skatterna och i stället satsa på skolan och vården!

Fru talman! Många har gått på myten om att de skattesänkningar som regeringen genomfört har urholkat ekonomin, men det stämmer inte. Skattesänkningarna har skapat arbetstillfällen, stimulerat ekonomin och ökat statens intäkter med 80 miljarder kronor. Det motsvarar en ökning med drygt 10 procent sedan 2006. Statsbidragen till kommuner och landsting har ökat med 30 miljarder. Offentlig sektor utgör fortfarande 50 procent av bnp, precis som 2006 men ur en större ekonomi.

Trots ihållande lågkonjunktur har vi 280 000 fler personer i arbete nu än i den högkonjunktur som rådde då Socialdemokraterna hade makten 2006. Men med över en halv miljon fler invånare nu än 2006 brottas vi fortfarande med hög arbetslöshet. Det är ett problem – det inser nog alla. Men vi kan inte bromsa oss ur en uppförsbacke genom att höja skatten på arbete.

Att dubblera arbetsgivaravgiften för unga och dubblera restaurangmomsen är som att tvärnita i en uppförsbacke. Om hela Sverige ska bidra till tillväxt och utvecklas kan vi inte heller införa en vägslitageskatt med 14 kronor per mil för lastbilstransporter, dessutom oavsett vilket bränsle lastbilarna kör på. Vi kan inte heller höja bensinpriset med 70 öre, om vi ska få hela landet att leva, eller återinföra skatten på handelsgödsel.

Vill vi att människor ska arbeta fler timmar, utbilda sig och vara beredda att ta på sig stora studielån, vara beredda att ta ledningsansvar och vara beredda att starta företag, då kan vi knappast skala ned jobbskatteavdraget vid inkomster på 30 000, 40 000 eller 60 000, som Vänsterpar-

tiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill, och vi kan inte heller förhindra uppflyttningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Kommentaren härifrån talarstolen från Leif Jakobsson var att regeringen vill sänka skatten bara för dem med inkomster över 35 000 kronor i månaden. Ja, men vilka är det som i dag betalar skatterna? Vi har ett jättetrappsteg just vid brytpunkten, ett trappsteg där man dubblar skattenivån. Det kanske är rimligt att göra övergången från att bara betala kommunal skatt till att också betala statlig inkomstskatt något mindre brant. Som det ser ut i dag är det ett rejält trappsteg just där.

Om vi inte gör detta är vi snabbt tillbaka till positionen som världsetta vad gäller högst skatt.

Fru talman! Alla de tre socialistiska partiernas budgetförslag innebär att Sverige återgår till att ha världens högsta marginalsatt på ända upp till 60 procent.

Det låter kanske märkligt, men jag vet att Moderaterna lät riksdagens utredningstjänst räkna fram effekterna av budgetförslagen från de tre oppositionspartierna, de rödgröna. De kom fram till att Vänsterpartiet vill chocka löntagare med månadslöner från 40 000 kronor med en 60-procentig marginalsatt – redan på den nivån. De som tjänar uppåt 70 000 kronor i månaden har faktiskt lägre marginalsatt än dem som hamnar runt 40 000 kronor. Miljöpartiet och Socialdemokraterna drar också upp marginalsatten till 60 procent, fast vid högre löner, genom sitt förslag att inte införa jobbskatteavdragets femte del och inte höja skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Man kan fråga sig hur brant uppförsbacken ska bli för att oppositionspartierna ska bli nöjda. Hur ska vi i längden klara konkurrensen om kvalificerad arbetskraft med världens högsta skatt på arbete? Hur många läkare flyttar hit och hjälper oss med sin kompetens med de gamla och sjuka, med välfärden, ifall de hotas av 60 procents skatt på sin lön? Hur ska vi klara konkurrensen med omvärlden vad gäller produktionen av varor och tjänster i vårt land om vi blir mycket dyrare än omvärlden? Och hur ska vi klara konkurrensen och den högteknologi och kompetens som vi så väl behöver som en motor i vår ekonomi ifall dessa kompetenser också flyttar utomlands på grund av höga skatter?

Fru talman! När hela Europa har svajat har Sverige faktiskt stått stabilt. Skattesänkningarna har ökat arbetskraftsutbudet, skapat fler jobb, gjort svarta jobb vita och ökat vår konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Totalt arbetar omkring 25 000 fler inom välfärdssektorn nu än 2006. Regeringen har genomfört stora reformer inom många områden. För att bara nämna ett vill jag nämna utbildningsområdet. Där har en ny skollag, en ny läroplan och en reformerad gymnasieskola genomförts. Under mandatperioden har karriärtjänster och lärarlegitimationer införts i den svenska skolan. Stora satsningar har också gjorts för att kunna anställa fler och fortbilda fler inom elevhälsan.

Även inom den högre utbildningen har satsningar gjorts, fast vi ofta får höra motsatsen. Läsåret 2012/13 var antalet heltidsstuderande på de svenska universiteten och högskolorna 20 000 fler än läsåret 2006/07. Inom vården och omsorgen har tillgängligheten ökat och köerna minskat.

Antalet poliser har ökat med 3 000, och anslagen till vägar och järnvägar har dubblats. Över 1 miljard till bredband har kommit landsbyg-

den till del. Andelen förnybar energiproduktion och förnybara drivmedel har mångdubblats.

Med de fem skatteavdragen för ålderspensionärer sammantagna, inklusive uppräkningsindex, kommer en pensionär med garanti-pension att ha fått 22 800 kronor mer per år att leva på sedan 2006. Det är mer än två ytterligare pensioner per år. En familj med två inkomsttagare har redan med de fyra skatteavdragen runt 44 000 kronor mer om året att själv bestämma över.

Under de sju år som alliansregeringen innehaft makten har inkomstskatter, skatten för pensionärer, fastighetsskatter, bolagsskatter, mervärdesskatter, arbetsgivaravgifter, egenavgifter med mera sänkts, och RUT- och ROT-avdragen har införts.

Regeringen har alltså lyckats sänka skattetrycket med 4 procent och därmed tagit ned världens högsta skatt till att nu vara världens näst högsta skatt – nu är vi nummer 2 efter Danmark.

Alliansregeringen har lyckats ställa om samhället till mer valfrihet för individen utan att äventyra de samhällsgemensamma intressena. Det har krävts både tid och ekonomiskt reformutrymme för att skapa ett stabilt och hållbart samhälle där både den enskilde och samhället är vinnare.

Efter två mandatperioder är vi på god väg, men fortfarande finns det givetvis mycket mer att göra. Det är mer att göra för miljön, för jobben och för företagen som ska skapa jobben – de jobb som i sin tur skapar din, min och samhällets välfärd.

Fru talman! Alliansregeringen är inte färdig med sitt uppdrag för Sverige. En socialistisk återgång till högre skatter och mindre valfrihet stryper svensk ekonomi och leder till mindre pengar till skolan och välfärden. Det skulle vara ett förödande bakslag – som att stoppa in de kaniner som jag hade i min räknerymbolik inledningsvis i sina burar igen och låta dem svälta.

Centerpartiet har i dag en aktiv roll i politikens utformning, för miljön, för jobben, för företagen och för en hållbar politik för hela landet. Vi vill fortsätta med det, och vi är inte främmande för att ge människor mer frihet att växa, när det samtidigt leder till att vår gemensamma välfärd växer.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag beträffande statens budget, finansplan och skattefrågor i budgetpropositionen.
(Applåder)

Anf. 97 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Den här debatten har pågått sedan kl. 9 i morse, och en del har kanske problem att sitta så länge.

Vi har under debatten fått höra ett antal förslag från oppositionen som vi har debatterat. Det är klart att de kan vara värda att diskutera, och jag tycker att de har ventilerats ganska bra.

När jag har tittat på oppositionens förslag har jag sett på dem i ett större sammanhang och tänkt på vilka konsekvenser de skulle få om de verkligen genomfördes. Oppositionens förslag till budget är ett kartotek av olika skattehöjningar i kombination med borttagande av nedsättningar för anställning av exempelvis ungdomar. De omfattande skattehöjningar som föreslås leder ofelbart till högre kostnader för konsumenterna. Detta i sin tur leder till ett ökat inflationstryck och risk för räntehöjningar. Med

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

stor träffsäkerhet drabbas just personer med lägre inkomster, som pensionärer och låginkomsttagare.

Några saker som föreslås är höjd fastighetsskatt, förmögenhetsskatt, kilometerskatt, skatt på naturgrus, skatt på handelsgödsel, skatt på kärnkraft, skatt på vattenkraft, skatt på avfallsdeponi, höjd moms, höjda drivmedelsskatter etcetera och till och med höjd skatt på energi. Det är klart att det kommer att ha en påverkan på hur våra finanser kommer att se ut i framtiden.

Fru talman! Om man höjer blicken ytterligare kan man tänka sig att höjda skatter och avgifter på exempelvis transporter i slutändan kommer att betalas av konsumenterna. De kommer inte att betalas av transportörerna eller producenterna. De kommer att läggas på priset. Det innebär en försämrad konkurrenskraft och därmed ett hot mot företag och arbetstillfällena. Sverige kan inte ha högre kostnader för företag, arbete, transporter och energi än våra konkurrentländer.

Det är tänkvärt att Sveriges export till andra EU-länder 2012 var hela 665 miljarder kronor. En 10-procentig minskning av exporten skulle innebära ett bortfall för svenska företag på ca 65 miljarder kronor. Dessutom skulle sysselsättningen minska med åtföljande kostnader för arbetslöshet, exportföretagen skulle beställa mindre leveranser från underleverantörer etcetera.

Det är förståeligt att man som oppositionsparti vill få resurserna till sina förslag att gå ihop och därför på olika sätt letar efter neddragningar i en budgetpost för att finansiera andra påstådda storslagna satsningar på ett annat budgetområde. Men man måste likväl betrakta helheten och de sammantagna konsekvenserna av förslagen.

Jag ska nämna ett exempel. Det gäller de nedsatta sociala avgifterna för ungdomar som ger tusentals yngre människor ett efterlängtat arbete och en egenförsörjning samtidigt som de får ett viktigt fotfäste på arbetsmarknaden. I många butiker, varuhus och andra ställen har dessa yngre personer i dag sin utkomst till glädje både för ungdomarna och för butiksägarna. Det är till och med bra för inkomstpensionärerna eftersom man betalar pensionsavgifter.

Min granne råkar vara föreståndare för ett större varuhus som heter Coop. Det kan väl inte vara fel att säga det här. Han kan genom de nedsatta avgifterna bara i sin butik ge jobb till 35 ungdomar, och det är bara ett ställe.

Alliansens budgetförslag innehåller ännu en gång förbättringar för landets pensionärer. Med den föreslagna förbättringen har pensionärerna fått en nedsättning av skatten med sammanlagt 16 miljarder kronor, i motsats till vad man kan tro efter att ha lyssnat på tidigare anföranden. Det motsvarar drygt en extra månadsinkomst för en garantipensionär och ca 11 000 kronor för en inkomstpensionär under ett år. Det finns alltså många vinnare i Alliansens budgetförslag.

På tal om brytpunkten vill jag ta upp den skatteöverenskommelse som träffades i början av 1990-talet mellan Socialdemokraterna och Folkpartiet. Den innehöll vissa sunda principer. Bland annat skulle inte mer än 15 procent av befolkningen betala statlig skatt, och den skulle vara maximalt 20 procent. Den tiden är nu sedan länge förbi. Det tog inte många år innan en temporär värnskatt, med betoning på temporär, infördes. Inte oväntat övergick denna till att bli en permanent skattehöjning. I dag beta-

lar många fler statlig inkomstskatt än vad som gällde enligt denna överenskommelse. Alliansen vill nu göra en mindre justering av den så kallade skiktgränsen för statlig inkomstskatt för att minska marginaleffekterna. Det borde vara rimligt att minska marginaleffekterna för skattebetalare som befinner sig bland medelinkomsttagarna för att öka lönsamheten för att arbeta. Motståndet mot detta förslag är inte helt logiskt utifrån det samförstånd som en gång rådde.

När det gäller 3:12-reglerna har vi kommit fram till en lösning som är viktig, nämligen att ge regeringen i uppdrag att se över konsekvenserna av dem och följa justeringarna så att man kommer åt syftet med förändringarna som är att motverka skatteplanering i detta sammanhang men samtidigt värna de mindre företag som behöver expandera och använda dessa regler.

Avslutningsvis vill jag ta upp det kommunala utjämningssystemet. En enig utredning har kommit fram till att det ska göras förändringar i utjämningssystemet. Detta genomför nu regeringen i och med detta förslag. Det innebär för många kommuner som har haft en underfinansiering för vissa omsorgsverksamheter och pedagogiska utbildningsverksamheter att de får en kompensation för detta. Det betyder mycket. Jag tror att det är viktigt för många kommunalpolitiker i de mindre kommunerna som nu kan dra en lättnadens suck och slippa höja kommunalskatten.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU6
AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012 (skr. 2012/13:130)
föredrogs.

Anf. 98 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Detta är ett återkommande ärende som vi brukar debattera här i riksdagen, alltså att man granskar hur AP-fonderna gör sina investeringar och vilken verksamhet som de har.

Vi tycker att det är dags att se över hur AP-fonderna investerar och vilken verksamhet som de väljer att investera våra gemensamma pensionspengar i.

Pensionsfonderna har ett viktigt syfte, och det är att skapa en trygg framtid för oss alla. Det är ett vällovligt syfte, och det är viktigt att AP-fonderna ger en god avkastning så att både dagens pensionärer och framtidens pensionärer, som jag själv tillhör, kan känna sig trygga med att de kommer att ha en trygg ålderdom även när de inte längre arbetar.

Men att skapa en trygg framtid handlar inte bara om att ge en god avkastning, såsom AP-fonderna i stor utsträckning arbetar i dag, utan det handlar också om att se till att de investeringar som de gör skapar en trygg framtid för oss alla genom att de investerar i det som skapar ett bra och hållbart samhälle som gör att vi har stabila förutsättningar att verka

Prot. 2013/14:31
20 november

*Utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna*

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

och få en ekonomisk utveckling även långt in i framtiden. Där ser vi att det finns betydligt mer att göra än vad som görs i dag. Det bekymrar oss från Miljöpartiet. Vi är vana vid att ha ett långt framtidsperspektiv. Därför känner vi igen oss i det tankesätt som AP-fonderna har, och vi tycker att de borde ha en bredare syn på hur man skapar en bra framtida utveckling för oss alla när vi blir äldre.

Denna kammare har tidigare gjort ett ställningstagande om att alla politikområden ska verka i en och samma riktning. Det gjorde vi när vi fattade beslut om det som kallas för politik för global utveckling. En enig riksdag ställde sig bakom att man ska se till att alla aktörer från offentligt håll ska arbeta åt samma håll för att skapa en rättvis och hållbar global utveckling. Det är det som är det övergripande målet.

Här kan vi se att det finns en del att bekymra sig över när det gäller bland annat de statliga bolagen. Vi vet hur Vattenfall agerar i till exempel Tyskland genom att fortsätta investera i brunkol som förvärrar klimatproblematiken snarare än att skapa den globala utveckling som vi alla har enats om här i kammaren.

Även när det gäller AP-fonderna finns det liknande oroande tendenser som vi behöver se och också ta till oss. Vi från Miljöpartiet oroas över att AP-fonderna till exempel har investeringar i vapenindustri, en industri som framför allt syftar till att skapa vapen som också går på export till krigförande länder. Vi tycker inte att det är ett exempel på en verksamhet som skapar den hållbara och trygga framtid som vi eftersträvar och som jag vet att även många andra eftersträvar. Här tycker vi att det finns anledning att se över instruktionerna till AP-fonderna för att se om de inte kan se till att investera i andra verksamheter än vapenutveckling.

Det finns exempel på att AP-fonderna gjort investeringar i gruvbolag vilka bevisligen brutit mot internationella överenskommelser och konventioner, vilka brutit mot urfolkens rätt att verka och må bra och även mot mänskliga rättigheter. Inte minst i Sydamerika har det varit ett problem. Här tycker vi att det är problematiskt att svenska staten, och alla vi som betalar till pensionsfonder, genom att äga sådana bolag medverkar till att minska andra människors möjligheter till ett bra liv och till att skapa en global, hållbar utveckling. Även här tycker vi att det finns anledning att ha skarpare krav på att AP-fonderna inte ska ha den typen av innehav som ju leder till stora problem när det gäller mänskliga rättigheter.

Från Miljöpartiets sida har vi gjort en undersökning gällande energiinvesteringar hos AP-fonderna. Där finns kanske ännu mer att oroa sig för. När vi undersökte vilka energiinvesteringar AP-fonderna gjort visade det sig att en bra bit över 90 procent av de insatser som går till att köpa upp företag verksamma inom energisektorn gäller företag som i huvudsak håller på med fossila energikällor, fossila bränslen. Vi tycker att det är ett orimligt sätt att investera våra gemensamma skattepengar.

Vi har i Sverige antagit klimatmål, och vi har i EU verkat för att man antar klimatmål som leder till att vi minskar utsläppen med mellan 80 och 95 procent till 2050. Att vi samtidigt via våra pensionspengar investerar för att få upp ännu mer fossila bränslen, utvecklar fossil energi, är ologiskt i sammanhanget. Det gör att vi säger en sak i kammaren, ställer oss bakom vackra beslut, och sedan när vi ska investera våra pensionspengar och när våra statliga bolag är ute och verkar på internationella marknader gör vi någonting helt annat. Det är en ologisk hantering av

våra gemensamma skattepengar. Vi tror inte att det leder till hållbar ekonomisk avkastning.

Vi ser hur den förnybara energin nu växer snabbt runt om i världen. Det talas om tillväxttakter på 30, 40, 50 procent inom olika sektorer. Vi vet att företag verksamma inom förnybar energi är lönsamma, och de blir alltmer lönsamma med tiden. Det är ett gammalt synsätt att investeringar i fossil energi skulle ge bra avkastning och vara bra över tid.

Det är uppenbart att om vi brände alla de fossila bränslen som vi vet finns i jordskorpan skulle vi få en värld med ett klimat med en bra bit över fyra graders uppvärmning. Vi vet alla vilka konsekvenser det skulle få för den globala ekonomin. Det skulle mer eller mindre skapa en ekonomisk katastrof, förutom den miljömässiga katastrof som blev följden. Det har inte minst visats av Världsbankens tidigare chef Nicholas Stern, som gjort en gedigen uträkning av vad det skulle innebära för det ekonomiska systemet om vi fick en storskalig klimatförändring.

Om i stället klimatpolitiken får genomslag kommer investeringar i fossil energi att i stor utsträckning förlora sin lönsamhet. Vi från de rika länderna och från det internationella samfundet undertecknade överenskommelsen i Rio 1992 om att inte medverka till en utveckling som leder till att klimatet skadar mänskliga intressen. Det innebär i så fall att man runt om i världen blir tvungen att föra en klimatpolitik som leder till minskade utsläpp och till att de fossila tillgångar som inte är upptagna ur marken inte kan tas upp eftersom det skulle leda till en klimatpåverkan som är oacceptabel.

De fossila bolag som i dag är verksamma på världens börser och har ett mycket högt värde baserar sin verksamhet på att man tar upp de fossila bränslena ur jorden. Samtidigt vet vi att det skulle leda till en klimatkatastrof. Här finns alltså en intressekonflikt. Man brukar tala om en fossilbubbla, att det finns ett värde som, om den realiseras, leder till att vår klimatutveckling blir fullständigt katastrofal.

Jag och Miljöpartiet tillhör dem som vill att vi ska ha ett internationellt klimatavtal som verkligen har bett och som gör att vi i snabb takt minskar de globala utsläppen. Om vi genomförde den politiken, som har bred acceptans i riksdagens kammare, skulle AP-fondernas investeringar, de som nu görs för att säkra de svenska pensionerna, riskera att snabbt falla i värde. Det i sin tur skulle riskera våra gemensamma framtida pensioner. Det är en utveckling som jag inte vill se. Jag vill att vi ska kunna verka fullt ut på de internationella arenorna för att minska de globala utsläppen och verka för att de fossila bränslen som finns i marken inte tas upp. Då är det viktigt att AP-fonderna investeras på ett sådant sätt att det inte leder till sämre pensioner i framtiden.

Det finns ingen motsättning mellan att ta miljöhänsyn och att få en god ekonomisk avkastning. FN har tagit fram en rapport med namnet *Towards a Green Economy* där man visar att vi får en bättre ekonomisk utveckling, en högre ekonomisk tillväxt om man så vill, genom att gå över till en grön ekonomi än om vi fortsätter i dagens hjulspår. Det finns alltså ingenting som säger att en inriktning mot gröna investeringar skulle ge sämre avkastning för vare sig bolagen, AP-fonderna eller samhället i stort.

I den motion som Miljöpartiet väckt begär vi att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på hur man kan skärpa de etiska inve-

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

steringsriktlinjerna för AP-fonderna samt komma med förslag om vilken typ av bolag man kan respektive inte kan investera i. Det senare gäller till exempel vapenindustrin och bolag som huvudsakligen ägnar sig åt att exploatera fossila bränslen.

Med det vill jag yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 99 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Den här debatten borde egentligen intressera alla. Den handlar om 900 miljarder av våra gemensamma tillgångar – hur de används, hur de investeras och hur de påverkar våra framtida pensioner. Den avgörande förutsättningen för att vi ska kunna klara de pensionskostnader som följer i framtiden är att vi kan upprätthålla en hög sysselsättning och en hållbar tillväxt. Detta förutsätter att Sverige är en ledande industrination med framgångsrika företag och en väl fungerande gemensam offentlig sektor. Det kräver kloka investeringar, inte minst i förnybar energi.

Vänsterpartiet anser att AP-fonderna ska användas aktivt och ta ett långsiktigt ägaransvar som bryter av mot den snäva vinstmaximering som präglar de enskilda ägarintressena. Ett starkt svenskt näringsliv förutsätter en aktiv och målmedveten näringspolitik. AP-fondsmedlen skulle i större utsträckning än i dag kunna utnyttjas för att möjliggöra en sådan näringspolitik.

Det finns i dag ett rätt utbrett missnöje med de kortsiktiga avkastningskrav som styr mycket av investeringarna. Vänsterpartiets uppfattning är att AP-fondsmedlen inte bör utnyttjas i spekulativa syften utan bör förvaltas utifrån långsiktiga samhällsekonomiska kriterier. Självklart ska pensionärernas pengar tryggas, men det görs bäst genom att AP-fonderna tar ett långsiktigt ägaransvar.

De nuvarande bestämmelserna säger att AP-fondernas placeringar ska vägledas av miljömässiga och etiska hänsynstaganden. Samtidigt slås det fast att dessa hänsynstaganden inte får innebära att AP-fonderna gör avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Var och en kan förstå att dessa mål står i konflikt med varandra och får konsekvenser eftersom det är tydligt att miljömässiga och etiska aspekter är underordnade avkastningskravet.

Vänsterpartiet har länge drivit att det offentliga ägandet behöver användas aktivt för att bidra till olika samhällsekonomiska mål. Etiska riktlinjer för investeringar borde vara ett av de minst kontroversiella verktygen för detta. Men icke så Nicke. De företag som AP-fonderna investerar i bör inte bara följa de internationella konventioner som Sverige skrivit under, utan de bör även följa de konventioner som det land företaget verkar i har undertecknat, exempelvis ILO-konvention 169 om ursprungsfolkens rättigheter. Tyvärr är det rätt långt kvar bara till det. Eftersom avkastningskravet i dag är direkt överordnat kraven på hänsyn till miljö och respekt för mänskliga rättigheter och eftersom AP-fonderna i dag, tyvärr, inte granskar sina placeringar förrän långt efteråt – man granskar alltså inte placeringarna i förväg – får det också konsekvenser.

Enligt Sveriges politik för global utveckling, PGU som det förkortas, ska målet om en rättvis och hållbar global utveckling vara överordnat målen inom de andra politikområdena. Tydligt gäller det inte AP-fondernas investeringar. I dagens Aftonbladet kan vi läsa om flera av AP-

fondernas investeringar i gruvprojekt. Det är gruvprojekt i Ecuador som förgiftar mark och hotar 30 000 småbönder i landet, och de som protesterar fängslas.

Representanter från ursprungsbefolkningen i Ecuador och Guatemala är på besök i Sverige och anklagar våra pensionsfonder för så allvarliga saker som mord, misshandel och tvångsförflyttningar. Den region i Guatemala som gruvan är placerad i och som AP-fonderna är delägare i har av den colombianska regeringen fastställts som olämplig att leva i, eftersom marken är förgiftad, skogar är skövade och vatten- och markresurser tagits i anspråk, så nu tvångsförflyttas människorna därifrån. De som protesterar fängslas som terrorister. De fängslas för att de står upp för sina rättigheter.

Att investera i mark har blivit allt attraktivare för företag, riskkapitalbolag och pensionsfonder, som våra AP-fonder. Kampen om jordbruksmark i fattiga länder, framför allt i Afrika, har eskalerat under senare år i takt med att den globala efterfrågan på mat, foder och biobränslen ökat. Det finns många exempel på hur fattiga bönder förlorar sin mark när företagen kommer in för att anlägga storskaliga odlingar av exportgrödor. Svenska pensionspengar finns med i två kontroversiella investeringar i palmolja för att producera biobränsle i Liberia och Uganda.

AP-fonderna har investerat 65 miljoner i palmoljefjätten Sime Darby, som har hyrt över 300 000 hektar mark i Liberia. Bönder har fördrivits från sin mark utan tillräcklig kompensation för att kunna försörja sig och sina familjer. Detta har skett i ett av världens fattigaste länder, där 76 procent av befolkningen lever på mindre än 1 dollar om dagen. Lokala organisationer och internationella nätverk driver en kampanj för att få företaget att följa internationella riktlinjer och konventioner om mänskliga rättigheter. Där är vi delägare.

I Uganda har AP-fonderna investerat nästan 100 miljoner i Wilmar International, ett av världens största palmoljeföretag, som genom åren kritiserats för att bidra till skogsskövling. Företagets oljepalmsplantager har ödelagt 3 600 hektar skog i en provins i Uganda och fördrivit småbrukare, oftast utan kompensation eller andra försörjningsmöjligheter. Wilmar rankades som världens sämsta bolag när det gäller miljö i en undersökning av de 500 största företagen i världen som nyligen gjordes av tidningen Newsweek. Det företaget är vi delägare i.

Den norska statliga pensionsfonden drog sig under förra året ur företag som de ansåg producerade palmolja på ett ohållbart sätt, däribland Wilmar International. Om inte AP-fonderna kan påverka företagen att ta ansvar för konsekvenserna av sina investeringar, varför ska vi då äga dem? Varför ska vi äga företag som så tydligt bryter mot internationella konventioner, som kränker mänskliga rättigheter och förstör miljön?

Herr talman! I fjol träffade jag en kvinna som gjorde ett starkt intryck på mig. Hon hade offrat väldigt mycket av sitt liv för att stå upp för sina rättigheter. Hon hade blivit fängslad ett flertal gånger för att hon demonstrerat mot ett gruvprojekt där våra AP-fonder investerat pengar. Detta gruvprojekt har lett till att hela hennes by är satt på undantag. De kan inte längre sälja sina jordbruksprodukter och den fisk de fångar, eftersom marken är förgiftad. De tvingas att äta den maten själva. Självklart vet de inte hur deras hälsa kommer att påverkas. Den här kvinnan var med vid en demonstration. De hade satt upp en vägbom för att protestera mot

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

gruvbolagets härjningar i området. Polisen kom och sköt ned demonstranterna. Denna kvinna fängslades. Hon har småbarn. Det var inte första gången hon fick sitta i fängelse för att vi gör så här oansvariga investeringar.

Bland annat använder denna gruva väldigt mycket av byns vatten, 250 000 liter per timme. Jag kan inte säga att vattentillgångarna är stora i det här området, så att de skulle räcka till alla. Denna förbrukning per timme skulle räcka till en familjs behov under 22 år. Och inte nog med att de förbrukar allt detta vatten – vattenkällorna sinar och vattnet förgiftas. Det här görs av företaget Goldcorp, där du och jag och alla andra är delägare.

Om svenska folket visste hur deras pensionspengar växer tror jag att många skulle resa sig upp och säga ifrån. Jag tror att vi vill att pensionspengar ska växa, men inte på bekostnad av andra människors rättigheter, möjligheter till försörjning och så grundläggande rättigheter som vatten. Vad har vi för rättigheter att förgifta andra människors vatten, mark och möjligheter till försörjning?

Herr talman! Vänsterpartiet har tidigare låtit riksdagens utredningstjänst gå igenom AP-fondernas olika investeringar utifrån ett miljöperspektiv. AP-fonderna har väldigt olika sätt att redovisa sina investeringar, vilket gör det mycket svårt att gå igenom dem och få en heltäckande bild. Men den bild som framträder är att alla AP-fonder hade placeringar i de fem stora oljebolagen och att ingen hade någon större placering i förnybar energi.

Vi menar att det inte är en hållbar utveckling när ingen av AP-fonderna har förnybar energi bland sina största investeringar. Investeringar i förnybar energi behövs för att vi ska kunna ställa om samhället i en mer hållbar riktning. Mot denna bakgrund menar vi att AP-fonderna bör ges ett särskilt uppdrag att investera i förnybar energi och avveckla de investeringar de har gjort i fossila bränslen.

Ansvar för att granska AP-fondernas placeringar ligger på Etiska rådet. Det finansieras av AP-fonderna själva och har en inhyrd konsult som den stora kostnaden för verksamheten. Trots omfattande placeringar, många gånger i strid med internationella konventioner som Sverige skrivit under, är rådets verksamhet högst begränsad i jämförelse med kostnaderna för AP-fondernas placeringsverksamhet. Sist jag kollade utgjorde kostnaderna för rådets verksamhet 1 procent av kostnaderna för placeringen. Det säger något om den tyngd frågan ges.

Vi ser ytterligare två problem med rådets verksamhet. Dels är det problematiskt att AP-fonderna själva styr det råd som ska granska deras investeringar, dels är det självklart olyckligt att granskningarna görs i efterhand och inte innan fonderna väljer att investera i ett visst bolag. Något som är glädjande är att en av AP-fonderna nu har börjat ta fram en strategi för att granska placeringarna i förhand. Men detta borde gälla alla placeringar. Alla granskningar borde göras i förhand i alla AP-fonder.

Herr talman! Vänsterpartiet – och numera även Miljöpartiet – anser att ett oberoende råd bör tillsättas i syfte att årligen följa upp AP-fondernas investeringar och kontinuerligt utvärdera verksamheten. Rådets uppföljningar och utvärderingar bör inriktas på huruvida de företag AP-fonderna investerar i lever upp till etiska riktlinjer om mänskliga rättig-

heter samt vilka miljömässiga hänsynstaganden de tar. Såväl uppföljningarna som utvärderingarna bör presenteras för riksdagen och vara föremål för offentlig debatt.

Herr talman! Jag vet att jag överskridit min talartid, men vill ändå ta upp de rörliga ersättningarna i AP-fonderna. Vi vet att rörliga ersättningar, så kallade bonusar, var en bidragande orsak till finanskrisen 2007–2009. Men fortfarande har våra AP-fonder sådana ersättningssystem. Detta leder till att man får väldigt kortsiktiga resultatmål, vilket uppmuntrar till riskfyllda placeringar och riskerar att leda till spekulation. Därför bör det införas ett förbud mot rörliga ersättningar i AP-fonderna. I fjol avsattes hela 10 miljoner kronor till dessa rörliga ersättningar i AP-fonderna. Det tycker vi är fel. Därför yrkar vi på att rörliga ersättningar inte ska vara tillåtna i AP-fonderna. Jag yrkar bifall till våra reservationer.

Anf. 100 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! ”Ja se pengar, ja se pengar”, sjöng Thore Skogman. Att det handlade mycket om pengar i hans sångtexter råder det ingen tvekan om. Så blir det också ofta när vi utvärderar olika verksamheter, som i dag, när vi utvärderar AP-fondernas verksamhet 2012. Det blir oftast i huvudsak en utvärdering utifrån monetära resultat – kostnader i relation till avkastning och kapitaltillgångar. Fokus hamnar oftast på pengar. I och för sig är det väldigt viktiga frågor.

AP-fondernas förmåga att vara en del i att säkerställa våra pensioner handlar om fondernas finansiella styrka och är oerhört viktig. Det finns även en betydligt djupare dimension som handlar om på vilket sätt man tjänar sina pengar och hur man långsiktigt kan skapa finansiell styrka, något som jag återkommer till lite senare i mitt anförande.

Herr talman! Det är ganska glest i kammaren just nu. Det var betydligt fler härinne när vi behandlade statens budget trots att vi just nu behandlar större pengar. Det är 958 miljarder. Det är 100 miljarder mer än utgifterna i statsbudgeten.

Jag börjar med det monetära och ger min syn på fondernas avkastning, kostnader och fondernas betydelse för landets pensionärer i dag och i morgon.

Resultatutvecklingen och buffertkapitalet har varierat kraftigt över tid. Som en konsekvens av svängningarna under 2000-talet har fonderna de senaste åren ökat sin andel av alternativa investeringar främst på bekostnad av andelen börsnoterade aktier.

Med andra ord har fonderna sett om sina hus och säkerställt en bättre riskspridning. För 2012 har man glädjande gjort väldigt stora och fina resultat. Det har varit 100 miljarder plus till skillnad från i fjol då det var ett minusresultat på 17 miljarder.

Det är klart att en stark börsutveckling har bidragit till resultatet som är på 11,6 procent i avkastning på kapitalet. Goda resultat är nödvändigt för att inte urholka buffertfondernas kapital. De har under ett antal år fått skjuta till väldigt mycket till pensionssystemet.

Deras betydelse i det samlade pensionssystemet har givetvis ökat i och med att de årligen får skjuta till kapital. På de fyra senaste åren har det varit 52 miljarder, och nu senast 2012 var det 15 miljarder.

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

Om man tittar på det som händer i år, 2013, har fonderna fortsatt ett positivt resultat, och de tillskjuter 12 miljarder under första halvåret 2013. Fem år i rad har man skjutit till kapital till pensionerna.

Det gör kanske att någon slår sig till ro och tror att buffertfonderna långsiktigt kan säkerställa våra pensionsutbetalningar. Det tror inte jag. Vi ser att inbetalningarna är betydligt lägre än pensionsutbetalningarna.

Detta är en direkt följd av regeringens misslyckade jobbpolitik. En hög arbetslöshet innebär att det betalas in för lite avgifter än vad som måste komma in för att man ska klara av pensionerna. Det är obalanser som fonderna definitivt inte kan klara av långsiktigt. Den misslyckade jobbpolitiken från Alliansen hotar det samhälleliga pensionssystemet.

Jag ska även säga några ord om kostnadsutvecklingen i fonderna, som jag tidigare varit och fortfarande är kritisk till. Om man tittar på de interna kostnaderna i fonderna 2011–2012 har de ökat med 7,3 procent. Kostnaderna för de externa utgifterna har ökat med 14,6 procent.

Det är betydligt större ökningar än kostnadsökningar i allmänhet under dessa år. Ser man på de samlade kostnaderna inklusive rörliga kostnader för externa förvaltare varierar det väldigt stort mellan fonderna.

Om man jämför de fyra stora buffertfonderna 1, 2, 3 och 4 förvaltar de i stort sett samma mängd kapital och har över tid gett i stort sett samma avkastning. AP 4 har lägst kostnader med 274 miljoner för 2012. Högst kostnader har AP 2 med 577 miljoner. Det är en skillnad på 303 miljoner eller 111 procent.

Det är klart att så stora skillnader lämnar en hel del frågor. Det finns definitivt anledning att titta närmare på dessa variationer.

Under året har också kostnader för representation, ersättningar och förmåner i fonderna varit väldigt medialt uppmärksammade. De uppföljningar som har gjorts visar att det fortfarande finns stora problem inom området. Det är någonting som absolut inte är tillfredsställande.

Statsråden på Finansdepartementet har i samband med mediebelysningen haft hög svansföring och säger sig vilja ta tag i detta, men sedan händer det inte så mycket mer. När kommer förslagen? Hur tänker regeringen? Eller tycker man att det är bra som det är? Det är viktiga frågor för allmänhetens förtroende för fondernas verksamhet och i förlängningen också för hela pensionssystemet.

Herr talman! När det gäller placering av fondernas kapital har det över tid riktats kritik om fondernas placering ur etiska och miljömässiga aspekter. Inte minst i denna kammare har de frågorna lyfts upp vid ett flertal tillfällen under åren.

Visserligen har fonderna numera ett etikråd som jobbar med dessa frågor. Det har inneburit att AP-fonderna gått ur felaktiga investeringar. Etikrådet har visat på en väg så att det blivit en bättring när det gäller dessa frågor.

Oaktat att etikrådet har drivit dessa frågor i rätt riktning tycker vi från Socialdemokraterna inte att det räcker. Därför har vi ett särskilt yttrande i år. Enligt vår uppfattning är det staten som har ansvar för att utforma övergripande riktlinjer för etik och miljö för fondernas kapitalförvaltning. Sådana saknas i dag. I stället har ansvaret för att utforma riktlinjer lämnats över till fonderna själva. Övergripande riktlinjer för såväl AP-fondernas kapitalförvaltning som övrig statlig kapitalförvaltning och

ägarstyrning borde framöver hanteras inom ramen för ett samlat statligt regelverk.

De statliga företagen och myndigheterna likväl som AP-fonderna förvaltar stora värden som det svenska folket ytterst är ägare till. Det är av största vikt att förvaltningen sker på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Policyn bör också innehålla regler som säkerställer att statens ägarpolicy följs.

Regeringen bör därför överväga att tillsätta en utredning med parlamentarisk medverkan med uppgiften att ta fram en samlad ägar- och förvaltningspolicy. I utskottsarbetet har vi framfört vår syn i ärendet till allianspartierna. Men tyvärr har vi inte fått gehör i denna viktiga fråga.

Herr talman! Utan eller med svag ägarstyrning kan frågor och beslut ta vilken väg som helst. Det blir ingen riktning. Vi ser det tydligt i våra statliga bolag.

Det gäller Vattenfall med sina investeringar i Tyskland och den skandalomsusade Nuonaffären som har kostat enorma belopp. Vi ser det i Telia där staten är storägare med dessa satsningar i de östeuropeiska diktaturländerna.

Men vi ser det också i AP-fonderna där man placerar kapital i bolag som bryter mot internationella konventioner och ignorerar fackliga rättigheter och i bolag som struntar i miljöfrågor.

Här har vi socialdemokrater en annan syn än alliansregeringen. Vi anser att staten som ägare i bolag och företrädare för fonder måste ta ett övergripande ansvar. Man kan inte ha en uppfattning om miljö- och etikfrågor för de statliga bolagen och en annan för AP-fonderna. Vi vill därför ta ett samlat grepp i dessa frågor.

Herr talman! Etik, moral och miljö handlar egentligen i förlängningen om pengar. Jag är övertygad om att den som struntar i dessa frågor kommer att få en dålig ekonomisk utdelning på sikt.

Thore Skogman sjöng: ”Ja se pengar”. Sedan fortsatte han i sången: ”är till bekymmer för fattig och för rik”. Vi här i Sverige torde kunna räkna oss till de rikare.

De fattigare människorna ute i världen ska få en sämre miljö, mista sina landegendomar eller behandlas i strid med internationell rätt bara för att vi på kort sikt ska bli ännu rikare. Det kan aldrig vara acceptabelt.

Anf. 101 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Vi diskuterar i dag AP-fondernas verksamhet till och med år 2012. Det är, som har sagts tidigare, en årlig återkommande debatt – en debatt som många gånger liknar föregående års debatt. Så verkar det bli också denna gång.

Även om det är sant är det inte samma förutsättningar, och det är inte något statiskt förhållande som råder över längre tid. AP-fondernas verksamhet och förutsättningar för sitt förvaltande förändras precis som vår omvärld förändras. Det som gällde för några år sedan gäller inte i dag, och det som gäller i dag kommer inte att gälla i morgon, så att säga. Kanske just därför är den debatt som vi för här i dag extra viktig. Jag hoppas att AP-fondsdirektörer och mellanchefer tillika förvaltare och policymakare sitter bänkade och lyssnar på debatten och de diskussioner vi för här i dag.

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

Låt oss börja med att titta på de finansiella resultaten. AP-fonderna bör kanske hellre definieras som buffertkapitalet eftersom det är just ett buffertkapital som ska skapa stabilitet i pensionssystemet. Det är en buffert som har som funktion att utjämna tillfälliga påfrestningar i pensionssystemet. Den viktigaste faktorn för stabilitet i pensionssystemet är fortsatt att fler arbetar i förhållande till de pensionsåtaganden vi har.

Men den debatten ska jag inte föra nu; den har vi lyssnat på tidigare här i dag. Vi har olika syn på hur detta skapas, och det har varit en intressant debatt att lyssna på i dag. De olika ståndpunkterna i svensk politik har varit tydliga. Detta är den allra viktigaste diskussionen, och den kan inte frikopplas från denna diskussion.

AP-fondernas samlade resultat har under 2012 vänts från det som föregående år, 2011, var ett underskott på 17 miljarder till en icke obetydlig vinst. Under 2012 har fondernas samlade avkastning givit något och 100 miljarder, eller 11,6 procent, i avkastning. Det är ett bra resultat. Buffertfondernas tillskott till pensionssystemet var 15,2 miljarder för 2012, vilket innebär att fondernas samlade kapital ökade med 85,3 miljarder. Över tid, sedan 2001, har avkastningen i genomsnitt varit 4 procent, och inkomstindex har under samma tid varit 3,2 procent. Totalt har avkastningen överstigit uppgången i inkomstindex under perioden med 90 miljarder.

Målet för den genomsnittliga avkastningen nås med marginal för de senaste tio åren, men inte räknat från 2001 då de nu gällande placeringsreglerna infördes. Det man kan säga är att sett över denna period har resultaten varierat kraftigt. Vi konstaterade redan förra året att det har varit stora fluktuationer i buffertfondernas resultat alltsedan 2000-talets början. Det visar tydligt betydelsen av att sprida riskerna.

Det finns kanske anledning att fundera över hur man skapar bättre förutsättningar för en stabil utveckling. Det är trots allt när vi har en samhällsutveckling med fallande tillväxt och lägre ekonomisk aktivitet – helt enkelt i lågkonjunktur – som pensionssystemets påfrestningar är som störst. Det är också då utvecklingen för fonderna brukar vara som sämst. Volatiliteten är och har varit hög.

Det finns sannolikt anledning att ytterligare följa och analysera de riskmodeller som buffertfonderna arbetar med, och vilken riskexponering som ska accepteras i förvaltningen – detta med en tydlig koppling till och utgångspunkt i att fondernas placeringar ska styras av det som ger långsiktig nytta för pensionsåtagandena.

Det ska också i sammanhanget sägas att en ökad andel alternativa placeringar sannolikt bidrar till stabilare utveckling. Samtidigt reser den operativa förvaltningen en hel del frågor. För året har det varit rimlig avkastning, men frågan måste ändå ställas just med anledning av det tidigare resonemanget om riskexponeringen för AP-fonderna.

Med detta sagt finns det anledning att fundera över de placeringsregler som finns för buffertfonderna. Med en väl utvecklad riskmodell och med en klokt avvägd, långsiktigt hållbar riskexponering kan möjligen i förekommande fall de alternativa placeringarna ge mindre risk samt ge stabilare och långsiktigt bättre avkastning.

Just frågan om regler gällande alternativa placeringar tror jag är en fråga som är okontroversiell, och jag utgår ifrån att den diskuteras både i

regeringen och i pensionsgruppen. Min personliga uppfattning är att detta bör analyseras och övervägas noggsamt.

Det är ett känt faktum att påfrestningarna på pensionssystemet inte på länge än kommer att avta. Därför är buffertfondernas förvaltning av yttersta vikt. Det måste finnas ett tydligt uppdrag att generera bästa möjliga avkastning med minsta möjliga risk, men också med ett stort mått av samhälleligt ansvarstagande.

Uppfattningen är dock fortsatt att riksdagen inte bör lagstifta eller styra fonderna när det gäller vilka bolag, branscher, marknader eller regioner som fonderna ska investera i. Även i år vill jag fastslå att fondernas förvaltning ska styras av renodlat finansiella mål och att fonderna skyddas från politisk påverkan och styrning.

Det förhindrar dock inte att en diskussion förs om hur mervärde och avkastning skapas. Tvärtom går detta, som kan tyckas vara en motsägelser, ofta hand i hand. Med detta sagt kan vi konstatera att frågor som gäller de etiska riktlinjer som finns och det arbete som görs återkommer även i år. Skiljelinjen handlar om ifall det ska formuleras strikta regler stipulerade från ett politiskt ovanifrånperspektiv eller om vi ska förlita oss på AP-fondernas förmåga att själva utforma policyer och riktlinjer. Detta arbete kommer att integreras i den löpande verksamheten och den löpande analysen.

Jag vill påstå att jag tycker att AP-fonderna har ett ansvar i sina placeringar. Vi förutsätter alla att detta ska ske genom väl avvägda beslut där hänsyn tas exempelvis till miljöhänsyn eller arbetsvillkor. Det finns så klart fler hänsyn att beakta för ett ansvarsfullt ägande. Men detta bör inte ske genom politisk nyckfullhet.

Jag vet att det finns diverse mindre smickrande exempel, som Ulla tidi- digare har redogjort för. Frågan som ska ställas är om dessa missförhållanden försvinner bara för att placeringarna avvecklas från AP-fondernas sida. I det läget kanske man har ett större ansvar som ägare. Möjligen kan konstruktiva signaler och normskapande policyer vara mer lämpliga än en omedelbar försäljning av placeringen.

Detta tror jag vi skulle kunna vara relativt överens om, och jag tror att budskapet har gått fram hos AP-fondernas policymakare och det etiska rådet. Jag tror att detta är en av anledningarna till att det etiska rådet har haft en betydande roll och att AP-fonderna har arbetat relativt framgångsrikt.

Jag säger inte att allt är perfekt, och vår signal i den här diskussionen är naturligtvis att vi har stort fokus på dessa frågor. Vi granskar och tar detta på största allvar. Men jag har som sagt förtröstan i att arbetet med integrering av dessa frågor fortgår i verksamheten.

Det är nog dessutom så att det blir alltmer tydligt hur viktigt det är för företagen att faktiskt ha en god framtoning. Det är på ett sätt en konkurrensfördel att ta socialt ansvar och att ta miljöhänsyn. Det gör det naturligtvis ännu viktigare att AP-fonderna är tydliga med vilken policy de har i sina placeringar, vilket sannolikt förändras över tid, och det är viktigt att de hänger med i den utvecklingen.

Jag tror att det skulle vara kontraproduktivt att införa strikta direktiv och regleringar från statens sida. Det skulle riskera att få effekten att AP-fonderna slutar att utveckla sin policy, och det skulle riskera att man cementerar en föråldrad syn på dessa frågor i takt med att samhället ut-

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

vecklas. Jag tror att det etiska rådets arbete kan göra skillnad, och jag tror AP-fonderna är medvetna om att de har en viktig roll som normgivare och att dessa frågor blir allt viktigare.

Därför förutsätter jag att det etiska rådets arbete kommer att utvecklas och bli ännu viktigare. Det är naturligtvis så att AP-fonderna spelar en viktig roll med sina placeringar och att deras placeringspolicy och ägar-signaler kan vara avgörande för hur hänsyn tas till etiska frågeställningar. Jag ser inte att detta står i kontrast till de finansiella målen och de avkastningskrav som nuvarande pensionärer och kommande pensionärer har, även om våra avkastningskrav inte kan frikopplas från AP-fondernas verksamhet i övrigt.

Det är våra avkastningskrav som på något sätt till största delen är styrande, och så ska det vara. Vi förutsätter också att AP-fonderna agerar långsiktigt och att det sker med en väl avvägd riskexponering.

I det sammanhanget, herr talman, vill jag bara till sist beröra fondernas ansvar för att vidmakthålla sitt förtroende hos medborgarna. Jag tror att det finns anledning för AP-fonderna att ständigt arbeta med att framställa sig som goda förebilder, också när det gäller ersättningar, tjänstere-sor, personalförmåner och representation. Detta bör naturligtvis vara i linje med vad som gäller för andra statliga myndigheter. Dessa frågor gränsar i sin tur till kostnaderna för förvaltningen, vilket har debatterats tidigare år. Jag förutsätter att även arbetet med god kostnadskontroll är integrerat i den löpande analysen och förvaltningen.

Helt i linje med att skapa långsiktig nytta för pensionssystemet i stort kan vi notera att förvaltningskostnaden i genomsnitt hamnar på 0,12 procent av det förvaltade kapitalet och runt 0,2 procent med hänsyn tagen till ej redovisade kostnader. Det är en rimlig nivå i en internationell jämförelse, vilket är bra, men samtidigt är det med hänsyn tagen till det förvaltade kapitalet stora pengar, faktiskt runt 2 miljarder totalt sett. Därför förutsätter jag att dessa kostnader hanteras ansvarsfullt och eftertänksamt.

Med detta sagt, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag om att lägga skrivelsen till handlingarna.

Anf. 102 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Full kostnadskontroll skulle jag inte precis vilja säga att 10 miljoner till rörliga ersättningar är. Men det var inte det jag tänkte prata om, utan jag tänkte prata om det som du, Jörgen Andersson, sade om riskspridning, riskexponering och diverse mindre attraktiva placeringar, som du uttryckte det.

Jag skulle vilja höra hur Jörgen Andersson ser på möjligheterna att sprida riskerna och på riskexponering utifrån ursprungsbefolkningens perspektiv, alltså de som drabbas av dessa exponeringar, riskspridningar eller diverse mindre attraktiva placeringar. De tvångsförflyttas, de fängslas. Deras vatten, mark och mat förgiftas. Det kan inte vara någon nyhet för Jörgen Andersson, för även om han inte följer debatten i övrigt, genom till exempel Latinamerikagrupperna eller Kristna Fredsrörelsen – det finns mängder av organisationer som jobbar med den här frågan – har han i alla fall i ett antal år kunnat höra debatten här i kammaren då jag har lyft upp ett flertal sådana här exempel.

Jörgen Andersson pratar om att överväga noggrant och om att tjänstemännen här i AP-fonderna ska göra ett eget arbete, och han säger unge-

får att vi får lita på dem. Jag skulle vilja säga att vi har ett ansvar som förtroendevalda i denna riksdag att se det som händer och också agera. Det är demokratins styrka att vi kan påverka det som händer i vår omvärld genom att fatta gemensamma beslut.

1 procent av förvaltningskostnaderna lade man på att granska sina placeringar. Det är absolut inte bra. Jag skulle vilja fråga Jörgen Andersson: Hur tänker du, när du pratar om riskexponering, om att sprida riskerna och om diverse mindre attraktiva placeringar, att de här människorna som påverkas så väldigt mycket av AP-fondernas investeringar ska göra?

Anf. 103 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror att debatten som du och jag för här i dag, Ulla Andersson, är viktig. Vi ska inte underskatta den signal som vi sänder ut med det ställningstagande vi gör. Jag vill också säga att just gruvprojekt alltid omgärdas av en del miljöaspekter och problem. Där är det naturligt att vi alltid måste ställa höga krav, men det är klart att med det resone-mang som Ulla för innebär det inte att problemet försvinner på något sätt. Det Ulla föreslår är att vi ska sätta upp strikta regler och krav på vad som ska förbjudas och vad som ska tillåtas. I förlängningen innebär det att gruvprojekten inte kommer att stanna av för att AP-fonderna slutar att investera i dem, utan då är det någon annan som investerar, och proble-met kommer att kvarstå.

Det måste väl ändå i rimlighetens namn vara en bättre strategi om man i möjligaste mån försöker att påverka det genom att ha ett ansvarsfullt ägande. Etikrådet har haft en väldigt tydlig framställning om vilken värdegrund man har och vilken policy man vill införa i AP-fondernas löpande förvaltning och analyser. Det är inte alls som Ulla säger att de inte på något sätt skulle vara proaktiva, för det är precis det som de för-söker att vara.

Jag tycker att Ulla Andersson inte är särskilt nyanserad i det hon sä-ger. Det är svårt att ta Ulla på allvar när hon är så onyanserad. Det är synd, för som jag sade tidigare är det här en viktig debatt.

Men frågan till Ulla blir i stället: Hur tror Ulla att problemet skulle försvinna bara för att AP-fonderna inte skulle investera i just det gruv-projektet?

Anf. 104 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Genom riktlinjer och lagar talar vi om vilka samhällets värderingar faktiskt är. Vi tycker inte att människor ska köra rattfulla. De gör det ändå, men vi tycker lagmässigt att det inte bör vara tillåtet. Det är samma sak med narkotikaförsäljning. Det tycker vi inte ska vara tillåtet, men det förekommer ändå. Jag tycker att det är ett lite konstigt resone-mang som Jörgen Andersson väljer att föra.

Om du inte tar mig på allvar tycker jag åtminstone att du kan lyssna på den befolkning som drabbas av de här investeringarna. Jag tycker att det är ett ansvar du har som förtroendevald att se vilka konsekvenser olika beslut faktiskt får. Även ditt icke-beslut har stor betydelse i många människors liv. Du förgiftar deras mat, du förgiftar deras mark och deras vatten. Ja, inte du personligen, men de investeringar som du väljer att

Prot. 2013/14:31
20 november

*AP-fondernas verk-
samhet t.o.m. 2012*

inte se och inte vill göra någonting åt ger de effekterna. Det är det som jag vill diskutera.

Vi har gjort investeringar i det företag som är den största miljöboven av alla. Jag tycker inte att vi bör äga detta företag utan att vi borde sälja dessa andelar.

Jag tycker att etikrådet är viktigt. Jag tycker inte att 1 procent av de pengar vi lägger på att placera våra pensionspengar ska gå till deras verksamhet, utan mycket mer. Det är viktigt att vi har en oberoende granskning av placeringarna så att inte AP-fonderna får sitta och utvärdera sig själva utan att andra utomstående får göra det. Jag tycker också att det är viktigt att vi genom politiska beslut uttrycker den viljeinriktning vi vill se, att vi inte ska investera i företag som bryter mot internationella konventioner eller som inte följer konventioner i de länder där de verkar.

Det är viktigt och ett ansvar vi har, både du och jag, Jörgen Andersson. Det är dina och mina pensionspengar det rör sig om, allas våra pensionspengar.

Anf. 105 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Absolut! Jag är helt överens med dig om det, Ulla. Samtidigt får man inte måla allting i svart. Man måste försöka se på vilket sätt man kan vara konstruktiv i sin utveckling. Allt är inte perfekt. Det förekommer riktiga missförhållanden. Det är klart att vi ska ha höga krav på såväl etik och moral som miljöaspekter för vårt ägande via AP-fonderna. Det är ju ditt och mitt ägande, som framtida pensionärer.

Sanningen är dock att etikrådet har haft en tydlig hållning när det gäller vilken värdegrund man ser, och man har faktiskt avvecklat vissa placeringar där man inte har lyckats komma framåt när det har funnits missförhållanden trots att man har försökt påverka.

Det är ett bra sätt att arbeta genom att försöka påverka i stället för att lämna människorna i sticket. Att sälja av placeringarna och lämna människorna i sticket måste vara ett sämre förhållningssätt än att försöka påverka genom sitt ägande. Det är precis det som är skiljelinjen mellan dig och mig, Ulla. Jag vill ta mitt ansvar genom att försöka påverka, och du vill ta ditt pick och pack och dra därifrån. Det är skillnaden mellan dig och mig.

Anf. 106 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är glädjande att se att så många människor nu strömmar till när vi är i slutet av debatten om AP-fondernas verksamhet 2012. Det handlar om mycket pengar – som inte minst Sven-Erik Bucht har varit inne på – som AP-fonderna hanterar, 958 miljarder kronor. Det gör det till ett stort ansvar.

Herr talman! Man brukar säga att hur vi behandlar olika minoriteter, inte minst den folkspillra på 1,9 miljoner äldre i det här landet som jag är representant för, säger mycket om hur vi har det i landet.

AP-fonderna spelar numera en stor roll. Detta år är ett märkesår för pensionerna. Den 21 maj 1913 fattade riksdagen, första och andra kammaren, beslut om införandet av den allmänna pensionsförsäkringen. Det är dock en sanning med viss modifikation eftersom andra kammaren var lite långsam och träffade beslutet först kl. 03.45 den 22 maj, om man ska vara riktigt ärlig.

Vi hade sedan en stor reform 1946. AP-fonden som vi nu diskuterar, och som nu snarare har blivit sju AP-fonder varav en är avvecklad, beslutades 1959. Ytterligare ett stort pensionsbeslut kom 1994. Jag brukar säga att det var från Königsson till Könberg mellan 1960 och 1995.

Det viktigaste av allt i pensionssystemet är att det i huvudsak inte är skattepengar vi lägger på detta utan att det är ett avgiftsbaserat system. Det var det redan från 1913, även om den föregående utredningen hade sagt att man skulle – och det kan Sven-Erik Bucht lyssna på – finansiera hela det allmänna pensionssystemet med avkastning från Norrbottens gruvor. Det hade dock inte riktigt räckt. Nu betalas nästan 250 miljarder ut varje år.

I betänkandet går man ganska noga igenom de olika AP-fonderna. Det är viktigt, som flera talare har varit inne på, att man håller nere kostnaderna. Varje krona som går till annat än pensionen minskar pensionernas storlek. Enligt mitt förmenande har man lyckats ganska bra. Man kan dock alltid bli bättre på detta.

Det är också glädjande att tillväxten har ökat mycket i värde under de senaste åren beroende på de placeringar man har gjort.

Vi kan notera att under de senaste åren har AP-fonderna på 958 miljarder kunnat betala ut ungefär 50 miljarder kronor direkt till pensionärerna i pensionssystemet. Det visar vilken betydelse en god förvaltning och ekonomisk avkastning av pensionerna har.

Herr talman! Tiden är långt liden, och så många åhörare har väl den här debatten aldrig haft. Jag ska likväl ta mig friheten att avsluta så att talmannen i god tid kan förbereda voteringen om de andra 865 miljarderna som vi ska besluta om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

9 § Ändringar i statistiklagstiftningen

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU7
Ändringar i statistiklagstiftningen (prop. 2013/14:7)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

Prot. 2013/14:31
20 november

AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 november

KU4 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU7 Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU8 Svensk rymdverksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Punkt 1 (Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 2))

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

4. res. 3 (SD)

5. res. 4 (V)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

15 för res. 4

271 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

21 för res. 2

20 för res. 3

266 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

98 för res. 1

21 för res. 2

187 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

99 för res. 1

56 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 20 FP, 20 C, 17 KD

För res. 1: 99 S

Avstod: 21 MP, 20 SD, 15 V

Frånvarande: 13 S, 12 M, 4 MP, 4 FP, 3 C, 4 V, 2 KD

Prot. 2013/14:31

20 november

Punkt 2 (Utgiftsramar, utgiftstak och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2014 (avsnitt 3 samt bilaga 2 och 3))

1. utskottet

2. res. 5 (S)

3. res. 6 (MP)

4. res. 7 (SD)

5. res. 8 (V)

Förberedande votering 1:

20 för res. 7

15 för res. 8

271 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 2:

22 för res. 6

20 för res. 7

263 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 3:

99 för res. 5

21 för res. 6

186 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

152 för utskottet

99 för res. 5

55 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 20 FP, 20 C, 17 KD

För res. 5: 99 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 13 S, 12 M, 4 MP, 4 FP, 3 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 3 (Preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden 2015, 2016 och 2017 (avsnitt 4 och bilaga 4))

1. utskottet

2. res. 9 (MP)

3. res. 10 (SD)

4. res. 11 (V)

Förberedande votering 1:

20 för res. 10

15 för res. 11

272 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Förberedande votering 2:

22 för res. 9

20 för res. 10

265 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

248 för utskottet

21 för res. 9

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 19 FP, 20 C, 16 KD

För res. 9: 21 MP

Avstod: 1 S, 1 FP, 20 SD, 15 V, 1 KD

Frånvarande: 13 S, 12 M, 4 MP, 4 FP, 3 C, 4 V, 2 KD

Carl B Hamilton (FP) och Lars Gustafsson (KD) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Placeringsregler och miljö och etik i AP-fonderna)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, V)

Votering:

270 för utskottet

36 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 95 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 14 S, 12 M, 4 MP, 4 FP, 3 C, 4 V, 2 KD

Prot. 2013/14:31

20 november

Punkt 3 (Förbud mot rörliga ersättningar i AP-fonderna)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

290 för utskottet

15 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 94 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 15 V

Frånvarande: 13 S, 13 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 4 V, 2 KD

FiU7 Ändringar i statistiklagstiftningen

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Sekretess i det internationella samarbetet

*Sekretess i det
internationella
samarbetet*

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU6

Sekretess i det internationella samarbetet (prop. 2012/13:192)
föredrogs.

Anf. 107 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Sverige har i några avseenden bidragit till världen med reformer som stärkt våra samhällens effektivitet och minskat risken för korruption. Det största bidraget, det som spritts mest, handlar nog om JO-ämbetet, Justitieombudsmannen. Sverige var först, men i dag är det systemet spritt över nästan hela världen. Andra viktiga samhällsreformer som vi har bidragit med är offentlighetsprincipen och meddelarfriheten.

Offentlighetsprincipen återfinns i tryckfrihetsförordningen. Den har liksom JO en lång historia. Redan 1766, herr talman, antog den svenska riksdagen tryckfrihetsförordningen där man genom en lång rad mycket detaljerade regler drev fram en hög grad av öppenhet och rätt för medborgarna att ta del av allmänna handlingar. Dessa regler har tjänat Sverige mycket väl och är en av förklaringarna till att vi har en relativt låg grad av korruption, god effektivitet och god tilltro till myndigheternas sätt att fungera.

År 2016 har riksdagen tänkt att vi ska fira 250-årsjubileum av denna svenska innovation, på tillskyndan av konstitutionsutskottet. Tyvärr kan det bli med smolk i glädjebägaren. Det är vanligt att riksdag och regering beslutar om begränsningar i öppenheten genom att besluta om sekretess i vissa ärenden. Det är till och med mycket vanligt enligt KU:s egna undersökningar. Men då handlar det om att tälja med kniv i kanten på en stor kaka. I dag är det fråga om ett rejält yxhugg för att minska offentlighetsprincipens räckvidd.

I dag debatterar vi en helt ny sekretessbestämmelse som ska gälla över alla myndigheter med någon internationell verksamhet, det vill säga de allra flesta. Regeringen och Socialdemokraterna vill dela ut nya fina hemligstämplar till svenska myndigheter. Det ska bli betydligt enklare att sekretessbelägga uppgifter och handlingar om de på något sätt är kopplade till EU eller andra länder genom olika former av avtal.

Majoriteten av våra nya lagar kommer i dag från EU-maskineriet. En huvuduppgift för många av våra myndigheter handlar om att delta i kommittéer och annat arbete i unionen. Det räcker om någon på myndigheten kan anta att möjligheten att delta i det aktuella samarbetet försämrats för att en hemligstämpel ska kunna tas fram. Ett telefonsamtal och att någon i kommissionen, rådet, någon annan EU-myndighet eller något annat EU-land kanske tycker att det inte är bra att uppgiften kommer ut – det räcker. Man behöver inte vara statsvetarprofessor för att förstå att många myndigheter kommer att välja den enkla vägen med en hemligstämpel i stället för att ta konflikten för öppenhet.

Den nya bestämmelsen öppnar för godtycke och slentrianmässiga beslut. Det blir i praktiken omöjligt för en domstol att överpröva beslutet eller för en journalist att bevisa att beslutet är fel.

När vi blev medlemmar i EU följde det efter en omfattande diskussion kring den svenska öppenheten. Risken som då diskuterades var att EU skulle tvinga ned den svenska offentlighetsprincipen och meddelarfriheten. Nu har vi varit medlemmar i 18 år och det tycks ha fungerat, om än med gnissel ibland. Svenska myndigheter tvingas lyfta frågan om öppenhet, och det gillar naturligtvis inte alla.

Men det förslag som ligger på bordet innebär att vi kapitulerar. Granskningen av makten kommer att begränsas. Korståget för öppenhet, som vi skulle rida ut på, är uppenbarligen över och ersätts av att vi i stället delar ut hemligstämplar som kan användas helt godtyckligt.

Det är tragiskt och ett svek mot den kunskap och erfarenhet som 247 års offentlighetsprincip har gett Sverige.

Nu kommer regeringsföreträdarna och socialdemokraterna att säga att presumptionen kommer att vara öppenhet. Det står i KU:s betänkande. De kommer också att säga Sverige ska fortsätta att slåss för offentlighetsprincipen. Men tyvärr blir det här mest munväder, för samtidigt delar de med den andra handen ut nya hemligstämplar. Och den som läser lagen ser ingenting om öppenhet. Där står bara om den ökade sekretess som nu blir möjlig att använda.

Dagens lagförslag är inte ett EU-direktiv. Det är inte ett krav från Bryssel. Det är den svenska regeringens sätt att kasta in handduken i kampen för en öppnare, effektivare och mindre korrupt värld och union. Det finns flera andra alternativ som man i stället kunde ha valt. Vi hade kunnat fortsätta som tidigare där vi i enskilda fall fattar beslut om sekretess där det anses nödvändigt. Vi hade också kunnat anta ett lagförslag som är betydligt mindre omfattande och mer preciserat. Men i regeringens proposition klarar man inte av att definiera problemet som man är ute efter att lösa. Vi har inte fått några tydliga väl definierade skäl för förslaget, och det är antagligen också skälet till den stora yxa man valt för att lösa frågan med.

Jag yrkar bifall till reservationen, det vill säga avslag på utskottets förslag.

Herr talman! Var gång riksdagen antar en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen innebär det en inskränkning i yttrande- och tryckfriheten. Det måste vi vara klara över. Det ska vi hantera med försiktighet och ödmjukhet.

Vad är det då som gör att vi från Socialdemokraterna ändå föreslår riksdagen att anta denna proposition?

Sverige har alltid varit en del av det internationella samarbetet. För oss är det naturligt att kunna arbeta över gränserna, och det samarbetet har också ökat i och med inträdet i EU. Sverige har under lång tid tecknat avtal med andra stater eller ingått avtal med mellanfolkliga organisationer. Det är för oss ett naturligt sätt att samarbeta.

Vi vet också att sekretessen ser olika ut i olika länder. Sverige har, och det ska vi fortfarande – trots det som Peter Eriksson säger – vara stolta över och slå vakt om, en mycket mer långtgående öppenhet när det gäller uppgifter som allmänheten har tillgång till än vad många andra länder och deras myndigheter har.

Frågan om sekretess i detta sammanhang uppkommer när en myndighet i Sverige i ett samarbete får uppgifter från en utländsk myndighet eller ett annat utländskt organ på grund av ett avtal som riksdagen har godkänt eller en bindande rättsakt eller ett av EU ingånget avtal. Hade vi inte ingått avtalet, hade vi inte fått uppgifterna.

Eller omvänt, en myndighet samlar in uppgifter för att överlämna till ett utländskt organ utifrån samma sorts avtal. Hade vi inte haft avtalet, hade vi inte samlat in uppgifterna. Det är alltså endast uppgifter som har med det ingångna avtalet att göra. Det är inga andra uppgifter som vi samlat in utifrån nationella uppdrag.

Ett samarbete bygger på ömsesidigt förtroende. För att Sverige ska kunna delta i samarbetet inom EU eller i andra internationella samarbeten krävs det att svenska myndigheter kan uppfylla internationella förpliktelser om sekretess och tystnadsplikt.

Har vi några alternativ till denna nya sekretessbestämmelse? Ja, vi kan göra som tidigare, det vill säga att varje gång det skrivs ett avtal går riksdagen in i sekretesslagstiftningen och gör en förändring i lagen för att anpassa den till just det avtalet.

Men jag ser en risk för att det kan bli ett större ingrepp i offentligheten än vad som är nödvändigt.

Tittar vi på den översyn av offentlighets- och sekretesslagstiftningen som konstitutionsutskottet gjorde under våren ser vi att sedan EU-inträdet och till dess den tidigare sekretesslagen upphävdes gjordes 45 ändringsförslag utifrån direktiv, förordningar och konventioner. Det är både bestämmelser om absolut sekretess – där alltså meddelarfriheten inte har företräde framför tystnadsplikten – och om inskränkningar i rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.

2009 beslutades om en ny offentlighets- och sekretesslag på grund av att det behövdes en översyn och omarbetning för att lagstiftningen hade blivit så spretig att den knappt hängde ihop och hade blivit svåröverskådlig.

Vi kan vara på väg dit igen om vi fortsätter. Sedan 2009 har 53 ändringar gjorts och av dem har EU:s rättsakter varit orsak till 20.

KU är på tå när det gäller sekretess, men jag funderar på om de andra utskotten är det. Får vi mer öppenhet om vi låter varje ärende åsamka en ändring i lagstiftningen? Jag är inte så säker på det.

Det kommer hela tiden förslag till samarbetsavtal eller frihandelsavtal till riksdagen för godkännande. Och de går till det utskott som hanterar sakfrågan. Av de 20 förändringar som gjorts i sekretesslagstiftningen har sju utskott varit inblandade. KU har berett två ärenden.

Vi kan inte i dag säga exakt vad som kommer att sekretessbeläggas i framtiden, och det kan uppfattas som en osäkerhet.

Men det finns några grundläggande delar i detta förslag som gör att vi socialdemokrater har tagit ställning för denna förändring.

Lagen har ett rakt skaderekvisit, alltså ska offentlighet gå före sekretess.

En noggrann prövning ska göras av myndigheten i varje enskilt fall. Här anser utskottet att någon form av uppföljning av hur lagen tillämpats bör göras.

En annan del som gör att vi känner att lagen är väl avvägd är att meddelarskyddet, alltså rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, går före tystnadsplikten.

Vi är av den uppfattningen att bestämmelsen fyller en funktion för att Sverige på ett bra sätt ska kunna delta i det internationella samarbetet. Om det krävs ett större sekretesskydd så kommer riksdagen även i fortsättningen att behöva ta ställning till de lagändringarna i varje enskilt fall.

Sverige har starka grundläggande principer i grundlagarna om tryckfrihet och yttrandefrihet, och de öppenhetstraditionerna ska vi fortsätta att värna.

Regeringen har som sin uppgift att tillsammans med riksdagen i alla sammanhang arbeta för en ökad öppenhet, inte bara i Sverige utan inom hela Europeiska unionen och i samarbete med länder utanför unionen.

Med detta tillstyrker vi propositionen och därmed konstitutionsutskottets förslag i betänkande nr 6.

Anf. 109 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Det internationella samarbetet i världen har sannolikt aldrig varit mer omfattande än nu. Världens länder samverkar såväl bilateralt som inom en rad internationella organisationer. Det är bra. Dialog och samverkan mellan världens länder om handel, brottsbekämpning, miljöskydd och en rad andra frågor gynnar oss alla.

En sak som blir tydlig när man har kontakt med andra länder är att alla inte är som Sverige. Olika länder har olika utgångspunkter och ser på saker på olika sätt. Det är uppenbart på många områden. Ett av dem gäller hur man ser på offentlighet för handlingar som finns hos myndigheter.

Vi har en stark offentlighetstradition i Sverige. Sedan lång tid ser vi det som en självklarhet att handlingar hos myndigheter på alla nivåer ska vara offentliga och därmed tillgängliga för medborgare och journalister som vill granska hur den offentliga makten utövas. Den traditionen bärs av en övertygelse om att största möjliga öppenhet är ett viktigt verktyg

för att så många som möjligt ska känna sig delaktiga i samhällslivet, liksom för att motverka korruption och annat maktmissbruk.

En sådan här offentlighetskultur saknas i många länder, där huvudregeln i stället är att handlingar hos offentliga myndigheter är hemliga om inte öppenhet är särskilt påbjuden. Det räcker att titta i kretsen av EU-medlemmar för att hitta många länder som inte har den starka offentlighetskultur som vi har.

Det här har inneburit att Sveriges regering i många sammanhang när man har förhandlat om EU-lagstiftning liksom i förhandlingar om internationella avtal har behövt kämpa hårt för att få till stånd en så stor handlingsoffentlighet som möjligt på det aktuella området. Det handlar till exempel om situationen att myndigheter i de olika EU-länderna eller myndigheter i de länder som ingår ett visst avtal ska utbyta information med varandra. I dessa olika förhandlingar möter regeringen hårt motstånd från en del andra länder. Regeringen har också drivit på för att EU:s generella lagstiftning om handlingsoffentlighet ska bli så generös som möjligt. Även i det sammanhanget finns länder som drar åt ett helt annat håll.

Vi har en stark offentlighetstradition i Sverige – den ska vi värna, och den ska vi vara stolta över. Regeringen driver hårt i internationella förhandlingar att uppgifter som utbyts mellan myndigheter i olika länder ska vara offentliga, men Sverige får inte alltid stöd av andra länder för dessa ståndpunkter. Därför kan resultatet av förhandlingarna bli att Sverige inte får gehör för sina krav på största möjliga öppenhet.

När det gäller EU-lagstiftning kan vi bli nedröstade i ministerrådet. När det gäller internationella avtal kan det bli så att vi ställs inför valet att underteckna avtalet trots allt, eller att ställa oss vid sidan av för att vi inte är nöjda med offentlighetsreglerna i avtalet. Ofta är fördelarna med avtalet så stora att det är bättre att vara med, även om man inte fått precis som man vill.

Det här medför att Sverige, genom EU-lagstiftning och internationella avtal som riksdagen eller EU har godkänt, har åtagit sig att hemlighålla viss information som Sverige kan komma att få från utländska myndigheter inom ramen för avtalet eller EU-lagen. För att Sverige ska leva upp till sina åtaganden enligt avtalet eller EU-lagen måste det därför finnas bestämmelser i den svenska offentlighets- och sekretesslagen som gör det möjligt att skydda information som vi fått från utländska myndigheter. Det är oklart, och förmodligen osannolikt, att dagens bestämmelse om utrikessekretess ger ett tillräckligt skydd för dessa uppgifter. Lagstiftningen är inte tillräckligt tydlig, särskilt inte efter att Högsta förvaltningsdomstolen har tolkat bestämmelsen om utrikessekretess på ett sätt som gör att det i första hand är en handling innehåll, inte varifrån den kommer, som ska avgöra om det föreligger sekretess eller inte.

Därför har regeringen föreslagit att en ny bestämmelse ska införas i offentlighets- och sekretesslagen, och det är den vi debatterar här i dag. Den innebär att sekretess ska gälla för en uppgift som en myndighet har fått från ett annat land med stöd av en EU-lag eller ett internationellt avtal som EU eller riksdagen har godkänt, om det kan antas att Sveriges möjligheter att delta i samarbetet försämras om uppgiften lämnas ut.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Sekretess i det
internationella
samarbetet*

Det är inte fråga om automatisk sekretess. Varje gång någon begär att få del av en uppgift som en utländsk myndighet har lämnat till Sverige ska den svenska myndigheten själv bedöma om det skulle bli svårare för Sverige att delta i samarbetet om uppgiften lämnades ut. Dessutom ska, enligt regeringens förslag, meddelarfriheten gälla även beträffande sådana här uppgifter. Det innebär att myndighetsföreträdare utan att riskera påföljder kan berätta för journalister om innehållet i handlingarna. Regeringen har alltså gjort sekretessbestämmelsen så mjuk som möjligt. Den är konstruerad med ett rakt skaderekvisit, vilket innebär att öppenhet är huvudregel och sekretess gäller bara om skadan är sannolik, samtidigt som meddelarfriheten bevaras.

Bestämmelsen är också så tydligt avgränsad som möjligt. Den gäller enbart uppgifter som Sverige har fått från utländska myndigheter inom ramen för EU-lagstiftning eller internationella avtal. Det är uppgifter som Sverige inte hade haft tillgång till om det inte hade funnits något internationellt samarbete. Vi kan förstås välja att inte delta i internationella samarbeten. Då har vi inget problem. Då är vi inte bundna av sekretessregler i några avtal. Men då får vi inte heller del av några uppgifter från utländska myndigheter, och i det läget finns inte heller några uppgifter att lämna ut till allmänheten.

Den kritik som har förts fram av Peter Eriksson här i talarstolen är grovt överdriven och populistisk. Det är inte alls fråga om en så långtgående inskränkning av offentlighetsprincipen som han vill ge sken av. Detta är en nyanserad lagstiftning.

Regeringen har gjort en nyanserad bedömning. Det behövs en sekretessbestämmelse, eftersom vi inte alltid får som vi vill och eftersom det trots allt är bättre att samarbeta än att inte samarbeta – även om man inte alltid får som man vill.

Peter Erikssons sätt att resonera är ungefär som om Zlatan skulle säga till Ronaldo: Vi spelar gärna fotboll med er. Men vi tycker inte att Fifas regler för fotboll är något vidare, så vi har hittat på egna regler i stället. Vi kommer bara ut på planen om ni accepterar det vi har kokat ihop. Med det resonemanget skulle Sverige inte få spela så många internationella matcher.

På samma sätt är det med annat internationellt samarbete. Man är med och påverkar och ska vara tuff när man förhandlar, men man kan inte alltid få precis som man vill. Vi tycker att man ska kunna samarbeta ändå. Det finns ett brett stöd i Sveriges riksdag för den hållningen.

Regeringen har gjort en nyanserad bedömning. Bestämmelsen är väl avgränsad och så mjuk som möjligt, helt i linje med den svenska öppenhetstraditionen. Jag yrkar därför bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 110 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att ett skäl till att diskussionen har varit så liten kring det här lagförslaget med förändringen av offentlighetsprincipen med den nya sekretessbestämmelsen är att många kanske inte tror att ändringen är så omfattande som den riskerar att bli. Andreas Norlén verkar också vara inne på den linjen, att det egentligen bara handlar om papper och uppgifter som vi annars inte skulle ha fått del av.

I så fall måste man kunna hävda att det här inte har fungerat under de 18 år vi under ett internationellt avtal har varit medlemmar i Europeiska unionen. Det har inneburit att svenska myndigheter inte har fått del av handlingar och att den svenska regeringen inte har kunnat sköta det svenska medlemskapet i EU. Är det verkligen på det sättet?

Prot. 2013/14:31
20 november

*Sekretess i det
internationella
samarbetet*

Anf. 111 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Peter Eriksson vill som vanligt vara lite godare än vi andra och lite mer för öppenhet än vi andra. Det är inte på det sättet. Det är inte så att den hållning Peter Eriksson står för är mer svensk än den hållning som vi andra står för.

Vi värnar alla i den här riksdagen Sveriges öppenhetstradition. Vi värnar alla rätten för medborgarna att ta del av handlingar som finns hos svenska myndigheter. Vi värnar alla rätten att meddela uppgifter till journalister. Det är ett gemensamt åtagande som vi har i alla partier och som Sveriges regering, oavsett sammansättning, har stått upp för i förhandlingar i internationella sammanhang, i EU och i andra konstellationer.

Vad detta lagförslag innebär är att man skapar en tydligare reglering än den vi har i dag. Dagens bestämmelse om utrikessekretess är inte tillräckligt tydlig. Det är oklart om den innebär att vi lever upp till våra internationella åtaganden. Det är därför det behövs en ny bestämmelse.

Som jag sade i mitt anförande har det inte minst blivit tydligt efter Högsta förvaltningsdomstolens avgörande på området. Det är ganska uppenbart att det behövs ett förtydligande. Ett förtydligande innebär att rättssäkerheten stärks, inte att den försvagas. Det blir enklare att avgöra i vilka fall sekretess ska gälla och i vilka fall sekretess inte ska gälla. Det här är en förbättring.

Peter Eriksson tar i från tårna för att skapa skräckbilder om vad det här kan innebära. Jag vill påstå att det är kraftigt överdrivet. Jag skulle vilja fråga Peter Eriksson varför han anser att Sverige inte ska lagstifta på ett sätt som gör att vi lever upp till våra internationella åtaganden.

Anf. 112 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vill att talmannen ska notera att Andreas Norlén inte svarade på frågan. Jag ställde frågan om den svenska regeringen inte har klarat av det svenska EU-medlemskapet och om den inte fått de handlingar som har berörts eller de dokument och uppgifter som svenska myndigheter behöver för att fungera i Europeiska unionen. Andreas Norlén svarade inte på den frågan.

Anf. 113 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att jag var ganska tydlig i mitt svar. Vi har haft en ordning under lång tid som har byggt i huvudsak på utrikessekretess och på lagstiftning om enskilda internationella åtaganden i enskilda fall.

Regeringen har nu kommit fram till att den ordningen inte är till fyllest. Vi behöver göra förtydliganden av lagstiftningen för att Sverige på ett rättssäkert och tydligt sätt ska leva upp till sina internationella åtaganden. Det är det förslaget som nu föreligger och som en bred majoritet i kammaren står bakom.

Det är enbart Peter Eriksson som gör en annan tolkning och menar att man borde göra det här på ett annat sätt. Jag tycker att det är rätt tydligt att Peter Eriksson vill att Sverige ska vidhålla sina egna spelregler, även i ett läge där vi till följd av internationellt samarbete behöver jämka mellan oss och andra.

Regeringen har ett ansvar för att driva öppenhetsfrågorna hårt och ambitiöst och gör också det. Men man får inte alltid som man vill, och det är därför den här lagstiftningen behövs.

Anf. 114 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Den svenska offentlighetsprincipen är unik. Den har vi diskuterat flera gånger här i kammaren.

Den är en grundbult i vårt demokratiska system. Den ska ge alla människor, alla medborgare och alla medier möjlighet att delta i och utveckla det politiska samtalet. Medierna kan granska vad som sker i maktens korridorer, och alla ska ha möjlighet att ta del av allmänna handlingar.

Medlemskapet i EU och ett utökat internationellt samarbete har medfört inskränkningar av vår offentlighetsprincip, och många förändringar har gjorts genom åren i vår lagstiftning. Det har vi också hört från talarstolen tidigare.

Det här ärendet handlar om hur de offentlighetsinskränkningar som är resultat av EU-rättsakter eller internationella avtal ska hanteras.

Man kan i princip agera efter två linjer. Antingen gör vi ändringar i sekretesslagstiftningen vid varje enskilt tillfälle – så har vi gjort hittills – eller också sammanför vi vissa sekretessgrunder i en gemensam paragraf i offentlighets- och sekretesslagen och tar specifika beslut endast när det är starkare sekretess och inskränkningar i meddelarfriheten som gäller.

Med allt fler internationella avtal och djupare samarbete med andra länder som har en helt annan syn på offentlighetsprincipen än Sverige har det genomförts många förändringar, som jag sade inledningsvis. Det gjorde att vi 2009 antog en ny offentlighets- och sekretesslag, bland annat för att kunna göra lagen överskådlig och systematisera det lappverk som den hade blivit av alla gjorda ändringar.

Från att den antogs 2009 och fram till den 31 december 2012 har det gjorts ungefär 80 ändringar i lagen, och 20 av dem baserar sig på EU-rättsakter. I de allra flesta fall har en totalt enig riksdag stått bakom dessa ändringar.

Vi hade en votering här i kammaren angående införande av stark sekretess och inskränkningar av meddelarfriheten när det gällde genomförande av EU-direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Det är, vad jag kan påminna mig, det enda tillfälle då offentlighetsinskränkningar förorsakade av EU-rättsakter väckt någon som helst diskussion här i kammaren – under den senaste mandatperioden, förstås. Jag kan inte svara för hur det var innan; det kommer jag inte ihåg alls, för jag satt inte och kollade.

Det förslag som finns nu innebär en ny sekretessbestämmelse för uppgifter som svenska myndigheter får från utländska organ på grund av EU-rättsakter eller avtal som riksdagen godkänner – om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbete som avses i just den rättsakten eller avtalet skulle försämrats om uppgiften röjdes.

Motsvarande sekretess ska gälla för uppgifter som en svensk myndighet samlar in för att lämna vidare till ett utländskt organ i enlighet med en sådan rättsakt eller ett sådant avtal.

Den svenska myndigheten ska göra en egen bedömning, precis som myndigheter gör i alla sekretessprövningar. De ska göra egna bedömningar, och utgångspunkten är offentlighet. Det är också så att den här sekretessgrunden inte ska bryta mot den svenska meddelarfriheten.

Vi ser alltså två olika principer och två olika sätt att hantera de inskränkningar av offentlighetsprincipen som en del av EU-rättsakterna och de internationella avtalen ger upphov till. Båda varianterna har sina fördelar och sina nackdelar.

Fortsätter vi att vid varje tillfälle göra en förändring av offentlighets- och sekretesslagen riskerar vi att snabbt få en oöverskådlig lagstiftning igen. Det skulle också kunna finnas en risk att vi blir lite slarviga och kanske inför starkare begränsningar än nödvändigt – att vi helt enkelt inte blir tillräckligt observanta på frågor som kommer ofta.

Så kan man tänka. Med det nya förslaget skulle man också kunna tänka sig att det blir fler och fler EU-rättsakter och avtal som innehåller offentlighetsbegränsningar utan att vi uppmärksammar det eller tycker att vi behöver ta upp det på nytt här i kammaren eftersom vi redan har en begränsning av vår lagstiftning som tillåter sekretessbeläggande av handlingar.

Vi har diskuterat det här fram och tillbaka i Vänsterpartiet, och vi har diskuterat de olika lagstiftningsvägar man kan välja. Utifrån den risk som vi kan se finns att det liggande förslaget skulle kunna innebära försämringar i offentligheten som vi inte kan överblicka ordentligt kommer vi i voteringen i morgon att rösta för Miljöpartiets reservation.

Vår uppfattning är att det är viktigt att de förändringar som görs inom sekretesslagstiftningen blir tydliga. Därför vill vi att vi fortsätter med den ordning vi har, där eventuella ändringar i och inskränkningar av offentlighets- och sekretesslagen görs i samband med att nya EU-rättsakter eller avtal antas här i riksdagen.

Anf. 115 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det är lite av en premiär för mig i dag – jag har nog aldrig deltagit i en debatt med konstitutionsutskottet förut, men någon gång ska ju vara den första.

Jag har begärt ordet i den här debatten eftersom det finns två saker att tänka på när man hanterar lagstiftning.

Den ena är de principiella frågorna, och det är dem ni hanterar så bra i konstitutionsutskottet. Den andra är hur det fungerar i verkligheten. De skiljer sig åt lite grann i de här sammanhangen. Jag som kommer från näringsutskottet och även har många års erfarenhet av EU-nämnden kan konstatera att verkligheten inte alltid är som principerna behöver vara.

Världen är inte så funtad som Sverige är. Man har inte den öppenhetslagstiftning och de tydliga regler om detta som man har i Sverige. När vi då kommer till de här förhandlingarna som vi ska ingå i, ska vi vara med över huvud taget, eller ska vi stå utanför? Om vi inte får igenom detta, vad ska vi då göra?

Låt mig ta ett par exempel. När det gällde det ganska omdiskuterade och numera nedröstade förslag som gick under benämningen Acta-avtalet gick det under diskussionerna hur mycket rykten som helst. Det var alltifrån att man varje gång man passerade en tull skulle vara tvungen att lämna ifrån sig sin mobiltelefon – som om man kunde tömma den på all information – till att de olika staterna skulle kunna göra både det ena och det andra.

Vi som satt i näringsutskottet visste att det här bara var rent snack eftersom vi hade fått information om det i näringsutskottet. Men det var naturligtvis ingenting vi under pågående förhandlingar kunde gå ut med.

Däremot var den viktiga principen att den svenska regeringen och den svenska riksdagen gemensamt stod bakom att man skulle driva linjen att förhandlingarna skulle bedrivas öppet. Det tycker jag ska vara poängen i det här.

Ställdes det några krav från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, när man skulle dela ut förhandlingsmandatet från EU:s länder när det gällde frihandelsavtalet med USA, om att det skulle finnas en öppenhet? Nej, det gjordes inte. Varför gjorde man inte det? Det var helt enkelt så att det var regeringens ståndpunkt att det skulle vara så stor öppenhet som möjligt. Det var regeringens uppfattning. Det ska vara någonting som man bedriver öppet. Det är så både tidigare regeringar och den här regeringen har bedrivit den här typen av verksamhet, det vill säga man kräver öppenhet.

Får man inte det finns det två vägar att gå. Ska man avstå från att vara med? Nej, det vill vi faktiskt inte. Handelsavtal är någonting som vi vill ingå. Det tror jag att vi är överens om i den här kammaren. Vad ska man då göra? Hur ska man hantera det här? Ja, man kan naturligtvis, som man säger här, ge sekretess i varje enskilt fall. Men vad blir då skillnaden?

Jag tycker att det finns en stor poäng med detta. Det är att vi i utskottet kan få fortlöpande information om vad de här avtalen innehåller. Redan i dag kan vi konstatera, när det gäller frihandelsavtalet med USA, att det är väldigt många rykten i svang. Jag vet inte om det är rätt eller fel. Jag kan bara konstatera att det återigen är ganska fantasifulla rykten kring det här handelsavtalet.

Herr talman! Jag tycker också att man måste väga in de praktiska delarna när det gäller att förhandla på internationell nivå. Det finns säkert många principiella saker att göra, men saker och ting måste också gå att hantera praktiskt. Hittills har regeringarna – inte bara den här regeringen – klarat det. Men det är ändå så att det måste fattas ett eget beslut i varje enskilt fall.

När man har suttit i EU-nämnden kan man konstatera att vi får en hel del sekretessbelagda handlingar från Utrikesdepartementet. Man trodde att man skulle få läsa statshemligheter eller någonting som är väldigt hemligt. I verkligheten är det sådant som har meddelats på nyheterna redan innan vi kommer dit. Man kan fundera på hur den här stämpeln används.

Men när det gäller de här pågående förhandlingarna är det ingen tvekan om att det är någonting som man internationellt sett anser ska vara hemligt. Vi kan ta del av dem, bland annat med stöd av den här regeln. Därför är jag lite förundrad över upprördheten från Miljöpartiet och Vänsterpartiet kring de här frågorna. Det är ingen ändring i sak, men det är hela tiden så att vi har möjlighet att få del av handlingarna i parlamentet.

Jag tycker att det här är en förbättring jämfört med den tidigare hållningen där allting var, så att säga, hemligstämplat under hela förhandlingstiden. Med glädje yrkar jag bifall till regeringens proposition.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Sekretess i det
internationella
samarbetet*

Anf. 116 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Då ska jag förklara varför jag tycker att det här är ett problem – jag ska försöka i alla fall.

Det som jag ser som en mycket stor risk med det här är att det blir mycket mer omfattande sekretess än vad det hade blivit med det system som vi redan har i dag. De här formuleringarna i sekretessbestämmelsen har nämligen en räckvidd som når långt utöver de avtal som du, Börje Vestlund, diskuterar just nu. De når också till en väldigt stor del av hela EU-samarbetet. Därför berör de också myndigheter, dokument och uppgifter som har en mycket större räckvidd än vad du talar om när du talar om de här internationella frihandelsavtalen.

Problemet är om svenska myndigheter börjar agera som du menar att Utrikesdepartementet gör. Jag tror att många av oss som sitter i konstitutionsutskottet har märkt att det finns problem med hur man hanterar sekretessstämpeln på Utrikesdepartementet. Börjar det sprida sig genom att man får mycket lättare att sätta hemligstämpel på dokument, handlingar och uppgifter runt om i svenska myndigheter vore det en väldigt olycklig utveckling. Det är den utvecklingen som jag är rädd för och som jag inte tycker att det finns särskilt mycket spärrar för i det här lagförslaget.

Anf. 117 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag delar inte den uppfattningen. Det vore bra om man i så fall kunde få fram exempel på vilka fall det här skulle vara, för det är faktiskt ganska mycket sekretess.

Sedan tror jag att vi alla delar uppfattningen att hemligstämpeln på UD ibland kanske har använts lite väl flitigt, även när det gäller sådant som har varit väl känt av alla. Man kan fundera på varför de har gjort det i de här fallen. Jag tror att vi alla tycker att det ibland kan bli nästan lite komiskt.

Men jag kan inte se i det här lagförslaget på vilket sätt det här skulle bli vidare och större än vad det i verkligheten är i dag. När det gäller utbytet mellan EU-länder, inte minst bland myndigheter, finns det även i dag ganska mycket som är sekretessbelagt, av det ena eller det andra skälet. Men missbrukas det är det naturligtvis en sak för riksdagen och konstitutionsutskottet att påpeka det. Och jag ser inte att den här lagstiftningen blir bredare för att man får detta på bordet.

Anf. 118 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Då har jag inget mer att tillägga.

Anf. 119 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Konstitutionsutskottets ordförande påminner mig om berättelsen om riksdagsledamoten som hittade ett kvarglömt manuskript på en bänk. Det

var hans kollegas och meningsmotståndares manus. I marginalen stod det: Är argumentationen svag, höj rösten!

Jag har nog inte hört ordföranden tala i det tonläget någon gång tidigare under den här mandatperioden.

Peter Eriksson liknade sig vid en riddare beredd att rida ut i korståg. Ja, så föll faktiskt orden. Han använde vapenmetaforer i sitt tal. Han talade om yxhugg. Ja, han talar till och med om att han går mot den stora yxan. Då ser man livligt framför sig Peter Eriksson på en vit häst. Och så är det vi andra som står där med den stora yxan.

Han talar om fina hemligstämplar och den enkla vägen med hemligstämpel. Och så varnar han för att vi öppnar för slentrianmässiga beslut. Han sammanfattar med att säga att regeringen kastar in handduken.

I så fall är det märkligt att inte vi allesammans har sett det som han har sett. Han skakar om oss. Det kan man åtminstone se på Vänsterpartiet. Av någon anledning vänder Vänsterpartiet 180 grader under pågående debatt. Eller möjligen skedde det redan i morse i och med en artikel med Peter Eriksson i Svenska Dagbladet, där man målade upp Peter Erikssons ridande i det här korståget och där han visade att han förde den rättfärdiga kampen.

Låt mig erinra mig när jag hörde ett tonläge likadant som detta. När var rösten så hög förra gången? Jag skulle vilja säga att det var i valrörelsens sista vecka. Då kan man höra sådana här tonlägen från mer än ett parti. Man kan höra hur människor tar i från tårna, precis som vår ordförande gjorde.

Är det verkligen en valrörelse? Vad är det för korståg som Peter Eriksson rider ut i? Jag skulle vilja påstå att det är fara vårt att det är hans kampanj för hans kandidatur till EU-parlamentet som vi såg början av. Det var det som den här debatten handlade om. Hade vi inte haft EU-valet är det sannolikt, menar jag, att Peter Eriksson hade valt ett betydligt lägre tonläge och kanske tillhört majoriteten. Jag är tämligen säker på att Vänsterpartiet då också hade gjort det.

Vad handlar alltså det här om? Jo, det handlar om att alla beslut av samma slag tas en gång för alla i stället för att samma beslut tas om och om igen – ingenting annat. Det är så som vi har hört: Offentligheten har företrädare framför sekretess. Det är ett rakt skaderekvisit. Låt mig för tydlighets skull läsa innantill i den lagtext vi ska anta vid nästa votering:

”Sekretess i det internationella samarbetet

1 a §

Sekretess gäller för uppgift som en myndighet har fått från ett utländskt organ på grund av en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en annan stat eller med en mellanfolklig organisation, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbete som avses i rättsakten eller avtalet försämras om uppgiften röjs.”

Anf. 120 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Fru talman! Jag har anmält mig till debatten för att jag vill framhålla och tydliggöra några saker.

På flera ställen i betänkandet och i propositionen står det att Sveriges ambition att arbeta för mer öppenhet i det internationella samarbetet är hög och fortsatt ska vara det. Samtidigt måste man ta i beaktande att det

finns länder som inte tycker som vi gällande långtgående offentliga handlingar. Vi kan konstatera att vi får svårare att få tillgång till uppgifter, eller inte alls får det, om vi inte kan visa att det finns sekretessbestämmelser för vissa uppgifter som vi kan få del av från andra länders myndigheter. Sveriges möjligheter att ingå internationella avtal kan alltså försämrats eller helt omöjliggöras.

Vi inför för dessa uppgifter ett rakt skaderekvisit. Det är den svagaste sekretessnivån och innebär att myndigheten, för att den ska kunna belägga uppgiften med sekretess och neka utlämnande, måste komma fram till att ett utlämnande leder till skada för Sverige. När det gäller meddelarfriheten har den tystnadsplikt som följer av den nya bestämmelsen inte företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Meddelarfriheten har alltså fått en starkare position i propositionen och i betänkandet än i departementspromemorian.

Det här handlar om en förändring vi gör för att Sverige ska kunna delta effektivt i förhandlingar och samarbeten med andra länder. Vi ska fortsatt arbeta för en hög grad av offentlighet i internationella samarbeten, och våra svenska myndigheter uppmanas – ja, är skyldiga – även framöver att vid varje tillfälle då en handling begärs ut göra självständiga sekretessbedömningar och sträva efter öppenhet.

Slutligen har utskottet sagt att vi ska återkomma till frågan i lämplig form för att följa upp hur sekretessbestämmelsen har tillämpats. Vi kan med detta konstatera att inte bara Peter Eriksson utan vi alla, trots vissa skarpa ord i denna debatt, värnar och värdesätter vår svenska offentlighet och öppenhet högt.

Jag yrkar på godkännande av förslaget i betänkandet.

Anf. 121 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Mycket har redan sagts i den här frågan. Jag vill konstatera att konstitutionsutskottet tillstyrker regeringens förslag om en ny sekretessbestämmelse som är till skydd för det allmännas intresse. Syftet är att säkerställa att svenska myndigheter ska uppfylla de internationella förpliktelser om sekretess och tystnadsplikt som krävs av oss, men endast i den utsträckningen att vi ska kunna få del av handlingarna. Annars ska det inte vara sekretess.

Bestämmelsen innebär att den uppgift vi har fått från en annan myndighet eller ett utländskt organ ska vara en bindande rättsakt som gör att vi är förpliktade att ha ett sekretessskydd för uppgifterna. Det innebär alltså att vi om vi ska kunna delta i det internationella samarbetet bör ha en sekretessregel. Vi utformar nu en regel som gör att vi inte för varje akt måste utforma en ny sekretessregel. Det är ett sätt att besluta det.

Det som är särskilt viktigt i det här fallet är att det ska göras en prövning i varje enskilt fall. För varje handling ska det göras en prövning, och prövningen ska visa att vi annars inte skulle ha fått del av den och inte kunnat delta i samarbetet. Annars är det inte sekretess. Prövningen ska alltså göras vid varje tillfälle – vi ska inte dela ut sekretessstämplar som kan användas i större utsträckning än vad man har gjort tidigare. Visst, det är en generell bestämmelse, men fortfarande är det kvar att vi ska göra en prövning i varje enskilt fall.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Sekretess i det
internationella
samarbetet*

Meddelarfriheten finns kvar. Det finns alltså ingen absolut sekretess i det här förslaget, och det är bra.

Jag yrkar på godkännande av konstitutionsutskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 november.)

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

13 § Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019

Kulturutskottets betänkande 2013/14:KrU3

Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164)
föredrogs.

Anf. 122 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Vi står här i dag med betänkandet KrU3, med anledning av propositionen *Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019*. I betänkandet behandlas propositionen, som innehåller förslag till villkor och riktlinjer för den radio- och tv-verksamhet som bedrivs av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB under den kommande avtalsperioden, alltså från och med den 1 januari 2014 till och med den 31 december 2019.

Vi har i betänkandet också behandlat de motioner från allmänna motionsiden som berör just public service-frågorna.

Fru talman! Vi socialdemokrater har varit väldigt kritiska till regeringens process vad gäller förarbetet till och framtagandet av public service-propositionen. Vi är övertygade om vikten av en fri och oberoende public service som har ett brett politiskt stöd över partigränserna.

Tyvärr uppfattar jag det som att kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth inte delar den uppfattningen. Hon har valt att göra på samma sätt denna gång som efter att den borgerliga regeringen tillträdde 2006. Då började man med att riva upp det redan beslutade sändningstillståndet, som till stora delar var en uppgörelse mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Efter det valde man att inte ha en parlamentarisk utredning inför det nya beslutet, och detsamma – alltså att inte ha en parlamentarisk utredning – valde man också när det gäller det här sändningstillståndet.

Kulturministern har även valt att inte bjuda in till någon kvalitativ dialog om innehållet, och detta beklagar jag. Jag tror nämligen att det är viktigt att man har en bred politisk samsyn när det gäller public service-frågorna. Radio och tv i allmänhetens tjänst har ett stort förtroende hos det svenska folket, och det är en viktig del av det svenska medielandskapet som en självständig medieaktör, inte som en komplettering till kommersiella medier.

Fru talman! I dag är vi ändå rätt nöjda med att regeringen har tagit intryck av den debatt som har varit om public service och att man trots allt inser behovet av en fri och självständig public service där bredden och uppdraget finns kvar, även om vi i dag ser en hel del risker.

En sådan är att vi tycker att det är problematiskt att bolagen åläggs ett antal ofinansierade krav, till exempel vad gäller tillgänglighet, minoritetsspråk och kultur samt inte minst den fortsatta utvecklingen av mycket populära Öppet arkiv. Detta är jätteviktiga områden att jobba med, men om finansieringen uteblir innebär det en förskjutning till en allt smalare inriktning. Vi ser att programutbudet, till exempel familjeprogram och nöjesprogram, kan komma att drabbas. Då får vi den public service som Moderaterna så många gånger förespråkar, nämligen en public service med ett mycket smalare utbud.

Fru talman! I dag är det så att programföretagen inte får möjlighet att tillräkna sig verksamhet på webben som en del av uppdraget. Vi kan samtidigt konstatera att den tekniska utvecklingen leder till att internet blir en allt viktigare informationskanal. Allt fler tar del av public service-utbudet via internet, och då inte minst våra barn och unga men också personer med någon form av funktionsnedsättning eftersom anpassningen lätt kan göras där. Handikappförbunden har bland annat lyft fram att programföretagen ska sända innehåll både traditionellt via tv och på internet utan extra kostnader. De tycker att programföretagen ska ha ambitionen att utveckla nya tillgängliga och användbara tekniker som gynnar publiken. Också många andra tar nu del av utbudet via till exempel SVT Play på tider som passar dem mycket bättre. Det tycker jag är en fantastisk utveckling.

Därför har vi, fru talman, i dagens betänkande ett tillkännagivande till regeringen som innebär att sändningarna i marknätet även i fortsättningen bör utgöra grunden för den uppföljning som Granskningsnämnden för radio och TV gör av hur programföretagen uppfyller sitt uppdrag i allmänhetens tjänst. Men vi tycker också, precis som konstitutionsutskottet som har fått yttra sig över propositionen, att det inom ramen för nuvarande reglering utan att gå emot YGL, yttrandefrihetsgrundlagen, borde vara möjligt för programföretagen att i praktiken få tillgodoräkna sig verksamhet på webben som en del av uppdraget och att regeringen bör överväga en sådan möjlighet. Det handlar inte om att reglera eller införa några begränsningar av verksamheten på internet utan endast om att beakta sådan verksamhet. Det vill vi, fru talman, ge regeringen till känna.

Vad gäller de olika utredningarna som har aviserats är det särskilt det uppdrag som Myndigheten för radio och tv ska få att göra en analys av programföretagens marknadspåverkan som vi är ytterst kritiska till. Vi uppfattar att inriktningen på den ska ta sin utgångspunkt i en ensidig bedömning med sikte på att tillgodose marknadsaktörernas intressen och inte alls ta hänsyn till publikens eller samhällets behov och intressen.

Det är också oklart vad analysen ska leda till eftersom programbolagen redan har fått sina sändningstillstånd och anslagsvillkor när den föreslagna utredningen är klar. Den riskerar dessutom att leda till en polarisering mellan programföretagen å ena sidan och de kommersiella medieföretagen å den andra sidan. Om det visar sig att det har en marknadspåverkan, vilket är högst sannolikt, vad tänker kulturministern göra då? Det kanske vi kan få svar på i dagens debatt.

Vår uppfattning när det gäller förhandsprövningen är att den i sin nuvarande form bör avskaffas. Det har vi också lyft fram i tidigare betänkanden. Den prövning som sker av programföretagens verksamhet vid varje nytt sändningstillstånd är en mycket omfattande demokratisk pro-

cess som vi anser är fullt tillräcklig och som lever upp till EU:s krav på öppenhet och transparens gentemot marknaden.

Vi ser problem och otydlighet avseende Granskningsnämndens utökade uppdrag att se över bolagens kostnadseffektivitet. I detta uppdrag gömmer sig betydligt mer omfattande uppdrag som ofrånkomligt kommer att leda till att Granskningsnämnden gör en publicistisk överprövning. Vi ser också problem med den översyn av utformningen av sändningstillståndet som aviseras i propositionen.

Fru talman! I public service-utredningen fanns förslag om en förändrad radio- och tv-avgift. Frågan om en förändrad radio- och tv-avgift undantogs från remissomgången. Regeringen har nu valt att inte förändra systemet. Finansminister Anders Borg uttalade sig också, i motsats till sina allianskolleger och i motsats till kulturministern, positivt till dagens system, vilket gjort att det inte finns med i propositionen. Jag tycker att detta är ett för närvarande klokt beslut. Även om det finns saker man kan diskutera om nuvarande system har det ändå en stor legitimitet, och betalningsviljan är också stor. Det nuvarande systemet är också det som ger public service det största oberoendet.

Ett annat förslag är att regeringen avser att utreda vidaresändningsplikten med intentionen att avskaffa den. Vi tycker nu, precis som tidigare, att det är viktigt att värna och dessutom utöka vidaresändningsplikten. Regeringen avser att tillsätta en utredning som har till syfte att analysera hur allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning kan tillgodoses i framtiden men även att se över förutsättningen att avskaffa vidaresändningsplikten.

Vår uppfattning är att tv via webben som förutsätter ett internetabonnemang inte ersätter tv-sändningar i broadcast. Vår uppfattning är tvärtom att man ska utöka vidaresändningsplikten till att gälla alla de programtjänster som sänds av svenska tillståndshavare vars verksamhet finansieras genom den svenska tv-avgiften, det vill säga hela SVT:s utbud av programtjänster.

Fru talman! Det finns många delar i propositionen som vi tycker är bra, bland annat att Utbildningsradion får en resursförstärkning med 50 miljoner kronor, att de ska utveckla och vidga sitt utbildningsområde, att deras programverksamhet även ska riktas till folkhögskolor och studieförbund, att det så kallade 55-procentsvillkoret kvarstår och att public service-bolagen ska erbjuda ett fördjupat, utvecklat och vidgat kulturutbud. Men vi ser också, som jag sade tidigare, risker med att de får fördjupade uppdrag men inte tillräckligt med medelstilldelning.

Vad gäller digitalradion delar vi regeringens bedömning, nämligen att en branschsamordnare ska få i uppdrag att tillsammans med Myndigheten för radio och tv och i nära dialog med Sveriges Radio och kommersiella programföretag samt andra berörda aktörer utarbeta en plan för övergången. Vi anser också att regeringen bör ha en dialog över partigränserna om hur man tänker gå vidare i frågan. Så min fråga till kulturministern är: Tänker kulturministern se till att vi får en bred parlamentarisk överenskommelse om den här planen?

Fru talman! Vi har många reservationer i dagens betänkande som jag ställer mig bakom, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation nr 5.

(Applåder)

Fru talman! Det är i och för sig inte så att det saknas mediepolitiska utmaningar. Public service har svårt att nå unga tittare och lyssnare, privatradion har en ganska svag lönsamhet och den fria pressen har fallande upplagor. Med allt detta inräknat och det faktum att det någon enstaka gång kan kännas som med Bruce Springsteens ord, att man har 57 kanaler men inget vettigt att titta på, är medieutbudet i dag ändå mer spännande och bättre än någonsin tidigare. Det gäller även svensk public service.

Det utbud som vi får via Utbildningsradion, Sveriges Television och Sveriges Radio är nästan alltid av hög kvalitet. Och när programbolagen är som allra bäst skapar och sänder de sådant som annars inte skulle komma till stånd över huvud taget, för det är inte när vi ser på *True Blood* på SVT i stället för via Netflix som legitimiteten för public service skapas. Legitimiteten uppstår ju när vi ser på högkvalitativa program i public service som annars över huvud taget inte hade existerat. Det är så public service säkrar sin egen existens.

Att public service existerar beror ju inte på att vi älskar att påtvinga människor betalningsformen Radiotjänst i Kiruna AB.

Att public service existerar beror på att vi annars fruktar ett marknadsmisslyckande, det vill säga att en helt oreglerad mediemarknad aldrig skulle kunna erbjuda det utbud som vi behöver för utbildningsändamål, språkliga minoriteter och funktionshindrade samt av fakta, dokumentärer, kultur och så vidare.

Detta är något som alla de tre public service-bolagen bidrar med. Möjligen kan man säga att Utbildningsradion har en särställning vad gäller att både bilda och utbilda oss. Det är därför som vi med särskild tillfredsställelse årligen sätter av 50 miljoner kronor extra till just Utbildningsradion.

Jag nämnde Radiotjänst i Kiruna AB, Rikab, tidigare. Det gjorde även Gunilla Carlsson. När det gäller finansieringsfrågan behåller vi i denna proposition den nuvarande avgiftsmodellen en avtalsperiod till. Jag tror dock att alla deltagare i denna debatt inser att denna finansieringsmodell börjar gå mot sitt slut. Därför är det bra att propositionen aviserar en förnyad översyn av hur vi ska finansiera framtidens public service. Självklart ska även en framtida finansiering stå fri från politisk, kommersiell och annan påverkan.

En av de viktigaste och bästa reformerna i propositionen är övergången till digitala radiosändningar. Det kommer några år efter tv:s digitalisering, flera år efter mobiltelefonins digitalisering och definitivt många år efter den gamla vinylplattans digitalisering i form av cd, som sedan blev streamad musik.

När det kommer så sent bör man fråga sig om det kommer alltför sent. Behövs det över huvud taget marksänd radio i en värld av streamad musik, Spotify, mobilt bredband och molntjänster? Jag tror det.

När vi tar del av radio via en app väntar ofta tekniska utmaningar. Det hakar upp sig; det laggar, som det heter. Det hänger samman med en alltmer överbelastad mobil datatrafik. Radiolyssnande på webben tar i anspråk alltmer värdefullt frekvensutrymme. Digital radio via marksändning fungerar däremot helt utan problem, och dess frekvensutrymme är inte särskilt attraktivt för annan mobil datatrafik.

Täckningsgraden för marksändningen är exceptionell. Vi når 99,8 procent av Sveriges yta. Mobiltelefoni och mobil datatrafik är chanslös vid en jämförelse.

Detta är viktigt av många skäl. Ett exempel hämtar jag från när kulturutskottet besökte Japan för ett drygt år sedan. Delar av utskottet fick förmånen att besöka Tokyos katastrofcentrum, en institution som försöker förbereda Japan på de jordbävnings- och tsunamikatastrofer som man vet kommer med jämna mellanrum.

De berättade att vid den senaste katastrofen i Japan, den fruktansvärda jordbävningskatastrofen 2011, var ett stort problem kommunikationen. Det gick inte att ringa, tv fungerade inte, internet låg nere och elektriciteten var utslagen. Det var bara ett enda medium som fungerade för den livsviktiga information som man behövde sända till medborgarna: radion – gammal, om man så vill, traditionell radio.

Det är därför det är så viktigt att vi fortsätter slå vakt om en marksändradio, och det gör vi genom att modernisera den genom att digitalisera den.

Alliansen har en reservation i betänkandet. Den gäller vår oro för att alltför mycket public service-material ska distribueras enbart via webben. Det bekymrar oss eftersom alla inte har tillgång till webben. Låt mig åter påminna om det jag sade nyss, nämligen att den traditionella sändningen har en täckningsgrad på 99,8 procent. Det har inte internet, hur gärna vi än vill. Dessutom befarar vi att ekonomiskt utsatta människor och boende i glesbygd då inte kan tillgodogöra sig program som är av stor vikt.

Playfunktioner och liknande som vi i riksdagshuset på Helgeandsholmen tycker är en självklarhet fungerar inte i glesbygden eftersom man har en dålig bredbandsuppkoppling.

Dessutom är internetuppkoppling ofta förenat med fler abonnemangskostnader utöver tv-avgiften.

Det vore beklagligt om program som vänder sig till exempelvis språkliga minoriteter inte kommer dessa till godo. Vi beklagar därför att de fyra oppositionspartierna förenar sig här.

För tids vinnande avstår jag emellertid från att yrka bifall till vår reservation. Jag yrkar dock bifall till förslaget i betänkandet, med undantag för punkt 1, och avslag på reservationerna 2–27.

(Applåder)

I detta anförande instämde Peter Jutterström (M).

Anf. 124 TINA EHN (MP):

Fru talman! Debatten handlar alltså om bildning och tillgänglighet, om radio och tv i allmänhetens tjänst fram till 2019.

Varför har vi public service, och varför skapar förändring inom området oro?

Public service är ett samlingsnamn för de allmänna radio- och tv-tjänster som finns i Sverige. Det skapades i Sverige i början av 60-talet efter att den svenska staten ansåg att radio och tv borde vara till för alla och skapa en form av allmän folkbildning.

Syftet med tjänsten har utvecklats. Det är en blandning av opartisk information, underhållning och ett granskande av makten.

Viktigt för opartiskheten är hur finansieringen sker. I dag har vi den välkända licensen. Finansieringsmodellen var under utredningen ett stort orosmoln. Frågan är dock inte aktuell i dagens betänkande eftersom vi inte har något nytt system att ta ställning till. Det är den finansiering vi har haft tidigare som råder, och den har garanterat och ska fortsätta garantera en opartiskhet gentemot politiken och marknaden.

De allmänna radio- och tv-verksamheternas tjänster styrs genom yttrandefrihetsgrundlagen och radio- och tv-lagen, och det är indirekt staten som reglerar och styr.

Varför skapar förändringar oro?

Public service-företagen ägs av en stiftelse vars viktigaste uppgift är att garantera företagets oberoende. Radiotjänst ägs av SVT, Sveriges Radio och Utbildningsradion. SVT äger 61 procent, Sveriges Radio 34 procent och Utbildningsradion 5 procent. Programbolagen ägs i sin tur av en förvaltningsstiftelse. Den är moderbolag i en public service-koncern och har till uppgift att främja programbolagens självständighet. Jag hoppas att det blev rätt.

Verksamheter som vi politiker bör vara noga med att de fungerar på ett sätt som vi i en demokrati värnar är oberoendet, granskningen av makten och informationen.

Makten ska granskas. Samhällets påtryckningar på makten ska granskas. I en demokrati är det en grund. Det är ett svar på frågan varför vi har public service. Det är också ett svar på frågan varför förändringar oroar.

Oro skapas ofta vid förändringar, och så har jag upplevt att situationen varit under processen med den proposition som vi hanterar i dagens betänkande. Den har föregåtts av många turer – för mig både obegripliga och mer begripliga.

En bättre förankring hade kunnat ske genom en bred, politiskt tillsatt parlamentarisk beredning från början.

Miljöpartiet har en positiv inställning till public service – radio och tv i allmänhetens tjänst. Allmänheten har rätt att få del av saklig och neutral information. Därför anser vi att en väl fungerande public service är viktig i en modern demokrati. Public service fyller en folkbildande funktion och är dessutom mycket viktig för grupper och individer som av olika skäl har svårt att ta del av det utbud som tillhandahålls av kommersiella medieaktörer.

Svensk public service skiljer sig från de flesta andra länders eftersom Sverige har organiserat sin verksamhet i tre självständiga men samverkande bolag. På många andra håll runt om i världen är inte kunskap och bildning en så tydlig del som i den svenska public service-frågan.

I sändningstillstånden för bolagen finns det folkbildande uppdraget tydligt beskrivet. Vi värnar public services oberoende – av såväl riksdag och regering som företag, organisationer och olika ekonomiska intressen.

Nu tänkte jag gå över till reservationerna. Jag ställer mig naturligtvis bakom Miljöpartiets samtliga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag här och nu bifall till reservation 5.

Det finns ett antal reservationer och förslag i betänkandet från Miljöpartiet. Och det finns ett förslag som dessutom har bytt majoritet i utskottet. Det förslaget är punkt 1 i betänkandet med rubriken Reglering och re-

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

dovisning av programföretagens verksamhet. Som vi tidigare hört handlar det om att kunna tillgodoräkna sig tjänster som utvecklas på nätet.

Utifrån hur jag läser samtliga partiers åsikt i denna fråga ser jag att det råder en mycket liten åsiktsskillnad. Alla ser väl att det är ett gott och klokt förslag, men Alliansen har valt att ändå markera en skillnad genom en reservation. Och det verkar som om man bygger sitt ställningstagande på vad man skulle kunna se som en risk – där man *tror* att förslaget kan öppna för att ersätta marksändningar med internetsändningar. Om så skulle vara fallet skulle man riskera att stänga ute en del av befolkningen, precis som vi hörde innan i inlägget.

Vi i Miljöpartiet anser att sändningen i marknätet även i fortsättningsska utgöra grunden för den uppföljning som Granskningsnämnden för radio och TV gör av hur programföretagen uppfyller sitt uppdrag i allmänhetens tjänst. Ingen ska stängas ute – det skulle strida mot de sändningstillstånd som bolagen har och som man har föreslagit ska fortsätta. Det skulle starkt strida mot detta.

Om public service-företagen ska uppmuntras att fortsättningsvis publicera sitt material via internet måste detta stimuleras på något sätt. Den enda rimliga slutsatsen är att aktiviteten på webben måste räknas då Granskningsnämnden bedömer hur företagen uppfyller villkoren i sändningstillstånden. Om en sådan förändring kommer tillstånd får företagen mycket tydligare incitament att utveckla sina webbtjänster.

Enligt en majoritet i utskottet görs bedömningen att det inom ramen för den nuvarande regleringen bör vara möjligt att få tillgodoräkna sig verksamheten på internet.

När det gäller förslag som vi har lagt fram och som vi inte fått majoritet för i utskottet vill jag nämna förhandsprövningen av nya tjänster – reservation 5.

I dagens förslag finns ett uppdrag till Myndigheten för radio och tv att se över hur systemet för förhandsprövning fungerar. Bakgrunden till det är att ingen programtjänst har anmälts sedan institutet infördes. Det blev också hård kritik mot förslaget. Vi anser fortfarande att förhandsprövningen innebär en möjlig inskränkning av public services oberoende och bestämmanderätt över sin programverksamhet. Vi anser att det inte är möjligt att bedöma en tjänst på det sätt som förhandsprövningen kräver utan att det sker ett ställningstagande på förhand till själva innehållet i en tjänst. Det strider mot yttrandefrihetsgrundlagens principer om censurförbud.

Reservation 9 handlar om att vi vill stärka kulturutbudet i hela landet. Vi håller med regeringen om att det är viktigt att fortsätta att fördjupa, utveckla och vidga kulturutbudet. Vi ser dock att förslaget riktas mot storstädernas kulturinstitutioner.

Vi har inget emot att vi riktar oss till olika kulturinstitutioner, men även det fria kulturlivet – alla skapande människor och kulturlivets förhållanden i hela landet – är av stort allmänintresse. Vi hade gärna sett att det fanns större ambitioner för hela Sveriges kultursatsningar från regeringen i förslaget.

När det gäller digitalradion, reservation 14, är frågan om en eventuell övergång till marksänd ljudrادیodistribution komplex. Vi har i dag ett system som innebär att radiokanaler i huvudsak distribueras genom

marksänd analog radio. Detta kompletteras av webbradio, det vill säga material som distribueras genom internet.

Det här har fungerat väl. Det analoga marknätet är stabilt och levererar ljudradiosändningar av god kvalitet och med mycket god täckning över hela landet. I kombination med webbens möjligheter till interaktivitet och tillgänglighet efter önskemål uppstår ett bra radioutbud för konsumenterna. I propositionen görs dock bedömningen att fördelarna med att digitalisera marknätet talar för att detta ska genomföras.

Vi i Miljöpartiet lyfter fram aspekter som vi tycker är väldigt viktiga och som handlar om infrastruktur med utvecklingspotential. Det handlar om den mediala mångfalden, det handlar om god täckningsgrad i hela landet och det handlar om radionätets tillgänglighet och stabilitet. Det handlar också om energieffektivitet.

Mot bakgrund av att frågan om digital marksänd radio rymmer många tekniska avväganden tycker vi att frågan inte går att ta ställning till innan alla tekniska omständigheter är ordentligt klarlagda. Därför är det bra att vi försöker utreda detta. Vi tycker att en utredning också behöver ta med sig frågan om hur det ser ut hos konsumenterna med en motiverad övergång till marksänd digitalradio. Vi tycker att det ska utredas noga hur den här processen ska ske.

När planen är färdigställd tycker vi att den ska framläggas för riksdagen för ny behandling. Det är detta som står i vår reservation eftersom det är otroligt många frågor runt detta.

Vi hörde tidigare om sårbarhet och säkerhet och om hur viktigt det är att vi inte lägger alla ägg i samma korg. Vi har många katastrofer runt om i världen som visar hur viktigt det är kunna kommunicera.

En annan reservation handlar om tillgängliggörande av arkiven. Där har vi en reservation då vi tycker att det är viktigt att man på något sätt gör det möjligt att fortsätta göra sina arkiv tillgängliga för allmänheten. Vi tycker att man behöver överväga om programföretagens utökade medeltilldelning bör förlängas. Det skulle vara bra om det var möjligt.

Sedan har vi från Miljöpartiet valt att ställa oss bakom reservation 25 som handlar om Granskningsnämndens uppdrag. Vi har också ställt oss bakom reservation 27, Uppdrag till Myndigheten för radio och tv, punkt 21.

Avslutningsvis vill jag säga att vår värld är i ständig förändring och att mycket snurrar på i ett snabbt tempo medan annat verkar stå precis stilla över tid. Vårt sätt att ta del av nyheter, information och upplevelser är i ständig rörelse.

Om vi tidigare kunde identifiera att man hade telefonen för att ringa varandra så vet vi i dag att telefonen inte längre finns framför allt för att ringa varandra. Det är en produkt full med teknik i form av dator, musik-anläggning, kamera, en apparat som mäter longitud, latitud och altitud, en kalender och en adressbok. Vi kommunicerar med människor över hela världen. Sällan är vi människor ensamma, utan denna kontakt.

Statens medieråd har skrivit en rapport om barns och ungas medievanor och attityder till medieanvändning. Det är uppenbart att internetanvändningen ökar i samtliga åldersgrupper. Den största användningen är internet i mobilen.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

Den medieform som barn och unga tidigare ägnade sig åt varje dag var att se på filmer eller tv-program. I dag är det från 13 års ålder mer populärt att ägna sig åt internet. Tv-tittandet har inte sjunkit markant sedan 2010, men däremot har internet ökat.

Anf. 125 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Det är inte riktigt samma sak i dag med tv och radio som det var förr, fram till 80-talet, när alla hade sett Lennart Hyland på lördagskvällen och alla hade sett samma västernfilm på torsdagskvällen, samma *Aktuellt*-sändning och samma barnprogram. Det var länge sedan, och allt fler kan dessutom inte bara se vad de vill utan också se när de vill, med den tekniska utrustning som de vill använda.

Trots de samhällsförändringarna har de tre public service-bolagen en särställning i Sverige. Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion har väldigt många som följer deras sändningar och dessutom – vilket också är målet – många, ja i stort sett alla, som kan följa deras sändningar.

När tv och radio växte fram i Europa fanns det från början inte förutsättningar för konkurrens, många privat bolag och så vidare, utan då utvecklades begreppet ”radio och tv i allmänhetens tjänst”, som man kan säga är ett särdrag för europeisk massmediekultur. Det är det vi kallar public service. Ibland var public service ägt av staten och ibland, som i Sverige, ägt av en oberoende ägare, till exempel en stiftelse men med ett statligt sändningstillstånd kopplat till villkoren.

Det är naturligtvis inget som säger att public service ska ha monopol, som det var tidigare i Sverige. Det utvecklades också successivt i Europa. Sverige och Albanien var de länder i Europa som sist avskaffade monopol för tv och radio. Nu när monopolet är brutet blir naturligtvis frågan om tv och radio i allmänhetens tjänst har någon roll att spela i dag eller om det är gammalmodigt med det vi kallar public service. Det tydliga svaret från min och Folkpartiets sida är att public service verkligen behövs i dag – för demokratin, mångfalden och kulturen.

Själv är jag övertygad om att en allmänt finansierad public service med ett brett uppdrag har en viktig roll att spela. Det är som sagt viktigt för demokratin med en oberoende tv och radio som har ett brett utbud med kvalitet och kan granska makten. Yttrandefriheten och tryckfriheten är fundament i det demokratiska samhället. Fri debatt är beroende av fria medier.

Det är också viktigt för både yttrandefriheten och mångfalden att det kan produceras program som inte är kommersiellt lönsamma. Produktionen av film, teater, böcker och nyheter följer ju inte riktigt samma principer som annan varuproduktion. Om bara det kommersiellt lönsamma producerades skulle i verkligheten mångfalden och yttrandefriheten hotas. Det ligger också ett värde, fast inte generellt, i att det finns några programutbud i landet som inte innehåller reklam.

Monopol ska vi inte ha – monopol är i princip alltid skadligt för kvaliteten. Naturligtvis måste vi arbeta för att samtidigt som vi har bra public service ska privata, kommersiella medier ha goda möjligheter att konkurrera och växa.

Grundidén med radio och tv i allmänhetens tjänst är att programmen ska vara oberoende av politiskt inflytande. Därför har vi i Sverige ett system med en oberoende stiftelse och framför allt att finansieringen sker genom avgifter som ligger utanför skattesystemet. Alla ska kunna ta del av sändningarna, och både lite bredare, lätta program och lite smalare, svåra ska produceras.

Inom EU, som vi tillhör, finns det inte några gemensamma, detaljstyrande direktiv om public service, och det är bra. Men det finns en gemensam grundinställning bland de europeiska länderna. I en EU-resolution slås det fast att en utgångspunkt är att allmänheten utan diskriminering och på lika villkor ska ha tillgång till ett brett utbud i public service. Det är en bra utgångspunkt, menar jag, att alla ska kunna ta del av just ett brett utbud: nyheter, samhällsinformation, kultur och idrott men också underhållning av hög kvalitet med mera. Vi måste helt enkelt värna konkurrensen och kvaliteten på en mediemarknad som ska ha plats för det lättsamma men också för det allvarliga och det granskande.

I dag beslutar vi om villkoren för public services sändningstillstånd de kommande sex åren. Det är det regeringens proposition som helhet handlar om. Regeringen föreslår en del förtydliganden, en del nya villkor och en del gamla villkor som förtydligas eller stärks.

Propositionens titel, *Bildning och tillgänglighet*, säger mycket om public services uppdrag, tycker jag. En röd tråd i de nya villkoren är just utbildning, kunskap och kultur.

Bildning ska naturligtvis vara ett nyckelbegrepp för alla bolagen: Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio. Dessutom får Utbildningsradion, som vi har hört, ett tydligt förstärkt uppdrag och högre anslag. Utbildningsradion ska fortsätta göra program för förskolan, grundskolan och gymnasiet och får mer resurser till det men ska också vända sig till folkhögskolor, studieförbund och högskolor.

Det andra nyckelbegreppet, tillgänglighet, innebär att fler människor ska kunna ta del av sändningar i radio och tv. Det handlar om fler program på minoritetsspråk och fler sändningar som människor med funktionsnedsättning kan följa. Tv och radio får här ett tydligt uppdrag för sitt sändningstillstånd, nämligen att årligen öka andelen sändningar med teckenspråk, syntolkning, uppläst text och minoritetsspråk.

Det är i det här sammanhanget som punkt 1 – där den samlade oppositionen fick majoritet för en formulering om att man ska få räkna in vad som sänds på webben – kommer in. Det är helt olika regler för vad staten får granska på webben. Dessutom är det lite oklart vilka möjligheter att följa det här utbudet som olika människor kommer att ha.

Framför allt är vi i Alliansen överens om att det är viktigt att public service har sändningar på webben. Det är positivt att en stor del av utbudet görs tillgängligt på webben. Men vi tycker ändå att det här förslaget för tidigt öppnar för att ersätta marksändningar med internetsändningar för till exempel minoritetsspråk eller funktionsnedsatta. Jag inbillar mig inte alls att public service-bolagen har den avsikten. Men det är ändå olyckligt att den här formuleringen kan öppna för det.

Dessutom säger regeringen i propositionen att de regler som finns i dag inte är helt ändamålsenliga utan vill följa det hela och återkomma med en översyn.

Jag välkomnar att en långsiktig ekonomisk ram sätts upp som utgår från en årlig uppräknings till public service med 2 procent per år. I propositionen ritas det också upp en plan för övergången till digitalradio, i samarbete med branschen och Myndigheten för radio och tv. Det är bra med tanke på den snabba teknikutvecklingen, men det är samtidigt bra att branschen har ett mycket stort inflytande över i vilken takt man vill gå och hur man vill genomföra detta.

Propositionen förtydligar också, vilket är viktigt, att hela landet ska speglas. Det innebär bland annat det gamla kravet att 55 procent av produktionen ska ske utanför Stockholm men också att sändningarnas innehåll ska utgå från olika intressen och perspektiv från hela landet.

I propositionen ritas det också upp en plan för övergången till digitalradio – det sade jag förut.

I propositionen föreslås också att ett nytt avgiftssystem ska utredas inför nästa tillståndsperiod. Det är bra att detta förslag finns med eftersom det behövs ett nytt och enkelt avgiftssystem för framtiden.

I Folkpartiet har vi varit bekymrade över alla de diskussioner som uppstod i våras om vilka apparater man ska betala licens för och så vidare. Hela denna debatt riskerar att minska förtroendet för public service.

Vi menar från Folkpartiets sida – vi hade den diskussionen på vårt landsmöte häromdagen – att det är dags att avskaffa tv-licensen i dess nuvarande form. Vi vill diskutera möjligheten att ha en avgift som är lika för alla oavsett vad man har för apparater.

Genom finansieringen av public service-medierna ska man även i fortsättningen slå vakt om bolagens oberoende. Därför är det för oss mycket viktigt i dessa diskussioner att vi diskuterar en avgift och inte en skatt. Det kommer att bli ett mycket viktigt arbete att under perioden utforma och diskutera ett bra avgiftssystem, vilket regeringen också aviserar att den tänker göra.

Fru talman! I propositionen föreslås att bolagens redovisning ska bli mer tydlig så att det ska bli enklare att jämföra och granska bolagen. Granskningsnämndens roll förtydligas, och granskningen ska även omfatta kostnadseffektivitet och resursförbrukning. Reklamförbudet förtydligas, och så kallade produktplaceringar tillåts inte. Jag menar att allt detta är utmärkt och inte alls hotar oberoendet för public service. Det är nämligen viktigt att betona att det journalistiska arbetet och programinnehållet inte på något sätt kommer att styras hårdare. Jag menar att det nya utredningsuppdraget om hur public service påverkar marknaden inte innebär ett hot mot oberoendet. Om man menar att mångfald i mediavärlden har ett värde, där vi både har public service och andra medier, är det också naturligt att undersöka hur public service påverkar marknaden. Det är inte ett dolt sätt, som vissa i oppositionen har antytt, att försöka begränsa public service. Men det är viktigt att skaffa sig information om hur marknaden påverkas.

Fru talman! Från Folkpartiets sida är vi, som sagt, som helhet nöjda med regeringens proposition om villkoren för Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion. Med anledning av det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet med undantag för punkt 1 och avslag på reservationerna 2–27. Min utgångspunkt är att public service har en nyckelroll att spela även i framtidens medievärld.

(Applåder)

Fru talman! *Bildning och tillgänglighet* är rubriken på den proposition vi i dag debatterar och har att fatta beslut om. Undertiteln är *radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019*. Centerpartiet värnar ett starkt public service med en mångfald av olika programtyper. Högkvalitativa samhälls- och kulturprogram har för oss en självklar plats i utbudet, men det gäller även för sportsändningar och breda underhållningsprogram.

Om uppdraget för public service skulle snävas av och public service-bolagen enbart skulle tillåtas att sända smala program som andra aktörer på mediemarknaden inte gör, då skulle folkligheten falla bort. Färre skulle sannolikt ta del av utbudet, och då skulle också folkbildningsfunktionen minska kraftigt. Det är alltså inte minst viktigt ur ett demokratiperspektiv att många har möjlighet att ta del av utbudet och att många också tar del av utbudet. Den granskande journalistik som sker inom public service har en stor betydelse för att belysa hur samhället fungerar. Då är det viktigt att många hittar till public service-kanalerna.

Många kommersiella medier tar ett stort ansvar för granskningen av makten och det demokratiska samtalet i stort. Den nya världen med digitala medier gör också att tillgången till information och journalistik från olika källor blir enorm. Detta är oerhört berikande. Samtidigt är det tyvärr på stora delar av mediemarknaden svårt att få lönsamhet i fördjupande journalistik. Det är ett problem, och villkoren för medierna i stort behöver följas noga. Mångfalden måste värnas. Det är i detta sammanhang då betydelsefullt att värna den public service-verksamhet som finns med sitt breda uppdrag. Den skapar en grund för den granskande journalistik som är av största vikt i vårt samhälle.

Yttrandefrihet och tillgång till fördjupande journalistik är grundläggande för en fungerande demokrati. Idén med public service är att vara oberoende, både politiskt och kommersiellt. Det gör att public service har en speciell betydelse ur demokratisynpunkt.

Det finns också en bred uppslutning i samhället kring idén om behovet av en såväl av politiken som av marknaden oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst. Det innebär i sin tur att många skiftande intressen måste tillgodoses. Programmen behöver spegla hela landet och hela samhället och dessutom ha ett brett utbud som är tillgängligt också för personer med funktionshinder. Att det nu i propositionen ställs ökade krav på tillgänglighet är därför positivt och något som Centerpartiet har kämpat för.

Jag ser fram mot att få följa hur public service-företagen kommer att fortsätta utveckla tillgängligheten, både via sina broadcastsändningar och via de tjänster man har på webben i dag liksom en utveckling av dessa tjänster på olika sätt.

Jag ser det också som en framgång att Utbildningsradion får ökade resurser för att stärka utbildningsuppdraget. Det handlar bland annat om ökade anslag för att utveckla och vidga Utbildningsradions utbildningsutbud, och programutbudet ska nu också rikta sig till folkhögskolor och studieförbund.

Folkbildningen är en viktig del i Sveriges bildningstradition, vilken nu stärks med det utökade uppdraget för Utbildningsradion. Utbildningsradion, liksom Sveriges Television och Sveriges Radio, jobbar också

aktivt med att finnas på fler plattformar än bara via de traditionella sändningskanalerna.

För att public service ska vara fortsatt angeläget och tillgängligt för många är det också viktigt att utbudet finns i digitala medier. Samtidigt är det väsentligt att public service finns tillgängligt via marknätet.

Internet är ett viktigt komplement men ersätter inte de traditionella sändningarna via marknätet. Men även tekniken för marksändning utvecklas såklart. Jag tror att vi alla minns övergången till digital-tv för några år sedan.

Nu är det dags för radion att göra ett teknikskifte. Försök med digitalradio gjordes redan på 1990-talet. Men tiden är nu mogen för ett seriöst och nödvändigt steg för radion att gå över till digitala sändningar.

Det har framförts i debatten, dock inte här i kammaren, att man i dag kan lyssna på radio via Internet och att man därigenom inte behöver digitalisera marksändningarna av radion. Låt oss då slå fast att radio via webben är ett bra komplement men inte ersätter broadcasting via marknätet.

Det handlar bland annat om kapaciteten inom internet som skulle behöva byggas ut kraftigt för att kunna täcka upp den kapacitetsökning som radio på webben skulle kräva. Samtidigt behövs internet till andra områden än just broadcasting. Men det kanske viktigaste argumentet är möjligheten att ta emot radiosändningarna.

Om all radio, framför allt public service-radio, skulle sändas på nätet skulle möjligheterna drastiskt försämrats. Det handlar inte minst om säkerhetsaspekten då radio har en viktig samhällsfunktion som informationsbärare vid till exempel olyckor och katastrofer. Jag tänker bara på vad som hände i norra delen av Sverige i samband med den senaste stormen. Det var många som drabbades av längre strömbrott, då den batteridrivna radion för många har varit en viktig och kanske till och med den enda informationskällan. Internet har här, rent tekniskt, inte varit ett alternativ.

Satsningen på digitalradio är dessutom bra för hela landet, då man bland annat får tillgång till fler radiokanaler oavsett var i landet man bor.

Jag tycker dock att det är viktigt att man även ser över vad som händer med närradion i samband med digitaliseringen. Marksänd digitalradio förutsätter att man hittar en lösning också när det gäller närradion. Det är en viktig fråga ute i landet. Men vi ska komma ihåg att digitalradion också kan öppna upp nya möjligheter för närradion.

Fru talman! En finansiering som är stabil och förutsägbar över tiden är grunden för en oberoende radio och tv. Det finns en stor betalningsvilja för tv-avgiften som den ser ut i dag, men även kritik mot den nuvarande modellen. Det viktiga är därför att vi nu får en särskild utredning av hur finansieringen av public service ska se ut i framtiden, inte minst för att se om den modell som finns i dag är den bästa eller om det kanske finns en bättre modell inför nästa tillståndsperiod.

Jag är nöjd med att vi har fått genom en sådan utredning, även om Centerpartiet gärna sett att den kommit in tidigare i processen.

Det är, som jag ser det, inte hållbart i ett längre perspektiv att koppla tv-avgiften till hushållet och eventuellt innehav av en tv-mottagare när ”mottagningsapparaten” kan vara tv:n i vardagsrummet men lika gärna datorn på jobbet eller mobiltelefonen.

Att i stället finansiera public service via skatten, som ibland tas upp i debatten, har också sina komplikationer. Det finns en risk att oberoendet för public service undermineras om anslaget bestäms politiskt i den ordinarie budgeten. Då kan det uppfattas som att politiken styr tillgången till resurser utefter vad man för tillfället tycker om programproduktionen. Ett alternativ kan i stället vara att man tar ut en public service-avgift, en medieavgift, av alla skattebetalare – ungefär som vi gör med till exempel begravningsavgiften. Inga andra övriga liknelser – men oavsett om man är medlem i Svenska kyrkan eller inte tas en begravningsavgift ut. Vi skulle kunna göra samma sak med public service-avgiften. Det här är en möjlighet att finansiera public service som jag gärna vill lyfta fram.

Fru talman! Centerpartiet värnar det stora utbud som Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion levererar. Bredden och bildningsuppdraget får inte urholkas.

Rubriken på den proposition vi i dag debatterar är också mycket talande: *Bildning och tillgänglighet*.
(Applåder)

Anf. 127 MARGARETA LARSSON (SD):

Fru talman! Som alla vet är syftet med radio- och tv-verksamheten i allmänhetens tjänst att vara oberoende av kommersiella och politiska intressen. Det är därför poängen är att verksamheten ska finansieras med hjälp av radio- och tv-avgiften.

Nu verkar det som att regeringen anser att programverksamheten bland annat ska bedrivas utifrån ett mångfaldsperspektiv. Vad mångfald betyder när sjuklövern dikterar språket vet väl de flesta. Sedan 1975 har det stått för en splittringspolitik. Det försvårar sammanhållningen i samhället. Däremot anser vi att det är självklart att public service ska spegla hela landets förhållanden socialt såväl som geografiskt samt det som fungerar bra och det som fungerar mindre bra som en samhällelig upplysning.

Fru talman! Utifrån vad vi nu har sett att regeringen önskar styra över public service politiska oberoende, exempelvis mångfaldskravet, riskerar vi en ordning där politiska målsättningar skrivs in i sändningstillståndet. Det är vi oroliga för. Det medför i sin tur en risk för att granskningsnämnden får tolkningsföreträde om vad mångfald får för innebörd och därmed vad programföretagen ska ha för innehåll i sina sändningar. Det är den oron vi känner.

Jag är därför mycket tveksam till att ett sådant scenario är i enlighet med demokratins spelregler. Jag anser också att mångfaldsperspektivet kan göra vissa programföretag osäkra om gränser och omfattning. De kanske förlorar lite av sin självständighet.

Däremot anser vi att den befintliga regeln i 5 kap. 1 § i tv-lagen är fullständigt tillräcklig. Enligt vår mening har paragrafen redan nu ett innehåll som stämmer överens med demokratins grundidéer om alla människors lika värde. Som man påpekar i utredningen ska lagen vara en garant för såväl yttrandefriheten som en respektfull debatt. Jag tycker därför inte att man ska påtvinga programföretagen något ytterligare som riskerar att leda till att public service mister sitt oberoende.

När jag nu är inne på regeringens vilja att diktera innehåll i sändningar vill jag passa på att även ta upp villkoren i sändningstillstånden som rör sändningarnas språkliga innehåll. Regeringen föreslår att villkoren i sändningstillstånden om att programföretagen ska beakta språkliga och etniska minoriteters intressen ska renodlas till villkor om utbudet på de nationella minoritetsspråken, teckenspråken och andra minoritetsspråk.

Vi anser att svenska språket är en viktig förutsättning för en lyckad assimilering in i det svenska samhället. Att vi kan närma oss tillsammans språkligt och att vi kan dela tankar och erfarenheter kulturer emellan är värdefullt. Det förbättrar förutsättningarna till ökad förståelse, gemenskap och samsyn. Ett gemensamt språk som vi alla behärskar bygger bort kommunikationsbrist och segregation, vilket vi ser mycket av i dag. Jag kan tänka mig att om jag flyttar till ett annat land och man där sänder många svenska program skulle jag av bekvämlighet lyssna på dem. Jag tror inte att jag är ensam på den punkten. Det försvårar också mina förutsättningar att komma in i det nya landets språk.

Tillmäter vi däremot andra minoriteter än de fem svenska minoriteterna så stor uppmärksamhet riskerar vi dels att minska ambitionen att lära sig svenska, precis som jag nyss sade, dels att på sikt urvattna de fem svenska minoriteternas särställning. Sverigedemokraterna anser att Sverige definitivt ska uppfylla sina skyldigheter jämte artikel 15 i ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter. Därmed inte sagt att varje minoritet därutöver ska tillerkännas samma rättigheter och egna villkor. Vi anser därför att det i fråga om språk räcker med svenska och de fem nationella minoritetsspråken samt teckenspråk.

Fru talman! När det vidare handlar om ambitionen att digitalisera radion tror jag inte att man har tänkt över frågan riktigt noga. Jag ska här sammanfatta vår riskanalys i frågan.

För det första saknas det i dagsläget en godtagbar teknisk lösning för närradion, som i sina remissvar uttryckt oro att en digitalisering skulle tvinga dem att lägga ned sina sändningar.

För det andra saknas i dagsläget efterfrågan i konsumentledet på digitala sändningar. Att utifrån det tvinga fram en ändring till digital radio blir inte särskilt framgångsrikt. Den nya tekniken skulle säkert inte heller bli särskilt billig för konsumenten och borde knappast driva ned priset. Vi ska komma ihåg att dagens efterfrågan på nya stationära FM-mottagare redan är låg.

För det tredje byggs FM-mottagare standardmässigt in i mobiltelefoner från många stora tillverkare, till exempel Nokia, LG, Samsung och Sony. Trots vad lobbyorganisationer för sändningsbolagen påstår är FM-tekniken och andra mobila bredbandslösningar redan standard eller är på väg att bli standard för bilradion.

För det fjärde saknar få hushåll i dag en analog radiomottagare. Jag anser att radion är mycket viktig vid kriser då krisinformation snabbt måste nå ut till ett stort antal människor. Det kan handla om översvämningar eller till exempel det som hände nyligen då många tusen hushåll drabbades av amöbor i dricksvattnet i Östersund. Andra exempel är stormen Gudrun.

Sist, men inte minst, ska vi ha i åtanke att spanska staten inte fick godkänt av EU-kommissionen i juli 2013 för att gå in med statliga subventioner som inte är allmängiltiga. En nedsläckning av FM-nätet för att

på artificiell väg skapa efterfrågan på annan teknik rimmar illa med konkurrensneutralitet, konsumentnytta och funktionalitet. Vi motsätter oss därmed en utbyggnad av digitalradion och en nedsläckning av den analoga radion. Nu vet jag att man säger att man ska låna pengarna av Riksgälden – men vem ska betala lånet?

Jag yrkar bifall till reservationerna 6, 8, 10, 15, 20 och 26.

Anf. 128 LARS OHLY (V):

Fru talman! Public service står starkt i Sverige. Att konstatera det känns bra. Det är inte så att public service inte har varit utsatt för hot. När Fredrik Reinfeldt utsåg sin första kulturminister, Cecilia Stegö Chilò, var vi nog några som var lite oroliga. Hon hade inte direkt gjort sig känd som en förkämpe för ett starkt public service i allmänhetens intresse.

Cecilia Stegö Chilòs ministerkarriär blev relativt kort, och under Lena Adelsohn Liljeroth har man varit något försiktigare, även om vi har sett antydningar också här till att ifrågasätta public service oberoende eller till att inskränka public service möjligheter. Under galgen har väl ändå ententepartierna insett att public service står starkt och är svårt att attackera på bred front.

Det betyder inte att hoten är avvärdade för all framtid. Den regering som sitter nu gillar över huvud taget inte tanken på att vi äger saker gemensamt. De brukar dogmatiskt bekämpa alla former av annat ägande än det som deras rikaste väljare står för.

Idéerna om att begränsa public service och göra det smalare finns kvar. Hoten mot public service finns också kvar. Ett av hoten är att inte tillräckliga resurser avsätts. På den punkten är propositionen otydlig. Det finns ingen höjning för 2014, och risken för att man måste höja med mer än 2 procent är ganska överhängande om inte rundradiokontot ska urholkas. Det vore en förödande utveckling. Redan nu är de tre public service-bolagen utsatta för ganska hårdhänta effektiviseringar, och ibland neddragningar, för att kunna hantera den penningssumma de får sig tilldelad genom licensen. Det menar vi är olyckligt. Långsiktigt bör man ha goda möjligheter att fortsätta att vara en stark aktör på den svenska mediemarknaden.

Public service omfattar ungefär 7 miljarder kronor på en marknad som totalt omsluter ungefär 200 miljarder. Det är alltså en mycket stor aktör, men det är inte den oerhört starka, dominanta aktören på hela marknaden, vilket en del verkar vilja göra gällande.

Dessutom finns förhandsprövningen kvar – ett idiotförslag från början till slut. Det handlar om att skapa en ordning som gör det möjligt att inskränka public service när public service kan komma med förslag på nya tjänster, som naturligtvis påverkar marknaden och som naturligtvis ska påverka marknaden. Nu har förhandsprövningen hittills inte lett till någon stor inskränkning, det ska medges, men det är en idiotisk konstruktion som snarast borde tas bort. Det visar att det fortfarande finns tankar om att man kanske, ifall man bara fick chansen, skulle vilja försvåra och inskränka möjligheterna för public service-företagen att göra sina egna bedömningar. Det är viktigt att de tre rödgröna oppositionspartierna är tydliga i reservation 5 med att förhandsprövningen ska avskaffas. Jag hoppas att valresultatet den 14 september nästa år ger förutsättningar för att det beslutet kan klubbas.

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

I propositionen och i utskottets betänkande finns även ett uppdrag till Myndigheten för radio och tv. Uppdraget är märkligt formulerat. Det handlar om att Myndigheten för radio och tv ska analysera hur programverksamheten i allmänhetens tjänst påverkar marknaden. Här har vi hört företrädare för ententepartierna säga att det är väl inget konstigt, att det är bra att få kunskap. Ja, men man bör nog veta vad man ska använda kunskapen till. Man bör vara ärlig med att man har ett syfte med ett sådant uppdrag. Det har naturligtvis regeringspartierna, men det vill de inte säga. Därför menar jag att hela uppdraget blir märkligt, särskilt som Myndigheten för radio och tv nu har förlorat en stor del av sitt förtroende efter den skandalösa hanteringen av riksdagsbeslutet om en evenemangslista. Antingen har vi en myndighet som uppenbart sätter sig emot riksdagens beslut eller så har vi ministerstyrning av myndigheten. Jag vet inte vilket som är värst, men här har vi en myndighet som uppenbarligen inte respekterar riksdagsbesluten. Att då ge myndigheten ett nytt uppdrag, som i förlängningen kan leda till att man får argument för att ytterligare inskränka public service, är helt galet.

Public service påverkar marknaden, ja, och ska så göra. Det är från början själva tanken med att bygga upp en allmänhetens radio och tv. Den ska påverka. Det intressanta vore väl att i stället utreda vilka värden public service tillför. Hur skulle ett mediasamhälle se ut utan public service? Vad är det vi vinner med att ha public service? Jag lovar att det finns enormt mycket som skulle bli sämre och mer likriktat utan starka public service-bolag. Ett sådant uppdrag, att undersöka hur public service tillför värden till samhället, skulle jag gärna se.

Därför vill jag yrka bifall till reservation 27. Dessutom instämmer jag i det tidigare yrkandet om bifall till reservation 5.

Fru talman! Vi har ett utskottsförslag om att programföretagen bör få tillgodoräkna sig sändningar på webben när granskningsnämnden ska kontrollera huruvida radio och tv har uppfyllt sitt uppdrag eller inte. Det bygger på att det finns ganska klara nackdelar med nuvarande ordning. En tjänst som Öppet arkiv, som bedrivs på internet, räknas inte som en del av kulturuppdraget eftersom den tillhandahålls på nätet. Enstaka repriseringar, gamla tv-favoriter, räknas däremot dit. Förklara logiken i det, den som kan.

Hela webbkanaler med ett renodlat minoritetsspråkutbud faller bort från granskningsnämndens bedömning. I rimlighetens namn skulle public service kunna ta bort den typen av webbsändningar och ändå uppfylla uppdraget, vilket alltså skulle innebära försämringar för alla dem som är beroende av och vill höra ett utbud på minoritetsspråk.

Programbolagens webbunika satsningar för barn och äldre räknas inte med när det gäller uppfyllandet av uppdraget att producera program för barn. Samtidigt vet vi att internet är den kanal som når flest unga, också för public service del. Tillgänglighetstjänster som teckentolkning räknas inte heller när de läggs ut, trots att de är enkla att finna under samlade tjänster i SVT Play. Det betyder att incitamenten för programföretagen med nuvarande ordning är negativ. Det är bättre att lägga ett program på en dålig sändningstid i marksänd tv än att föra ut det på webben med en överlägsen tillgänglighet där människor själva kan bestämma när de vill se programmet.

Utskottets förslag är alltså mycket väl grundat, och jag vill yrka bifall till utskottets förslag under punkt 1. Det är nu upp till regeringen att återkomma med en ändring som gör att granskningsnämnden även räknar webbsändningarna när de ska kontrollera hur public service-företagen uppfyller sitt uppdrag.

Anf. 129 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Vi har tidigare i debatten hört, och jag tänkte upprepa det i min inledning, att internet är en allt viktigare informationskanal, om inte den absolut viktigaste, för väldigt många. I dag debatterar vi uppdraget för public service fram till 2020. Det är sex år framåt i tiden.

Låt mig påminna riksdagens ledamöter, fru talman, om hur verkligheten såg ut för sex år sedan. Då hade den första versionen av SVT Play funnits i ett år. Den version som vi i dag använder oss av kom först två år senare, 2009. För sex år sedan lanserades den första versionen av den smarta telefonen Iphone. Facebook hade startats några år tidigare men hade funnits tillgänglig för allmänheten i ett år. Youtube var nystartat och lanserades på svenska året efter. Spotify och Instagram hade ännu inte sett dagens ljus.

Hur vi kommer att använda webben om sex år är omöjligt att säga med tanke på alla de tjänster som precis hade startats eller inte hunnit startas för sex år sedan. Vilka tillgängliga tjänster som finns om sex år är alltså helt omöjligt att säga. Men att public service måste vara med på den banan är en självklarhet. Allt fler tar i dag del av public service-utbudet via internet, inte minst barn och unga. Internet blir även allt viktigare för personer med funktionsnedsättning eftersom det är lätt att göra olika anpassningar där.

Kristdemokraterna ser positivt på att en stor del av public service-utbudet finns på internet. Vi är dock inte beredda att stödja oppositionens förslag att public service-bolagen ska kunna tillgodoräkna sig program som enbart sänds via webben och inte samtidigt i marknätet.

Enligt oss öppnar oppositionens förslag för att ersätta marksändningar med internetsändningar. Om så skulle bli fallet riskerar man att stänga ute vissa delar av befolkningen. Det är fortfarande genom marknätet som vi kan vara säkra på att nå ut till hela befolkningen i hela landet med ett brett programutbud. Det kan exempelvis handla om minoriteter, personer med funktionsnedsättning och ekonomiskt utsatta människor.

Sändningarna i marknätet bör även i fortsättningen därför utgöra grunden för den uppföljning som granskningsnämnden för radio och tv gör av hur programföretagen uppfyller sitt uppdrag i allmänhetens tjänst.

Fru talman! Med tanke på den tekniska utvecklingen ställs också nya krav på finansieringen av public service. Alliansen presenterar i propositionen att det ska tillsättas en särskild utredning om en ny avgiftsmodell som ska kunna börja gälla 2020. Det är ingen hemlighet att Kristdemokraterna hellre hade sett att vi hade kunnat gå fram lite snabbare. Som vi ser det kräver public service att vi har ett modernt och effektivt sätt att finansiera verksamheten, samtidigt som förtroendet och legitimiteten upprätthålls för bolagens verksamhet och public service.

Kristdemokraterna kommer att vara pådrivande för att denna särskilda utredning ska komma i gång så fort som möjligt. Vi har föreslagit att man i stället för dagens finansieringsmodell ska ta ut en individuell

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

avgift via skattsedeln. Detta skulle ha flera fördelar vid en jämförelse med det nuvarande systemet.

För det första skulle det innebära att Radiotjänst avvecklas, vilket motsvarar besparingar på ca 150 miljoner kronor. Uppskattningar som har gjorts pekar därtill på att man skulle kunna spara in totalt 1 miljard kronor – vilket är ganska mycket pengar mot bakgrund av att hela budgeten för public service-bolagen är 7 miljarder – genom att få stopp på smitningarna ifrån att betala tv-licensen och därmed kunna få mer pengar över till lägre individuell avgift och mer satsningar på public service-bolagens verksamhet.

Radiotjänsts avveckling är inte enbart en fråga om effektiv finansiering. I takt med den snabba utvecklingen är det otidsenligt att ha statliga anställda tjänstemän, vilkas uppgift är att kontrollera vilken elektronisk utrustning som medborgarna innehar.

För det andra skulle ett system med en avgift via skatten göra att de som inte är skattepliktiga inte heller är avgiftsskyldiga, vilket har ett stort fördelningspolitiskt mervärde. Studenter, till exempel, som är en av de grupper som i dag hårdast drabbas av licenssystemet, skulle slippa avgiften förutsatt att de inte har några omfattande extraknäck.

Den gamla tidens finansieringssystem är inte anpassat eller uttänkt för att appliceras på vår nuvarande situation. Det var också därför som Public service-utredningen förra året kom fram till att det rimligaste vore att skrota dagens tv-licens och den modell som vi har i dag.

För att avgiften ska kunna förpassas till historien i samband med att den kommande sexårsperioden löper ut tycker Kristdemokraterna att man redan nu måste agera så att inte motsvarande situation utspelar sig 2020. Därför kommer vi att driva på att den särskilda utredningen kommer i gång snabbt för att säkerställa en modernare finansieringsmodell av public service.

Fru talman! Vi kristdemokrater tycker att det är oerhört viktigt att det finns ett fritt och starkt public service med ett brett uppdrag. Det är därför vi arbetar för att förändra finansieringssystemet. Det är viktigt med en hög legitimitet för finansieringen av public service. Det är också angeläget att hålla det viktiga uppdrag som public service har högt.

Med den proposition som regeringen lagt fram finns det goda grunder för det. Därför ställer sig Kristdemokraterna bakom förslagen i propositionen.

(Applåder)

Anf. 130 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Andreas Carlson sade att han var rädd för att om utskottets förslag blir riksdagens beslut kommer det att kunna leda till att man ersätter marksänd tv eller radio med digitala sändningar.

Så här skriver utskottet i betänkande: ”Utskottet anser att sändningarna i marknätet även i fortsättningen bör utgöra grunden för den uppföljning som granskningsnämnden för radio tv gör av hur programföretagen uppfyller sitt uppdrag i allmänhetens tjänst”.

Andreas Carlsons farhågor är något ogrundade. Den skrivningen är så tydlig som den kan vara.

Vad Andreas Carlson däremot gör är att säga nej till en utveckling som framför allt skulle kunna leda till att många personer med funktionshinder skulle få lättare att få tillgång till utbudet. Det är en lösning på gång där användaren kan sänka hastigheten på talet. Det finns hörbarhetsapplikationer som man kan använda på surfplattor, datorer och mobiltelefoner. Det finns nya tekniker för att tillhandahålla tillgänglighetstjänster på dessa plattformar. Vi har syntolkscentralen som är en molntjänst som gör att det blir enklare att ta del av tv-program genom syntolkning. Movietalk är en teknisk lösning för uppläsning av textremsor på filmer. Det sker effektiviseringar av befintliga lösningar, till exempel teckenspråkstolkning på distans via webbstreaming och nya metoder för att effektivisera syntolkningsprocessen.

Allt detta är sådant som gör att tillgängligheten ökar om vi låter public service-företagen räkna webbsändningar i uppdraget. Det är det som Andreas Carlson går emot.

Anf. 131 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Lars Ohly, för att jag får möjlighet att klargöra det som jag sade i mitt anförande. Vi i Kristdemokraterna tycker att den utveckling som sker med sändningar på internet blir viktigare för personer med funktionsnedsättningar eftersom det är lättare att göra anpassningar på internet.

Jag sade inte att public service-bolagen inte ska göra det som Lars Ohly läste upp. Det jag sade var att med den förändring som oppositionen föreslår finns det – oavsett vad man har för ambitioner med sitt förslag – en risk med att mäta webbsändningar. Vi tycker att det är viktigt att fortsatta marksändningar ska utgöra grunden för att nå ut till alla människor. Det är viktigt för grupper som är ekonomiskt utsatta som inte har möjlighet att tillgodogöra sig webben att mätinstrumentet fortsatt är sändningar i marknätet.

Som vi också har hört i debatten finns det goda grunder för att se vidare på detta just för att öka tillgängligheten. Men att i dag säga att sändningarna ska mätas på samma sätt är vi inte beredda att gå med på.

Anf. 132 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Jag hör att Andreas Carlson tycker att utskottets majoritetstext är väldigt bra. Just det här att utskottet anser att sändningarna i marknätet även i fortsättningen ska utgöra grunden för den uppföljning som granskningsnämnden för radio och tv ska göra tycker Andreas Carlson är bra.

Andreas Carlson vill dock inte låta public service-företagen räkna sändningar på webben när granskningsnämnden ska avgöra om de har uppfyllt sitt uppdrag eller inte. Det leder till att incitamenten för public service-företagen att utveckla tillgängligheten på nätet blir väldigt låga.

Det är alltså från granskningsnämndens synpunkt bättre att public service-företagen använder markbundna sändningar – även om de markbundna sändningarna ligger på tider då ingen kan se eller höra programmen – än att de utvecklar webbtjänster som till exempel personer med funktionshinder kan ta del av precis när de vill.

Det incitamentet vill Andreas Carlson ha kvar. Det incitamentet leder till att public service-företagen i mindre utsträckning vänder sig ut mot alla de människor som ser en hjälp i att sändningar också finns tillgängliga på webben.

Därmed ställer ni er i motsatsställning till funktionshinderrörelsen. Därmed ställer ni er i motsatsställning till dem som faktiskt ser det här som en enormt fin möjlighet att göra tillgängligheten, som ju är rubriken för hela detta betänkande, bättre också för människor som har någon typ av funktionshinder. Jag tycker att det är sorgligt.

Anf. 133 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Lars Ohly tycker att det här är sorgligt. Jag tycker att det är ganska sorgligt att man inte har större förtroende för public service-företagen. Man tillmäter public service-företagen en inställning till sitt uppdrag: Om det mäts, då är det vårt uppdrag.

Vi har en proposition som har rubriken *Bildning och tillgänglighet*. Vi har ett public service-bolag som gör goda insatser för att vara tillgängligt för bland annat människor med funktionshinder.

Incitamentet för ett public service-bolag är, inbillar jag mig, inte enbart att leva upp till de krav som ställs av kontrollinstansen. Incitamenten för public service-bolagen med gemensam finansiering genom tv-licensen är att vara till hjälp, till gagn, till nytta och även till nöje för de olika personer som tittar eller lyssnar på de program och tjänster som public service-bolagen tillhandahåller.

Jag litar på att public service-bolagen gör ett gott arbete även på webben. Jag vet att de gör det eftersom jag själv har sett det.

Jag tror inte att man genom att gå på oppositionens linje säkrar detta för all framtid. Det public service-bolagen jobbar med – det vet Lars Ohly mycket väl – är att vara relevanta och tillgängliga för de personer som tittar och lyssnar – för medborgarna i Sverige. Det är därför vi har public service; det är därför vi har radio och tv i allmänhetens tjänst.

Det finns, som jag sade, skäl att titta närmare på detta över tid, men vi är inte beredda att i dag stödja förslag som skulle innebära att man, som vi ser det, jämför webbsändningar med sändningar i marknätet just eftersom vi vill säkra att public service finns tillgänglig i hela landet och för olika grupper.

(Applåder)

Anf. 134 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Vänner – hoppas jag! Regeringen har i propositionen *Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019* lagt förslag till villkor och riktlinjer som ska gälla för Sveriges Radio, Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio under de kommande sex åren.

Utgångspunkten för propositionen är att en mediemarknad med många fria och självständiga aktörer, tydliga spelregler och sund konkurrens ger goda förutsättningar för fri åsiktsbildning, fritt utbyte av idéer och reella möjligheter att granska makthavare.

En viktig uppgift för mediepolitiken är att skapa goda förutsättningar för olika aktörer att kunna etablera sig och utvecklas på mediemarknaden.

För att det ska kunna finnas ett rikt och varierat utbud på medieområdet behövs också en stark och oberoende radio och tv i allmänhetens tjänst med ett tydligt uppdrag, nämligen att erbjuda ett brett programutbud som är tillgängligt för alla, som speglar mångfalden i hela landet och som kännetecknas av kvalitet, allsidighet och relevans.

Enligt regeringens förslag ska perioden fram till 2020 ha en tydlig inriktning på kunskap, bildning, nyheter och kultur. Det innebär bland annat, som flera har påpekat här tidigare i dag, en rejäl ökning av resurserna till Utbildningsradion, UR, för att stärka utbildningsuppdraget.

Detta ligger också i linje med regeringens satsningar på utbildning och kunskap, som i sin tur är avgörande för sammanhållning, för människors växande och för konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning.

I en tid när medielandskapet förändras kraftigt, när många fria och kommersiella aktörer upplever att intäkterna pressas nedåt i takt med att konkurrensen ökar om konsumenternas tid och pengar, är det centralt att regeringen kan lägga fram stabila förutsättningar för SR, SVT och UR så att de kan utföra sitt uppdrag.

Enligt förslaget ska företagens resurser ökas med 2 procent per år och finansieringen genom radio- och tv-avgiften ligga fast under den kommande perioden.

Men med denna gynnade ställning följer samtidigt att gränserna för uppdraget i allmänhetens tjänst ska vara tydliga och att verksamheten ska präglas av oberoende och transparens.

Därför föreslår regeringen att redovisningskraven skärps, att granskningsnämndens uppdrag förtydligas och att Myndigheten för radio och tv får i uppdrag att analysera programverksamhetens påverkan på marknaden.

Villkoren skärps också när det gäller programutbud på minoritetsspråk och tjänster för personer med funktionsnedsättning.

Fru talman! Det är roligt att höra att samtliga partier här förefaller uppskatta vårt förslag att på sikt gå över till digital radio. Ett uppdrag har gått till Nina Wormbs och kommer att presenteras för oss alla den 30 november nästa år.

I Sverige har vi en vidsträckt yttrandefrihet som bland annat bygger på etableringsfrihet för sändningar i tråd, vilket hindrar myndigheter att granska material som läggs ut på internet. Detta är en viktig demokratisk princip som bland annat innebär att granskningsnämnden inte granskar SR:s, SVT:s eller UR:s sändningar på nätet.

Att då göra som oppositionen nu vill, det vill säga låta nämnden följa upp verksamhet på internet, är därför en förändring som kan stå i strid med grundlagens intentioner. Det kan dessutom föra in public service-verksamheten på ett sluttande plan som innebär att allt fler program lämnar marknätet och i stället sänds exklusivt på webben.

Detta riskerar, som mina alliansvänner också har påpekat, att ställa många människor utanför, inte minst på grund av kotsamma bredbandsabonnemang men också för att internetoperatörerna inte alls har samma krav på täckning och kapacitet som operatörerna i marknätet. Det ligger inte i linje med den princip som gäller sedan länge och som regeringen

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

också betonar i propositionen: att programföretagens sändningar ska nå hela landet och spegla hela befolkningen.

Däremot kan vi ge bolagen möjlighet att tillgodoräkna sig verksamhet på nätet när det gäller just tillgänglighet. Det bör vi också göra – i dialog med brukarna.

(Applåder)

Anf. 135 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Jag vill framför allt tacka kulturministern för att hon är här. Jag tycker att det är alldeles utmärkt när ministrar deltar i riksdagens debatter.

Jag vill också säga att den proposition som kulturministern är ansvarig för ser annorlunda ut än hur jag skulle kunna förutspå att en proposition hade sett ut om Cecilia Stegö Chilò hade haft ansvar för den. Det är också i positiv bemärkelse ett beröm.

Däremot är argumentationen kring att public service-företagen inte ska få räkna de sändningar som publiceras på webben ganska svårbegriplig.

I yttrandefrihetsgrundlagen ligger etableringsfriheten. Etableringsfriheten förhindrar regler som kan försvåra eller hindra trådsändningar. Det är liksom själva grunden. Att vi säger att granskningsnämnden ska positivt beakta sändningar på internet är inte att hindra etableringsfriheten. Det begränsar inga trådsändningar och därmed inte heller etableringsfriheten.

Det är till och med så att granskningsnämnden har ett betydligt vidare mandat än yttrandefrihetsgrundlagen i dag. Granskningsnämnden tittar ju brett även på public service-bolagens ekonomi och så vidare. Nämnden får titta på hela uppdraget och om företagen levererar enligt grundlagen. Det finns alltså ett mandat i grundlagen för granskningsnämnden att pröva enskilda ärenden enligt villkoren i sändningstillstånden, och granskningsnämnden har en möjlighet att pröva innehållet och se om det bolagen levererar är bra och uppfyller uppdraget.

Ett positivt beaktande påverkar inte och hotar inte någon av yttrandefrihetsgrundlagens viktiga principer. Därför finns det heller inga problem för regeringen att uppfylla ett riksdagsbeslut i enlighet med vad utskottet har föreslagit.

Anf. 136 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är roligt, även om det kanske känns lite märkligt, att få en massa beröm från Lars Ohly, som står för en helt annan politisk inriktning än vad jag gör. Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka det. Jag föredrar att i det här läget tolka det positivt.

När det gäller just detta att ha verksamhet på webben är det naturligtvis en självklarhet. Mycket som sker på webben är bra, och det är inte så märkligt att också programbolagen finns på webben.

Vad vi pekar på är att det här kan stå i strid med yttrandefrihetsgrundlagen. Vi har grundlagar av ett alldeles särskilt skäl, och det är att vi anser att de är viktiga och att de i sin tur bevakar mycket av det som vi snudd på ser som heligt.

Webben är någonting som inte alla har tillgång till. Alla har inte tillgång till internet, även om det där också utvecklas många goda möjligheter. Lars Ohly räknade upp ett antal i en tidigare replik. Men att man har möjligheten är inte samma sak som att det behöver räknas in i det uppdraget. Jag ser, även om Lars Ohly inte gör det, risken för att andra verksamheter och andra program som ska nå alla i marknätet kan flyttas över till webben. Den utvecklingen är jag orolig för.

Anf. 137 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Jag märker att kulturministern har lika lite tillit till public service-bolagen som Andreas Carlson hade nyss, nämligen att ni verkar tro att om public service-bolagen får räkna sändningar på webben kommer marksändningar att inskränkas eller till och med upphöra.

Hur kan ni tro att public service-företagen skulle vara så infernaliska att de plötsligt struntade i det, särskilt som det utskottsbetänkande som vi diskuterar har en mycket tydlig skrivning om att marksändningarna även i fortsättningen ska utgöra grunden för granskningsnämndens granskning av hur företagen uppfyller uppdraget?

Sedan tycker jag att det är magstarkt att prata om tillgänglighet för en minister som uppenbarligen var emot riksdagens beslut om evenemangslistan. Hon bejakar uppenbarligen också det förslag från Myndigheten för radio och tv som innebär att bara 80 procent av svenska folket behöver ha tillgång till viktiga evenemang, och till och med att några av dessa evenemang kan läggas i betalkanaler, och att man ändå har uppfyllt det beslut som riksdagen fattade om att en sådan evenemangslista skulle tas fram. Det är bristande tillgänglighet. Betal-tv-kanaler stänger ute. Att lägga stora evenemang i kanaler som har stor spridning ger tillgänglighet.

Dessutom har webbsändningar en tillgänglighet framför allt för personer med funktionshinder som kan använda sig av tjänster, till exempel att dra ned hastigheten i talet och därigenom förstå bättre och ta del av fler av de olika sändningar som public service står för. Det borde självklart räknas in i uppdraget, kulturministern.

Anf. 138 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag är tacksam om Lars Ohly inte lägger ord i min mun som jag inte har sagt. Jag har aldrig sagt att jag tror att man skulle upphöra med att lägga program som kan vara riktade till minoritetsspråk eller som kan handla om mångfald på webben bara för att man inte får möjlighet att räkna in det i det uppdrag som de tre bolagen har. Det har jag aldrig sagt, så jag är tacksam om vi slipper den diskussionen.

När det gäller evenemangslista vet Lars Ohly att den här möjligheten har funnits, till och med under förra seklet. Men det har inte funnits något önskemål om att ha en evenemangslista, bland annat därför att idrottsrörelsen har motsatt sig en sådan. Det är riktigt att det finns flera länder inom Europeiska unionen som har evenemangslista, närmare bestämt åtta länder, tror jag. Där skiljer det sig vilket mål man sätter för täckningsgrad från under 70 procent – jag tror att det är 67 procent i Tyskland – till drygt 90 i Storbritannien.

Nu har Myndigheten för radio och tv tagit fram ett förslag som ska ut på remiss. När ett sådant förslag och en eventuell lista i så fall har tagits

fram i strid med vad idrottsrörelsen vill ska den också godkännas av EU-kommissionen.

Det här känner Lars Ohly till, så det är inte fråga om att motarbeta på något sätt. Men jag har ett större intresse än att bara gynna en part.
(Applåder)

Anf. 139 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga till kulturministern i mitt anförande, och den handlade om den utredning som tas upp i propositionen och som gäller att man vill ge Myndigheten för radio och tv ett uppdrag att titta på om public service har någon marknadspåverkan. Jag hoppades att kulturministern skulle ge mig svar på den frågan i sitt anförande, men det gjorde hon inte. Då passar jag på att ställa frågan nu.

Om det nu visar sig att public service har en påverkan på marknaden, vilket jag tror att den har, vad tänker kulturministern i så fall göra med det resultat som utredningen kommer fram till? Om det nu visar sig att den har marknadspåverkan, vad tänker kulturministern i så fall använda den informationen till?

Anf. 140 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Som Gunilla Carlsson vet har vi haft en kommitté som har sett över villkoren för de tre programbolagen de kommande sex åren och kommit med förslag. I god demokratisk ordning skickar vi ut betänkandet på remiss. Det går till så i det här landet – det vet Gunilla Carlsson.

Gunilla Carlsson vet också att det i vår mediemarknad finns många intressenter, inte minst dagstidningar som blöder, som har det tufft och som har mycket att konkurrera med – mycket som är fritt på webben.

Jag tillhör dem som gärna vill att vi ska ha nyheter kvar också i dagstidningar, även om vi kanske kommer att se mer av nyheterna på webben och inte så mycket på papper. Tidningsutgivarna är en part som har påpekat att här finns en risk och ett konkurrensförhållande från de tre programbolagens sida gentemot tidningarna, och de önskar att vi ska göra en analys av vilken påverkan det här har.

Jag tycker att det är en rimlig fråga. Det är därför som vi föreslår att man ska ge ett uppdrag till Myndigheten för radio och tv. Vad de sedan kommer fram till kan jag inte svara på i dag. Men jag är angelägen om att det ska finnas många röster i mediavärlden, inte bara Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion.

Anf. 141 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket för svaret, fast jag känner att jag inte fick något direkt svar. Jag tror absolut att public service har en marknadspåverkan. De finns ute på webben, och de levererar både nyheter och annat. Min fråga var egentligen: Vad tänker kulturministern använda informationen till? Vi vet ju att det har en marknadspåverkan.

Jag tänkte också ta upp den andra frågan, som jag hade i mitt anförande. Den handlar om digitalradion. Nu har man utsett en branschsamordnare som ska ta fram en utredning och en plan för hur man ska gå vidare med digitalradion. Förhoppningsvis har vi en annan regering när

det här ska presenteras den 30 november nästa år. Men om inte undrar jag: Är kulturministern intresserad? Och tänker hon i så fall ha en dialog och få en bred parlamentarisk överenskommelse vad gäller ett införande av digitalradion och hur den planen ska se ut?

Vad gäller public service-frågorna har det ju inte funnits något intresse från kulturministern av att ha en bred parlamentarisk utredning. Det har varit två stycken som inte har varit sådana under din tid som kulturminister. Du har heller inte velat ha några diskussioner mellan partiblocken vad gäller public service. Det tycker jag är olyckligt, för de här frågorna är väldigt viktiga. Jag ser gärna att vi har en gemensam syn på public service, och där är digitalradion just nu en viktig fråga.

Min fråga är: Hur tänker kulturministern gå vidare i den frågan?

Anf. 142 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag ska se om jag kan börja med den sista frågan om utredningarna. Vi följer, kan man väl säga, en god tradition som infördes redan under den socialdemokratiska regeringens tid, att man allt oftare använder sig av expertutredningar. Det innebär inte att man behöver runda riksdagen eller parlamentarikerna. Ofta har man referensgrupper.

Vi har just haft en presstödsutredning där samtliga politiska partier har varit representerade. Den resulterade i en total enighet. Jag vet inte om man ska se det som en framgång eller ett problem. Det får vi väl se när den har varit ute på remiss. Men några större förändringar kommer uppenbarligen inte att göras av presstödet även om det måhända från pressens sida kan finnas ett behov av det. Men det får vi se, om vi vill ha många röster här.

Sedan var det en fråga om vad jag ska göra med ett uppdrag och en analys som jag fortfarande inte har sett. Det är en omöjlig fråga att besvara. Det kan hända att det har en positiv marknadspåverkan. Det kan hända att det har en negativ marknadspåverkan. Men hur som helst är det en tydlig önskan från flera parter, bland annat tidningsutgivarna, att man också ska se hur deras tidningar och andra nyhetskanaler påverkas av det som exempelvis Sveriges Radio och SVT gör på webben. De har nämligen helt andra ekonomiska möjligheter och helt andra ekonomiska muskler. De går in i året med 7,4 miljarder kronor. Det är det få andra medielag som gör.

Anf. 143 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för närvaro i kammaren – kulturministern får ta det som hon vill.

Vi har hört stora ord om demokrati och om det demokratiska uppdraget och om allt viktigt runt public service. Vi har också hört mycket om det här med internet och att vi inte vet hur framtiden ser ut. Vi vet bara att det kommer att förändras snabbt och att vi alla har ett behov av att koppla upp oss mot nätet. Samtidigt vet vi att alla inte har tillgång till internet.

Det i sig är en väldigt viktig sak för den här regeringen, tycker jag, som har haft ett mål om att man ska ha 100 megabit senast 2020. Det kommer man inte att nå upp till om man inte gör de ordentliga satsningar som behövs. Det tänkte jag bara lägga till i den här diskussionen.

Vi har hört flera som har uttalat sig som om vi skulle ersätta mark-sändningarna. När vi har pratat om det här med att kunna tillgodoräkna sig det som sker på webben har vi hört att man ska ersätta det. Det står klart och tydligt i texten från utskottet att det inte handlar om att ersätta det hela.

Den reservation som har kommit från Alliansen är inte lika tydlig som diskussionen har varit här i dag, där man på något sätt vill utmåla något slags hot. Jag tycker att det är väldigt missvisande när man har en sådan diskussion.

Det vore intressant att höra vad kulturministern har för ståndpunkt. Jag skulle vilja nämna anslagsvillkoren. I dem är det ganska klart och tydligt hur de här public service-företagen ska jobba, och det utesluter att man skulle ta bort allting från marknätet.

Anf. 144 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag vill bara säga inledningsvis att det för mig är självklart att delta i debatten, i synnerhet när det är en så pass avgörande och viktig fråga på mediasidan som public service är – men tack ändå!

Jag ser egentligen inte det här som något märkligt. Precis som Tina Ehn säger är det givet att de tre bolagen också är aktiva på webben. Det ska de vara. Men de uppdrag som de tre bolagen har är väldigt speciella. Det ska inte vara reklam. De har ett uppdrag att spegla hela landet. Det handlar om det som rör funktionshinderade möjligheter, vilket jag dock tycker, som jag sade tidigare, ska mätas. Men det är ett sidospår.

Men det kan finnas en frestelse, för att vara ärlig, att lägga över program som kanske inte har så många tittare på webben och sedan säga att man har fullgjort sitt uppdrag trots att de kanske inte når de grupper som skulle ha glädje av att se de här programmen. De kan göra detta ändå. Men jag tycker att det är en princip, så länge vi inte har ett fullt utbyggt bredband i hela landet, att man använder marknätet, som de allra flesta betalar radio- och tv-avgiften för. Det handlar om att kunna nå dem som bor i glesbygd, som använder sig av något av de nationella minoritets-språken eller som har andra intressen av att se program som inte går i de breda kommersiella kanalerna.

Anf. 145 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! Ett fullt utbyggt bredband i hela landet ska vi ha. Det ska dock inte blandas ihop med denna fråga, tänker jag, så som har gjorts i dag.

Jag skulle vilja läsa upp vad som står i anslagsvillkoren. Det finns tre olika. Det finns för Sveriges Utbildningsradio, Sveriges Television och Sveriges Radio. Jag har med mig två av tre.

När det gäller Utbildningsradion står det: Utbildningsradion ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nå tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar. Utbudet ska utformas på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen. Man bör iakta försiktighet när det gäller satsningar på oprövad teknik eller teknik som inte alla lyssnare och tittare har tillgång till. Man ska särskilja vad

som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet och upprätthålla en god balans i omfattningen mellan dessa.

Så står det i stort sett också i Sveriges Televisions anslagsvillkor. Man ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för tv. För att nå tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar. Utbudet ska utformas på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig tjänsterna och programmen. Sveriges Television bör iaktta försiktighet när det gäller satsningar på oprövad teknik eller teknik som inte alla tittare har tillgång till.

Skulle man lägga över allting bryter man mot detta.

Anf. 146 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag får säga till Tina Ehn som jag sade till Lars Ohly nyligen. Jag har aldrig någonsin påstått att man skulle lägga över allting. Jag har talat om att det finns en frestelse och att man ändå jager tittare i konkurrens med de kommersiella kanalerna. Det råder ingen brist på underhållning i etermedierna.

Jag tänker inte protestera mot anslagsvillkoren. Vi har skrivit dem själva. Jag tycker att de är alldeles utmärkt. Men det är inte samma sak. Jag tycker att man också inom granskningsnämnden ska mäta detta och låta det ingå i det uppdrag som bolagen har. Det är en helt annan sak. Men självklart ska man kunna göra allt det som står i anslagsvillkoren, som vi själva har formulerat.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 november.)

14 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2013/14:45 Riksrevisionens rapport om bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd till pensionärer – når förmånerna fram?

EU-dokument

KOM(2013) 565 Rapport från kommissionen Årsrapport 2012 Om förbindelserna mellan europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

KOM(2013) 566 Rapport från kommissionen Årsrapport 2012 Om subsidiaritet och proportionalitet

KOM(2013) 739 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén

Kommissionens arbetsprogram 2014

KOM(2013) 798 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om sjöfolk och om ändring av direktiven 2008/94/EG, 2009/38/EG, 2002/14/EG, 98/59/EG och 2001/23/EG

Prot. 2013/14:31
20 november

*Bildning och
tillgänglighet
– radio och tv
i allmänhetens
tjänst 2014–2019*

15 § Anmälان om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 november

2013/14:132 Arbetsmiljöarbetet

av *Raimo Pärssinen* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:133 Järnvägsinvesteringar mellan Norge och Västra Götaland

av *Lars Johansson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:134 Skolans roll för att främja lärande för hållbar utveckling

av *Hillevi Larsson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:135 Nödvändig upprustning av skollokaler

av *Gustav Fridolin* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

den 20 november

2013/14:136 Bättre matchning på arbetsmarknaden

av *Bo Bernhardsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:137 Utbildningspengar i fas 3

av *Hillevi Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:138 Arbetsförhållanden för personal i äldreomsorgen

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:139 Vattenfalls rättsprocesser mot Tyskland

av *Kent Persson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2013/14:140 Nedläggningen av Arbetsmiljöverkets kontor i Karlstad

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:141 Ökande olaglig trafik i Sverige

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:142 Renhållningsarbetares risk för olyckor i samband med färd på ståplatta

av *Ann-Christin Ahlberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:143 Kvinnors arbetssituation

av *Ann-Christin Ahlberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:144 EU och Botniska korridoren

av *Isak From* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:145 Bemanningsanställdas arbetsmiljö
av *Maria Stenberg* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

Prot. 2013/14:31
20 november

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 november.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 november

2013/14:130 Säpos åtgärder för ökad och underlättad avlyssning
av *Maria Ferm* (MP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 20 november

2013/14:131 Barnkonventionen
av *Veronica Palm* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:132 Götalandsbanan
av *Andreas Carlson* (KD)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:133 Statsministerns presschefs kontakter med Sveriges Radios Ekoredaktion
av *Teres Lindberg* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2013/14:134 Kustbevakningen i Helsingborg
av *Kent Härstedt* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 november.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade inkommit:

den 20 november

2013/14:110 Insatser enligt LSS
av *Agneta Luttröpp* (MP)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:111 Utdelningen av Almapriset
av *Lena Hallengren* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2013/14:113 Betalningsansvar för särskilt boende

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:115 Fördelning av biståndspengar

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Hillevi Engström (M)

2013/14:116 Samernas rättigheter som urfolk

av *Jonas Eriksson* (MP)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 november.

18 § Kammaren åtskildes kl. 18.59.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 § anf. 27 (delvis),

av talmannen därefter till och med 7 § anf. 72 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 98 (delvis),

av talmannen därefter till och med 12 § anf. 119 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om faktapromemoria	1
3 § Anmälan om granskningsrapport	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
6 § Ärenden för förnyad bordläggning	3
7 § Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	3
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU1	3
Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S).....	3
Anf. 2 PER BOLUND (MP).....	5
Anf. 3 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	8
Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V).....	11
Anf. 5 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	14
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	15
Anf. 7 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	15
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	15
Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M).....	16
Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	19
Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	20
Anf. 12 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	20
Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	21
Anf. 14 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	21
Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	22
Anf. 16 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	23
Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 18 PER BOLUND (MP) replik	24
Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	24
Anf. 20 PER BOLUND (MP) replik	25
Anf. 21 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	26
Anf. 22 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	26
Anf. 23 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	27
Anf. 24 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	27
Anf. 25 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	28
Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP)	29
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	32
Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik	33
Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	33
Anf. 30 CARL B HAMILTON (FP) replik	34
Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	34
Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik	35
Anf. 33 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	36
Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik	36
Anf. 35 PER BOLUND (MP) replik	37
Anf. 36 CARL B HAMILTON (FP) replik	37
Anf. 37 PER BOLUND (MP) replik	38

Anf. 38	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	39
Anf. 39	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	39
Anf. 40	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	39
Anf. 41	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	40
Anf. 42	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	40
Anf. 43	PER ÅSLING (C)	41
Anf. 44	PER BOLUND (MP) replik.....	43
Anf. 45	PER ÅSLING (C) replik.....	44
Anf. 46	PER BOLUND (MP) replik.....	44
Anf. 47	PER ÅSLING (C) replik.....	45
Anf. 48	ULLA ANDERSSON (V) replik	45
Anf. 49	PER ÅSLING (C) replik.....	46
Anf. 50	ULLA ANDERSSON (V) replik	46
Anf. 51	PER ÅSLING (C) replik.....	47
Anf. 52	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	47
Anf. 53	PER ÅSLING (C) replik.....	48
Anf. 54	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	48
Anf. 55	PER ÅSLING (C) replik.....	49
Anf. 56	ANDERS SELLSTRÖM (KD).....	49
Anf. 57	ULLA ANDERSSON (V) replik	52
Anf. 58	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	53
Anf. 59	ULLA ANDERSSON (V) replik	54
Anf. 60	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	54
Anf. 61	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	55
Anf. 62	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	55
Anf. 63	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	56
Anf. 64	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik.....	56
Anf. 65	Finansminister ANDERS BORG (M).....	56
Anf. 66	PER BOLUND (MP) replik.....	60
Anf. 67	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	61
Anf. 68	PER BOLUND (MP) replik.....	61
Anf. 69	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	62
Anf. 70	ULLA ANDERSSON (V) replik	63
Anf. 71	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	63
Anf. 72	ULLA ANDERSSON (V) replik	64
Anf. 73	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	65
Anf. 74	FREDRIK OLOVSSON (S) replik	65
Anf. 75	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	66
Anf. 76	FREDRIK OLOVSSON (S) replik	66
Anf. 77	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	67
Anf. 78	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	67
Anf. 79	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	68
Anf. 80	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	68
Anf. 81	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	69
Anf. 82	LEIF JAKOBSSON (S)	70
Anf. 83	MATS PERTOFT (MP).....	72
Anf. 84	THORALF ALFSSON (SD).....	74
Anf. 85	JACOB JOHNSON (V)	77
Anf. 86	HENRIK VON SYDOW (M)	79

Anf. 87 LEIF JAKOBSSON (S) replik	82	Prot. 2013/14:31
Anf. 88 HENRIK VON SYDOW (M) replik	82	20 november
Anf. 89 LEIF JAKOBSSON (S) replik	83	
Anf. 90 HENRIK VON SYDOW (M) replik	84	
Anf. 91 MATS PERTOFT (MP) replik	84	
Anf. 92 HENRIK VON SYDOW (M) replik	84	
Anf. 93 MATS PERTOFT (MP) replik	85	
Anf. 94 HENRIK VON SYDOW (M) replik	85	
Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP)	86	
Anf. 96 KARIN NILSSON (C)	88	
Anf. 97 LARS GUSTAFSSON (KD).....	90	
(Beslut fattades under 11 §.).....	92	
8 § AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012	92	
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU6.....	92	
Anf. 98 PER BOLUND (MP).....	92	
Anf. 99 ULLA ANDERSSON (V).....	95	
Anf. 100 SVEN-ERIK BUCHT (S)	98	
Anf. 101 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	100	
Anf. 102 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	103	
Anf. 103 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	104	
Anf. 104 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	104	
Anf. 105 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	105	
Anf. 106 GUNNAR ANDRÉN (FP)	105	
(Beslut fattades under 11 §.).....	106	
9 § Ändringar i statistiklagstiftningen	106	
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU7.....	106	
(Beslut fattades under 11 §.).....	106	
Ajournering.....	106	
Återupptagna förhandlingar	106	
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 november	107	
KU4 Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption m.m.	107	
UbU7 Avtal med Eric-konsortium för den Europeiska spallationskällan	107	
UbU8 Svensk rymdverksamhet	107	
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	107	
FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna	107	
FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2012	109	
FiU7 Ändringar i statistiklagstiftningen	110	
12 § Sekretess i det internationella samarbetet	110	
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU6	110	
Anf. 107 PETER ERIKSSON (MP).....	110	
Anf. 108 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	112	
Anf. 109 ANDREAS NORLÉN (M).....	113	
Anf. 110 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	115	
Anf. 111 ANDREAS NORLÉN (M) replik	116	
Anf. 112 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	116	

Anf. 113	ANDREAS NORLÉN (M) replik	116
Anf. 114	MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	117
Anf. 115	BÖRJE VESTLUND (S).....	118
Anf. 116	PETER ERIKSSON (MP) replik	120
Anf. 117	BÖRJE VESTLUND (S) replik	120
Anf. 118	PETER ERIKSSON (MP) replik	120
Anf. 119	TUVE SKÅNBERG (KD)	120
Anf. 120	KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	121
Anf. 121	PER-INGVAR JOHNSON (C)	122
	(Beslut skulle fattas den 21 november.)	123
13 §	Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens	
	tjänst 2014–2019	123
	Kulturutskottets betänkande 2013/14:KrU3	123
Anf. 122	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	123
Anf. 123	GUSTAF HOFFSTEDT (M)	126
Anf. 124	TINA EHN (MP)	127
Anf. 125	ULF NILSSON (FP)	131
Anf. 126	PER LODENIUS (C)	134
Anf. 127	MARGARETA LARSSON (SD)	136
Anf. 128	LARS OHLY (V).....	138
Anf. 129	ANDREAS CARLSON (KD).....	140
Anf. 130	LARS OHLY (V) replik.....	141
Anf. 131	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	142
Anf. 132	LARS OHLY (V) replik.....	142
Anf. 133	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	143
Anf. 134	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M)	143
Anf. 135	LARS OHLY (V) replik.....	145
Anf. 136	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	145
Anf. 137	LARS OHLY (V) replik.....	146
Anf. 138	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	146
Anf. 139	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	
	replik	147
Anf. 140	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	147
Anf. 141	GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	
	replik	147
Anf. 142	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	148
Anf. 143	TINA EHN (MP) replik	148
Anf. 144	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	149
Anf. 145	TINA EHN (MP) replik	149
Anf. 146	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
	LILJEROTH (M) replik	150
	(Beslut skulle fattas den 21 november.)	150

14 § Bordläggning.....	150	Prot. 2013/14:31
15 § Anmälan om interpellationer.....	151	20 november
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	152	
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	152	
18 § Kammaren åtskildes kl. 18.59.....	153	

Tryck: Elanders, Vällingby 2013